

2019

Urząd Statystyczny
w Gdańsku

Rocznik Statystyczny Województwa Pomorskiego

Statistical Yearbook of Pomorskie Voivodship

Urząd Statystyczny w Gdańsku Statistical Office in Gdańsk

Gdańsk 2019

Zespół redakcyjny **Editorial board**

Przewodniczący, Redaktor główny
President, Editor-in-Chief

Jerzy Aukształ, Małgorzata Buńko

Członkowie
Members

Beata Bojarska, Iwona Erber, Anna Mistrzak, Milena Pragacz, Alicja Smoleń, Magdalena Wiktor

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE **CONTENT-RELATED WORKS**

Urząd Statystyczny w Gdańsku, Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Gdańsk, Pomeranian Centre for Regional Surveys

Zespół autorski **Editorial team**

Katarzyna Adamska, Gabriela Adamska-Szreder, Anna Borkowska, Wiesława Bryłowska, Ewa Bujarska, Katarzyna Cieślewicz, Sylwia Czajka, Agnieszka Felczykowska, Ewelina Grochowska-Subotowicz, Katarzyna Iljaszczuk-Więsek, Anna Karczewska, Dorota Kazanowska, Magdalena Kazmierowska-Wasiołek, Małgorzata Kłoz, Zofia Kopaczyńska, Justyna Kulewska, Mirosława Lindenberg, Małgorzata Litwinowicz, Elżbieta Metelska, Teresa Miszke, Andrzej Muszewski, Dorota Piotrowska, Karina Pokrywka, Magdalena Poleszuk, Tomasz Ratyński, Sylwia Rojek, Katarzyna Rybicka, Halina Sadowska, Andrzej Sirocki, Monika Towiańska, Małgorzata Wiktorczyk, Magdalena Wojdyńska, Dorota Żeromska-Mielniczuk, Anna Żochowska

PRACE WYDAWNICZE **EDITORIAL WORK**

Urząd Statystyczny w Gdańsku
Statistical Office in Gdańsk

Opracowanie redakcyjne i korekta **Editorial works and proof-reading**

Mirosława Lindenberg

Skład i opracowanie graficzne **Typesetting and graphics**

Magdalena Wojdyńska

Zdjęcie zamieszczone na okładce **Photograph on the cover**

Gdańsk, Nabrzeże Motławy, Starówka – Iwona Kowalke

ISSN 1640-0046

Publikacja dostępna na stronie internetowej **Publications available on website**

<https://gdansk.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła
When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Gdańsku przekazuje Państwu kolejne wydanie **Rocznika Statystycznego Województwa Pomorskiego**. Publikacja prezentuje obszerny zestaw informacji statystycznych charakteryzujących sytuację społeczno-gospodarczą oraz stan środowiska naturalnego województwa.

Dane statystyczne pogrupowane zostały w 22 działach tematycznych. Poprzedzają je uwagi ogólne (zawierające obszerne wyjaśnienia metodyczne i zakresowe) oraz tablice przeglądowe. Całość wzbogacona została wykresami.

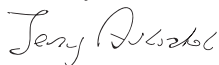
Publikacja, poza wydaniem książkowym, dostępna jest na stronie internetowej Urzędu <http://gdansk.stat.gov.pl>.

Bardziej szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl>→Banki i bazy danych→Bank Danych Lokalnych oraz w ramach Platformy Analitycznej SWAiD – Dziedziczne Bazy Wiedzy.

Oddając do rąk Państwa publikację **Rocznik Statystyczny Województwa Pomorskiego** dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje, które stanowią cenną inspirację do kształtowania i wzbogacania jego treści.

Mam nadzieję, że zaprezentowane informacje okażą się interesujące i zachęcą Państwa do analizy i obserwacji przemian zachodzących w społeczno-gospodarczej strukturze naszego województwa. Czytelnikom zainteresowanym danymi według podregionów, powiatów i gmin polecam wydawaną przez Urząd Statystyczny w Gdańsku, równocześnie z Rocznikiem, pozycję „Województwo Pomorskie. Podregiony, powiaty, gminy”.

Jerzy Aukształ

Dyrektor Urzędu Statystycznego
w Gdańsku

Preface

The Statistical Office in Gdańsk presents a successive edition of the **Statistical Yearbook of Pomorskie Voivodship**. The publication comprises a wide range of statistical information characterizing the social and economic situation, as well as the condition of the natural environment in the Voivodship.

Statistical data are grouped in 22 thematic chapters. They are preceded by general notes (including detailed explanation of methodology and scope of the study) and the review tables. The publication is enriched with graphs.

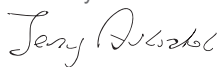
This publication, apart from printed edition, is also available on the website of the Office <http://gdansk.stat.gov.pl>.

More detailed information is available on the website of Statistics Poland: <http://stat.gov.pl>→Banks and databases→Local Data Bank and within SWAiD Analytical Platform – Knowledge Databases.

Presenting the publication **Statistical Yearbook of Pomorskie Voivodship** I would sincerely like to thank all persons and institutions for their information and suggestions which have provided valuable inspiration for shaping and enriching the content of the Yearbook.

I hope that the information presented here will raise interest and encourage readers to analyze and observe the changes taking place in the socio-economic structure of our voivodship. To the readers interested in acquiring data by subregions, powiats and gminas, I recommend a separate, issued simultaneously with the Yearbook, publication "Pomorskie Voivodship. Subregions, powiats, gminas".

Jerzy Auksztol

Director of Statistical Office
in Gdańsk

SPIS RZECZY

CONTENTS

	Str. Page
Przedmowa	Preface 3-4
Spis tablic i wykresów	List of tables and charts 6-19
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	Symbols. Major abbreviations 20-21
Uwagi ogólne	General notes 22-27
Tablice przeglądowe	Review tables
I. Województwo na tle kraju w 2018 r.	Voivodship on the background of the country in 2018 28-33
II. Ważniejsze dane o województwie	Major data on the Voivodship 34-51
Działy	Chapters
I. Geografia	Geography 52-55
II. Stan i ochrona środowiska	Environmental protection 56-78
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny	Administrative division and territorial
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości	government 79-83
V. Ludność	Public safety. Justice 84-93
VI. Rynek pracy	Population 94-118
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Labour market 119-151
VIII. Gospodarstwa domowe. Mieszkania	Wages and salaries. Social security benefits 152-163
IX. Edukacja i wychowanie	Households. Dwellings 164-182
X. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	Education 183-212
XI. Kultura. Turystyka. Sport	Health care and social welfare 213-228
XII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne	Culture. Tourism. Sport 229-243
XIII. Ceny	Science and technology. Information society 244-260
XIV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Prices 261-263
XV. Przemysł i budownictwo	Agriculture, hunting and forestry 264-290
XVI. Transport. Telekomunikacja. Gospodarka morska	Industry and construction 291-302
XVII. Handel i gastronomia	Transport. Telecommunication. Maritime economy 303-330
XVIII. Finanse przedsiębiorstw	Trade and catering 331-335
XIX. Finanse publiczne	Finances of enterprises 336-347
XX. Inwestycje. Środki trwałe	Public finance 348-354
XXI. Rachunki regionalne	Investments. Fixed assets 355-362
XXII. Podmioty gospodarki narodowej	Regional accounts 363-368
	Entities of the national economy 369-374

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ I		
GEOGRAFIA		
Położenie geograficzne	Geographic location	1 52
Powierzchnia i granice w 2018 r.	Area and borders in 2018	2 52
Układ pionowy powierzchni	Elevations	3 53
Większe rzeki	Principal rivers	4 53
Większe i głębsze jeziora	Larger and deeper lakes	5 53
Temperatury powietrza	Air temperatures	6 54
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, uśłonecznienie i zachmurzenie	Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness	7 55
DZIAŁ II		
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA		
Uwagi ogólne	General notes	x 56
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa	Geodesic status, directions and changes of Voivodship land use	1(8) 64
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne	Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes	2(9) 66
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane	Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land	3(10) 66
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	Water withdrawal for needs of the national economy and population	4(11) 67
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	Water consumption for needs of the national economy and population	5(12) 67
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych	Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling fish ponds	6(13) 67
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground	7(14) 68
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków	Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed	8(15) 68
Oczyszczalnie ścieków	Wastewater treatment plants	9(16) 69
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	10(17) 69
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality	11(18) 70
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	Area of special nature value under legal protection	12(19) 71
Parki narodowe	National parks	13(20) 71
Rezerваты przyrody	Nature reserves	14(21) 72
Parki krajobrazowe	Landscape parks	15(22) 72
Pomniki przyrody	Monuments of nature	16(23) 73
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej	Generally accessible green areas and green areas of housing estates	17(24) 73

	Tabl. Table	Str. Page
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas	18(25) 73
Odpady według rodzajów w 2018 r.	Waste by type in 2018	19(26) 74
Odpady komunalne	Municipal waste	20(27) 74
Nieczystości ciekłe	Liquid waste	21(28) 75
Składowiska odpadów komunalnych	Landfill sites with municipal waste	22(29) 75
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)	Outlays on fixed assets for environmental protection and water management (current prices)	23(30) 75
Efekty rzeczowe oddanych do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Tangible effects of completed investments in environmental protection and water management	24(31) 76
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Financing directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management fund	25(32) 78
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds	26(33) 78
DZIAŁ III	CHAPTER III	
PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	General notes	x 79
Jednostki administracyjne województwa	Administrative units of Voivodship	1(34) 81
Gminy w 2018 r.	Gminas in 2018	2(35) 81
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2018 r.	Powiats and cities with powiat status in 2018	3(36) 81
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.	Councillors of organs of local government units in 2018	4(37) 82
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej	Paid employment and wages and salaries in the public administration	5(38) 83
DZIAŁ IV	CHAPTER IV	
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	PUBLIC SAFETY. JUSTICE	
Uwagi ogólne	General notes	x 84
Bezpieczeństwo publiczne	Public safety	
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings	1(39) 87
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police	2(40) 89
Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej	Registered activity of the State Fire Service	3(41) 89
Wymiar sprawiedliwości	Justice	
Wpływ spraw do sądów powszechnych	Incoming cases in common courts	4(42) 90
Wpływ spraw do sądów powszechnych w 2018 r.	Incoming cases in common courts in 2018	5(43) 91
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego	Adults validly sentenced by common courts for crimes prosecuted by public accusation	6(44) 91
Załatwione sprawy rodzinne	Resolved family cases	7(45) 92
Sprawy rodzinne załatwione w 2018 r.	Family cases resolved in 2018	8(46) 93
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym	Entities in the National Judicial Register	9(47) 93

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ V	CHAPTER V		
LUДНОŚĆ	POPULATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	94
Ludność	Population	1(48)	98
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	Working and non-working age population	2(49)	98
Ludność według płci i wieku	Population by sex and age	3(50)	99
Miasta i ludność w miastach	Towns and urban population	4(51)	99
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską	Gminas and rural population	5(52)	100
Mediana wieku według płci	Median age by sex	6(53)	100
Ruch naturalny ludności	Vital statistics of population	7(54)	100
Małżeństwa zawarte i rozwiązane	Marriages contracted and dissolved	8(55)	101
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2018 r.	Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2018	9(56)	102
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2018 r.	Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2018	10(57)	103
Małżeństwa wyznaniowe	Religious marriages	11(58)	104
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2018 r.	Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2018	12(59)	104
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie	Divorces by the number of underage children in the marriage	13(60)	105
Urodzenia	Births	14(61)	106
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka i wieku matki	Live births by birth order and mother's age	15(62)	106
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	Female fertility and reproduction rates of population	16(63)	107
Zgony według płci i wieku zmarłych	Deaths by sex and age of deceased	17(64)	107
Zgony według wybranych przyczyn	Deaths by selected causes	18(65)	108
Zgony niemowląt według płci i wieku	Infant deaths by sex and age	19(66)	110
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn	Infant deaths by selected causes	20(67)	111
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję	Suicides registered by the Police	21(68)	111
Przeciętne dalsze trwanie życia	Life expectancy	22(69)	112
Prognoza ludności	Population projection	23(70)	112
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały	Internal and international migration of population for permanent residence	24(71)	113
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków	Internal migration of population for permanent residence by direction	25(72)	114
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants	26(73)	114
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants	27(74)	115
Rezydenci	Resident population	28(75)	115
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	Working and non-working age resident population	29(76)	116
Kościół i związki wyznaniowe	Churches and religious associations	30(77)	117

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VI		
RYNEK PRACY		
Uwagi ogólne	x	119
Aktywność ekonomiczna ludności		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL	1(78)	128
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2018 r. – na podstawie BAEL	2(79)	129
Pracujący		
Pracujący	3(80)	130
Pracujący według statusu zatrudnienia	4(81)	131
Przeciętne zatrudnienie	5(82)	132
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni	6(83)	133
Przyjęcia do pracy	7(84)	134
Zwolnienia z pracy	8(85)	135
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy	9(86)	136
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2018 r.	10(87)	137
Bezrobocie rejestrowane		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy	11(88)	139
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani	12(89)	139
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy	13(90)	140
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy	14(91)	141
Wydatki Funduszu Pracy	15(92)	141
Warunki pracy		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	16(93)	142
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	17(94)	145
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie	18(95)	147
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	19(96)	147
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2018 r.	20(97)	149
Choroby zawodowe	21(98)	150
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych	22(99)	151
CHAPTER VI		
LABOUR MARKET		
General notes	x	119
Economic activity of population		
Economic activity of population aged 15 and more – on the LFS basis	1(78)	128
Economic activity of population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2018 – on the LFS basis	2(79)	129
Employment		
Employed persons	3(80)	130
Employed persons by employment status	4(81)	131
Average paid employment	5(82)	132
Full- and part-time paid employees	6(83)	133
Hires	7(84)	134
Terminations	8(85)	135
Graduates of tertiary schools, vocational and general secondary schools starting work for the first time	9(86)	136
Vacancies, newly created and liquidated jobs in 2018	10(87)	137
Registered unemployed		
Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers	11(88)	139
Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls	12(89)	139
Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority	13(90)	140
Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers	14(91)	141
Expenditures of Labour Fund	15(92)	141
Working conditions		
Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture)	16(93)	142
Contact-modes of injuries and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture)	17(94)	145
Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture	18(95)	147
Exposure to risk factors at work	19(96)	147
Employees at workstations assessed for occupational risk in 2018	20(97)	149
Occupational diseases	21(98)	150
Persons receiving benefits for exposure to physical health risk factors at work	22(99)	151

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ VII		
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH		
Uwagi ogólne	General notes	x 152
Wynagrodzenia	Wages and salaries	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	Average monthly gross wages and salaries	1(100) 155
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2018	2(101) 156
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2018	3(102) 158
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Average gross wages and salaries for October 2018	4(103) 160
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	The highest monthly gross wages and salaries in paid employment deciles by major occupational groups for October 2018	5(104) 161
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits	
Emeryci i renciści	Retirees and pensioners	6(105) 162
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto	Gross retirement and other pension benefits	7(106) 162
DZIAŁ VIII		
GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA	CHAPTER VIII HOUSEHOLDS. DWELLINGS	
Uwagi ogólne	General notes	x 164
Gospodarstwa domowe	Households	
Prognoza gospodarstw domowych	Households projection	1(107) 173
Budżety gospodarstw domowych	Household budgets	
Gospodarstwa domowe	Households	2(108) 173
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita available income in households	3(109) 173
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita expenditures in households	4(110) 174
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households	5(111) 174
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	Households equipped with selected durable goods	6(112) 175
Wskaźniki zasięgu ubóstwa w gospodarstwach domowych	Poverty rates in households	7(113) 175
Mieszkania. Infrastruktura komunalna	Dwellings. Municipal infrastructure	
Zasoby mieszkaniowe	Dwelling stocks	8(114) 176
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje	Dwellings in dwelling stocks fitted with installations	9(115) 176
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2018 r.	Housing allowances paid out in 2018	10(116) 177
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe	Administration of grounds for dwelling construction	11(117) 177
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	Dwellings in which construction has begun	12(118) 178
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwellings completed	13(119) 178
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb	Dwellings completed by number of rooms	14(120) 179

	Tabl. Table	Str. Page
Wodociągi i kanalizacja	Water supply and sewage systems	15(121) 180
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	Consumers and consumption of electricity in households	16(122) 180
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	Gas supply network as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	17(123) 181
Ogrzewnictwo	House-heating	18(124) 181
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej	Population using water supply, sewage and gas supply network	19(125) 182
DZIAŁ IX	CHAPTER IX	
EDUKACJA I WYCHOWANIE	EDUCATION	
Uwagi ogólne	General notes	x 183
Dane zbiorcze	Aggregated data	
Edukacja według szczebli kształcenia	Education by levels	1(126) 189
Szkoły według organów prowadzących	Schools by school governing authority	2(127) 191
Uczniowie według wieku	Pupils and students by age	3(128) 193
Współczynnik skolaryzacji	Enrollment rate	4(129) 194
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych	Pupils and students learning foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools	5(130) 195
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych	Students studying foreign languages in schools for adults	6(131) 197
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Education of people with special educational needs	7(132) 197
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze	Special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres	8(133) 198
Wychowanie pozaszkolne	Extracurricular education	9(134) 199
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Boarding schools and dormitories for children and youth (excluding special schools)	10(135) 199
Domy i stołówki studenckie	Student dormitories and canteens	11(136) 200
Studenci uczelni otrzymujący stypendia	Students of higher education institutions receiving grants	12(137) 200
Szkoły dla dzieci i młodzieży	Schools for children and youth	
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Primary schools for children and youth (excluding special schools)	13(138) 201
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools)	14(139) 202
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools)	15(140) 203
Uczniowie i absolwenci branżowych szkół I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia	Students and graduates of stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education	16(141) 203
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	General secondary schools for youth (excluding special schools)	17(142) 203
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Technical secondary schools for youth (excluding special schools)	18(143) 204
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia	Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education	19(144) 204
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży	Art schools for children and youth	20(145) 205

	Tabl. Table	Str. Page
Szkoły policealne		
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych)	21(146)	205
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia	22(147)	206
Szkolnictwo wyższe		
Uczelnie	23(148)	206
Filie i zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne uczelni według lokalizacji w roku akademickim 2018/19	24(149)	207
Studenci uczelni według form studiów i typów uczelni	25(150)	207
Absolwenci uczelni według form studiów i typów uczelni	26(151)	208
Nauczyciele akademicki w uczelniach	27(152)	208
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów uczelni	28(153)	209
Studia podyplomowe i doktoranckie	29(154)	209
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19	30(155)	210
Szkoły dla dorosłych		
Szkoły dla dorosłych	31(156)	211
Wychowanie przedszkolne		
Wychowanie przedszkolne	32(157)	211
DZIAŁ X		
OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA		
Uwagi ogólne	x	213
Pracownicy medyczni	1(158)	219
Lekarze specjaliści	2(159)	219
Ambulatoryjna opieka zdrowotna	3(160)	220
Stacjonarna opieka zdrowotna	4(161)	221
Szpitala ogólne	5(162)	222
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna	6(163)	223
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	7(164)	223
Krwiodawstwo	8(165)	224
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia	9(166)	224
Żłobki i kluby dziecięce	10(167)	225
Wspieranie rodziny w 2018 r.	11(168)	226
Placówki wsparcia dziennego	12(169)	226
Rodzina piecza zastępcza	13(170)	226
Instytucjonalna piecza zastępcza	14(171)	227
Pomoc społeczna stacjonarna	15(172)	227
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców	16(173)	228
Świadczenia pomocy społecznej	17(174)	228
Post-secondary schools		
Post-secondary schools (excluding special schools)	21(146)	205
Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by narrow fields of education	22(147)	206
Tertiary education		
Higher education institutions	23(148)	206
Branches and branch basic organisational units of higher education institutions by location in the 2018/19 academic year	24(149)	207
Students of higher education institutions by mode of study and type of higher education institutions	25(150)	207
Graduates of higher education institutions by mode of study and type of higher education institutions	26(151)	208
Academic teachers in higher education institutions	27(152)	208
Foreigners – students and graduates by mode of study and type of higher education institutions	28(153)	209
Postgraduate and doctoral programmes	29(154)	209
Postgraduate programmes by narrow fields of education in the 2018/19 academic year	30(155)	210
Schools for adults		
Schools for adults	31(156)	211
Pre-primary education		
Pre-primary education	32(157)	211
CHAPTER X		
HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE		
General notes	x	213
Medical personnel	1(158)	219
Doctors specialists	2(159)	219
Out-patient health care	3(160)	220
In-patient health care	4(161)	221
General hospitals	5(162)	222
Emergency medical services and first aid	6(163)	223
Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets	7(164)	223
Blood donation	8(165)	224
Incidence of selected infectious diseases and poisonings	9(166)	224
Nurseries and children's clubs	10(167)	225
Family support in 2018	11(168)	226
Day-support centres	12(169)	226
Family foster care	13(170)	226
Institutional foster care	14(171)	227
Stationary social welfare	15(172)	227
Stationary social welfare facilities by groups of residents	16(173)	228
Social assistance benefits	17(174)	228

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XI		
KULTURA. TURYSTYKA. SPORT		
Uwagi ogólne	x	229
Kultura		
Książki i broszury wydane	1(175)	233
Gazety i czasopisma wydane	2(176)	233
Biblioteki publiczne (z filiami)	3(177)	233
Muzea	4(178)	234
Instytucje paramuzealne	5(179)	234
Galerie sztuki	6(180)	234
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe	7(181)	235
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice	8(182)	235
Kina stałe	9(183)	236
Abonenci telewizji kablowej	10(184)	236
Abonenci radiowi i telewizyjni	11(185)	236
Turystyka		
Baza noclegowa turystyki	12(186)	237
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki	13(187)	239
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki	14(188)	240
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki	15(189)	240
Hotele według kategorii	16(190)	240
Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe	17(191)	241
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2018 r.	18(192)	242
Wybrane obiekty sportowe w 2018 r.	19(193)	243
DZIAŁ XII		
NAUKA I TECHNIKA.		
SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE		
Uwagi ogólne	x	244
Nauka i technika		
Podmioty oraz pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej	1(194)	250
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia	2(195)	251
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące)	3(196)	252
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin B+R (ceny bieżące)	4(197)	252
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące)	5(198)	253
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów działalności B+R (ceny bieżące)	6(199)	253
CHAPTER XI		
CULTURE. TOURISM. SPORT		
General notes	x	229
Culture		
Books and pamphlets published.....	1(175)	233
Newspapers and magazines published	2(176)	233
Public libraries (with branches)	3(177)	233
Museums	4(178)	234
Museum-related institutions	5(179)	234
Art galleries	6(180)	234
Theatres, music institutions, entertainment enterprises	7(181)	235
Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres	8(182)	235
Indoor cinemas	9(183)	236
Cable television subscribers	10(184)	236
Radio and television subscribers	11(185)	236
Tourism		
Tourist accommodation establishments	12(186)	237
Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments	13(187)	239
Occupancy of tourist accommodation establishments	14(188)	240
Catering establishments in tourist accommodation establishments	15(189)	240
Hotels by category	16(190)	240
Sport		
Physical education organisations and sports clubs	17(191)	241
Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2018	18(192)	242
Selected sports facilities in 2018	19(193)	243
CHAPTER XII		
SCIENCE AND TECHNOLOGY.		
INFORMATION SOCIETY		
General notes	x	244
Science and technology		
Entities and internal personnel in research and development	1(194)	250
Internal personnel in research and development by educational level	2(195)	251
Expenditures on research and development (current prices)	3(196)	252
Expenditures on research and development by field of R&D (current prices)	4(197)	252
Expenditures on research and development by institutional sectors (current prices)	5(198)	253
Current expenditures on research and development by type of R&D (current prices)	6(199)	253

	Tabl. Table	Str. Page
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności B+R	Degree of consumption of research equipment in R&D	7(200) 254
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2018 r.	Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2018	8(201) 254
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2016-2018	Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2016-2018	9(202) 256
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące)	Expenditures on innovation activities in industry (current prices)	10(203) 257
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące)	Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices)	11(204) 259
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe	Resident patent applications and utility model applications	12(205) 260
Spółeczeństwo informacyjne	Information society	
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-komunikacyjne	Enterprises using selected information and communication technologies	13(206) 260
Cele wykorzystania internetu w przedsiębiorstwach	Purpose of using the Internet by enterprises	14(207) 260
DZIAŁ XIII	CHAPTER XIII	
CENY	PRICES	
Uwagi ogólne	General notes	x 261
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	Price indices of consumer goods and service	1(208) 262
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług	Retail prices of selected goods and services	2(209) 262
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	Average procurement prices of major agricultural products	3(210) 263
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach	Average marketplace prices received by farmers	4(211) 263
DZIAŁ XIV	CHAPTER XIV	
ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne	General notes	x 264
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie	Trends and major economic and production results in agriculture	1(212) 270
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków	Agricultural land area by land type	2(213) 271
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych	Farms by area groups	3(214) 271
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices)	4(215) 272
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	Structure of gross and market agricultural output (constant prices)	5(216) 272
Powierzchnia zasiewów	Sown area	6(217) 273
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów	Selected crop production and yields	7(218) 274
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych	Area, production and yields of ground vegetables	8(219) 275
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach	Area and production of tree fruit in orchards	9(220) 276
Powierzchnia i zbiory z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach	Area and production of fruit bushes and berry fruit in orchards	10(221) 276
Bydło, trzoda chlewna i owce	Cattle, pigs and sheep	11(222) 277
Drób	Poultry	12(233) 278
Produkcja żywca rzeźnego	Production of animals for slaughter	13(224) 278
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów	Production of meat, fats and pluck	14(225) 279
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych	Production of cows' milk and hen eggs	15(226) 279
Ciągniki rolnicze	Agricultural tractors	16(227) 280

	Tabl. Table	Str. Page
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient	17(228) 280
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące)	Value of agricultural products procurement (current prices)	18(229) 281
Skup ważniejszych produktów rolnych	Procurement of major agricultural products	19(230) 282
Ekologiczne gospodarstwa rolne	Organic farms	20(231) 283
Łowiectwo	Hunting	
Ważniejsze zwierzęta łowne	Major game species	21(232) 283
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych	Major species of game shot	22(233) 284
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie	Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts	23(234) 284
Leśnictwo	Forestry	
Powierzchnia gruntów leśnych	Forest land	24(235) 285
Powierzchnia lasów	Forest area	25(236) 286
Zasoby drzewne na pniu	Growing stock of standing wood	26(237) 287
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane	Renewals, afforestations and other forest breeding work	27(238) 288
Pozyskanie drewna	Removals	28(239) 289
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień	Trees and shrubs outside the forest and removals	29(240) 289
Pożary w lasach	Forest fires	30(241) 290
DZIAŁ XV	CHAPTER XV	
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	INDUSTRY AND CONSTRUCTION	
Uwagi ogólne	General notes	x 291
Przemysł	Industry	
Produkcja sprzedana przemysłu	Sold production of industry	1(242) 294
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące)	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices)	2(243) 295
Produkcja wybranych wyrobów	Production of selected products	3(244) 296
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle	Average paid employment in industry	4(245) 297
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle	Average monthly gross wages and salaries in industry	5(246) 298
Budownictwo	Construction	
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	Construction and assembly production (current prices)	6(247) 299
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące)	Construction and assembly production by type of constructions (current prices)	7(248) 299
Budynki oddane do użytkowania	Buildings completed	8(249) 300
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków	Buildings completed by type of buildings	9(250) 301
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie	Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction	10(251) 302

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XVI		
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA. GOSPODARKA MORSKA		
Uwagi ogólne	x	303
Transport		
Linie kolejowe eksploatowane	1(252)	311
Drogi publiczne o twardej nawierzchni	2(253)	311
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane	3(254)	312
Linie regularnej komunikacji autobusowej	4(255)	312
Transport samochodowy zarobkowy	5(256)	312
Komunikacja miejska	6(257)	313
Wypadki drogowe i ich ofiary	7(258)	313
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów	8(259)	314
Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Gdańsk	9(260)	314
Przeładunek ładunków w Porcie Lotniczym Gdańsk	10(261)	315
Telekomunikacja		
Łąca abonenckie, dostęp do sieci Internet	11(262)	315
Gospodarka morską		
Gospodarka morską województwa pomorskiego na tle kraju	12(263)	316
Statki wchodzące i wychodzące z portów morskich	13(264)	316
Statki wchodzące do portów morskich według bander	14(265)	317
Obroty ładunkowe w portach morskich według grup ładunków	15(266)	319
Międzynarodowy obrót morski według grup ładunków, relacji przeładunkowych i portów w 2018 r.	16(267)	320
Obrót ładunków tranzytowych według grup ładunków i relacji przeładunkowych	17(268)	321
Obrót ładunków tranzytowych według krajów	18(269)	321
Kontenery duże w międzynarodowym obrocie morskim	19(270)	322
Wahania sezonowe obrotów ładunkowych w portach morskich według miesięcy w 2018 r.	20(271)	323
Międzynarodowy ruch pasażerów w portach morskich	21(272)	323
Morska flota transportowa według wieku statków	22(273)	324
Morska flota transportowa według wielkości statków	23(274)	324
Przewozy ładunków morską flotą transportową według rodzajów żegluga i zasięgów pływania	24(275)	324
Przewozy ładunków morską flotą transportową według relacji przewozów	25(276)	325
Przewozy ładunków morską flotą transportową według grup towarowych	26(277)	325
Przewozy pasażerów morską flotą transportową w komunikacji międzynarodowej	27(278)	326
Morska przybrzeżna flota transportowa według wieku statków	28(279)	326
Przewozy pasażerów żegluga przybrzeżną	29(280)	326
CHAPTER XVI		
TRANSPORT. TELECOMMUNICATION. MARITIME ECONOMY		
General notes	x	303
Construction		
Railway lines operated	1(252)	311
Hard surface public roads	2(253)	311
Registered road vehicles and tractors	3(254)	312
Regular bus communication lines	4(255)	312
Hire or reward road transport	5(256)	312
Urban transport	6(257)	313
Road accidents and their casualties	7(258)	313
Road accidents by culprits, major causes and types of vehicles	8(259)	314
Passenger traffic at Gdańsk Airport	9(260)	314
Freight loaded and unloaded at Gdańsk Airport	10(261)	315
Telecommunication		
Subscriber lines, access to the Internet network	11(262)	315
Maritime economy		
Maritime economy of Pomorskie Voivodship on the background of Poland	12(263)	316
Ships arriving at and departing from seaports	13(264)	316
Ships arriving at seaports by flags	14(265)	317
Cargo turnover in seaports by cargo groups	15(266)	319
International sea turnover by cargo groups, handling directions and ports in 2018	16(267)	320
Cargo transit traffic by cargo groups and handling directions	17(268)	321
Cargo transit traffic by countries	18(269)	321
Large containers in international sea turnover	19(270)	322
Seasonal fluctuations of cargo turnover in seaports by months in 2018	20(271)	323
International passenger traffic in seaports	21(272)	323
Maritime transport fleet by age of ships	22(273)	324
Maritime transport fleet by deadweight tonnage of ships	23(274)	324
Cargo transport by maritime transport fleet by kind of shipping and range	24(275)	324
Cargo transport by maritime transport fleet by cargo relations	25(276)	325
Cargo transport by maritime transport fleet by cargo groups	26(277)	325
Transport of passengers by maritime transport fleet in international transport	27(278)	326
Maritime coastal fleet by age of ships	28(279)	326
Passenger transport by coastal shipping	29(280)	326

		Tabl. Table	Str. Page
Zamówienia i produkcja statków	Orders and production of sea vessels	30(281)	327
Morska flota rybacka	Sea fishing fleet	31(282)	327
Kutry według portów macierzystych	Cutters by home ports	32(283)	328
Łodzie rybackie według baz rybackich	Fishing boats by fishing bases	33(284)	328
Połowy ryb i innych organizmów morskich według obszarów morskich i sektorów własności	Fishing and catching other sea water creatures by sea regions and ownership sectors	34(285)	329
Połowy ryb i innych organizmów morskich według wybranych gatunków	Fishing and catching other sea water creatures by selected species	35(286)	330
Biologiczna zabudowa brzegów morskich	Biological management of coasts	36(287)	330
Hydrotechniczne umocnienia brzegów morskich	Hydrotechnical stabilisation of coasts	37(288)	330
DZIAŁ XVII	CHAPTER XVII		
HANDEL I GASTRONOMIA	TRADE AND CATERING		
Uwagi ogólne	General notes	x	331
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące)	Retail sales (current prices)	1(289)	334
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące)	Retail sales by groups (current prices)	2(290)	334
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące)	Wholesale in trade enterprises (current prices) ...	3(291)	334
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw	Shops by organisational form and petrol stations	4(292)	334
Gastronomia	Catering	5(293)	335
Magazyny handlowe	Trade warehouses	6(294)	335
Targowiska	Marketplaces	7(295)	335
DZIAŁ XIII	CHAPTER XIII		
FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	FINANCES OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne	General notes	x	336
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności	Revenues, costs and financial result of enterprises by ownership sectors	1(296)	340
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji	Revenues, costs and financial result of enterprises by sections	2(297)	341
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych	Enterprises by obtained financial results	3(298)	342
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach	Economic relations in enterprises	4(299)	343
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw	Current assets of enterprises	5(300)	344
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw	Share equity (funds) of enterprises	6(301)	345
Kapitał zakładowy spółek	Share capital of companies	7(302)	346
Zobowiązania przedsiębiorstw	Liabilities of enterprises	8(303)	347
DZIAŁ XIX	CHAPTER XIX		
FINANSE PUBLICZNE	PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne	General notes	x	348
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	Revenue of local government units budgets by type	1(304)	351
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Revenue of local government units budgets by divisions in 2018	2(305)	352
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	Expenditure of local government units budgets by type	3(306)	353
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Expenditure of local government units budgets by divisions in 2018	4(307)	354
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych	Revenue and costs of local government budgetary establishments	5(308)	354

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XX	CHAPTER XX	
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	INVESTMENTS. FIXED ASSETS	
Uwagi ogólne	General notes	x 355
Inwestycje	Investments	
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	Investment outlays (current prices)	1(309) 358
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące)	Investment outlays in enterprises (current prices)	2(310) 359
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące)	Investment outlays in enterprises by groups (current prices)	3(311) 360
Środki trwałe	Fixed assets	
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne)	Gross value of fixed assets (current book- -keeping prices)	4(312) 361
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne)	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices)	5(313) 362
DZIAŁ XXI	CHAPTER XXI	
RACHUNKI REGIONALNE	REGIONAL ACCOUNTS	
Uwagi ogólne	General notes	x 363
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	Gross domestic product (current prices)	1(314) 367
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące)	Basic elements of production account and generation of income account (current prices)	2(315) 368
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych	Nominal income in the households sector	3(316) 368
DZIAŁ XXII	CHAPTER XXII	
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY	
Uwagi ogólne	General notes	x 369
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	Entities of the national economy in the REGON register	1(317) 370
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji	Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections	2(318) 370
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji	Commercial companies by legal status and sections	3(319) 372
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections	4(320) 373
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections	5(321) 374

SPIS WYKRESÓW

Podział administracyjny województwa pomorskiego w 2018 r.	
Podział województwa pomorskiego według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych w 2019 r.	
Ludność według płci i wieku w 2018 r.	
Ruch naturalny ludności	
Trwanie życia	
Struktura pracujących według sekcji	
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia	
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie	
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2018 r.	
Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa	
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2018/19	
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2018 r.	
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2017 r.	
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2018 r.	

LIST OF CHARTS

Administrative division of the Pomorskie Voivodship in 2018	375
Division of the Pomorskie Voivodship by the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes in 2019	376
Population by sex and age in 2018	377
Vital statistics of population	378
Life expectancy	378
Structure of employed persons by sections	379
Structure of registered unemployed persons by age and educational level	379
Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in Voivodship	380
Dwellings fitted with installations in 2018	381
Dwellings completed by type of construction	381
Education by levels in the 2018/19 school year	382
Land use in agricultural holdings in 2018	383
Structure of market agricultural output in 2017	383
Structure of construction and assembly production (current prices)	384
Revenue and expenditure of local government units budgets per capita	385
Structure of gross value added by kinds of activities (current prices)	385
Structure of entities of the national economy in 2018	386

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

- Kreska (-) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;
- (0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
- Kropka (•) – zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 18 na str. 26.
categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 18 on page 26.
- Znak # – oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data should not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Official Statistics.
- „W tym”
“Of which” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
indicates that not all elements of the sum are given.
- Comma (,) – used in figures represents the decimal point.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY MAJOR ABBREVIATIONS

tys.	= tysiąc	NT	= pojemność statku netto net tonnage
mln	= milion	CGT	= skompensowana pojemność statku compensated gross tonnage
zł	= złoty	ECP	= ekwiwalenty pełnego czasu pracy
PLN	= zloty	FTE	= full-time equivalent
szt.	= sztuka	p u	= powierzchnia użytkowa
pcs	= pieces	kk	= Kodeks karny
kpl.	= komplet	kks	= Kodeks karny skarbowy
egz.	= egzemplarz	poz.	= pozycja
wol.	= wolumin	pkt	= punkt
vol.	= volume	poj.	= pojemność
g	= gram gram	str.	= strona
kg	= kilogram kilogram	cd.	= ciąg dalszy
dt	= decytona deciton	cont.	= continued
t	= tona	dok.	= dokończenie
mm	= milimetr millimetre	cont.	= continued
m	= metr metre	tabl.	= tablica table

nr (Nr)	= numer
No.	= number
art.	= artykuł
Art.	= Article
ust.	= ustęp
Dz. U.	= Dziennik Ustaw
Dz. Urz.	= Dziennik Urzędowy
itp.	= i tym podobne
etc.	= and the like
itd.	= i tak dalej
m.in.	= między innymi
i.a.	= inter alia
np.	= na przykład
e.g.	= for example
tj.	= to jest
i.e.	= that is
ozn.	= to znaczy
i.e.	= that is
zw.	= tak zwany
ww.	= wyżej wymienione
NSP	= Narodowy Spis Powszechny
GUS	= Główny Urząd Statystyczny
PAN	= Polska Akademia Nauk
ONZ	= Organizacja Narodów Zjednoczonych
UN	= United Nations
UE	= Unia Europejska
EU	= European Union
WE	= Wspólnoty Europejskie
EC	= European Communities
EUROSTAT	= Urząd Statystyczny Unii Europejskiej Statistical Office of the European Union
OECD	= Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju Organisation for Economic Cooperation and Development

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Informacje o województwie oraz w podziale na **miasta i wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym (terytorialnym). Przez **miasta** rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez **wieś** – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

3. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych**, opracowanej na podstawie Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 czerwca 2003 r., z późniejszymi zmianami). Od 1 stycznia 2018 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r., zgodnie z którym od 1 stycznia 2018 r. Polskę podzielono na 3 poziomy, w ramach których funkcjonuje 97 jednostek statystycznych NUTS.

4. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późniejszymi zmianami).

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”;

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook – unless otherwise indicated – concern the **entire national economy**.

2. Information on Voivodship as well as by **urban and rural area** is presented according to administrative (territorial) division in a given period. The term **urban area** is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while a **rural area** is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

3. Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes**, compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26th May 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21st June 2003, with later amendments). Since 1st January 2018 were obligatory amendments introduced by Commission Regulation (EU) 2016/2066 of 21st November 2016, according to which since 1st January 2018 Poland is divided into 3 levels, under which there are 97 NUTS statistical units in Poland.

4. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1st January 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24th December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885, with later amendments).

The item „**Industry**” was introduced as an additional grouping, including sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”;

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

- **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

- **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

5. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

6. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

7. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

8. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

9. Do ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku – obok PKD 2007 – należą:

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

- **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of public sector entities,

- **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private units), foreign ownership (of foreign persons) as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

"Mixed ownership" is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company's registration application.

5. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and – unless otherwise indicated – include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

6. Data – unless otherwise indicated – are compiled in accordance with the **respective organisational status of units of the national economy**.

7. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organisational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

8. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own-account in order to earn a profit.

9. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

1) **Klasyfikacja Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego, zatrudnionych i ich wynagrodzeń oraz bezrobotnych; klasyfikacja, opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08), wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 227) w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2014 r.;

2) **Polska Klasyfikacja Wytworów i Usług – PKWiU 2015**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 września 2015 r. (Dz. U. poz. 1676, z późniejszymi zmianami) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 grudnia 2015 r.;

3) **Klasyfikacja Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);

4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316, z późniejszymi zmianami);

5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT 2016 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2017 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. (Dz. U. 2016, poz. 1864), w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2016 r.

10. Dane w cenach bieżących odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej – przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

1) the **Occupations and Specialisations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units, paid employees and their wages and salaries as well as the unemployed are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08) was introduced on 1st January 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227) replacing the classification valid until 31st December 2014;

2) the **Polish Classification of Goods and Services – PKWiU 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1st January 2016 by the decree of the Council of Ministers, dated 4th September 2015 (Journal of Laws item 1676, with later amendments) replacing the classification PKWiU 2008 valid until 31st December 2015;

3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) of the households sector as well as expenditure on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;

4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which type of constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1st January 2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30th December 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316, with later amendments);

5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT 2016 was introduced on 1st January 2017 by the decree of the Council of Ministers, dated 3rd October 2016 (Journal of Laws 2016, item 1864), replacing the classification valid until 31st December 2016.

10. Data at current prices correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables and charts in which prices are not defined, data are expressed at current prices.

In order to evaluate production and value added – the **basic price** category was adopted.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade units included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

11. Jako ceny stałe przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej, produkcji globalnej i produktu krajowego brutto – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 1995 r. (średnie ceny bieżące 1995 r.) w 2000 r.,
 - ceny stałe 2000 r. (średnie ceny bieżące 2000 r.) dla lat 2001-2005,
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006-2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) dla lat 2011-2015,
 - ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.) od 2016 r.

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

13. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 czerwca.

Taxes on products include: value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and custom duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g. on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transport of passengers in buses with foreign registration).

11. Constant prices were adopted as follows:

- 1) agricultural output, output and gross domestic product – current prices from the year preceding the surveyed year, with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which average prices from two consecutive years are adopted, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
 - 1995 constant prices (1995 average current prices) in 2000,
 - 2000 constant prices (2000 average current prices) for 2001-2005,
 - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006-2010,
 - 2010 constant prices (2010 average current prices) for 2011-2015,
 - 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016.

12. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods – are calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

13. For the purpose of calculating data by population number – unless otherwise indicated – the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When computing data per capita (1000 population, etc.) as at the end of a year (e.g. beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31st December was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon during a year (e.g. vital statistics of population, production) – as of 30th June.

Dla lat 2000-2009 do przeliczeń przyjęto liczbę ludności zbilansowaną w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. – liczbę ludności zbilansowaną w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (za wyjątkiem działu „Rachunki regionalne”, w którym dane na 1 mieszkańca dla lat 2009-2017 obliczono na podstawie liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011).

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Głównego Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, zgodnie z zasadą, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

18. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

For the years 2000-2009, the number of population, applied in calculations, was balanced on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 and since 2010 – the number of population was balanced on the results of the Population and Housing Census 2011 (excluding chapter “Regional accounts” in which data per capita for years 2009-2017 were calculated on the basis of the number of population which included the results of the Population and Housing Census 2011).

14. Data – unless otherwise indicated – do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Selected information for the last year presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Due to data rounding, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”.

17. Statistical information derived from sources other than Statistics Poland is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information for the last year presented given as the source.

18. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHORÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)

INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD – 10 Revision)

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz wybrane choroby przebiegające z udziałem mechanizmów immunologicznych
Diseases of blood and blood-forming organs	Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism
Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital anomalies	Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdzie indziej
Symptoms and ill-defined conditions	Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– NACE Rev. 2

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
sekcje sections	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicle and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy divisions	
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Manufacture of metal products	Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

*

* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych znajdują się w uwagach ogólnych do poszczególnych działów, a bardziej szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki – w publikacjach tematycznych oraz w serii „Metodologia badań statystycznych”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are in the general notes to individual chapters, while more detailed information on particular fields of statistics can be found in thematic publications as well as in the series “Statistical Research Methodology”.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = = 100 Poland = = 100	

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 grudnia

AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31st December

Powierzchnia w km ²	312695	18321	5,9	Area in km ²
Powiaty	314	16	5,1	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	4	6,1	Cities with powiat status
Gminy	2478	123	5,0	Gminas
Miasta	930	42	4,5	Towns
Miejscowości wiejskie	52497	2877	5,5	Rural localities
Sołectwa	40740	1639	4,0	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:
pyłowych	31,8	1,0	3,2	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla) ...	1299,5	17,4	1,3	gases (excluding carbon dioxide)
Oczyszczalnie ścieków komunalnych ^a (stan w dniu 31 XII)	3257	165	5,1	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	117	4,8	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	810	48	5,9	with increased biogene removal
Odpady wytworzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	115338,7	2108,7	1,8	Waste generated (excluding municipal waste) in thousand tonnes
Odpady komunalne zebrane ^b w tys. t	12485,4	826,7	6,6	Municipal waste collected ^b in thousand tonnes
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące): służące ochronie środowiska:				Outlays on fixed assets (current prices): in environmental protection:
w milionach złotych	10392,1	606,6	5,8	in PLN millions
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	3,4	3,1	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych	2467,9	138,2	5,6	in PLN millions
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	0,7	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE ^c PUBLIC SAFETY ^c

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	768049	45378	5,9	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	199,9	194,9	x	per 10 thousand population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	73,4	67,5	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Working on sewage network. b Estimated data. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = = 100 Poland = = 100	
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38411,1	2333,5	6,1	Population (as of 31 XII) in thousands
miasta	23067,2	1485,6	6,4	urban areas
wieś	15343,9	847,9	5,5	rural areas
w tym kobiety	19829,3	1197,2	6,0	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	127	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	65,1	65,8	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności ...	-0,7	1,8	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagra- nicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,1	2,2	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15614,9	888,4	5,7	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thousands
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4589,91	4506,18	98,2	Average monthly gross wages and salaries in PLN
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	968,9	46,1	4,8	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	5,8	4,9	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %
GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA HOUSEHOLDS. DWELLINGS				
Zasoby mieszkaniowe ^c (stan w dniu 31 XII):				Dwelling stocks ^c (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	14615,1	879,2	6,0	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	380,5	376,8	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	55874,3	3319,0	5,9	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1454,6	1422,3	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań: w tysiącach m ²	1084166,5	63481,3	5,9	useful floor area of dwellings: in thousands m ²
na 1000 ludności w m ²	28225,3	27204,1	x	per 1000 population in m ²
Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	185,1	16,7	9,0	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,8	7,2	x	dwellings
izby	18,6	24,6	x	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	435,0	576,6	x	useful floor area of dwellings in m ²
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	307690,4	16396,0	5,3	distribution water supply
kanalizacyjnej rozdzielczej ^d	160671,4	10932,0	6,8	distribution sewage ^d
gazowej	154380,0	7252,1	4,7	gas supply

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Na podstawie bilansu. d Łącznie z kolektorami.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Based on balance. d Including collectors.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = = 100 Poland = = 100	
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnego				
EDUCATION ^a – as of beginning of the school year				
Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^b in thousands:
podstawowych	3039,8	199,1	6,5	primary
gimnazjach	350,6	23,1	6,6	lower secondary
branżowych I stopnia ^c	156,8	12,0	7,7	stage I sectoral vocational ^c
liceach ogólnokształcących	470,3	28,6	6,1	general secondary
technikach	505,6	30,1	6,0	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^d	12,9	0,8	6,3	general art ^d
policealnych	218,6	13,5	6,2	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children in pre-primary establishments ^e :
w tysiącach	1392,9	89,5	6,4	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	895	865	x	per 1000 children aged 3-6 years
OCHRONA ZDROWIA ^f – stan w dniu 31 grudnia HEALTH CARE ^f – as of 31st December				
Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	89532	5419	6,1	doctors
lekarze dentyści	12927	778	6,0	dentists
pielęgniarki ^h	192964	9754	5,1	nurses ^h
Przychodnie	21881	1113	5,1	Out-patients departments
Szpitala ogólne	949	45	4,7	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	181,7	9,1	5,0	Beds in general hospitals in thousands
Apteki ogólnodostępne	12899	724	5,6	Generally available pharmacies
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7925	316	4,0	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (łącznie z filiami, stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	127493,7	5084,5	4,0	Public library collections (including branches; as of 31 XII) in thousand vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	945	83	8,8	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	38124,4	3639,1	9,5	Museum and exhibition visitors in thousands
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	497	28	5,6	Indoor cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	59177,8	4108,2	6,9	Audience in indoor cinemas in thousands
Baza noclegowa turystyki ⁱ w tys.:				Tourist accommodation establishments ⁱ in thousands:
miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	798,7	115,9	14,5	number of bed places (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	33895,9	3047,8	9,0	tourists accommodated

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 183. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi resortu obrony narodowej i resortu spraw wewnętrznych i administracji. g Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 3 na str. 214; łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka zawodowa (lekarzy, lekarzy dentyistów, pielęgniarek lub położnych). h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; z uwzględnieniem imputacji danych dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 183. b Excluding schools for adults, excluding post-secondary schools. c Including students in special job-training schools. d Leading to professional certification. e Including children staying during the whole school year in the units performing health care activities. f Data include health care: of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration. g See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 3 on page 214; including persons whose primary workplace is a professional practice (doctors, dentists, nurses or midwives). h Including masters of nursing. i Concern establishments with 10 and more bed places; including the imputation of data for units which refused to participate in the survey.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = = 100 Poland = = 100	
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO AGRICULTURE ^a AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej ^b (stan w czerwcu) w tys. ha	14539,6	745,9	5,1	Agricultural land in good agricultural condition ^b (as of June) in thousand ha
pod zasiewami ^c	10829,3	602,9	5,6	sown area ^c
grunty ugorowane	179,9	10,9	6,0	fallow land
uprawy trwałe	352,6	4,6	1,3	permanent crops
ogrody przydomowe	27,9	0,4	1,5	kitchen gardens
łąki i pastwiska trwałe	3149,9	127,1	4,0	permanent meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów ^c (stan w czerwcu) w tys. ha:				Sown area ^c (as of June) in thousand ha:
zboża	7806,3	422,9	5,4	cereals
ziemniaki	291,0	21,8	7,5	potatoes
warzywa gruntowe ^d	176,1	7,6	4,3	ground vegetables ^d
Zbiory w tys. t:				Production in thousand tonnes:
zboża	26779,8	1477,6	5,5	cereals
ziemniaki ^e	7312,0	563,9	7,7	potatoes ^e
warzywa gruntowe ^d	4109,0	121,5	3,0	ground vegetables ^d
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	34,3	34,9	101,7	cereals
ziemniaki ^e	251	258	102,8	potatoes ^e
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9254,9	667,1	7,2	Forest area (as of 31 XII) in thousand ha
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w milionach złotych	1520836,1	99500,4	6,5	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	39592	42737	107,9	per capita in PLN
Sprzedaż produkcji budowlano-monta- żowej ^f (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production ^f (current prices):
w milionach złotych	218148,0	16076,5	7,4	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	5679	6905	121,6	per capita in PLN

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). d Łącznie z ogrodami przydomowymi, dane według szacunków. e Bez ogrodów przydomowych. f Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

a Data are presented according to the official residence of the land user. b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. c Excluding permanent crops, kitchen gardens and crop area intended for ploughing (green fertilizers). d Including kitchen gardens, data based on estimation. e Excluding kitchen gardens. f Realized by construction units – by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = = 100 Poland = = 100	
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 grudnia				
TRANSPORT. TELECOMMUNICATION – as of 31st December				
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	303957	14283	4,7	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,7	90,0	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt.:				Registered cars ^a in thousand units:
osobowe	23429,0	1395,5	6,0	passenger cars
ciężarowe ^b i ciągniki siodłowe	3758,2	221,8	5,9	lorries ^b and road tractors
Placówki pocztowe ^c	7602	453	6,0	Post offices ^c
Łączna abonenckie ^d :				Subscriber lines ^d :
w tysiącach	4096,2	284,0	6,9	in thousands
na 1000 ludności	106,6	121,7	x	per 1000 population
HANDEL – stan w dniu 31 grudnia TRADE – as of 31st December				
Sklepy	339880	18590	5,5	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	113	126	x	Number of population per 1 shop
Targowiska stałe	2156	82	3,8	Permanent marketplaces
FINANSE PUBLICZNE PUBLIC FINANCE				
Budżety gmin ^e:				Budgets of gminas ^e:
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	121425,6	7789,4	6,4	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	4702	5229	111,2	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	127132,8	8250,2	6,5	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	4924	5538	112,5	per capita in PLN
Budżety miast na prawach powiatu:				Budgets of cities with powiat status:
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	85507,8	5764,5	6,7	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	6791	6874	101,2	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	87014,6	5816,0	6,7	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	6911	6935	100,4	per capita in PLN
Budżety powiatów:				Budgets of powiats:
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	27959,3	1743,2	6,2	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	1083	1170	108,1	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	28656,6	1803,0	6,3	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	1110	1210	109,1	per capita in PLN
Budżety województw:				Budgets of voivodships:
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	16953,7	1040,8	6,1	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	441	447	101,3	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	16582,3	1045,3	6,3	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	432	449	104,0	per capita in PLN

a Łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (do około 30 dni) wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Dane dotyczą operatora pocztowego wyznaczonego. d Na podstawie Systemu Informacyjnego Internetu Szerokopasmowego (SIIS). e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including road vehicles having temporary permissions (for the period of 30 days) issued at the end of the year. b Including vans. c Data concern the designated operator. d Based on the Broadband Internet Information System. e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (dok.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = = 100 Poland = = 100	
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	302675,2	19491,8	6,4	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	7879	8372	106,3	per capita in PLN
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	4029716,5	227303,1	5,6	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	104910	97408	92,8	per capita in PLN
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY				
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4365375	296630	6,8	Entities of the national economy in the REGON register ^a (as of 31 XII)
sektor publiczny	113019	7308	6,5	public sector
sektor prywatny	4188932	285700	6,8	private sector
RACHUNKI REGIONALNE W 2017 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2017				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1989351	115989	5,8	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	51776	50001	96,6	per capita in PLN
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1747080	101863	5,8	in PLN millions
na 1 pracującego ^b w zł	118027	120231	101,9	per 1 employed person ^b in PLN
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	1179975	69381	5,9	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	30711	29909	97,4	per capita in PLN

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b Do przeliczeń przyjęto przeciętną w roku liczbę pracujących.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b For calculations the average number of employed persons was applied.

U w a g a. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 r. i 2005 r. dokonano przy przyjęciu N o t e. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for 2000 and 2005 are based on the revised number

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
POWIERZCHNIA					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	18293	18293	18310	18310
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA					
	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele:				
2	produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	41,7	53,5	43,9	41,0
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	47,2	43,3	52,1	54,7
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	13,1	13,6	11,0	10,3
5	w tym do produkcji przemysłowej	6,0	8,0	5,3	4,7
	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi: oczyszczane w % wymagających				
6	oczyszczania	92,6	92,3	99,5	99,5
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,6	0,6	0,0	0,0
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	74,3	78,4	79,3	83,1
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				
9	pyłowych	5,4	3,5	3,4	2,4
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	48,3	41,7	35,3	29,0
	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
11	pyłowych	98,3	98,9	99,1	99,3
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	39,4	47,6	66,7	73,9
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):				
13	w % powierzchni ogólnej	32,5	32,6	32,7	32,7
14	na 1 mieszkańca w m ²	2736	2711	2628	2605
15	Odpady wytworzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^d na 1 km ² w t ...	108,0	120,1	99,5	116,2
16	Odpady komunalne zebrane ^e na 1 mieszkańca w kg	350	267	301	281
	Nakłady ^f na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem:				
17	służące ochronie środowiska	4,6	3,1	6,4	4,6
18	służące gospodarce wodnej	0,8	0,7	1,9	1,7
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE					
	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^g w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				
19	w liczbach bezwzględnych	102114	99594	81849	65796
20	na 10 tys. ludności	470,9	453,3	360,5	287,0
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^g w %	48,0	56,9	70,6	63,0

^a Z ujęć własnych. ^b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. ^c Ludność korzystająca – środowiska", ust. 7 na str. 61. ^d Dane szacunkowe; w 2000 r. określone jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r. inwestycji. ^e Do 2012 r. – łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

^a From own intakes. ^b Water withdrawal by intakes before entering the network. ^c Population connected – estimated on page 61. ^d Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed; since 2003 data are not comparable with data for office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

skorygowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.
of population, which considers the results of the Population and Housing Census 2002.

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
AREA						
18310	18310	18310	18310	18321	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION						
					Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
40,5	43,1	42,6	40,3	39,9	production ^a (excluding agriculture, forestry and fishing)	2
55,2	52,9	53,5	55,8	56,8	exploitation of water supply network ^b	3
					Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
10,3	10,9	11,0	10,4	10,9	of which for industrial production	5
4,6	5,2	5,1	4,6	4,8	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	
					treated in % of requiring treatment	6
99,7	99,6	99,9	100,0	99,9	untreated per 1 km ² in dam ³	7
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	8
83,7	83,2	83,3	82,7	82,8	Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:	
					particulates	9
2,2	2,3	1,9	1,5	1,0	gases (excluding carbon dioxide)	10
25,8	28,5	24,0	20,3	17,4	Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
					particulates	11
99,2	99,3	99,4	99,5	99,7	gases (excluding carbon dioxide)	12
79,0	78,4	83,8	85,4	87,0	Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	
					in % of total area	13
32,7	32,7	32,7	32,6	32,9	per capita in m ²	14
2599	2593	2584	2572	2580	Waste generated (excluding municipal waste) ^d per 1 km ² in tonnes	15
120,9	86,3	114,3	92,4	115,1	Municipal waste collected ^e per capita in kg	16
302	305	329	346	355	Outlays ^f on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
					in environmental protection	17
5,0	5,1	2,5	3,3	3,1	in water management	18
1,1	1,2	0,4	0,4	0,7		
PUBLIC SAFETY						
					Ascertained crimes by the Police ^g in completed preparatory proceedings:	
54739	49050	46072	44110	45378	in absolute numbers	19
238,1	212,8	199,3	190,2	194,9	per 10 thousand population	20
					Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^g	
62,2	59,1	61,9	65,3	67,5	in %	21

na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. f Według lokalizacji

data, total population – based on balances. d See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 7 previous years due to a change in the catalogue of waste. f By investment's location. g Until 2012 – including prosecutor's

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
LUDNOŚĆ ^a					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	2172284	2199043	2275494	2295811
2	miasta	1485414	1480133	1499210	1495443
3	wieś	686870	718910	776284	800368
4	w tym kobiety	1113630	1129438	1165773	1176421
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	105	106	105	105
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	119	120	124	125
7	Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):				
8	przedprodukcyjnym	553444	479005	457007	448976
9	produkcyjnym	1334114	1414914	1469161	1454944
10	poprodukcyjnym	284726	305124	349326	391891
11	Małżeństwa na 1000 ludności	5,8	5,5	6,0	4,7
12	Rozwody na 1000 ludności	1,4	1,8	1,6	1,7
13	Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,8	10,7	11,8	10,4
14	Zgony ^b na 1000 ludności	8,4	8,4	8,5	8,8
15	Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,5	2,2	3,3	1,7
16	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,7	6,0	4,5	4,3
17	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,2	0,5	1,2	0,8
18	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:				
19	mężczyźni	70,56	71,69	72,97	74,05
20	kobiety	78,06	79,76	80,75	81,23
RYNEK PRACY					
21	Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII):				
22	w tys.	740,3	667,0	744,9	753,4
23	w tym kobiety	342,4	309,5	344,4	360,3
24	na 1000 ludności	341	303	327	328
25	w sektorze prywatnym w %	70,1	72,9	76,6	77,3
26	według rodzajów działalności w %:				
27	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	•	9,3	8,9	8,8
28	przemysł i budownictwo	•	28,0	30,0	28,4
29	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja	•	30,2	28,2	27,5
30	działalność finansowa i ubezpiecze- niowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ oraz pozostałe usługi ^f	•	32,5	32,9	35,3

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność” na str. 94. ^b Łącznie ze zgonami niemowląt. ^c Do obliczenia salda miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). ^d Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ”, „Administracja społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

^a See general notes to the chapter “Population” on page 94. ^b Including infant deaths. ^c For calculating net workplace and kind of activity (since 2004). ^d Data are compiled considering employed persons on private farms and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”,

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
POPULATION ^a						
2302077	2307710	2315611	2324251	2333523	Population (as of 31 XII)	1
1493286	1486719	1486811	1484837	1485611	urban areas	2
808791	820991	828800	839414	847912	rural areas	3
1180090	1183333	1187682	1192300	1197227	of which females	4
105	105	105	105	105	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
126	126	126	127	127	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
448193	447792	450189	454426	458438	Population at age (as of 31 XII):	
1446099	1436214	1426312	1415748	1407448	pre-working	7
407785	423704	439110	454077	467637	working	8
5,0	5,1	5,4	5,4	5,4	post-working	9
1,4	2,0	1,7	1,6	1,5	Marriages per 1000 population	10
10,7	10,7	11,2	11,8	11,4	Divorces per 1000 population	11
8,8	9,1	9,1	9,3	9,6	Live births per 1000 population	12
2,0	1,5	2,0	2,5	1,8	Deaths ^b per 1000 population	13
3,3	3,7	3,6	3,8	4,0	Natural increase per 1000 population	14
0,9	1,0 ^c	1,5	1,5	2,2	Infant deaths per 1000 live births	15
74,41	74,24	74,50	74,82	74,65	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	16
81,50	81,38	81,72	81,66	81,88	Life expectancy at the moment of birth:	
					males	17
					females	18
LABOUR MARKET						
774,8	798,2	835,8	874,5	888,4	Employed persons ^{de} (as of 31 XII):	
370,5	381,0	396,5	417,1	423,3	in thousands	19
337	346	361	376	381	of which women	20
77,8	78,5	79,5	80,1	80,0	per 1000 population	21
					in private sector in %	22
					by kind of activities in %:	
8,6	8,4	8,1	7,7	7,6	agriculture, forestry and fishing	23
28,6	28,7	29,0	28,8	28,7	industry and construction	24
					trade; repair of motor vehicles ^Δ ;	
					transportation and storage;	
27,4	27,5	27,8	27,7	27,8	accommodation and catering ^Δ ;	25
					information and communication	
35,4	35,4	35,2	35,8	35,9	financial and insurance activities; real estate activities and other services ^f	26

wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. ^d Według faktycznego indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^f Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc

migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. ^d By actual in agriculture estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population f The term “Other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
RYNEK PRACY (dok.)					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tys.	•	148,7	153,3	142,1
2	na 1000 ludności	•	67,7	67,5	62,0
	w budownictwie:				
3	w tys.	•	28,6	44,6	38,9
4	na 1000 ludności	•	13,0	19,6	17,0
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	147,2	159,9	104,7	114,1
6	2000 = 100	100,0	108,6	71,1	77,5
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	57,5	56,5	53,3	54,9
8	w wieku 24 lata i mniej	28,7	22,3	22,7	18,9
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	40,6	50,0	24,0	34,8
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	333	137	63	69
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	16,6	19,2	12,3	13,2
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1826,36	2350,25	3138,25	3595,98
13	2000 = 100	100,0	128,7	171,8	196,9
14	w tym: w przemyśle	•	2388,70	3181,39	3652,50
15	w budownictwie	•	1905,94	2602,66	2833,31
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys. pobierających emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	443,4	447,5	455,6	449,4
17	rolników indywidualnych	387,3	397,5	413,2	410,7
18	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:	56,1	50,0	42,5	38,8
19	wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	849,49	1123,46	1580,15	1840,80
20	rolników indywidualnych ^c	606,69	758,41	955,08	1126,00
GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA					
	Zasoby mieszkaniowe ^d (w 2000 r. – zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
21	w tys.	640,2	719,7	781,1	814,9
22	na 1000 ludności	295,0	327,3	343,3	354,9
23	izby na 1000 ludności	1051,0	1216,2	1306,7	1348,2
24	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² : na 1000 ludności	17791,9	22239,7	24260,2	25340,0
25	przeciętna 1 mieszkania	60,4	67,9	70,7	71,4
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
26	w tys.	5,7	9,8	11,8	11,9
27	na 1000 ludności	2,6	4,5	5,2	5,2
28	izby na 1000 ludności	10,2	17,9	20,6	20,2
29	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² : na 1000 ludności	224,8	434,0	504,6	493,9
30	przeciętna 1 mieszkania	86,0	96,9	97,0	95,1

^a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego z wyjątkami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego

^a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
LABOUR MARKET (cont.)						
145,8	150,0	157,5	163,1	164,6	Average paid employment:	
63,4	65,1	68,1	70,3	70,7	in industry:	1
					in thousands	
					per 1000 population	2
38,4	40,1	43,3	43,8	46,4	in construction:	3
16,7	17,4	18,8	18,9	19,9	in thousands	
					per 1000 population	4
96,8	77,7	64,1	49,7	46,1	Registered unemployed persons	5
65,7	52,8	43,6	33,7	31,3	(as of 31 XII) in thousands	
					2000 = 100	6
					In % of registered unemployed persons	
					(as of 31 XII):	
55,9	57,4	60,0	62,3	63,2	women	7
16,8	15,6	14,2	13,9	13,5	aged 24 years and less	8
38,8	35,8	35,6	32,6	31,6	out of work for longer than 1 year	9
					Registered unemployed persons (as of 31 XII)	
43	19	14	12	13	per a job offer	10
11,1	8,9	7,1	5,4	4,9	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII)	
					in %	11
WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS						
3746,69	3851,68	3995,39	4211,69	4506,18	Average monthly gross wages and salaries	12
205,1	210,9	218,8	230,6	246,7	in PLN	
3788,58	3888,19	4043,74	4323,96 ^b	4625,37	2000 = 100	13
2892,54	3042,76	3149,97	3359,79	3608,94	of which: in industry	14
					in construction	15
447,1	448,8	450,8	453,5	470,5	Average number of retirees and pensioners	
					in thousands	16
409,2	411,1	413,2	416,3	433,6	receiving retirement and other pensions	
37,9	37,8	37,6	37,2	36,9	from non-agricultural social security	
					system	17
					farmers	18
					Average monthly gross retirement and	
					other pension in PLN:	
1900,33	1955,84	1991,44	2043,95	2133,79	from non-agricultural social security	
1150,49	1186,54	1192,14	1211,00	1239,00	system	19
					farmers ^c	20
HOUSEHOLDS. DWELLINGS						
					Dwelling stocks ^d (in 2000 – inhabited;	
					as of 31 XII):	
824,5	836,6	848,8	863,5	879,2	dwellings:	
358,1	362,5	366,5	371,5	376,8	in thousands	21
1359,8	1374,8	1388,8	1405,2	1422,3	per 1000 population	22
					rooms per 1000 population	23
25647,6	26018,0	26373,4	26779,2	27204,1	useful floor area of dwellings in m ² :	
71,6	71,8	72,0	72,1	72,2	per 1000 population	24
					average per dwelling	25
					Dwellings completed:	
10,9	13,2	13,2	15,8	16,7	dwellings:	
4,7	5,7	5,7	6,8	7,2	in thousands	26
17,9	20,6	20,7	23,8	24,6	per 1000 population	27
					rooms per 1000 population	28
444,7	493,0	494,6	562,6	576,6	useful floor area of dwellings in m ² :	
93,9	86,3	86,9	82,5	80,6	per 1000 population	29
					average per dwelling	30

wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Rolnego 2010. ^b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. ^c Łącznie systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego. ^d Na podstawie bilansów.

used for calculation, estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population
^b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook. ^c Including payments from the Pension Fund. ^d Based on balances.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA (dok.)					
1	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
	wodociągowej	10319,3	12381,9	14163,2	14980,2
2	kanalizacyjnej ^a	3698,5	5612,0	7779,2	9551,9
	Żużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
3	w hektometrach sześciennych	81,2	75,2	74,8	73,4
4	na 1 mieszkańca w m ³	37,4	34,2	32,9	32,0
	energii elektrycznej w miastach ^b :				
5	w gigawatogodzinach	1082,0	1173,5	1259,6	1187,1
6	na 1 mieszkańca w kWh	729	792	840	793
EDUKACJA ^c I WYCHOWANIE					
	Uczniowie w szkołach ^d (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
7	podstawowych ^e	191,9	157,9	139,0	139,4
8	gimnazjach	69,4	95,9	76,8	70,3
9	branżowych I stopnia ^{fg}	35,2	16,3	16,2	13,9
10	liceach ogólnokształcących ^h	52,0	40,7	34,5	30,8
11	liceach profilowanych	x	12,5	0,8	0,1
12	technikach ⁱ	49,2	27,4	32,3	30,0
13	artystycznych ogólnokształcących ^k	1,1	1,0	0,8	0,8
14	policealnych	12,3	18,8	19,9	18,7
	Absolwenci szkół ^{dl} w tys.:				
15	podstawowych	71,3 ^m	29,7	24,7	22,3
16	gimnazjów	x	31,6	26,5	23,5
17	zasadniczych zawodowych ^g	11,7	5,1	5,3	4,7
18	liceów ogólnokształcących ^h	10,4	13,0	12,1	10,4
19	liceów profilowanych	x	5,0	0,7	0,2
20	techników ⁱ	9,0	9,0	6,8	6,9
21	artystycznych ogólnokształcących ^k	0,1	0,2	0,1	0,1
22	policealnych	5,0	5,6	4,7	5,4
23	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{ln} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	14	15	11	10

a Łącznie z kolektorami. b W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód ust. 1 i 2 na str. 183. d Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. e Bez dzieci w wieku 6 lat objętych roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ghi Łącznie: g – od roku szkolnego (w latach szkolnych 2004/05-2012/13 – uczniowie, 2005/06-2012/13 – absolwenci), i – z uzupełniającymi technikami l Z poprzedniego roku szkolnego. m Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. n Łącznie ze szkołami specjalnymi

a Including collectors. b In 2000 excluding households in which the main source of maintenance was income from schools for adults, except post-secondary schools. e Excluding children aged 6 attending pre-primary establishments. school sections. ghi Including: g – since the 2004/05 school year, special job-training schools, h – supplementary general technical secondary schools (in the 2004/05-2013/14 school years – students, 2006/07-2013/14 – graduates). k Leading special job-training schools and in the 2004/05-2013/14 school years, specialised secondary schools.

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
HOUSEHOLDS. DWELLINGS (cont.)						
15274,1	15667,8	15905,0	16123,6	16396,0	Distribution network (as of 31 XII) in km:	
9954,9	10306,0	10528,1	10699,9	10932,0	water supply	1
					sewage ^a	2
					Consumption in households:	
					water from water supply system:	
74,8	75,7	79,1	77,9	82,0	in cubic hectometre	3
32,6	32,8	34,2	33,6	35,2	per capita in m ³	4
					electricity in urban areas ^b :	
1144,2	1087,8	1120,3	1063,4	1144,9	in gigawatt-hour	5
766	731	753	716	771	per capita in kWh	6
EDUCATION ^c						
					Pupils and students in schools ^d (as of beginning of the school year) in thousands:	
150,1	162,1	151,1	173,8	199,1	primary ^e	7
68,9	68,5	69,0	46,1	23,1	lower secondary	8
14,7	14,1	13,2	12,5	12,0	stage I sectoral vocational ^{fg}	9
29,8	29,1	28,6	28,4	28,6	general secondary ^h	10
x	x	x	x	x	specialised secondary	11
29,6	29,4	29,9	30,0	30,1	technical secondary ⁱ	12
0,7	0,7	0,6	0,8	0,8	general art ^k	13
17,1	15,1	14,7	14,3	13,5	post-secondary	14
					Graduates of schools ^{dl} in thousands:	
22,2	22,4	22,8	-	-	primary	15
22,8	22,1	21,7	21,7	22,0	lower secondary	16
3,0	4,1	4,0	3,9	3,5	basic vocational ^g	17
10,0	9,7	9,4	9,1	8,9	general secondary ^h	18
0,1	x	x	x	x	specialised secondary	19
6,7	6,5	6,1	6,4	6,3	technical secondary ⁱ	20
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	general art ^k	21
5,3	4,4	4,8	4,4	3,6	post-secondary	22
9	9	8	8	8	Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^{lmn} (excluding schools for adults) per 1000 population	23

z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. ^c Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. ^f Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od 2004/05 ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^h – z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2004/05-2013/14 – uczniowie, 2006/07-2013/14 – absolwenci). ^k Dających uprawnienia zawodowe. przysposabiającymi do pracy oraz w latach szkolnych 2004/05-2013/14 z liceami profilowanymi.

a private farm in agriculture. ^c See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 183. ^d Excluding ^f Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational secondary schools (in the 2004/05-2012/13 school years – students, 2005/06-2012/13 – graduates), ⁱ – supplementary to professional certification. ^l From the previous school year. ^m Data include graduates of grades 8 and 6. ⁿ Including

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE (dok.)					
1	Studenci uczelni ^b (stan w dniu 31 XII) w tys.	75,1	97,4	107,2	96,6
2	Absolwenci uczelni ^{bc} w tys.	12,4	18,7	23,9	26,9
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	24,5	21,2	20,3	16,2
4	Absolwenci szkół dla dorosłych ^d w tys.	5,0	5,5	4,4	4,8
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
5	miejsca w przedszkolach w tys.	37,0	35,5	45,2	53,8
6	dzieci ^e w tys.	50,3	49,2	63,4	80,5
7	w przedszkolach	35,4	35,0	44,8	52,1
8	w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych	14,9	14,1	16,3	24,5
9	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat ^f	331	367	438	455
OCHRONA ZDROWIA ^g					
10	Pracownicy medyczni ^h (stan w dniu 31 XII):				
11	lekarze	4863	4106	4307	4525
12	lekarze dentyści	567	657	691	630
12	pielęgniarki ⁱ	9735	9242	9089	10197
13	Łóżka w szpitalach ogólnych ^k (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	44,2	38,9	38,3	41,2
14	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1506	1495	1586	1712
15	Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	292	499	776	925
16	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	528	579	618	710
17	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	4114	3798	3682	3234
18	Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:				
19	lekarskie	5,3	5,9	6,5	6,9
19	stomatologiczne	0,8	0,7	0,7	0,8
20	Dzieci w żłobkach ^l i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^m	17	20	20	39
KULTURA. TURYSTYKA					
21	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	374	346	336	319
22	Księgozbiór bibliotek publicznych (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	2983	2753	2503	2360
23	Czytelnicy bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) na 1000 ludności	175	166	136	161
24	Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) ⁿ w wol.:	3665	3282	2512	2588
25	na 1000 ludności	21,0	19,8	18,4	16,1
26	na 1 czytelnika				
26	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	2,0	2,5	2,4	4,0
27	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^o na 1000 ludności	291	284	339	339
28	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	50	52	57	65
29	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	867	877	747	803

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 183. ^b Łącznie z filiami uczelni mających c Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.; szkolnego. ^e Od 2008 r. łącznie z – nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania działalności leczniczej (do 2011 r. określanych jako zakłady opieki zdrowotnej). ^f W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto 3-5 lat. ^g Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. ^h Od 2005 r. lekarska i pielęgniarska. ⁱ Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. ^k Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; dziecięcych. ⁿ Od 2015 r. łącznie z wypożyczeniami międzybibliotecznymi. ^o Dane dotyczą działalności prowadzonej

^a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 183. ^b Including branches of higher education National Defence; excluding foreigners. ^c Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 the previous school year. ^e Since 2008, including pre-primary education units and pre-primary centres not listed in activities (until 2011 defined as health care institution). ^f In 2014, the rate was calculated using the number of children data have included health care of: the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration. and nurse practice. ⁱ Including masters of nursery. ^k Excluding day places in hospital wards; since 2008, including including interlibrary lending. ^o Data concern activity performed in the Voivodship, including outdoor events.

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
EDUCATION ^a (cont.)						
92,4	89,7	86,9	81,9	77,4	Students of higher education institutions ^b (as of 31 XII) in thousands	1
25,0	23,3	22,3	25,0	20,4	Graduates of higher education institutions ^{bc} in thousands	2
13,8	12,0	11,1	10,3	10,1	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thousands	3
3,2	4,1	3,2	3,0	2,9	Graduates of schools for adults ^d in thousands	4
56,9	58,7	62,8	68,2	71,6	Pre-primary education (as of beginning of the school year):	5
76,2	70,4	79,9	86,0	89,5	places in nursery schools in thousands	6
51,8	50,7	58,3	63,7	66,5	children ^e in thousands	7
20,7	16,4	18,4	19,0	19,6	in nursery schools	8
					in pre-primary sections in primary schools	
521	595	549	631	643	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6 years ^f	9
HEALTH CARE ^g						
4915	5142	5426	5452	5419	Medical personnel ^h (as of 31 XII):	10
718	775	753	827	778	doctors	11
9928	10120	9953	9557	9754	dentists	12
40,5	41,2	39,4	39,8	39,0	nurses ⁱ	
1793	1776	1782	1667	1699	Beds in general hospitals ^k (as of 31 XII) per 10 thousand population	13
939	949	1002	1026	1113	In-patients in general hospitals	14
684	728	739	745	724	per 10 thousand population	15
3366	3170	3133	3120	3223	Out-patients departments (as of 31 XII)	16
7,0	7,2	7,3	7,4	7,6	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	17
0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	Population (as of 31 XII) per 1 pharmacy	18
54	60	63	70	84	Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	19
					doctors	
					stomatological	
					Children in nurseries ^l and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 ^m	20
CULTURE. TOURISM						
322	324	321	319	316	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	21
2359	2353	2307	2254	2179	Public library collections (including branches; as of 31 XII) per 1000 population in vol.	22
163	165	162	165	161	Public library borrowers (including branches and library service points) per 1000 population	23
2533	2419	2329	2260	2197	Public library loans (including branches and library service points) ⁿ in vol.: per 1000 population	24
15,5	14,7	14,4	13,7	13,6	per borrower	25
4,0	3,8	6,0	6,2	6,0	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	26
385	449	497	464	392	Audience in theatres and music institutions ^o per 1000 population	27
69	73	78	78	83	Museums and branches (as of 31 XII)	28
935	1034	1258	1426	1563	Museum and exhibition visitors per 1000 population	29

siedzibę jednostki macierzystej poza województwem pomorskim; bez uczelni resortu obrony narodowej; bez cudzoziemców. w latach 2005-2017 – z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 r. – z roku kalendarzowego. ^d Z poprzedniego roku przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; od 2007 r. bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących liczbę dzieci w grupie 3-6 lat w liczbie ludności w wieku 3-5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. – w wieku pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka od 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. ^l Łącznie z oddziałami żłobkowymi. ^m Do 2010 r. bez klubów na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

institutions seated outside the territory of Pomorskie Voivodship; excluding higher education institutions of the Ministry of and 31st December 2018; 2005-2017 – from the previous academic year, and in 2000 – from the calendar year. ^d From division by type of establishments; since 2007, excluding pre-primary education in the units performing health care aged 3-6 in the population aged 3-5 and in half of the 6-year old population, and in 2015 – aged 3-5. ^g Since 2012, ^h Since 2005, working directly with a patient; since 2006, including persons whose primary workplace is a medical beds and incubators for newborns. ⁱ Including nursery wards. ^m Until 2010, excluding children's clubs. ⁿ Since 2015,

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
KULTURA. TURYSTYKA (dok.)					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	34	22	14	24
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	6,9	6,6	5,1	7,3
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	731	979	1108	1216
4	Abonenci ^a (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:				
5	radiowi	244	236	180	181
6	telewizyjni	239	229	175	175
7	Obiekty noclegowe turystyki ^b (stan w dniu 31 VII)	877	788	802	1437
8	w tym hotele	74	94	144	178
9	Miejsca noclegowe ^b (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	444,1	388,5	353,1	411,3
10	Korzystający z noclegów ^b na 1000 ludności	602	612	717	858
ROLNICTWO ^c I LEŚNICTWO					
11	Użytki rolne ^{de} (stan w czerwcu) w tys. ha w tym w dobrej kulturze rolnej w %	906,8	778,7	750,2	738,3
12	Powierzchnia zasiewów ^{ef} (stan w czerwcu) w tys. ha	617,5	571,9	567,9	566,5
13	w tym w %:				
14	zboża podstawowe (łącznie z mieszkami zbożowymi)	73,0	70,2	69,0	66,6
15	w tym: pszenica	25,1	23,2	23,9	24,5
16	żyto	18,4	12,8	9,9	11,2
17	ziemniaki	6,5	5,2	3,6	3,5
18	buraki cukrowe	2,6	2,2	1,7	1,8
19	Zbiory w tys. t:				
20	zboża podstawowe (łącznie z mieszkami zbożowymi)	1214,1	1308,5	1464,1	1511,7
21	w tym: pszenica	578,5	598,0	645,7	734,8
22	żyto	216,6	168,1	162,3	193,6
23	ziemniaki ^g	841,8	542,6	513,5	473,6
24	buraki cukrowe	560,9	520,7	508,1	596,9
25	Plony z 1 ha w dt:				
26	zboża podstawowe (łącznie z mieszkami zbożowymi)	26,9	32,6	37,4	40,1
27	w tym: pszenica	37,3	45,0	47,6	52,9
28	żyto	19,1	23,0	28,9	30,5
29	ziemniaki ^g	208	183	248	238
30	buraki cukrowe	352	415	515	581
31	Zwierzęta gospodarskie ^e (stan w czerwcu):				
32	bydło:				
33	w tysiącach sztuk	247,2	189,2	195,3	199,2
34	na 100 ha użytków rolnych ^d w szt.	28,5	24,3	26,0	27,0
35	trzoda chlewna (w latach 2000-2009 oraz 2011-2013 – stan w końcu lipca):				
36	w tysiącach sztuk	932,8	1049,8	845,1	708,4
37	na 100 ha użytków rolnych ^d w szt.	107,6	134,8	112,7	95,9
38	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^d :				
39	żywno rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^h	115,0	127,0	289,9	302,5
40	w kg	482	398	381	486
41	mleka krowiego w l				

a Za abonenta radiowego uważa się każdą osobę uiszczającą opłatę radiową oraz opłatę radiowo-telewizyjną, i telewizji uważa się również osoby zwolnione z opłat. b Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc danych dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). g Od 2010 r. bez koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej cieplej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywności

a A radio subscriber is every person who pays radio subscription fee and radio and television subscription fee and is also a person being free of charge. b Since 2011 concern establishments with 10 and more bed places (including rooms survey. c Data are presented according to the official residence of land user. d Since 2010 excluding land of owners agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 3 and 4 on as area intended for ploughing (green fertilizers). g Since 2010 excluding kitchen gardens. h Concerns meat: beef, veal, in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous years.

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
CULTURE. TOURISM (cont.)						
26	24	27	28	28	Indoor cinemas (as of 31 XII)	1
7,3	7,6	8,5	8,5	7,4	Seats in indoor cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
1314	1578	1677	1819	1765	Audience in indoor cinemas per 1000 population	3
181	180	179	179	177	Subscribers ^a (as of 31 XII) per 1000 population:	4
174	173	172	172	170	radio	5
					television	
1450	1512	1602	1629	1637	Tourist accommodation establishments ^b (as of 31 VII)	6
182	188	193	202	202	of which hotels	7
422,5	441,4	478,4	493,0	497,8	Number of bed places ^b (as of 31 VII) per 10 thousand population	8
956	1058	1156	1234	1309	Tourists accommodated ^b per 1000 population	9
AGRICULTURE ^c AND FORESTRY						
732,4	759,9	724,7	748,2	750,8	Agricultural land ^{de} (as of June) in thousand ha	10
98,9	98,5	98,7	98,4	99,3	of which in good agricultural condition in %	11
572,0	598,6	572,5	589,4	602,9	Sown area ^{ef} (as of June) in thousand ha of which in %:	12
64,2	62,7	64,8	64,5	67,1	basic cereals (including cereal mixed)	13
26,3	25,7	26,5	27,1	28,9	of which: wheat	14
9,0	8,6	8,5	10,1	8,2	rye	15
3,0	3,0	3,3	3,1	3,6	potatoes	16
1,6	1,5	1,6	1,7	1,5	sugar beets	17
					Crop production in thousand tonnes:	
1656,7	1599,8	1473,9	1640,6	1409,3	basic cereals (including cereal mixed)	18
868,1	850,7	745,0	870,8	795,9	of which: wheat	19
173,1	158,5	145,0	192,7	125,0	rye	20
517,0	460,6	579,3	528,2	563,9	potatoes ^g	21
610,9	522,7	689,2	696,4	583,5	sugar beets	22
					Yields per 1 ha in dt:	
45,1	42,6	39,7	43,2	34,9	basis cereals (including cereal mixed)	23
57,6	55,3	49,1	54,4	45,6	of which: wheat	24
33,7	30,8	29,7	32,4	25,3	rye	25
297	260	304	291	258	potatoes ^g	26
666	568	743	688	578	sugar beets	27
					Livestock ^e (as of June):	
					cattle:	
201,3	204,3	205,6	214,6	213,6	in thousand heads	28
27,5	26,9	28,4	28,7	28,5	per 100 ha of agricultural land ^d in heads	29
					pigs (in years 2000-2009 and 2011-2013 – as of the end of July):	
756,7	761,6	749,5	726,0	772,4	in thousand heads	30
103,3	100,2	103,4	97,0	102,9	per 100 ha of agricultural land ^d in heads	31
					Production per 1 ha of agricultural land ^d :	
387,5	385,2	426,2	438,4	448,6	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^h in kg	32
489	461	489	484	484	of cows' milk in l	33

natomiast za abonenta telewizji uważa się każdą osobę uiszczającą opłatę radiowo-telewizyjną. Za abonenta radia noclegowych (łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi); od 2016 r. z uwzględnieniem imputacji d Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy łowiectwo i leśnictwo", ust. 3 i 4 na str. 264. e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. f Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. h Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

television subscriber is every person who pays radio and television subscription fee. A radio and television subscriber for rent and agrotourism lodgings); since 2016 including the imputation of data for units which refused to participate in the of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct page 264. e In 2010 data of the Agricultural Census. f Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO (dok.)					
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b :				
1	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszkankami zbożowymi) w kg	366,6	823,1	884,0	997,4
2	ziemniaki w kg	172,4	190,1	296,8	318,0
3	buraki cukrowe w kg	618,6	668,7	672,1	879,3
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	55,7	97,3	239,4	306,6
5	mleko krowie w l	205,4	269,6	310,3	361,6
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bde} w kg:				
6	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	131,1	124,9	131,3	153,9
7	wapniowych	72,5	81,2	61,5	66,9
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{be} w szt.	5,1	5,8	6,2	6,3
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	665,6	674,3	680,5	682,9
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):				
10	w tys. hektarów	649,0	657,0	662,7	665,2
11	na 1 mieszkańca w ha	0,3	0,3	0,3	0,3
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	35,5	35,9	36,2	36,3
13	Pozyskanie drewna (grubizny; bez zadrzewień) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	313,5	368,6	409,3	450,7
PRZEMYSŁ					
	Produkcja sprzedana przemysłu:				
14	w milionach złotych (ceny bieżące)	29364,9	42280,0	63217,3	81082,6
15	rok poprzedni = 100 (ceny stałe) ^f	111,7	104,1	112,6	101,1
16	2005 = 100 (ceny stałe)	•	100,0	142,7	164,4
17	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	188546	284251	412373	570663
18	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	13541	19244	27841	35369
BUDOWNICTWO					
	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^g (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych	4696,9	4571,4	10976,8	12021,3
20	w tym sektor prywatny w %	98,8	98,0	98,6	99,0
21	na 1 mieszkańca w zł	2166	2081	4834	5244
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 grudnia					
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^h :				
22	w kilometrach	1490	1259	1241	1214
23	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	8,1	6,9	6,8	6,6
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):				
24	w kilometrach	11519	11499	12224	12851
25	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	63,0	62,9	66,8	70,2
	Samochody osobowe zarejestrowane ⁱ :				
26	w tysiącach sztuk	625,7	724,9	1011,1	1150,8
27	na 1000 ludności	288	330	444	501
28	Ścieżki rowerowe ^k w km	•	•	•	790,5

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 i 4 na str. 264. c Dotyczy zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne ogólne, ust. 11 pkt 2 na str. 25. g Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. h Dane infrastruktury kolejowej. i Patrz uwagi ogólne do działu „Transport. Telekomunikacja. Gospodarka morską”, ust. 1

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners of agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter „Agriculture, hunting and forestry”, item 3 and 4 on the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous g Realized by construction units – by place of performing works. h Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe the chapter „Transport. Telecommunication. Maritime economy”, item 1 on page 303. k Excluding bicycle trails.

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
AGRICULTURE ^a AND FORESTRY (cont.)						
1112,9	944,2	1320,7	1344,4	1273,6	Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b : basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
304,8	304,3	336,9	348,4	381,8	potatoes in kg	2
773,8	711,8	947,2	909,3	945,8	sugar beets in kg	3
378,1	365,8	415,7	427,6	438,3	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
407,3	409,0	439,3	423,6	425,0	cows' milk in l	5
					Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
142,8	126,0	142,4	136,2	152,6	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
64,6	46,7	61,7	46,4	74,5	lime	7
.	.	6,6	.	.	Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{be} in units	8
683,1	683,5	684,4	684,8	684,8	Forest land (as of 31 XII) in thousand ha	9
665,5	665,8	666,7	667,1	667,1	Forest area (as of 31 XII): in thousand hectares	10
0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	per capita in ha	11
36,3	36,4	36,4	36,4	36,4	Forest cover (as of 31 XII) in %	12
473,7	479,4	476,4	726,2	847,6	Removals (timber; excluding plantings) per 100 ha of forest area in m ³	13
INDUSTRY						
84759,4	82287,9	86738,7	92760,9	99500,4	Sold production of industry: in PLN millions (current prices)	14
109,7	106,9	108,2	104,0	103,2	previous year = 100 (constant prices) ^f	15
180,3	192,7	208,5	216,8	223,7	2005 = 100 (constant prices)	16
581224	548531	550705	568673	604465	per employee in PLN (current prices)	17
36871	35704	37525	39988	42737	per capita in PLN (current prices)	18
CONSTRUCTION						
10601,4	12038,8	11766,5	14104,1	16076,5	Sales of construction and assembly production ^g (current prices): in PLN millions	19
99,0	99,4	#	#	#	of which private sector in %	20
4612	5224	5090	6080	6905	per capita in PLN	21
TRANSPORT, TELECOMMUNICATION – as of 31st December						
1221	1218	1192	1275	1192	Railway lines operated – standard gauge ^h : in kilometres	22
6,7	6,7	6,5	7,0	6,5	per 100 km ² of total area in km	23
					Hard surface public roads (urban and non-urban):	
13000	13382	13446	13904	14283	in kilometres	24
71,0	73,1	73,5	75,9	78,0	per 100 km ² of total area in km	25
1193,8	1237,9	1295,0	1340,8	1395,5	Registered passenger cars ⁱ : in thousand units	26
519	536	559	577	598	per 1000 population	27
987,3	1050,5	1103,7	1161,9	1243,2	Bicycle paths ^k – length in km	28

nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej cieplej. Od 2018 r. z danymi za lata poprzednie. ^d W roku gospodarczym. ^e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^f Patrz uwagi dotyczą sieci kolejowej Polskich Kolei Państwowych (PKP), od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami na str. 303. ^k Bez szlaków rowerowych.

agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct page 264. ^c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. Since 2018 years. ^d In farming year. ^e In 2010 data of the Agricultural Census. ^f See general notes, item 11 point 2 on page 25. (PKP), as well as since 2005 also of other entities which are administrators of railway infrastructure. ⁱ See general notes to

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 grudnia (dok.)					
1	Placówki pocztowe ^a :				
	w liczbach bezwzględnych	468	476	508	469
2	na 100 tys. ludności	21,5	21,6	22,3	20,4
HANDEL					
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
3	w milionach złotych	16858,1	19734,0	28395,8	34423,3
4	na 1 mieszkańca w zł	7774	8982	12505	15016
5	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	24,7 ^b	21,4	21,6	19,5
6	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	88 ^b	103	105	118
FINANSE PUBLICZNE					
	Budżety gmin ^c:				
	Dochody:				
7	w milionach złotych	1639,8	2601,0	4244,3	4854,2
8	na 1 mieszkańca w zł	1253	1932	2978	3346
	Wydatki:				
9	w milionach złotych	1720,4	2629,1	4672,2	4833,3
10	na 1 mieszkańca w zł	1315	1953	3278	3332
	Budżety miast na prawach powiatu:				
	Dochody:				
11	w milionach złotych	1692,0	2406,7	3780,1	4611,7
12	na 1 mieszkańca w zł	1968	2828	4472	5479
	Wydatki:				
13	w milionach złotych	1834,4 ^d	2346,1	4117,0	4572,1
14	na 1 mieszkańca w zł	2134	2757	4870	5432
	Budżety powiatów:				
	Dochody:				
15	w milionach złotych	713,8	788,3	1277,8	1337,5
16	na 1 mieszkańca w zł	545	586	896	922
	Wydatki:				
17	w milionach złotych	716,4	805,0	1353,3	1337,6
18	na 1 mieszkańca w zł	547	598	949	922
	Budżet województwa:				
	Dochody:				
19	w milionach złotych	185,7	391,1	724,6	845,5
20	na 1 mieszkańca w zł	86	178	319	369
	Wydatki:				
21	w milionach złotych	212,5	442,7 ^d	872,0	830,6
22	na 1 mieszkańca w zł	98	202	384	362

^a Dane dotyczą poczty publicznej (operator wyznaczony; do 2012 r. operator publiczny); w 2000 r. placówki pocztowe c Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^d Dane zmieniono w stosunku

^a Data concern public post (the designated operator; until 2012 – the public operator); in 2000 post offices and revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status. ^d Data have been changed in relation to data

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
TRANSPORT. TELECOMMUNICATION – as of 31st December (cont.)						
442	439	444	447	453	Post offices ^a :	1
19,2	19,0	19,2	19,2	19,4	in absolute numbers	2
					per 100 thousand population	
TRADE						
35433,1	37976,0	38237,1	41345,4	44562,5	Retail sales of goods (current prices):	3
15414	16477	16542	17823	19140	in PLN millions	4
20,5	21,4	22,0	21,6	18,6	per capita in PLN	5
112	108	105	108	126	Shops (as of 31 XII) in thousands	6
					Number of population (as of 31 XII) per 1 shop	
PUBLIC FINANCE						
					Budgets of gminas ^c:	
5153,1	5409,4	6428,6	7191,6	7789,4	Revenue:	7
3535	3693	4368	4858	5229	in PLN millions	8
					per capita in PLN	
5214,6	5326,7	6191,1	7263,4	8250,2	Expenditure:	9
3577	3636	4206	4906	5538	in PLN millions	10
					per capita in PLN	
					Budgets of cities with powiat status:	
4687,4	4753,2	4956,6	5161,2	5764,5	Revenue:	11
5573	5660	5904	6149	6874	in PLN millions	12
					per capita in PLN	
4619,6	4545,6	4732,2	5123,5	5816,0	Expenditure:	13
5492	5413	5636	6104	6935	in PLN millions	14
					per capita in PLN	
					Budgets of powiats:	
1415,3	1425,0	1457,3	1595,6	1743,2	Revenue:	15
971	973	990	1078	1170	in PLN millions	16
					per capita in PLN	
1388,2	1413,0	1436,0	1547,2	1803,0	Expenditure:	17
952	965	976	1045	1210	in PLN millions	18
					per capita in PLN	
					Budget of Voivodship:	
890,3	842,2	729,3	818,0	1040,8	Revenue:	19
387	365	316	353	447	in PLN millions	20
					per capita in PLN	
818,8	802,2	706,2	835,0	1045,3	Expenditure:	21
356	348	305	360	449	in PLN millions	22
					per capita in PLN	

i placówki usług telekomunikacyjnych. b Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

telecommunication service offices. b Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey. c Excluding published in the previous edition of the Yearbook.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE ^a					
1	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				
2	w milionach złotych	7239,3	7403,7	13062,1	13826,8
2	na 1 mieszkańca w zł	3338	3370	5753	6031
3	Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
3	w milionach złotych	79875,8	98275,9	139259,8	171797,1
4	na 1 mieszkańca w zł	36770	44690	61200	74831
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGION ^b – stan w dniu 31 grudnia					
5	Ogółem	199265	226421	260202	271784
6	na 10 tys. ludności	917,3	1029,6	1143,5	1183,8
7	Osoby prawne i jednostki organizacyjne				
7	niemające osobowości prawnej	45896	56968	66347	75400
8	1999 = 100	110,8	137,6	160,2	182,1
9	w tym:				
9	spółdzielnie	1145	1118	1062	1038
10	spółki handlowe	13488	17724	22027	26431
11	w tym z udziałem kapitału zagranicz-				
11	nego	2897	3492	4151	4555
12	spółki cywilne	15701	15111	16304	17253
13	Osoby fizyczne prowadzące działalność				
13	gospodarczą	153369	169453	193855	196384
14	1999 = 100	106,9	118,1	135,1	136,9
15	na 10 tys. ludności	706,0	770,6	851,9	855,4
RACHUNKI REGIONALNE ^c					
16	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
16	w milionach złotych	•	•	•	•
17	na 1 mieszkańca w zł	•	•	•	•
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe)				
18	– rok poprzedni = 100	•	•	•	•
19	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych	•	•	•	•
20	na 1 mieszkańca w zł	•	•	•	•
21	Nominalne dochody do dyspozycji brutto				
21	w sektorze gospodarstw domowych:				
21	w milionach złotych	•	•	•	•
22	na 1 mieszkańca w zł	•	•	•	•
23	Realne dochody do dyspozycji brutto				
23	w sektorze gospodarstw domowych				
23	– rok poprzedni = 100	•	•	•	•

^a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. ^b Bez osób opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika; patrz uwagi ogólne do działu „Rachunki regionalne”, ust. 13 na str. 366.

^a Data for 2000 are not comparable due to amendments of the Act of Accounting in 2002. ^b Excluding persons in the previous edition of the Yearbook; see general notes to the chapter "Regional accounts", item 13 on page 366.

2014	2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
INVESTMENTS. FIXED ASSETS ^a						
15112,4	16772,3	15907,8	17164,1	19491,8	Investment outlays (current prices):	1
6574	7277	6882	7399	8372	in PLN millions	2
					per capita in PLN	
184113,6	196479,8	208862,1	215284,8	227303,1	Gross value of fixed assets (as of 31 XII;	3
79977	85141	90197	92625	97408	current book-keeping prices):	4
					in PLN millions	
					per capita in PLN	
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE REGON REGISTER ^b – as of 31st December						
275990	281861	286844	293704	296630	Total	5
1198,9	1221,4	1238,7	1263,7	1271,2	per 10 thousand population	6
78227	81462	84680	87041	80580	Legal persons and organisational entities	7
188,9	196,7	204,5	210,2	194,1	without legal personality	8
					1999 = 100	
1053	1057	1042	1029	567	of which:	9
27960	30281	32610	34613	28941	cooperatives	10
					commercial companies	
					of which with foreign capital	
4678	4734	4915	5015	3339	participation	11
17460	17614	17762	17856	18007	civil law partnerships	12
197763	200399	202164	206663	216050	Natural persons conducting economic	13
137,8	139,7	140,9	144,0	150,6	activity	14
859,1	868,4	873,0	889,2	925,9	1999 = 100	15
					per 10 thousand population	
REGIONAL ACCOUNTS ^c						
•	103714	108438	115989	•	Gross domestic product (current prices):	16
•	45001	46913	50001	•	in PLN millions	17
				•	per capita in PLN	
•	105,5	104,2	104,8	•	Gross domestic product (constant prices)	18
				•	– previous year = 100	
•	92023	95794	101863	•	Gross value added (current prices):	19
•	39928	41443	43912	•	in PLN millions	20
				•	per capita in PLN	
•	62058	65521	69381	•	Gross nominal disposable income in the	21
•	26927	28346	29909	•	households sector:	22
				•	in PLN millions	
				•	per capita in PLN	
•	103,5	105,9	103,7	•	Gross real disposable income in the	23
				•	households sector – previous year = 100	

prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

c Dane za lata 2015 i 2016 zmieniono w stosunku do

tending private farms in agriculture. c Data for 2015 and 2016 have been changed in relation to data published

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stop- niach, i minutach In degrees and minutes	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the Voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna) – przylądek Rozewie	Władysławowo	54°50'	x	in the north (northern geographic latitude) – cape Rozewie
na południe (szerokość geograficzna północna) – Stare Gronowo	Debrzno	53°29'	x	in the south (northern geographic latitude) – Stare Gronowo
na zachód (długość geograficzna wschodnia) – Zalesin	Ustka	16°42'	x	in the west (eastern geographic longitude) – Zalesin
na wschód (długość geograficzna wschodnia) – Piaski	Krynica Morska	19°39'	x	in the east (eastern geographic longitude) – Piaski
Rozciągłość: z południa na północ	-	1°21'	150	Extent: from south to north
z zachodu na wschód	-	2°57'	191	from west to east

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Inspektoratu Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.

S o u r c e: data of the Geodesy and Cartography Inspectorate of the Pomorskie Voivodship Office in Gdańsk.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

AREA AND BORDERS IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W % In %	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	18321	x	Area in km ²
Długość granic w km	962	100,0	Length of borders in km
lądowych	703	73,1	land borders
z województwami:			with Voivodships:
warmińsko-mazurskim	196	20,4	Warmińsko-mazurskie
kujawsko-pomorskim	249	25,9	Kujawsko-pomorskie
wielkopolskim	66	6,9	Wielkopolskie
zachodniopomorskim	191	19,9	Zachodniopomorskie
z Rosją	1	0,1	with Russia
morskich (bez półwyspu Helskiego)	259	26,9	sea borders (without Hel Peninsula)
Na 1000 km ² powierzchni przypada granic w km	52,5	x	Borders in km per 1000 km ² of area

U w a g a. Powierzchnia ogólna województwa według podziału administracyjnego obejmuje obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych, tj. część Zalewu Wiślanego wraz z wodami portów oraz wody portów Zatoki Gdańskiej i portów graniczących z wodami morza terytorialnego.

Ź r ó d ł o: dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w oparciu o dane PRG (Państwowy Rejestr Granic).

N o t e. The total area of the Voivodship according to the administrative division includes a land area (including inland waters) as well as a part of internal seawaters, i.e. a part of the Wisła Bay including waters of ports and waters of the Gulf of Gdańsk and ports bordering on territorial sea waters.

S o u r c e: data of the Geodesic and Cartographic Documentation Center based on data of the National Register of Boundaries.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt – Wieżycza ...	Stężyca	329	The highest point – Wieżycza
Najniżej położony punkt – rów w Cedrach Małych	Cedry Wielkie	-1,5	The lowest point – ditch in Cedry Małe

Źródło: dane Wojewódzkiego Inspektoratu Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.

Source: data of the Geodesy and Cartography Inspectorate of the Pomorskie Voivodship Office in Gdańsk.

TABL. 4. WIĘKSZE RZEKI
PRINCIPAL RIVERS

RZEKI ^a RIVERS ^a	Recypient ^b Recipient ^b	Długość całkowita Total length	W tym na terenie województwa Of which on the Voivodship territory
		w km in km	
Wisła	Morze Bałtyckie	1022,4	86,9
Brda	Wisła	249,2	135,6
Wda (Czarna Woda)	Wisła	203,2	142,8
Wierzyca	Wisła	177,0	177,0
Ślupia	Morze Bałtyckie	157,6	157,6
Łeba	Morze Bałtyckie	135,3	135,3
Wieprza	Morze Bałtyckie	130,7	67,9
Liwa	Nogat	114,7	88,7
Łupawa	Morze Bałtyckie	112,9	112,9
Radunia	Motława	87,4	87,4
Nogat	Zalew Wiślany	62,7	51,8
Czernica	Gwda	55,1	51,8
Motława	Martwa Wisła	42,2	42,2

a Uszeregowane w porządku hydrograficznym. b Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ.

Źródło: Wydział Katastru Wodnego – Departament Planowania i Zasobów Wodnych, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski w skali 1:10000.

a Listed according to hydrographic order. b River or reservoir into which the water flows.

Source: Planning and Water Resources Department, National Water Management Authority, on the basis of Raster Hydrographical Map of Poland at a scale 1:10000.

TABL. 5. WIĘKSZE I GŁĘBSZE JEZIORA
LARGER AND DEEPER LAKES

JEZIORA LAKES	Gmina Gmina	Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha	Głębokość maksymalna w m Maximum depth in m

WEDŁUG POWIERZCHNI BY AREA

Łebsko	Smoldzino, Wicko	7033,7	6,3
Gardno	Smoldzino	2270,8	2,6
Zarnowieckie	Gniewino	1412,7	19,4
Charzykowskie	Chojnice	1346,9	30,5
Wdzydze Południowe	Karsin, Dziemiany	932,8	68,0
Dzierżgoń	Prabuty	780,6	15,0
Raduńskie Dolne	Chmielno	689,7	35,4
Karsińskie	Chmielno	681,5	27,1
Sarbsko	Wicko	618,6	3,2
Szczytno Wielkie	Rzeczenica,		
Bobięcińskie Wielkie	Przechlewo, Człuchów	587,5	21,4
	Miastko	518,5	48,0

a Zwierciadła wody i wysp na jeziorze.

a Water and island lake level.

TABL. 5. WIĘKSZE I GŁĘBSZE JEZIORA (dok.)

LARGER AND DEEPER LAKES (cont.)

JEZIORA LAKES	Gmina Gmina	Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha	Głębokość maksymalna w m Maximum depth in m
WEDŁUG GŁĘBOKOŚCI BY DEPTH			
Wdzydze Południowe	Karsin, Dziemiany	932,8	68,0
Bobięcińskie Wielkie	Miastko	518,5	48,0
Mausz	Sulęczyno	398,6	45,0
Gwiazdy	Lipnica	206,2	43,7
Raduńskie Górne	Stężycza	379,7	43,0
Ostrowite	Chojnice	265,7	43,0
Borzechowskie Wielkie	Zblewo	229,8	43,0
Wielewskie	Karsin	156,1	40,5
Ocypeł Wielki	Lubichowo	105,1	40,0

^a Zwierciadła wody i wysp na jeziorze.

Źródło: Wydział Katastru Wodnego – Departament Planowania i Zasobów Wodnych, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski w skali 1:10000 (w zakresie powierzchni jezior) oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku.

^a Water and island lake level.

Source: Planning and Water Resources Department, National Water Management Authority, on the basis of Raster Hydrographical Map of Poland at a scale 1:10000 (in regard to lakes area) and Voivodship Inspectorate of Environmental Protection in Gdańsk.

TABL. 6. TEMPERATURA POWIETRZA

AIR TEMPERATURES

STACJA METEO- ROLOGICZNA METEORO- LOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C							
		średnie ^a average ^a				skrajne extreme		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme temperatures	
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2018	maksimum maximum	minimum minimum		
									1971–2018
Chojnice	164	7,3	7,6	7,9	9,1	36,3	-25,7	62,0	
Hel	1	8,1	8,4	8,7	9,7	33,7	-18,2	51,9	
Łeba	2	7,7	8,0	8,3	9,3	37,2	-25,0	62,2	

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

^a Data for multi-year periods concern annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

TABL. 7. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIE NIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEO- ROLOGICZNA METEORO- LOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm			Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecz- nienie w h Insolation in h	Średnie zachmu- rzenie w oktan- tach ^a Average cloudiness in octants ^a
		1971–2000	1991–2000	2001–2010			
		średnie ^b average ^b					
Chojnice	164	547	574	670	520	3,3	5,1
Hel	1	578	590	623	469	4,1	4,8
Łeba	2	632	638	703	524	4,5	5,0

^a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). ^b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów. ^c Brak pełnego ciągu pomiarowego.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

^a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). ^b Data for multi-year periods concern annual averages from these periods. ^c Lack of a full measurement sequence.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

Uwagi ogólne

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 393).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1161). Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I-III, a także klas bonitacyjnych IV-VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Do 2008 r. rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów IV klasy bonitacyjnej pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 września 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI – najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

General notes

1. Information regarding **geodesic status and directions of Voivodship land use** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register introduced by the decree of the Minister of Regional Development and Construction, dated 29th March 2001 on registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2019 item 393).

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3rd February 1995 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1161). Designation of agricultural land included in quality classes I-III as well as quality classes IV-VI comprised of organic origin soils and designation of forest land for above mentioned purposes requires a decision to allow such designation. Until 2008 a gmina council might also resolve to protect IV quality class land of mineral origin, located within the gmina. From 2009 to 4th September 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land with declined utility value due to worsening natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

3. Informacje o poborze i zużyciu wody dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych (włączając fermy przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków.

Od 2003 r. uwzględnia się w województwach nadmorskich wielkość poboru z morskich wód wewnętrznych, które obejmują na terenie województwa pomorskiego:

- część Zatoki Gdańskiej zamkniętą linią łączącą określone punkty geograficzne na Mierzei Helskiej i Mierzei Wiślanej,
 - część Zalewu Wiślanego, znajdującą się na południowy zachód od granicy państwowej między Rzeczypospolitą Polską a Rosją na tym Zalewie,
 - wody portów określone od strony morza linią łączącą najdalej wysunięte w morze stałe urządzenia portowe, stanowiące integralną część systemu portowego;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
 - 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1 i 3 na str. 57. Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

3. Information regarding water withdrawal and consumption concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)” – organisational units (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually.

Since 2003, the volume of the internal seawater withdrawal has been indicated in the seaside voivodships. In Pomorskie Voivodship, the following are included:

- part of Gulf of Gdańsk enclosed by the line connected specific geographical points on the Hel Peninsula and on the Wisła Peninsula,
 - a part of Wisła Bay situated to the south-west of the national border between the Republic of Poland and Russia on the Bay,
 - port waters defined from the sea side by a line connecting the farthest extended in the sea port stationary installations constituting an integral part of the port system;
- 2) in the item “irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds” – agricultural, forest and fishing organisational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha and more in area;
 - 3) in the item “exploitation of water supply network” – all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces etc.).

4. Data regarding wastewater concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1 and 3 on page 57. Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych, względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania (z podwyższonym usuwaniem biogenów, biologicznego lub chemicznego).

Dane o **oczyszczalniach ścieków komunalnych** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni, jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego, w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej. W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególny rodzaj oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e. solid bodies and fats subject to settlement or floatation.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralisation through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of discharged wastewater, e.g. biological with increased biogene removal or mechanical, chemical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (with increased biogene removal, biological or chemical).

Data regarding **municipal wastewater treatment plants** concern those of them, which are used to treat wastewater drained off to treatment plants by sewage network, regardless of the form of ownership of the plants or sewage networks. Data do not include household treatment plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e. wastewater treatment plants not working within sewage network).

Data on **population connected to wastewater treatment plants** are presented on the basis of surveys of the Statistics Poland based on estimates of the number of the population served by wastewater treatment plants working on sewage network. When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. 2017 poz. 2490).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została na drodze pomiarów lub na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1614, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns units established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 22nd December 2017, regarding unit fees for the use of the environment (Journal of Laws 2017 item 2490).

The established group of surveyed entities maintained annually which i.a. assures comparability of data, may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high threshold of pollutant emission.

Data regarding particulate and gas emission include organised emission (from technological and heating facilities) and non-organised emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading, from production halls etc.).

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protections are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, Natura 2000 areas, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16th April 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1614, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerваты przyrody obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywione, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, wychodnie skalne, skarpy, itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected. National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, rock outcrops, scarps, etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Sieć **Natura 2000** obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, określająca kryteria do wyznaczania ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EEG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Informacje o odpadach za lata 2000-2012 opracowane zostały w oparciu o ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Dane o odpadach od 2013 r. są opracowywane w oparciu o ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2019 poz. 701, z późniejszymi zmianami).

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz. U. 2014 poz. 1923).

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakiegokolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Natura 2000 network includes Special Protection Areas (SPAs) and Special Areas of Conservation (SACs) that until the creation by way of legal act are Sites of Community Importance (SCIs). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds, that specifies the criteria to designate and manage special protection areas for endangered bird species as well as the Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora, that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exsurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

7. Waste means any substance or object which the holder discards or intends, or is required to discard. Data on waste for 2000-2012 were compiled on the basis of the Law on Waste of 27th April 2001. Data on waste since 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste, dated 14th December 2012 (Journal of Laws 2019 item 701, with later amendments).

Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment, dated 9th December 2014 (Journal of Laws 2014 item 1923).

Information regarding **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thousand tonnes of waste in the course of the year or accumulated 1 million tonnes of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law on Waste dated 14th December 2012.

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even when the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrekultywowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez m.in. właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych oraz uregulowanie stosunków wodnych.

8. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Grupowanie odpadów przeznaczonych do procesów odzysku i unieszkodliwiania podano w układzie funkcjonującym w organizacjach międzynarodowych (m.in. UE, OECD).

W wyniku zmian w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi (od 1 lipca 2013 r. gminy objęły systemem wszystkich właścicieli nieruchomości) od 2014 r. odpady komunalne zebrane obejmują odpady odebrane od wszystkich mieszkańców i uznawane są za odpady wytworzone.

9. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości, wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

Reclaimed waste landfills mean areas the exploitation of which has come to an end, and where the works targeted at creating or restoring their usability through proper relief of the land, enhancement of physical and chemical features as well as regulation of hydrographic conditions.

8. Data on municipal waste concern waste generated by households (excluding discarded vehicles) as well as waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

Grouping of waste designated for recovery and disposal operations is given according to the layout functioning in international organisations (i.a. EU, OECD).

As a result of changes in municipal waste management system (since 1st July 2013 gminas covered all real estate owners with the system) since 2014 municipal waste collected include waste received from all inhabitants and are considered to be waste generated.

9. Data on liquid waste concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public buildings and buildings of units conducting economic activity – in the case they are not discharged by sewage system.

10. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska oraz Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

11. Fundusze ekologiczne – fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowy i wojewódzkie) to fundusze tworzone m.in. z opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza oraz umieszczanie odpadów na składowisku), innych opłat środowiskowych, kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Od 2010 r. część wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych stanowi dochody budżetów powiatów i gmin, które mają za zadanie finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota tych wpływów, pomniejszona o nadwyżkę przekazaną do funduszy wojewódzkich.

10. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2nd March 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as the European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

11. Ecological funds – environmental protection and water management funds (National and voivodship) are funds created i.a. from environmental use monetary amounts (i.e. monetary amounts collected i.a. for: emission of air pollutants as well as placement of waste on landfills), other environmental fees, fines for violating environmental protection requirements, repayments of loans granted for investors.

Since 2010, a part of revenues from environmental fees and fines constitutes incomes of powiat and gmina budgets, that have the task to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to those revenues, reduced by surplus transferred to voivodship funds.

TABL. 1 (8). STAN GEODEZYJNY ^a, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 1 stycznia

GEODESIC STATUS ^a, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE

As of 1st January

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2019		2010	2015	2019
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2018 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2018	na 1000 ludności ^b w ha per 1000 population ^b in ha		
Powierzchnia ogólna ^c	1831034	1831034	1832368	175	821	795	785
Total area ^c							
Użytki rolne	929232	920236	918517 ^d	-863 ^d	417	400	394
Agricultural land							
w tym: of which:							
grunty orne	707083	701314	698596	-716	317	305	299
arable land							
sady	5008	4593	4384	-35	2	2	2
orchards							
łąki trwałe	112461	111297	109928	2	50	48	47
permanent meadows							
pastwiska trwałe	71904	70955	69795	-204	32	31	30
permanent pastures							
grunty rolne zabudowane	20708	20083	19979	29	9	9	9
agricultural built-up areas							
grunty pod stawami	505	810	884	-	0	0	0
lands under ponds							
grunty pod rowami	11561	11184	10205	13	5	5	4
lands under ditches							
Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione	685717	690492	688018	112	307	300	295
Forest land as well as woody and bushy land							
las	677673	682244	684204	115	304	296	293
forests							
grunty zadrzewione i za- krzewione	8043	8248	3814	-3	4	4	2
woody and bushy land							
Grunty pod wodami	73925	74199	76521	15	33	32	33
Lands under waters							
morskimi wewnętrznymi	15125	15146	16651	167	7	7	7
internal seawaters							
powierzchniowymi płyną- cymi	49976	51772	52734	-37	22	22	23
surface flowing							
powierzchniowymi stoją- cymi	8824	7281	7136	-115	4	3	3
surface standing							
Grunty zabudowane i zurba- nizowane	91282	96217	99653	787	41	42	43
Built-up and urbanised areas							
tereny mieszkaniowe	17782	20243	22252	515	8	9	10
residential areas							
tereny przemysłowe	5219	5698	6047	54	2	2	3
industrial areas							
tereny inne zabudowane	7226	8587	9229	101	3	4	4
other built-up areas							

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 56. b Stan ludności w dniu 31 grudnia, odpowiednio dla lat 2009, 2014 i 2018.

c Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych; zwiększenie powierzchni od 2018 r. wynika ze zmian w przebiegu linii podstawowej morza terytorialnego, patrz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie szczegółowego przebiegu linii podstawowej, zewnętrznej granicy morza terytorialnego oraz zewnętrznej granicy strefy przyległej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 183). d Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanych do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”.

a See general notes, item 1 on page 56. b Population as of 31st December for 2009, 2014 and 2018, respectively.

c Land area (including inland waters) as well as a part of internal seawaters; increase in the area since 2018 results from changes in the course of the primary line of territorial sea, see the decree of the Council of Ministers, dated 13th January 2017, on the detailed course of the primary line, external border of territorial sea and external border of contiguous zone of the Republic of Poland (Journal of Laws item 183). d Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items “forest land as well as woody and bushy land”.

TABL. 1 (8). **STAN GEODEZYJNY ^a, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA (dok.)**

Stan w dniu 1 stycznia

GEODESIC STATUS ^a, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE (cont.)

As of 1st January

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2019		2010	2015	2019
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2018 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2018	na 1000 ludności ^b w ha per 1000 population ^b in ha		
Grunty zabudowane i zurbanizowane (dok.): Built-up and urbanised areas (cont.):							
tereny zurbanizowane niezabudowane	5733	5620	5188	-38	3	2	2
urbanised non built-up areas							
tereny rekreacji i wypoczynku	3605	3536	3752	3	2	2	2
recreational areas							
tereny komunikacyjne	50941	51799	52480 ^c	133 ^c	23	23	22
transport areas							
w tym: of which:							
drogi	43972	44854	44949	182	20	19	19
roads							
kolejowe	6261	6191	6157	-22	3	3	3
railway							
inne ^d	708	754	764	1	0	0	0
others ^d							
użytki kopalne	775	734	705	19	0	0	0
mining grounds							
Użytki ekologiczne	1765	1870	2150	169	1	1	1
Ecological areas							
Nieużytki	42145	41585	41246	-39	19	18	18
Wasteland							
Tereny różne ^e	6968	6435	6263	-6	3	3	3
Miscellaneous land ^e							

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 56. b Stan ludności w dniu 31 grudnia, odpowiednio dla lat 2009, 2014 i 2018.

c Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. d Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. e Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Ź r ó ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a See general notes, item 1 on page 56. b Population as of 31st December for 2009, 2014 and 2018, respectively.

c Including areas used for public road construction or railways. d Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. e Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments not designated for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (9). GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE ^a

AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha in ha				
O G Ó Ł E M	578	410	639	663	TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	225	272	393	407	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
Mineralne: I-II	4	4	9	11	Mineral: I-II
III	63	80	119	111	III
IV	143	171	227	257	IV
Organiczne: IV	7	8	23	18	Organic: IV
V-VI	8	9	15	10	V-VI
Inne grunty rolne	334	68	181	200	Other agricultural land
Grunty leśne	19	70	65	56	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
Grunty wyłączone:					Land designated for:
Na tereny osiedlowe	369	262	434	529	Residential areas
Na tereny przemysłowe	28	44	66	24	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	8	12	16	14	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	26	47	60	42	Mining grounds
Na inne cele	147	45	64	54	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of the Environment.

TABL. 3 (10). GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE

DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	2924	2844	2707	2801	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdevastowane	2374	2282	2256	2319	devastated
zdegradowane	550	562	451	482	degraded
Grunty:					Land:
zrekultywowane	43	143	42	73	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	29	103	34	39	agricultural
leśne	14	37	8	25	forest
zagospodarowane	10	61	2	8	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (11). POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w % in %	
O G Ó Ł E M	227,0	225,6	213,0	224,6	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych	99,6	97,1	85,8	89,6	39,9	Production ^a (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing) – from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe ^b	86,6	85,1	73,3	76,3	34,0	surface ^b
podziemne	13,0	12,0	12,2	13,1	5,8	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	9,0	9,2	8,5	7,4	3,3	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^c	118,3	119,3	118,8	127,5	56,8	Exploitation of water supply network ^c
wody: powierzchniowe	10,6	3,8	4,0	4,6	2,0	waters: surface
podziemne	107,7	115,5	114,8	122,9	54,8	underground

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 57. b Łącznie z morskimi wodami wewnętrznymi. c Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

a See general notes, item 3 on page 57. b Including internal seawaters. c Water withdrawal by intakes before entering the network.

TABL. 5 (12). ZUŻYCIIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w % in %	
O G Ó Ł E M	201,1	200,3	190,9	200,0	100,0	TOTAL
Przemysł	97,6	95,2	84,1	87,7	43,8	Industry
w tym na cele produkcyjne	93,6	92,2	84,1	84,7	42,4	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	9,0	9,2	8,5	7,4	3,7	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	94,5	96,0	98,4	105,0	52,5	Exploitation of water supply network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a A water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes from water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (13). POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEN W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	7149	7591	7267	7385	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^b w ha	95	95	95	-	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody w dam ³	9024	9168	8451	7395	Water withdrawal in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych ^c	7274	7418	6701	7395	for irrigation of agricultural and forest lands ^c
na 1 ha	1,0	1,0	0,9	1,0	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	1750	1750	1750	-	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	18,4	18,4	18,4	-	per 1 ha

ab O powierzchni co najmniej: a – 20 ha, b – 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

ab Area of at least: a – 20 ha, b – 10 ha. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (14). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI

INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w % in %	
O G Ó Ł E M	171,4	165,2	161,4	164,2	100,0	T O T A L
odprowadzone bezpośrednio						
z zakładów ^a	91,1	83,9	74,8	75,2	45,8	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze	46,1	37,3	25,8	28,2	17,2	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	80,3	81,3	86,6	89,0	54,2	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczania	125,3	127,8	135,6	136,0	82,8	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	124,7	127,3	135,6	135,9	82,8	treated
mechanicznie	5,3	6,3	6,7	6,4	3,9	mechanically
chemicznie ^b	2,6	2,1	2,6	2,2	1,3	chemically ^b
biologicznie	49,5	50,5	53,2	52,0	31,7	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	67,3	68,5	73,0	75,3	45,8	with increased biogene removal
nieoczyszczane	0,6	0,5	0,1	0,1	0,1	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,6	0,5	0,1	0,0	0,0	discharged directly by plants

^a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. ^b Dotyczy tylko ścieków przemysłowych.

^a Including cooling water and polluted water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. ^b Concerns only industrial wastewater.

TABL. 8 (15). ZAKŁADY ^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 grudnia

PLANTS ^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	133	119	120	120	T O T A L
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	46	35	31	29	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnie ścieków	37	28	25	25	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	28	25	24	24	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	9	3	1	1	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	9	7	6	4	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	87	84	89	91	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewater treatment plants)

^a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

^a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (16). OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 grudnia

WASTEWATER TREATMENT PLANTS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Mechaniczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyż- szonym usuwaniem biogenów With increased biogene removal
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych: Industrial wastewater treatment plants:					
Liczba 2010	40	10	4	22	4
Number 2015	27	4	6	13	4
..... 2017	22	5	6	10	1
..... 2018	21	5	5	10	1
Przepustowość w dam ³ /d 2010	228,1	17,3	7,3	202,5	1,0
Capacity in dam ³ /24 h 2015	211,8	5,4	5,8	199,7	1,0
..... 2017	212,2	5,4	5,8	200,2	0,8
..... 2018	212,2	5,4	5,8	200,2	0,8
Oczyszczalnie ścieków komunalnych ^a: Municipal wastewater treatment plants ^a:					
Liczba 2010	219	5	-	168	46
Number 2015	173	-	-	127	46
..... 2017	167	-	-	119	48
..... 2018	165	-	-	117	48
Przepustowość w dam ³ /d 2010	543,9	0,1	-	82,6 ^b	461,1
Capacity in dam ³ /24 h 2015	512,5	-	-	79,5	433,0
..... 2017	505,8	-	-	66,0	439,8
..... 2018	506,0	-	-	65,7	440,4
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c 2010	79,3	0,0	-	14,6	64,6
Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c 2015	83,2	-	-	15,1	68,2
..... 2017	82,7	-	-	14,3	68,5
..... 2018	82,8	-	-	14,3	68,4

^a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. ^b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. ^c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 57.

^a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. ^b Refers to equipment for biological treatment. ^c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances; see general notes, item 4 on page 57.

TABL. 10 (17). EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA

EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	81	87	90	91	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządze- nia do redukcji zanieczysz- czeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	56	60	54	51	particulates
gazowych	16	11	12	13	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	32	33	36	•	particulates
gazów	29	29	29	•	gases
imisji:					imission:
pyłów	•	84	85	•	particulates
gazów	•	83	85	•	gases

^a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

^a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 10 (17). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)**

EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					Emission of pollutants in thousand tonnes:
pyłowych	3,4	2,3	1,5	1,0	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	2,4	1,4	0,7	0,7	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku					gases (excluding carbon
węgla)	35,3	28,5	20,3	17,4	dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	18,1	13,0	7,5	5,3	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	5,9	5,4	4,6	5,0	carbon oxide
tlenki azotu	9,7	8,3	6,4	5,2	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane					Pollutants retained in pollutant
w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	390,1	310,9	301,3	315,2	particulates
gazowe (bez dwutlenku					gases (excluding carbon
węgla)	70,7	103,5	118,8	116,7	dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,1	99,3	99,5	99,7	particulates
gazowych (bez dwutlenku					gases (excluding carbon
węgla)	66,7	78,4	85,4	87,0	dioxide)

TABL. 11 (18). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**

AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
URZĄDZENIA – stan w dniu 31 grudnia EQUIPMENT – as of 31st December							
OGÓŁEM	2010	163	49	123	19	86	40
TOTAL	2015	115	55	173	20	49	30
	2017	100	65	196	26	51	32
	2018	101	69	274	20	51	35
Skuteczność:							
Efficiency:							
niska	2010	8	-	9	-	14	x
low	2015	16	2	13	-	2	x
	2017	10	1	13	-	-	x
	2018	13	1	13	-	-	x
średnia	2010	54	12	43	-	32	x
moderate	2015	32	20	57	1	8	x
	2017	30	20	59	1	8	x
	2018	31	19	58	1	8	x
wysoka	2010	101	37	71	19	40	x
high	2015	67	33	103	19	39	x
	2017	60	44	124	25	43	x
	2018	57	49	203	19	43	x

PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam³/h WASTE GAS FLOW in dam³/h

OGÓŁEM	2010	4473	1445	1478	3456	632	423
TOTAL	2015	4766	1581	2629	2618	940	426
	2017	3858	1563	2928	2325	2100	1515
	2018	3246	1820	3428	2103	2118	1164
Skuteczność:							
Efficiency:							
niska	2010	103	-	129	-	130	x
low	2015	205	42	131	-	8	x
	2017	153	5	131	-	-	x
	2018	157	5	181	-	-	x
średnia	2010	993	366	528	-	45	x
moderate	2015	979	402	969	25	36	x
	2017	283	453	956	25	36	x
	2018	263	449	909	25	36	x
wysoka	2010	3377	1079	821	3456	457	x
high	2015	3582	1137	1529	2593	896	x
	2017	3422	1105	1841	2300	2064	x
	2018	2826	1366	2338	2078	2082	x

TABL. 12 (19). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA ^a**

Stan w dniu 31 grudnia

AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w ha in ha				w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the Voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²
OGÓŁEM TOTAL	598064	598303	597714	602122	32,9	2580
Parki narodowe	26186	26186	26186	26219	1,4	112
National parks						
Rezerваты przyrody	8737	8867	8878	8911	0,5	38
Nature reserves						
Parki krajobrazowe ^b	155070	152187	152190	152177	8,3	652
Landscape parks ^b						
Obszary chronionego krajobrazu ^b	390361	390314	390293	394606	21,5	1691
Protected landscape areas ^b						
Stanowiska dokumentacyjne	30	30	30	30	0,0	0
Documentation sites						
Użytki ekologiczne	4006	4447	3857	3886	0,2	17
Ecological areas						
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	13675	16272	16281	16293	0,9	70
Landscape-nature complexes						

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 59. ^b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie (3,2% powierzchni obszarów prawnie chronionych).

^a See general notes, item 6 on page 59. ^b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas (3.2% of areas under legal protection).

TABL. 13 (20). **PARKI NARODOWE**

Stan w dniu 31 grudnia

NATIONAL PARKS

As of 31st December

LATA YEARS PARKI NARODOWE NATIONAL PARKS		Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha				
		parków narodowych national parks				otuliny (strefy ochronnej) buffer (protective) zone
		ogółem grand total	w tym lasów of which forests	z liczby ogółem – pod ochroną ściśłą ^b of grand total number – strictly protected ^b		
				razem total	w tym lasów of which forests	
OGÓŁEM	2010	26186	10119	6253	2909	43201
TOTAL	2015	26186	10120	5651	2992	43201
	2017	26186	10119	5716	2992	43201
	2018	26219	10121	5716	2992	43201
Słowiński		21606 ^c	3936	5392	2713	30220
Bory Tucholskie		4613	6185	324	278	12981

^a W granicach województwa. ^b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. ^c Bez wód przybrzeżnych Morza Bałtyckiego.

^a Within the borders of the Voivodship. ^b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned. ^c Excluding coastal waters of the Baltic Sea.

TABL. 14 (21). REZERWATY PRZYRODY

Stan w dniu 31 grudnia

NATURE RESERVES

As of 31st December

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES
		ogółem total	w tym pod ochroną ściśle ^a of which strictly protected ^a	
OGÓŁEM	2010	129	8737	TOTAL
	2015	132	8867	
	2017	133	8878	
	2018	134	8911	
Faunistyczne	13	1552	-	Fauna
Krajobrazowe	11	1375	7	Landscape
Leśne	49	1636	31	Forest
Torfowiskowe	26	3286	49	Peat-bog
Florystyczne	17	615	-	Flora
Wodne	14	395	-	Water
Przyrody nieożywionej	2	22	-	Inanimate nature
Stepowe	1	4	-	Steppe
Słonoroślowe	1	28	-	Halophyte

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15 (22). PARKI KRAJOBRAZOWE

Stan w dniu 31 grudnia

LANDSCAPE PARKS

As of 31st December

LATA YEARS	ZESPOŁY ^a I PARKI KRAJOBRAZOWE SETS ^a AND LANDSCAPE PARKS	Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forests	użytków rolnych agricultural land	wód water
OGÓŁEM	2010	167855	107793	38780	11820
TOTAL	2015	167855	107793	38780	11820
	2017	167855	107793	38780	11820
	2018	167855	107793	38780	11820
Dolina Słupi		37040	26560	7700	2330
Zaborski		34026	21541	8008	3575
Kaszubski		33202	11230	16712	3430
Trójmiejski		19930	18324	1323	145
Wdzydzki		17832	11370	2120	1915
Tucholski ^c		11323	9570	1400	210
Nadmorski		7452	3518	1285	-
Mierzeja Wiśłana		4410	3330	186	-
Pojezierza Iławskiego ^c		2640	2350	46	215

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z rezerwatami przyrody i innymi formami ochrony przyrody położonymi na terenie parków. c W granicach województwa.

a Listed according to decreasing total area in the Voivodship. b Including nature reserves and other forms of nature protection located within parks. c Within the borders of the Voivodship.

TABL. 16 (23). **POMNIKI PRZYRODY**

Stan w dniu 31 grudnia

MONUMENTS OF NATURE

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2784	2821	2798	2789	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	2190	2191	2168	2120	Individual trees
Grupy drzew	352	373	384	413	Tree clusters
Głazy narzutowe	162	173	171	182	Erratic boulders
Aleje	33	37	35	36	Alleys

TABL. 17 (24). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**

Stan w dniu 31 grudnia

GENERALLY ACCESSIBLE GREEN AREAS AND GREEN AREAS OF HOUSING ESTATES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas
O G Ó Ł E M w ha	3427	2497	3504	2544	3665	2683	3730	2746
TOTAL in ha								
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,2	2,2	0,2	2,4	0,2	2,5	0,2	2,6
in % of total area of the Voivodship ^a								
na 1 mieszkańca ^b w m ²	15,1	16,7	15,2	17,1	15,8	18,1	16,0	18,5
per capita ^b in m ²								
Tereny zieleni ogólnodostępnej:								
Generally accessible green area:								
parki spacerowo-wypoczynkowe	1065	780	1133	832	1114	834	1117	834
strolling-recreational parks								
zieleńce	1080	526	1051	490	1060	494	1063	494
lawns								
Tereny zieleni osiedlowej	1282	1191	1320	1222	1491	1356	1550	1418
Green areas of housing estates								

ab W przypadku miast obliczono: a – w % powierzchni ogólnej miast, b – na 1 mieszkańca miast.

ab For urban areas calculated: a – in % of total urban areas space, b – per capita in urban areas.

TABL. 18 (25). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	118	98	101	97	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	1823	1580	1691	2109	Waste generated (during the year) in thousand tonnes
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	21828	3840	3929	3963	Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of the year) in thousand tonnes
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	3	-	-	-	Waste recovered from accumulated by 1st January of reporting year in thousand tonnes
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
niezrekrutowane (stan w końcu roku)	175	125	125	125	non-reclaimed (end of the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 61. b Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym haldach i stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 61. b On own landfills and in facilities servicing the extractive industries (of which heaps and settling ponds).

TABL. 19 (26). **ODPADY ^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2018 R.**WASTE ^a BY TYPE IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of the year)
	ogółem grand total	poddane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	magazy- nowane czasowo temporarily stored	
			razem total	w tym skła- dowane ^d of which landfilled ^d			
w tys. t in thousand tonnes							
OGÓŁEM	2108,7	939,3	54,9	33,9	1024,9	89,6	3963,3
TOTAL							
w tym: of which:							
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	64,7	0,3	23,1	23,1	32,7	8,6	3833,2
Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste							
Popioły lotne z węgla	43,0	-	-	-	41,9	1,1	-
Coal fly ash							
Mieszaniny popiołów lotnych i odpadów stałych z wapieniowych metod odsiarczania gazów odłotowych	6,2	-	-	-	6,2	-	-
Mixtures of fly ash and solid waste originating from limestone methods of desulphurisation of waste gases							
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	17,6	-	-	-	16,9	0,7	-
Slag, furnace ash and particulates from boilers							

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 61. ^{bd} Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych): ^b – własnych, ^d – własnych i innych. ^c We własnym zakresie przez wytwórcę.

^a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 61. ^{bd} On landfills and in facilities servicing the extractive industries (of which heaps and settling ponds): ^b – own, ^d – own and other. ^c By waste producer on its own.

TABL. 20 (27). **ODPADY KOMUNALNE ^a**MUNICIPAL WASTE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^b	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	
Odpady komunalne zebrane ^c w t	683470	702955	803650	826652	660259	Municipal waste collected ^c in tonnes
zmieszane	637516	546406	584926	587630	441201	mixed
miasta	526110	397560	420901	414544	297168	urban areas
wieś	111406	148846	164025	173087	144033	rural areas
zebrane selektywnie	45954	156549	218723	239022	219059	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	5489	14606	17171	21820	18447	paper and cardboard
szkło	11940	25358	32766	34888	32439	glass
tworzywa sztuczne	8035	17968	24628	24753	21453	plastic
metale	760	248	66	48	34	metals
wielkogabarytowe	6055	11738	23116	28289	26715	largesize
biodegradowalne	8113	62585	85493	85830	80451	biodegradable

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 62. ^b Dane szacunkowe. ^c Od 2014 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości.

^a See general notes, item 8 on page 62. ^b Estimated data. ^c Since 2014 includes waste collected from all inhabitants and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1st July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system.

TABL. 21 (28). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	1209	1532	1623	1346	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	265	459	476	224	urban areas
wieś	944	1074	1147	1122	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	882	1075	1126	•	of which from households
miasta	156	256	269	•	urban areas
wieś	726	819	857	•	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	73,9	66,0	69,0	70,7	Septic tanks in thousands (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	2,5	5,5	7,0	7,6	Household wastewater treatment facilities in thousands (as of 31 XII)

^a Dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 62. ^b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

^a Estimated data; see general notes, item 9 on page 62. ^b Wastewater stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

TABL. 22 (29). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**

LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):
liczba	35	14	13	13	2	11	number
powierzchnia w ha	164	88	81	84	19	64	area in ha
Zrehabilitowana powierzchnia kontrolowanych składowisk czynnych (w ciągu roku) w ha	-	11	6	3	-	3	Reclaimed area of controlled landfill sites in operation (during the year) in ha

TABL. 23 (30). **NAKŁADY^a NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)**OUTLAYS^a ON FIXED ASSETS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in PLN thousands				
Ochrona środowiska	835580,0	847046,1	564622,4	606644,4	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	111130,5	275382,4	341954,2	179230,1	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	25337,9	74378,5	6113,7	24640,7	of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as modernisation of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	472468,7	503298,6	156141,6	329641,6	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na: oczyszczanie ścieków komunalnych	107888,6	181992,8	27152,8	67675,4	of which outlays on: municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	352265,5	305022,3	110889,7	253234,7	sewage network discharging wastewater and precipitation water

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

^a By investment's location; these outlays are also included in the appropriate sections of the national economy.

TABL. 23 (30). **NAKLĄDY^a NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące) (dok.)**OUTLAYS^a ON FIXED ASSETS FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (current prices) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in PLN thousands				
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	239990,9	54183,9	17735,7	37142,9	Waste management, protection and recovery of soils, protection of underground and surface waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	4994,8	10663,0	6655,0	8680,0	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	1723,2	4775,9	5632,6	8307,3	of which selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	164199,0	40124,1	6015,0	25557,9	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	53263,7	394,4	1328,5	707,0	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as of other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	672,8	32,4	614,0	276,2	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	1090,0	6708,4	-	1,0	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	242291,0	209405,2	74098,1	138234,5	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	110746,7	93429,4	47911,4	75197,0	Water intakes and systems
Budowę i modernizację stacji uzdatniania wody	103733,2	21274,7	10690,8	31994,9	Construction and modernisation of water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	2187,5	5260,3	11231,9	20824,6	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	1348,0	37610,4	490,0	2939,8	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	24275,6	51830,4	3774,0	7278,2	Flood embankments and pump stations

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Przemysłowych i komunalnych.

a By investment's location; these outlays are also included in the appropriate sections of the national economy. b Industrial and municipal.

TABL. 24 (31). **EFEKTY RZECZOWE ODDANYCH DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

TANGIBLE EFFECTS OF COMPLETED INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu:					Protection of air and climate:
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Ability of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	72	13238	4002	2	particulates
Gospodarka ściekowa i ochrona wód:					Wastewater management and protection of waters:
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	421,3	505,6	104,4	180,9	wastewater
wody opadowe	42,8	56,2	33,4	50,6	precipitation water

TABL. 24 (31). **EFEKTY RZECZOWE ODDANYCH DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**

TANGIBLE EFFECTS OF COMPLETED INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	2	1	1	2	facilities
w tym oczyszczalnie					
komunalne	2	1	1	2	of which municipal
biologiczne (bez komór					biological (excluding
fermentacyjnych)	2	1	1	2	fermentation tanks)
przepustowość oczyszczalni					capacity of treatment plants
w m ³ /d	1560	8361	9	1764	in m ³ /24 h
w tym oczyszczalni					
komunalnych	1560	8261	9	1714	of which municipal
mechanicznych	-	100	-	-	mechanical
biologicznych (bez komór					biological (excluding
fermentacyjnych)	720	3461	9	1764	fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem					with increased biogene
biogenów	840	4800	-	-	removal
Indywidualne przydomowe					Individual wastewater treatment
oczyszczalnie ścieków:					plants:
obiekty	10159	200	18	143	facilities
przepustowość w m ³ /d	19250	295	47	212	capacity in m ³ /24 h
Podczyszczalnie ścieków przemy- słowych:					Industrial waste pre-treatment
obiekty	3	1	1	-	plants:
przepustowość w m ³ /d	385	560	1080	-	facilities
Gospodarka odpadami:					Waste management:
Urządzenia do unieszkodliwiania					Waste treatment systems:
odpadów:					facilities
obiekty	1	-	-	-	capacity in t/y
wydajność w t/r	201187 ^a	-	-	400	
Składowiska dla odpadów komu- nalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	1	-	-	-	facilities
powierzchnia w ha	12,0	-	-	-	area in ha
wydajność w t/r	198687	-	-	-	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospo- darczego wykorzystania odp- dów ^b w t/r	-	2000	-	-	Capacity of waste utilization systems ^b in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^c w m ³ /d	18184	25964	2408	4336	Capacity of water intakes ^c in m ³ /24 h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	2167	1466	373	460	Water treatment in m ³ /24 h
Sieć wodociągowa w km	279,3	360,4	206,1	181,8	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w dam ³	131,1	-	-	15,0	Capacity of water reservoirs in dam ³
Regulacja i zabudowa rzek i poto- ków w km	0,0	3,6	0,1	-	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe ^d w km	0,1	3,0	0,4	0,8	Flood embankments ^d in km

^a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. ^b Z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^c Bez ujęć w energetyce zawodowej. ^d Budowa i modernizacja.

a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook. b Excluding municipal waste. c Excluding water intakes in the power generating plants. d Construction and modernisation.

TABL. 25 (32). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w tys. zł in PLN thousands				w % in %	
O G Ó Ł E M	84495,6	146440,5	59046,4	81071,9	100,0	T O T A L
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	8060,0	17879,3	16130,0	19249,3	23,7	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	58875,7	92977,5	22022,0	43477,7	53,6	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka odpadami	5358,1	11666,0	5439,8	526,4	0,6	Waste management
Pozostałe	12201,8	23917,7	15454,7	17818,5	22,0	Others

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

S o u r c e: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 26 (33). **WPLYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in PLN thousands				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	106838,8	75361,7	65390,6	63961,4	Fees for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	25730,5	27647,6	28780,2	30053,8	Wastewater management and protection of waters
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	25773,0	25792,2	21067,0	19242,3	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	54631,9	19527,0	12591,5	11473,7	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska ...	404,9	576,0	277,1	357,4	Fines for breaching environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	196,4	208,8	45,1	18,0	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	159,5	-	3,8	-	Permissible emission of air pollutants

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

S o u r c e: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Chief Inspectorate of Environmental Protection.

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 96, poz. 603, z późniejszymi zmianami) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów miast, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za 2018 r., aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 października 2018 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz w samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - a) instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1st January 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country on the basis of Law of 24th July 1998 (Journal of Laws No. 96, item 603, with later amendments) was introduced, the units of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary units in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organisation and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents of cities, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and occupational characteristic of councillors in local government units is based on reporting results for 2018, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21st October 2018 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Occupations and Specializations Classification for labour market needs, which was introduced by the decree of the Ministry of Labour and Social Policy, dated 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Information presented on **public administration** involves employment and wages and salaries in state administration, local government administration and local government appeal councils and covers units included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

State administration comprises:

- 1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - a) principle and central institutions (e.g. chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),

- b) terenowe organy administracji rządowej niezespółonej (np. izby administracji skarbowej, urzędy skarbowe i celno-skarbowe, okręgowie inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);
- 2) terenowe organy administracji rządowej zespółonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- 3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
- a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędów wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

5. Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

6. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

b) territorial organs of non-combined government administration (e.g. revenue administration, tax and tax control offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary units);

- 2) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service units (e.g. inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);
- 3) some state agencies (e.g. Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary units of state administration with regional units.

Local government administration comprises:

- 1) gminas and cities with powiat status:
- a) gmina offices and auxiliary service units (e.g. municipal service units and since 2009 public road boards),
 - b) offices of cities with powiat status and auxiliary service units (e.g. geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
- 2) powiats, i.e. powiat starost offices and auxiliary service units (e.g. labour offices, public road boards);
- 3) voivodships, i.e. marshals' offices and voivodship local government organisational units (e.g. labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

5. Local government appeal councils are bodies competent for examining, i.a. appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

6. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in foreign entities.

TABL. 1 (34). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 grudnia

ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powiaty	16	16	16	16	Powiats
Miasta na prawach powiatu	4	4	4	4	Cities with powiat status
Gminy	123	123	123	123	Gminas
miejskie	25	23	22	22	urban
wiejskie	81	81	81	81	rural
miejsko-wiejskie	17	19	20	20	urban-rural
Miasta	42	42	42	42	Towns
Miejscowości wiejskie	2875	2861	2876	2877	Rural localities
Sołectwa	1595	1632	1637	1639	Village administrator's offices

TABL. 2 (35). GMINY W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

GMINAS IN 2018

As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area								
		poniżej 5,0 km ² below	5,0– –19,9	20,0– –49,9	50,0– –99,9	100,0– –149,9	150,0– –199,9	200,0– –249,9	250,0– –299,9	300,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM	123	1	10	11	16	28	25	16	7	9
TOTAL										
Poniżej 2500	3	-	-	-	-	2	1	-	-	-
Below										
2500– 4999	30	1	2	2	9	9	3	2	2	-
5000– 7499	22	-	-	-	2	9	5	4	1	1
7500– 9999	14	-	-	-	3	2	3	3	1	2
10000– 14999	17	-	2	-	1	2	5	4	1	2
15000– 19999	15	-	1	1	1	2	5	1	1	3
20000– 39999	15	-	5	3	-	1	3	2	-	1
40000– 99999	5	-	-	5	-	-	-	-	-	-
100000 i więcej	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-
and more										

TABL. 3 (36). POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2018

As of 31st December

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area						
		poniżej 50,0 km ² below	50,0– –299,9	300,0– –499,9	500,0– –999,9	1000,0– –1499,9	1500,0– –1999,9	2000,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM	20	2	2	1	7	5	1	2
TOTAL								
Poniżej 50000	3	1	-	-	2	-	-	-
Below								
50000– 74999	4	-	-	1	1	1	1	-
75000– 99999	6	1	-	-	2	1	-	2
100000–149999	4	-	-	-	2	2	-	-
150000 i więcej	3	-	2	-	-	1	-	-
and more								

TABL. 4 (37). RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w mia- stach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1885	102	329	33	TOTAL
W tym kobiety	589	30	74	12	Of which women
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18–29 lat	83	12	7	1	18–29
30–39	325	25	33	2	30–39
40–49	561	20	80	6	40–49
50–59	499	15	109	9	50–59
60 lat i więcej	417	30	100	15	60 and more
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	766	88	265	29	Tertiary
Policealne i średnie	719	14	58	4	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	350	-	6	-	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	50	-	-	-	Lower secondary and primary
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW ^b BY OCCUPATIONAL GROUPS ^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	170	12	154	21	Managers
Specjaliści	439	71	91	10	Professionals
Technicy i inny średni personel	256	6	15	1	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	134	2	21	1	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	248	2	27	-	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy Robotnicy przemysłowi i rzemie- ślnicy	330	-	12	-	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	85	-	-	-	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	84	-	2	-	Plant and machine operators, and assemblers
Pracownicy wykonujący prace proste	52	-	1	-	Elementary occupations
Siły zbrojne	32	2	3	-	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 79; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 79; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by occupation performed before taking retirement or other pension.

TABL. 5 (38). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**

PAID EMPLOYMENT AND WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average paid employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in PLN				
O G Ó Ł E M	22609	22111	22364	22042	3906,01	4480,09	4910,61	5233,90	T O T A L
w tym:									of which:
Administracja państwowa	8953	8462	8256	7840	4153,64	4551,12	5066,07	5319,62	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	13609	13602	14062	14156	3734,81	4429,15	4812,27	5179,77	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu ...	9415	9460	9919	10062	3772,55	4501,63	4863,33	5246,11	gminas and cities with powiat status
powiaty	2915	2907	2917	2959	3245,16	3935,83	4376,74	4632,93	powiats
województwo	1279	1235	1226	1135	4573,00	5035,20	5435,39	6017,28	Voivodship

a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 2 na str. 152.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 2 on page 152.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. W Roczniku prezentowane są dane statystyczne:

- o przestępstwach stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych pobrane z Krajowego Systemu Informacji Policji oraz z systemów informacyjnych prokuratury,
- o orzeczeniach sądów powszechnych, na podstawie statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości.

Bezpieczeństwo publiczne

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 września 1998 r. (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1950, z późniejszymi zmianami), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 października 1999 r. (ustawa z dnia 10 września 1999 r., tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1958, z późniejszymi zmianami) lub innych ustaw szczególnych.

2. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

3. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. **Pożary** są to niekontrolowane procesy palenia, w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejscowe zagrożenia są to inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, a stwarzające zagrożenie dla życia, środowiska lub mienia.

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. In the Yearbook, statistical data are presented:

- concerning ascertained crimes in completed preparatory proceedings comes from the National Police Information System and prosecutor's office information systems,
- concerning adjudications of common courts, on the basis of statistics of the Ministry of Justice.

Public safety

1. Data concerning ascertained crimes are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1st September 1998 (the Law dated 6th June 1997, uniform text Journal of Laws 2019 item 1950, with later amendments), the Penal Fiscal Code valid since 17th October 1999 (the Law dated 10th September 1999, uniform text Journal of Laws 2018 item 1958, with later amendments) or other specific laws.

2. **Ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. Under with the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, under the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

Data on ascertained crimes since 2014 do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

3. **The rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

4. **Fires** are out-of-control burning process in places not suitable for this.

Local threats are events different from fires being a result of civilization development and law of nature, creating threat to live, environment and property.

Alarmy fałszywe są to wezwania do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca lub zaistniały, lecz nie wymagały podjęcia działań ratowniczych.

Wymiar sprawiedliwości

1. Pojęcie „wymiar sprawiedliwości” w odniesieniu do źródeł prezentowania informacji statystycznych obejmuje dane dotyczące Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów powszechnych (apelacyjnego, okręgowych i rejonowych), sądów wojskowych, jednostek organizacyjnych prokuratury, więziennictwa i notariatu.

2. **Wpływ spraw do sądów** oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

3. **Sądy apelacyjne** rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

4. **Sądy okręgowe** rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

Nie wszystkie sądy okręgowe rozpoznają sprawy gospodarcze. Z tego względu w tabl. 5(43) znak „x” oznacza, że dany sąd okręgowy nie jest właściwy do rozpatrywania tego rodzaju spraw, mimo ich występowania; przedmiotowe sprawy rozpatruje sąd okręgowy określony w przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

5. **Sprawą załatwioną** jest sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu.

W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończonych w latach poprzednich.

6. **Sprawy rodzinne** obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu w wieku 13-16 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;

False alarms are calls for incidents which actually have not occurred or have occurred but rescue action was not needed.

Justice

1. In regard to presenting statistical information, the term “justice” refers to data concerning the Supreme Court, Supreme Administrative Court, common courts (appeal, regional and district courts), military courts, organizational entities of public prosecutor’s offices, the prison system and notarial services.

2. **Incoming cases** are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceeding.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

3. **Appeal courts** consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

4. **Regional courts** consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

Not all regional courts try commercial cases. Therefore, in table 5(43), the “x” indicates that the given regional court does not hear this type of cases, despite the appearance of such cases; objective cases are heard by the regional court defined in the regulations of the Minister of Justice.

5. **A resolved case** is a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority.

A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The resolved cases and completed proceedings in the given year also include the cases unresolved from previous years.

6. **Family cases** include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction the demoralisation of persons up to the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13-16,
 - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;

5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu wobec nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969).

Zgodnie ze zmianami w ustawie obowiązującymi od 2014 r. sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

7. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

8. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu. W przypadku publikowanych danych – w dniu 31 grudnia.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych – wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969).

According to the valid (since 2014) single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges cases in which suspicion of demoralisation or committing of punishable act by a juvenile occurs.

7. Adult convicts are persons who at the time of committing crime were at least 17 years old.

8. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day. In the case of data published – on 31st December.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Judicial Register (registration courts).

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

TABL. 1 (39). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH ^a

ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	81849	49050	44110	45378	T O T A L
w tym w miastach	67093	37836	34553	34805	of which in urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	2445	1063	1269	1127	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo – art. 148 kk	43	28	46	27	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	1598	715	873	798	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bóje lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	642	212	240	206	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	8448	4484	4231	3906	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk	7566	3396	2918	2600	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	2093	1452	1503	1627	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	326	233	324	397	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	78	89	85	136	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	1555	1570	1929	6467	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	695	619	739	689	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i netykalności cielesnej – art. 212–217 kk	299	140	253	255	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk ^b	2621	1867	1539	910	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code ^b
w tym:					of which:
Naruszenie netykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	435	322	285	264	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	291	169	160	115	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważenie lub poniżenie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	848	552	505	454	Insulting a public official or belittling or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a i 296b kk	1029	727	536	28	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code

^a W 2010 r. łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. ^b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a (korupcja na stanowisku kierowniczym) i 296b kk (korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

^a In 2010 including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. ^b Including Art. 250a (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a (corruption on the managing post) and 296b (corruption in sport) in the section “Against economic activity” of the Criminal Code.

TABL. 1 (39). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH ^a (dok.)ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	1645	1225	884	883	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	224	469	247	279	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk	4760	2855	2413	1694	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk	48491	29124	23999	23358	Against property – Art. 278–295 Criminal Code
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^b kk	14122	9518	7001	6361	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^b Criminal Code
w tym kradzież samochodu	1319	904	874	733	of which automobile theft
Kradzież z włamaniem – art. 279 ^c kk	12198	6700	4884	5140	Burglary – Art. 279 ^c Criminal Code
Rozbój – art. 280 kk	1155	351	236	219	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	60	89	59	62	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	844	27	54	19	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	7018	6823	6463	6909	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	503	283	185	170	Wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296 ^d–309 kk	825	547	461	401	Against economic activity – Art. 296 ^d–309 Criminal Code
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	258	195	229	313	Against money and securities trading – Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2137)	57	21	18	16	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2018 item 2137)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1231)	3509	273	889	92	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2019 item 1231)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 852, z późniejszymi zmianami)	4533	2153	2570	2293	On Counteracting Drug Addiction – law dated 29th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2019 item 852, with later amendments)
Przestępstwa skarbowe – kks ...	37	46	51	56	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	14	19	24	9	Of which excise

^a W 2010 r. łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. ^b Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. ^c Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. ^d Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a In 2010 including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. ^b Exclusively in regard to automobile theft by burglary. ^c Excluding automobile theft by burglary. ^d Excluding corruption under Art. 296a and 296b of the Criminal Code.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (40). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ^a**
 RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % in %				
O G Ó Ł E M	70,6	59,1	65,3	67,5	T O T A L
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b :
Przeciwko życiu i zdrowiu	89,2	77,3	83,3	84,4	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	98,8	98,1	98,1	97,8	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	91,9	83,7	87,9	85,9	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	81,7	75,2	82,5	86,3	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	99,1	99,3	99,9	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	96,3	74,3	81,4	80,4	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu	55,9	41,7	46,5	46,5	Against property

^a W 2010 r. łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. ^b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1(39) na str. 87.

Ź r ó ł o: dane Komendy Głównej Policji.

^a In 2010 including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. ^b See Criminal Code articles in table 1(39) on page 87.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (41). **ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ^a**
 REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba zdarzeń (akcji ratowniczych)	28160	26312	31518	29526	Number of events (rescue operations)
pożary	9143	8081	6099	7879	fires
miejscowe zagrożenia ^b	17995	17021	23827	20076	local threats ^b
wyjazdy do fałszywych alarmów	1022	1210	1592	1571	false alarms
Ratownicy biorący udział w akcjach ratowniczych:					Rescue personnel participating in rescue operations:
pożary	66574	67717	51910 ^c	76613	fires
miejscowe zagrożenia	102563	106567	162103	136160	local threats
fałszywe alarmy	5659	7867	10478	10890	false alarms
Przyczyny pożarów:					Fires caused by:
nieostrożność osób dorosłych	2674	2262	1588	2185	carelessness of adults
nieostrożność osób nieletnich	326	204	119	176	carelessness of adolescents
wady urządzeń i instalacji elektrycznej oraz nieprawidłowa ich eksploatacja	418	355	359	384	defects of devices and electrical installation as well as incorrect exploitation of them
nieprawidłowości techniczne i wady środków transportu ...	240	240	266	310	technical irregularity and defects of means of transport
podpalenia	2315	2132	1264	1768	arsons
pozostałe	2982	2888	2503 ^c	3056	others
Straty materialne ^d (ceny bieżące) w tys. zł	185298	93667	70947	151418	Material losses ^d (current prices) in PLN thousands

^a Łącznie z działalnością innych jednostek ochrony przeciwpożarowej (m.in. ochotniczych i zakładowych straży pożarnych, zakładowych i terenowych służb ratowniczych). ^b Katastrofy naturalne, awarie techniczne, wypadki w komunikacji i inne zagrożenia życia i mienia. ^c Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. ^d Według szacunków przeprowadzonych bezpośrednio po akcji gaszenia, obejmujących wartość strat w mieniu nieruchomości i ruchomym.

Ź r ó ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Gdańsku.

^a Including activity of other fire protection units (among others volunteer and company fire services, company and local rescue services). ^b Natural catastrophes, technical failures, transportation accidents and other threats to life and property. ^c Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook. ^d By valuation conducted directly after extinction including value of losses of immovable or movable property.

S o u r c e: data of the Regional Headquarters of State Fire Service in Gdańsk.

Wymiar sprawiedliwości

Justice

TABL. 4 (42). WPLYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH

INCOMING CASES IN COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of first instance					
O G Ó Ł E M	768814	716343	713383	687611	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	29729	21184	21472	23259	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	50335	47346	26398	24754	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	82655	90232	83641	74190	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	435324	434587	457624	477103	Civil
w tym wieczysto-księgowe ^b	211516	233214	251851	258819	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	92678	89243	86833	48658	Family
Z zakresu prawa pracy	4935	3534	3023	2488	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	1489	2134	2060	1909	Related to social security law
Gospodarcze ^c	29274	28083	32332	35250	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal					
O G Ó Ł E M	51630	60554	62451	60417	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	604	647	678	586	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	22997	24760	24733	24428	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	18561	23833	24494	24690	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	686	766	715	512	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	5675	6496	7177	5540	Related to social security law
Gospodarcze	2945	4052	4654	4661	Commercial law

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^b Łącznie ze zbiorami dokumentów. ^c Bez spraw rejestrowych. ^d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^b Including collections of documents. ^c Excluding registry cases. ^d Including family cases (among others divorces).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (43). WPLYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2018 R.

INCOMING CASES IN COMMON COURTS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okręgi Districts		SPECIFICATION
		gdański	ślupski	
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of the first instance				
OGÓŁEM	687611	558494	129117	TOTAL
sprawy:				cases:
Karne z aktami oskarżenia	23259	17924	5335	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o uka- ranie	24754	19679	5075	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	74190	59363	14827	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	477103	388097	89006	Civil
w tym wieczysto-księgowe ^b	258819	209778	49041	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	48658	38413	10245	Family
Z zakresu prawa pracy	2488	1998	490	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecz- nych	1909	1558	351	Related to social security law
Gospodarcze ^c	35250	31462	3788	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS – courts of the first instance and appeal				
OGÓŁEM	60417	49965	10452	TOTAL
sprawy:				cases:
Karne z aktami oskarżenia	586	502	84	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	24428	19074	5354	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	24690	20673	4017	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	512	395	117	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecz- nych	5540	4660	880	Related to social security law
Gospodarcze	4661	4661	x	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (among others divorces).

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (44). DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO

ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	23809	14116	14369	15314	TOTAL
w tym mężczyźni	21883	12795	12836	13832	of which males
w tym za przestępstwa:					of which for crimes:
Przeciwko życiu i zdrowiu	2210	1565	1898	1734	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	32	21	21	18	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójkę lub pobiciu	949	601	792	660	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	7100	3010	3139	2692	Against public safety and safety in transport
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	6635	2681	2521	2109	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	640	540	643	599	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	57	38	47	46	Of which rape

TABL. 6 (44). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO (dok.)**

ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciwko rodzinie i opiece	1417	1316	1010	3659	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	510	478	449	486	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	7917	4988	5042	4280	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	2657	1597	1522	1275	Property theft
Kradzież z włamaniem	1060	865	741	611	Burglary
Rozbój	492	219	256	186	Robbery

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7 (45). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**

RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	26801	18393	16169	15785	TOTAL
O rozwód	6201	5961	5619	5618	Concerning divorce
O separację	359	218	201	150	Concerning separation
O alimenty	8855	6459	5572	5373	Concerning alimony
Nieletnich ^a :					Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	2538	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	5057	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	1499	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	2292	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of cases in which occur suspicion:
demoralizacji	x	2924	2706	2638	of demoralization
popęlnienia czynu karalnego	x	2831	2071	2006	of commitment punishable act

^a Dane dotyczą osób; od 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 85.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons; since 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 6 on page 85.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 8 (46). **SPRAWY RODZINNE ZAŁATWIONE W 2018 R.**

FAMILY CASES RESOLVED IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okręgi Districts		SPECIFICATION
		gdański	śląski	
O G Ó Ł E M	15785	12366	3419	T O T A L
O rozwód	5618	4544	1074	Concerning divorce
O separację	150	107	43	Concerning separation
O alimenty	5373	4016	1357	Concerning alimony
Nieletnich ^a :				Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podej- rzenie:				in investigation of cases in which occur suspicion:
demoralizacji	2638	2096	542	of demoralisation
popelnienie czynu karalnego	2006	1603	403	of commitment punishable act

^a Dane dotyczą osób; od 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 85.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons; since 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 6 on page 85.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 9 (47). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM ^a**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców:				Register of Entrepreneurs:
Przedsiębiorstwa państwowe	6	3	2	State-owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	3	3	3	Foreign enterprises:
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	11	8	7	Professional organisations of farmers ^b
Spółdzielnie	574	594	559	Cooperatives
Spółki jawne	1639	1797	1747	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowie- dzialnością	12052	18941	22232	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej ^c:				Register of Associations, Other Social and Professional Organisations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities ^c:
Stowarzyszenia ^d	3038	3955	4202	Associations ^d
Związki zawodowe	233	243	258	Trade unions
Izby gospodarcze	18	20	21	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacal- nych:				Register of Insolvent Debtors:
Dłużnicy ogółem	49076	69864	65674	Total debtors

^a Sądem prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejestrowy w Gdańsku. ^b Prowadzące działalność gospodarczą. ^c Do 2011 r. – Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. ^d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a The court conducting the National Judicial Register on the territory of the Voivodship is Registration Court in Gdańsk. ^b Conducting economic activity. ^c Until 2011 – Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities. ^d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also includes other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Dane opracowano na podstawie:

- 1) do 2009 r. – wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011;
- 2) szacunków stanu i struktury ludności na terenie gminy opracowanych **metodą bilansową**. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla lat 2000-2001 i 2010 r. – patrz ust. 3 na str. 95) przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych (więcej – patrz ust. 2 na str. 94);
- 3) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz pobyt czasowy;
- 4) sprawozdawczości gmin – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt czasowy;
- 5) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 6) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Bilans ludności jest opracowywany dla dwóch kategorii zamieszkania – według **krajowej** oraz **międzynarodowej definicji zamieszkania**. Różnica dotyczy kryteriów w zakresie migracji czasowych uwzględnianych w każdym z bilansów – w przypadku:

- 1) **krajowej definicji zamieszkania** – uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miasta w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące); do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/ nieobecności);

CHAPTER V POPULATION

General notes

1. Data were compiled on the basis of:

- 1) until 2009 – the results of the Population and Housing Census 2002, and since 2010 – on the basis of the Population and Housing Census 2011;
- 2) the estimates of the size and structure of the population in gmina prepared using the **balance method**. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (with the exception of data for 2000-2001 and 2010 – see item 3 on page 95), taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad for permanent residence and temporary stay) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division (more – see item 2 on page 94);
- 3) the registers of the Ministry of Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent residence and temporary stay;
- 4) documentation of gminas regarding internal and international migration of population for temporary stay;
- 5) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
- 6) documentation of courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. The balance of the population is being developed for the two categories of residence – according to **national** and **international definition of residence**. The difference concerns the criteria for the migration for temporary stay taken into account in each of the balance sheets – in the case of:

- 1) **national definition of residence** – includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left the gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived in from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). For the population of the gmina there are therefore not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of period of their temporary presence/absence);

2) **międzynarodowej definicji zamieszkania (rezydenci)** – uwzględniane są długookresowe migracje czasowe zarówno wewnętrzne, jak i zagraniczne, tj. różnica między liczbą osób, które wyjechały z gminy na co najmniej 12 miesięcy do innego miejsca w kraju lub za granicę a liczbą osób przybyłych do gminy z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez karty stałego pobytu) na co najmniej 12 miesięcy. Do rezydentów gminy zalicza się zatem wszystkie osoby mieszkające lub zamierzające mieszkać na jej terenie nie krócej niż 1 rok. Rezydenci (ludność rezydująca) to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

Prezentowane w dziale dane o ludności i w zakresie współczynników demograficznych opracowano zgodnie z krajową definicją zamieszkania – z wyjątkiem tabl. 28(75) i 29(76), które dotyczą rezydentów.

3. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 czerwca i 31 grudnia) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1000 ludności opracowano przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2000-2009 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla lat 2000-2001 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2002 r. (dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny),
- dla lat 2010-2018 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r. (dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny).

4. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18-44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat. Przez ludność w wieku **nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku **przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku **poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

5. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

6. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano: małżeństwa – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem, separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo, rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo, urodzenia – według miejsca zamieszkania matki noworodka, zgony – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

2) **international definition of residence (residents)** – includes long-term temporary migration both – internal and international, i.e. the difference between the number of persons who left gmina for at least 12 months to another place in the country or abroad and the number of persons who arrived in from elsewhere in the country or from abroad for at least 12 months. For residents of gmina there are therefore included all persons living or intending to live in the area of gmina not less than 1 year. Residents (resident population) is the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20th November 2013 concerning European statistics on demography.

Data presented in the chapter concerning population in terms of demographic rates are developed according to the national definition of residence – with the exception of tables 28(75) and 29(76), which relate to the residents.

3. Data on population (as of 30th June and 31st December) as well as demographic rates and indicators per 1000 population were compiled on the basis:

- for 2000-2009 – of the results of the Population and Housing Census 2002, for 2000-2001 by the administrative division valid as of 31st December 2002 (for remaining years – on administrative division in force at a given moment),
- for 2010-2018 – of the results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31st December 2011 (for remaining years – on administrative division in force at a given moment).

4. Working age population refers to males, aged 18-64, and females aged 18-59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18-44) and **non-mobility** (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e. up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e. 65 and more for males and 60 and more for females.

5. Median age of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

6. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows: marriages – according to the husband's place of residence before the marriage, separations – according to the plaintiff's place of residence, divorces – according to the plaintiff's place of residence, births – according to the mother's place of residence, deaths – according to the place of residence of the deceased.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu kościoła lub związku wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi, mogą być zawierane jedynie w następujących dziesięciu kościołach i jednym związku wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziła by z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstotnością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

Data regarding **marriages** refer to marriages contracted in a form provided by law at the civil status offices. On the basis of the Act dated 24th July 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757), all marriages are registered in local civil status offices in Poland including those based on the internal law of the churches or the religious associations, contracted in the presence of a priest. Marriages contracted on the basis of the canon law are subject to the civil Polish laws and entail the same civil law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

Religious marriages with civil law consequences may be contracted only in the following ten churches and one religious association: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15-49). Besides total rates, age-specific fertility rates are published, calculated as the ratios of the number of live births from women to the number of these women in the same age groups. Births from mothers under the age of 15 are counted to the group 15-19 and from the mothers aged 50 and over are included in the 45-49 age group.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15-49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give birth with an intensity observed during a given year, i.e. assuming that age specific fertility rates for this period are constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be born by a woman, assuming that the woman during her reproductive age will give birth with a frequency which is characteristic for all women giving birth in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

7. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

8. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 grudnia 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 stycznia 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych na pobyt stały.

9. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i w przypadku migracji na pobyt stały zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały.

Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy, z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

10. Migracje zagraniczne ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania. Obowiązujące w Unii Europejskiej rozporządzenie (WE) nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. zawiera definicję migracji uwzględniającą zamierzony okres zamieszkiwania w innym kraju wynoszący co najmniej 12 miesięcy. W rozumieniu tej definicji:

- **imigracja** to przybycie do kraju osoby będącej uprzednio rezydentem innego kraju z zamiarem przebywania w nim przez co najmniej 12 miesięcy,
- **emigracja** to opuszczenie kraju przez jego rezydenta z zamiarem przebywania za granicą przez co najmniej 12 miesięcy.

Dane pochodzące z rejestru PESEL zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach/wymeldowaniach na pobyt stały.

11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 czerwca).

7. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age of x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

8. Population projection until 2050 was calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31st December 2013 (in administrative division valid as of 1st January 2014) as well as assumptions on fertility, mortality and international migration for permanent residence.

9. Internal migration of the population is understood as changes in the place of residence within the country; presented data come from the PESEL register and in case of migration for permanent residence was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for permanent residence.

This information does not include changes of address within the same gmina, with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

10. International migration of the population is understood as movements of persons related to the change of country of residence. Regulation (EC) No. 862/2007 of the European Parliament and the Council of 11th July 2007 contains definition of migration taking into account international period of residence in another country for at least 12 months. According to this definition:

- **immigration** means arrival in the country of person who previously was an usual resident of another country with intention to stay for at least 12 months,
- **emigration** means departure from the country by its usual resident with intention to stay abroad for at least 12 months.

Data come from the PESEL register and are compiled on the basis of gmina documentation regarding registration/deregistration for permanent residence.

11. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population (as of 30th June).

TABL. 1 (48). **LUDNOŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 CZERWCA AS OF 30th JUNE					
O G Ó Ł E M	2270686	2304722	2319735	2328214	TOTAL
mężczyźni	1107431	1123126	1129821	1133786	males
kobiety	1163255	1181596	1189914	1194428	females
Miasta	1499022	1487345	1485726	1484806	Urban areas
Wieś	771664	817377	834009	843408	Rural areas
STAN W DNIU 31 GRUDNIA AS OF 31st DECEMBER					
O G Ó Ł E M	2275494	2307710	2324251	2333523	TOTAL
na 1 km ²	124	126	127	127	per 1 km²
mężczyźni	1109721	1124377	1131951	1136296	males
kobiety	1165773	1183333	1192300	1197227	females
na 100 mężczyzn	105	105	105	105	per 100 males
Miasta	1499210	1486719	1484837	1485611	Urban areas
w % ogółu ludności	65,9	64,4	63,9	63,7	in % of total population
Wieś	776284	820991	839414	847912	Rural areas
w % ogółu ludności	34,1	35,6	36,1	36,3	in % of total population
a Na podstawie bilansów.					
a Based on balances.					

TABL. 2 (49). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2275494	2307710	2324251	2333523	TOTAL
W wieku przedprodukcyjnym	457007	447792	454426	458438	Pre-working age
mężczyźni	234782	229833	233290	235467	males
kobiety	222225	217959	221136	222971	females
Miasta	265409	258424	262488	264873	Urban areas
mężczyźni	136585	132817	134913	136156	males
kobiety	128824	125607	127575	128717	females
Wieś	191598	189368	191938	193565	Rural areas
mężczyźni	98197	97016	98377	99311	males
kobiety	93401	92352	93561	94254	females
W wieku produkcyjnym	1469161	1436214	1415748	1407448	Working age
w tym w wieku mobilnym	924163	921987	910062	903308	of which of mobility age
mężczyźni	767269	757824	748560	744518	males
w tym w wieku mobilnym	467121	465545	459308	455716	of which of mobility age
kobiety	701892	678390	667188	662930	females
w tym w wieku mobilnym	457042	456442	450754	447592	of which of mobility age
Miasta	971658	913064	887501	877578	Urban areas
mężczyźni	501089	476832	464733	459527	males
kobiety	470569	436232	422768	418051	females
Wieś	497503	523150	528247	529870	Rural areas
mężczyźni	266180	280992	283827	284991	males
kobiety	231323	242158	244420	244879	females
W wieku poprodukcyjnym	349326	423704	454077	467637	Post-working age
mężczyźni	107670	136720	150101	156311	males
kobiety	241656	286984	303976	311326	females
Miasta	262143	315231	334848	343160	Urban areas
mężczyźni	79847	100513	109187	113162	males
kobiety	182296	214718	225661	229998	females
Wieś	87183	108473	119229	124477	Rural areas
mężczyźni	27823	36207	40914	43149	males
kobiety	59360	72266	78315	81328	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	54,9	60,7	64,2	65,8	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	44,6	48,4	51,2	52,6	Males
Kobiety	66,1	74,4	78,7	80,6	Females
a Na podstawie bilansów.					
a Based on balances.					

TABL. 3 (50). LUDNOŚĆ ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU

Stan w dniu 31 grudnia

POPULATION ^a BY SEX AND AGE

As of 31st December

W I E K A G E	2010	2015	2017	2018					
				ogółem grand total	z liczby ogółem of grand total number				
					mężczyźni males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
O G Ó Ł E M	2275494	2307710	2324251	2333523	1136296	1485611	708845	847912	427451
TOTAL									
0–2 lata	83969	73149	78128	80039	41157	47981	24716	32058	16441
3–6	98757	107194	100964	100250	51414	59018	30139	41232	21275
7–12	140420	150090	160440	162856	83783	93082	47933	69774	35850
13–15	77377	69410	67994	69524	35761	39082	20174	30442	15587
16–18	86254	73150	70644	69156	35333	38765	19898	30391	15435
19–24	204833	170843	157564	152620	77816	84659	42968	67961	34848
25–29	196147	174677	165878	160780	81314	94745	47239	66035	34075
30–34	187949	198704	195026	189838	95121	121553	60204	68285	34917
35–39	166427	187598	190770	195746	98360	128127	63929	67619	34431
40–44	139037	164964	177080	180937	91124	117579	58632	63358	32492
45–49	142979	136978	144587	150174	75450	94533	46893	55641	28557
50–54	168597	139828	134956	133457	66626	82336	40165	51121	26461
55–59	168550	162683	150284	144454	70671	91266	43068	53188	27603
60–64	138175	159607	161724	161657	76055	109840	49725	51817	26330
65–69	74141	127594	139950	142953	64917	102883	45102	40070	19815
70–74	73791	66019	79676	89736	38871	67370	28463	22366	10408
75–79	60586	62104	60192	59212	23397	44631	17397	14581	6000
80 lat i więcej	67505	83118	88394	90134	29126	68161	22200	21973	6926
and more									

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 4 (51). MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH

Stan w dniu 31 grudnia

TOWNS AND URBAN POPULATION

As of 31st December

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta Towns	Ludność w miastach ^a Urban population ^a	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M	2010	42	1499210	65,9
TOTAL	2015	42	1486719	64,4
	2017	42	1484837	63,9
	2018	42	1485611	63,7
Poniżej 2000		1	1303	0,1
Below				
2000– 4999		7	23975	1,0
5000– 9999		13	98411	4,2
10000–19999		6	82285	3,5
20000–49999		11	415411	17,8
50000–99999		2	151286	6,5
100000 i więcej		2	712940	30,6
and more				

a Na podstawie bilansów; w 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.

a Based on balances; in 2010 according to the administrative division valid as of 31st December 2011.

TABL. 5 (52). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**

Stan w dniu 31 grudnia

GMINAS AND RURAL POPULATION

As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION		Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi ^b Rural population ^b	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population	
OGÓŁEM	2010	98	776284	34,1
TOTAL	2015	100	820991	35,6
	2017	101	839414	36,1
	2018	101	847912	36,3
Poniżej 2000		2	1382	0,1
Below				
2000–4999		32	120255	5,2
5000–6999		23	138794	5,9
7000–9999		18	155451	6,7
10000 i więcej		26	432030	18,5
and more				

a Wiejskie i miejsko-wiejskie. b Na podstawie bilansów; w 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.

a Rural and urban-rural gminas. b Based on balances; in 2010 according to the administrative division valid as of 31st December 2011.

TABL. 6 (53). **MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI**

MEDIAN AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	36,7	38,6	39,3	39,6	TOTAL
mężczyźni	35,4	37,3	38,0	38,3	males
kobiety	38,2	40,0	40,7	41,0	females
Miasta	38,6	40,4	41,2	41,5	Urban areas
mężczyźni	36,8	38,7	39,5	39,8	males
kobiety	40,7	42,2	42,9	43,2	females
Wieś	33,3	35,2	35,9	36,3	Rural areas
mężczyźni	32,8	34,7	35,4	35,7	males
kobiety	33,8	35,7	36,4	36,8	females

TABL. 7 (54). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**

VITAL STATISTICS OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeństwa Marriages		Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
		ogółem total	w tym wy- znaniowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym nie- mowląt of which infants	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM	2010	13604	8914	145	3661	26890	19319	122	7571
TOTAL	2015	11858	6873	90	4719	24596	21035	91	3561
	2017	12594	7422	64	3734	27481	21650	104	5831
	2018	12473	7342	40	3559	26498	22395	107	4103
Miasta	2010	8730	5326	110	3016	16242	13603	82	2639
Urban areas	2015	7408	3961	71	3628	14990	14805	47	185
	2017	7939	4329	48	2804	16384	15240	56	1144
	2018	7851	4284	29	2591	15788	15637	60	151
Wieś	2010	4874	3588	35	645	10648	5716	40	4932
Rural areas	2015	4450	2912	19	1091	9606	6230	44	3376
	2017	4655	3093	16	930	11097	6410	48	4687
	2018	4622	3058	11	968	10710	6758	47	3952

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 7 (54). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI (dok.)

VITAL STATISTICS OF POPULATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeństwa Marriages		Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
		ogółem total	w tym wy- znaniowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym nie- mowląt of which infants	
NA 1000 LUDNOŚCI ^b PER 1000 POPULATION ^b									
OGÓŁEM	2010	6,0	3,9	6,4	1,6	11,8	8,5	4,5	3,3
TOTAL	2015	5,1	3,0	3,9	2,0	10,7	9,1	3,7	1,5
	2017	5,4	3,2	2,8	1,6	11,8	9,3	3,8	2,5
	2018	5,4	3,2	1,7	1,5	11,4	9,6	4,0	1,8
Miasta	2010	5,8	3,6	7,3	2,0	10,8	9,1	5,0	1,8
Urban areas	2015	5,0	2,7	4,8	2,4	10,1	10,0	3,1	0,1
	2017	5,3	2,9	3,2	1,9	11,0	10,3	3,4	0,8
	2018	5,3	2,9	2,0	1,7	10,6	10,5	3,8	0,1
Wieś	2010	6,3	4,6	4,5	0,8	13,8	7,4	3,8	6,4
Rural areas	2015	5,4	3,6	2,3	1,3	11,8	7,6	4,6	4,1
	2017	5,6	3,7	1,9	1,1	13,3	7,7	4,3	5,6
	2018	5,5	3,6	1,3	1,1	12,7	8,0	4,4	4,7

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations – data are presented per 100 thousand population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 8 (55). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE

MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeń- stwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved						Różnica między małżeń- stwami zawartymi a rozwią- zanymi ^a Difference between contracted and dissolved marriages ^a
			ogółem total	przez śmierć by death of		przez rozwód ^b by divorce ^b	na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		
				męża husband	żony wife		ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce	
OGÓŁEM	2010	13604	12116	6104	2351	3661	23,3	7,1	2144
TOTAL	2015	11858	12623	5582	2322	4719	23,7	8,9	73
	2017	12594	12544	6259	2551	3734	23,4	7,0	1072
	2018	12473	12467	6350	2558	3559	23,3	6,6	968
Miasta	2010	8730	8889	4231	1642	3016	26,0	8,8	-1165
Urban areas	2015	7408	9143	3868	1647	3628	26,7	10,6	-1907
	2017	7939	8941	4333	1804	2804	26,3	8,3	-1293
	2018	7851	8741	4358	1792	2591	25,9	7,7	-1333
Wieś	2010	4874	3227	1873	709	645	18,3	3,7	3309
Rural areas	2015	4450	3480	1714	675	1091	18,2	5,7	1980
	2017	4655	3603	1926	747	930	18,4	4,8	2365
	2018	4622	3726	1992	766	968	18,8	4,9	2301

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim. b W podziale na miasta i wieś nie uwzględniono rozwodów orzeczonych z powództwa osób zamieszkałych za granicą.

a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons. b Data by urban and rural areas exclude divorces if the person filing petition for a divorce live abroad.

TABL. 9 (56). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R.

MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females aged							
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	12473	147	2925	4655	2197	1009	926	390	224
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej	18	8	9	1	-	-	-	-	-
and less									
20–24	1459	99	1077	244	30	8	-	1	-
25–29	4525	30	1492	2635	308	39	20	-	1
30–34	2959	7	285	1361	1069	183	49	5	-
35–39	1437	3	45	300	560	389	138	2	-
40–49	1153	-	16	107	202	335	438	52	3
50–59	499	-	1	6	21	49	221	174	27
60 lat i więcej	423	-	-	1	7	6	60	156	193
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe ^a	7342	60	2105	3431	1200	324	133	38	51
Of which religious marriages ^a									
19 lat i mniej	5	-	4	1	-	-	-	-	-
and less									
20–24	1018	41	776	180	18	3	-	-	-
25–29	3430	13	1128	2075	196	12	6	-	-
30–34	1896	4	174	979	656	70	12	1	-
35–39	604	2	18	158	273	127	26	-	-
40–49	259	-	5	37	51	104	59	2	1
50–59	60	-	-	1	5	7	25	14	8
60 lat i więcej	70	-	-	-	1	1	5	21	42
and more									
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM	7851	55	1367	3023	1561	724	656	290	175
TOTAL									
19 lat i mniej	7	3	3	1	-	-	-	-	-
and less									
20–24	659	37	466	130	20	6	-	-	-
25–29	2691	11	710	1721	208	27	13	-	1
30–34	1998	3	149	892	789	133	27	5	-
35–39	1008	1	28	205	387	287	98	2	-
40–49	817	-	10	70	140	236	319	39	3
50–59	356	-	1	4	13	29	160	127	22
60 lat i więcej	315	-	-	-	4	6	39	117	149
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe ^a	4284	15	889	2173	840	219	92	25	31
Of which religious marriages ^a									
19 lat i mniej	2	-	1	1	-	-	-	-	-
and less									
20–24	421	9	301	96	12	3	-	-	-
25–29	1968	4	498	1325	130	8	3	-	-
30–34	1230	1	77	619	478	47	7	1	-
35–39	407	1	11	106	183	87	19	-	-
40–49	176	-	1	25	34	71	43	1	1
50–59	38	-	-	1	3	2	19	8	5
60 lat i więcej	42	-	-	-	-	1	1	15	25
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 9 (56). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R. (dok.)

MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females aged							
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM	4622	92	1558	1632	636	285	270	100	49
TOTAL									
19 lat i mniej	11	5	6	-	-	-	-	-	-
and less									
20–24	800	62	611	114	10	2	-	1	-
25–29	1834	19	782	914	100	12	7	-	-
30–34	961	4	136	469	280	50	22	-	-
35–39	429	2	17	95	173	102	40	-	-
40–49	336	-	6	37	62	99	119	13	-
50–59	143	-	-	2	8	20	61	47	5
60 lat i więcej	108	-	-	1	3	-	21	39	44
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe ^a	3058	45	1216	1258	360	105	41	13	20
Of which religious marriages ^a									
19 lat i mniej	3	-	3	-	-	-	-	-	-
and less									
20–24	597	32	475	84	6	-	-	-	-
25–29	1462	9	630	750	66	4	3	-	-
30–34	666	3	97	360	178	23	5	-	-
35–39	197	1	7	52	90	40	7	-	-
40–49	83	-	4	12	17	33	16	1	-
50–59	22	-	-	-	2	5	6	6	3
60 lat i więcej	28	-	-	-	1	-	4	6	17
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 10 (57). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2018 R.

MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	12473	10400	263	1810
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	10442	9588	76	778
Single				
Wdowcy	224	49	74	101
Widowers				
Rozwiedzeni	1807	763	113	931
Divorced				
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM	7851	6419	164	1268
TOTAL				
Kawalerowie	6417	5858	44	515
Single				
Wdowcy	139	23	48	68
Widowers				
Rozwiedzeni	1295	538	72	685
Divorced				

TABL. 10 (57). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2018 R. (dok.)**

MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018 (cont.)

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwiedzione divorced
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM	4622	3981	99	542
TOTAL				
Kawalerowie	4025	3730	32	263
Single				
Wdowcy	85	26	26	33
Widowers				
Rozwiedzeni	512	225	41	246
Divorced				

TABL. 11 (58). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE ^a**RELIGIOUS MARRIAGES ^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
OGÓŁEM 2010	8914	5326	3588
TOTAL 2015	6873	3961	2912
..... 2017	7422	4329	3093
2018	7342	4284	3058
Kościół Katolicki	7308	4261	3047
Kościół Zielonoświątkowy	19	12	7
Kościół Chrześcijan Baptystów	5	5	-
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich	4	2	2
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny	2	1	1
Kościół Ewangelicko-Augsburski	2	1	1
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	1	1	-
Kościół Polskokatolicki	1	1	-

^a Ze skutkami cywilnymi.^a With civil law consequences.TABL. 12 (59). **ROZWODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2018 R.**

DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION FOR DIVORCE IN 2018

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females aged							
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	3559	2	123	430	715	714	1017	398	160
GRAND TOTAL									
20–24 lata	36	2	33	1	-	-	-	-	-
25–29	276	-	58	174	34	6	4	-	-
30–34	621	-	27	182	337	56	17	2	-
35–39	710	-	2	60	249	330	68	1	-
40–49	1154	-	2	12	87	300	712	39	2
50–59	529	-	1	1	5	21	206	277	18
60 lat i więcej	233	-	-	-	3	1	10	79	140
and more									

TABL. 12 (59). **ROZWODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2018 R. (dok.)**
 DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION FOR DIVORCE IN 2018 (cont.)

MĘŻCZYŻNI W WIEKU MALES AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females aged							
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	2591	1	79	293	516	535	742	300	125
20–24 lata	22	1	20	1	-	-	-	-	-
25–29	187	-	37	120	23	3	4	-	-
30–34	440	-	19	118	250	41	10	2	-
35–39	515	-	1	47	174	241	51	1	-
40–49	863	-	1	7	64	233	527	29	2
50–59	378	-	1	-	3	16	142	203	13
60 lat i więcej	186	-	-	-	2	1	8	65	110
and more									
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	968	1	44	137	199	179	275	98	35
20–24 lata	14	1	13	-	-	-	-	-	-
25–29	89	-	21	54	11	3	-	-	-
30–34	181	-	8	64	87	15	7	-	-
35–39	195	-	1	13	75	89	17	-	-
40–49	291	-	1	5	23	67	185	10	-
50–59	151	-	-	1	2	5	64	74	5
60 lat i więcej	47	-	-	-	1	-	2	14	30
and more									

TABL. 13 (60). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI ^a W MAŁŻEŃSTWIE**
 DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN ^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	3661	4719	3734	3559	TOTAL
rozwoły małżeństw:					divorces of:
Bez dzieci	1496	2053	1558	1546	Marriages without children
Z dziećmi	2165	2666	2176	2013	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1342	1650	1258	1178	1
2	677	843	764	691	2
3	118	139	119	118	3
4 i więcej	28	34	35	26	4 and more
Miasta	3016	3628	2804	2591	Urban areas
rozwoły małżeństw:					divorces of:
Bez dzieci	1261	1649	1189	1183	Marriages without children
Z dziećmi	1755	1979	1615	1408	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1117	1282	964	849	1
2	542	588	553	470	2
3	79	92	78	77	3
4 i więcej	17	17	20	12	4 and more
Wieś	645	1091	930	968	Rural areas
rozwoły małżeństw:					divorces of:
Bez dzieci	235	404	369	363	Marriages without children
Z dziećmi	410	687	561	605	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	225	368	294	329	1
2	135	255	211	221	2
3	39	47	41	41	3
4 i więcej	11	17	15	14	4 and more

^a W wieku poniżej 18 lat.

^a Below the age of 18.

TABL. 14 (61). **URODZENIA**
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^b			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	26890	24596	27481	26498	15788	10710	Live births
chłopcy	13995	12609	14062	13676	8136	5540	males
dziewczęta	12895	11987	13419	12822	7652	5170	females
Małżeńskie	19893	17444	19702	18265	10645	7620	Legitimate
chłopcy	10337	8837	10025	9431	5479	3952	males
dziewczęta	9556	8607	9677	8834	5166	3668	females
Pozamałżeńskie	6997	7152	7779	8233	5143	3090	Illegitimate
chłopcy	3658	3772	4037	4245	2657	1588	males
dziewczęta	3339	3380	3742	3988	2486	1502	females
Urodzenia martwe	116	94	84	96	52	44	Still births
Chłopcy	55	•	•	44	22	22	Males
Dziewczęta	61	•	•	52	30	22	Females

a Dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane. Ze względu na nowe wzory karty urodzenia i karty martwego urodzenia wprowadzone rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 12 stycznia 2015 r. (Dz. U. 2015, poz. 171) oraz zmiany w systemie rejestracji aktów stanu cywilnego, wzrosła liczba nieustalonych cech dotyczących stanu cywilnego matki, daty zawarcia małżeństwa, podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie, kolejności urodzenia dziecka, daty poprzedniego porodu itd. b Podział na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie jest wynikiem szacowania na podstawie informacji pochodzących z urzędów stanu cywilnego oraz rejestru PESEL.

a Since the introduction of new forms of live and still birth notifications by the decree of the Minister of Health of 12th January 2015 (Journal of Laws 2015, item 171) data on still birth and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated, as well as changes in registration system of civil status acts, more data have been missing regarding mother's marital status, the date of marriage, division into legitimate and illegitimate births, birth order, date of previous confinement, etc. b The division into legitimate and illegitimate births is the result of the estimation made on the basis of information from civil registry offices and the PESEL register.

TABL. 15 (62). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA ^a I WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER ^a AND MOTHER'S AGE

LATA YEARS WIEK MATKI MOTHER'S AGE	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka Birth order					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM 2010	26890	13101	9317	2954	881	312	324
TOTAL 2015	24596	11361	9111	2850	771	283	206
2017	27481	11250	10761	3896	1017	340	217
2018 ^b	26498	•	•	•	•	•	•
19 lat i mniej and less	768	•	•	•	•	•	•
20–24	4106	•	•	•	•	•	•
25–29	8787	•	•	•	•	•	•
30–34	8339	•	•	•	•	•	•
35–39	3748	•	•	•	•	•	•
40–44	718	•	•	•	•	•	•
45 lat i więcej and more	32	•	•	•	•	•	•

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia. b W 2018 r. brak informacji o urodzeniach żywych według kolejności urodzenia w związku ze zmianą kart urodzeń wprowadzonych przez Ministerstwo Zdrowia.

a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown. b In 2018 lack of information about live births by birth order due to new birth certificate templates introduced by the Ministry of Health.

TABL. 16 (63). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku: Fertility – live births per 1000 females aged:						
15–49 ^{ab} lat	47,2	43,9	49,3	47,7	45,5	51,3
15–19 ^a	19,9	15,9	14,6	13,5	11,4	16,2
20–24	66,5	59,2	65,4	63,9	54,4	76,2
25–29	98,1	93,5	110,2	108,9	104,2	116,0
30–34	75,5	75,7	89,0	86,9	87,4	86,1
35–39	33,3	32,8	39,0	39,0	39,0	39,2
40–44	6,6	7,1	7,7	8,1	7,8	8,5
45–49 ^b lat	0,4	0,3	0,5	0,4	0,5	0,4
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej	1,490	1,412	1,625	1,598	1,515	1,707
Total fertility						
Reprodukcji brutto	0,714	0,688	0,793	0,773	0,734	0,824
Gross reproduction						
Dynamiki demograficznej Demographic dynamics	1,392	1,169	1,269	1,183	1,010	1,585

ab Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.

ab Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 17 (64). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	19319	10319	9000	13603	7124	6479	5716	3195	2521
TOTAL	2015	21035	10996	10039	14805	7512	7293	6230	3484	2746
.....	2017	21650	11335	10315	15240	7765	7475	6410	3570	2840
2018	22395	11659	10736	15637	7948	7689	6758	3711	3047	
0 lat		107	55	52	60	30	30	47	25	22
1–4		16	9	7	6	4	2	10	5	5
5–9		17	11	6	10	7	3	7	4	3
10–14		12	7	5	9	5	4	3	2	1
15–19		47	36	11	22	15	7	25	21	4
20–24		67	53	14	33	27	6	34	26	8
25–29		110	87	23	57	42	15	53	45	8
30–34		153	124	29	95	78	17	58	46	12
35–39		186	134	52	115	80	35	71	54	17
40–44		334	252	82	205	150	55	129	102	27
45–49		458	339	119	267	204	63	191	135	56
50–54		664	475	189	407	292	115	257	183	74
55–59		1285	841	444	797	514	283	488	327	161
60–64		1991	1319	672	1352	867	485	639	452	187
65–69		2808	1821	987	1986	1251	735	822	570	252
70–74		2216	1309	907	1605	918	687	611	391	220
75–79		2540	1337	1203	1804	930	874	736	407	329
80–84		3187	1503	1684	2251	1065	1186	936	438	498
85 lat i więcej and more		6197	1947	4250	4556	1469	3087	1641	478	1163

TABL. 17 (64). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH (dok.)

DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED (cont.)

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas			
				razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females	
NA 100 tys. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU										
PER 100 thousand POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP										
OGÓŁEM	2010	851	932	774	907	993	829	741	820	660
TOTAL	2015	913	979	850	995	1057	939	762	844	678
	2017	933	1003	867	1026	1095	963	769	849	687
	2018	962	1028	899	1053	1122	991	801	873	729
0 lat ^a		404	402	406	380	369	392	439	451	426
1–4		16	17	14	10	13	7	24	24	25
5–9		13	16	9	13	18	8	12	14	11
10–14		10	11	8	13	14	12	6	7	4
15–19		40	61	19	34	45	22	49	80	16
20–24		51	79	22	45	73	17	59	87	29
25–29		67	105	28	59	87	31	80	131	25
30–34		80	129	30	77	127	27	85	131	36
35–39		96	138	54	91	126	55	107	159	52
40–44		187	280	92	176	259	94	206	317	88
45–49		311	457	163	288	443	135	349	478	211
50–54		495	711	280	491	724	270	501	691	298
55–59		872	1168	589	850	1163	571	910	1176	624
60–64		1232	1738	784	1221	1732	799	1255	1748	747
65–69		1986	2833	1280	1944	2789	1283	2095	2935	1272
70–74		2616	3568	1888	2516	3403	1866	2920	4029	1961
75–79		4257	5703	3321	4021	5352	3179	4974	6707	3769
80–84		6663	8921	5435	6273	8430	5102	7835	10396	6439
85 lat i więcej		15056	16437	14498	14543	15909	13973	16690	18307	16106
and more										

a Na 100 tys. urodzeń żywych.

a Per 100 thousand live births.

TABL. 18 (65). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ ^aDEATHS BY SELECTED CAUSES ^a

PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	CAUSES OF DEATHS	
	na 100 tys. ludności per 100 thousand population						
OGÓŁEM	2010 2015 2016 2017	851 913 915 933	932 979 987 1003	774 850 847 867	907 995 991 1026	741 762 777 769	TOTAL
w tym:							of which:
Wybrane choroby zakaźne i paso- żytnicze	6	5	6	6	5		Certain infectious and parasitic diseases
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy	1	2	0	1	2		of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis
Nowotwory	266	296	238	301	204		Neoplasms
w tym nowotwory złośliwe	255	284	228	289	196		of which malignant neoplasms
w tym:							of which:
nowotwór złośliwy żołądka	12	16	9	14	9		malignant neoplasm of stomach
nowotwór złośliwy trzustki	14	14	15	17	10		malignant neoplasm of pancreas
nowotwór złośliwy tchawi- cy, oskrzela i płuca	63	83	45	69	53		malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung
nowotwór złośliwy piersi	15	0	29	18	10		malignant neoplasm of breast
nowotwór złośliwy szyjki macicy	4	x	9	6	3		malignant neoplasm of cervix uteri
nowotwór złośliwy grucz- ołu krokowego	13	27	x	15	10		malignant neoplasm of prostate
białaczka	8	9	6	8	6		leukemia

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 18 (65). **ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN ^a (dok.)**DEATHS BY SELECTED CAUSES ^a (cont.)

PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	CAUSES OF DEATHS
	na 100 tys. ludności per 100 thousand population					
Choroby krwi i narządów krwio- twórczych Δ	1	1	1	1	1	Diseases of blood and blood- -forming organs Δ
Zaburzenia wydzielania wewnętr- nego, stanu odżywienia i prze- mian metabolicznych	29	27	32	31	27	Endocrine, nutritional and metabolic diseases
w tym cukrzyca	27	24	29	28	25	of which diabetes mellitus
Zaburzenia psychiczne i zaburze- nia zachowania	14	24	5	16	11	Mental and behavioural disorders
Choroby układu nerwowego i na- rządów zmysłów	19	18	20	21	15	Diseases of the nervous system and sense organs
Choroby układu krążenia	396	388	403	429	335	Diseases of the circulatory system
w tym:						of which:
choroba nadciśnieniowa	23	18	29	24	22	hypertensive diseases
choroba niedokrwienna serca	237	242	232	256	202	ischaemic heart diseases
w tym ostry zawał serca	52	69	35	54	48	of which acute myocardial infarction
choroby naczyń mózgowych	79	70	87	87	65	cerebrovascular diseases
miażdżyca	4	4	4	5	4	atherosclerosis
Choroby układu oddechowego	78	86	70	87	61	Diseases of the respiratory system
Choroby układu pokarmowego	47	55	39	54	34	Diseases of the digestive system
w tym zwłóknienie i marskość wątroby	6	7	5	7	4	of which fibrosis and cirrhosis of liver
Choroby układu mięśniowo- szkieletowego i tkanki łącznej	2	1	3	2	1	Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
Choroby układu moczowo- płciowego	16	14	17	19	10	Diseases of the genitourinary system
Wybrane stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	3	3	2	3	3	Certain conditions originating in the perinatal period
Wady rozwojowe wrodzone Δ	2	2	3	2	3	Congenital anomalies Δ
Objawy i stany niedokładnie okre- ślone Δ	3	4	2	3	2	Symptoms and ill-defined conditions Δ
Zewnętrzne przyczyny zachorowa- nia i zgonu	52	79	27	50	55	External causes of morbidity and mortality
w tym:						of which:
wypadki komunikacyjne	7	12	3	6	9	transport accidents
samobójstwa	14	23	4	12	16	intentional self-harm

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 19 (66). **ZGONY NIEMOWŁAT WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
 INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziew- częta females	razem total	chłopcy males	dziew- częta females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	122	73	49	82	50	32	40	23	17
TOTAL	2015	91	53	38	47	28	19	44	25	19
	2017	104	59	45	56	30	26	48	29	19
	2018	107	55	52	60	30	30	47	25	22
0–27 dni days		77	38	39	48	22	26	29	16	13
0–6		55	25	30	32	12	20	23	13	10
w tym 0 of which		31	14	17	21	8	13	10	6	4
7–13		11	5	6	6	3	3	5	2	3
14–20		4	4	-	3	3	-	1	1	-
21–27		7	4	3	7	4	3	-	-	-
28–29 dni days		1	1	-	1	1	-	-	-	-
1 miesiąc month		9	4	5	3	2	1	6	2	4
2		1	-	1	-	-	-	1	-	1
3		9	7	2	4	3	1	5	4	1
4		2	1	1	-	-	-	2	1	1
5		2	1	1	2	1	1	-	-	-
6		2	1	1	2	1	1	-	-	-
7		1	-	1	-	-	-	1	-	1
8		2	1	1	-	-	-	2	1	1
10 miesięcy months		1	1	-	-	-	-	1	1	-

NA 100 tys. URODZEŃ ŻYWYCH DANEJ PŁCI PER 100 thousand LIVE BIRTHS OF GIVEN SEX

OGÓŁEM	2010	454	522	380	505	590	412	376	416	332
TOTAL	2015	370	420	317	314	367	258	458	502	411
	2017	378	420	335	342	357	326	433	512	350
	2018	404	402	406	380	369	392	439	451	426
0–27 dni days		291	278	304	304	270	340	271	289	251
0–6		208	183	234	203	147	261	215	235	193
w tym 0 of which		117	102	133	133	98	170	93	108	77
7–13		42	37	47	38	37	39	47	36	58
14–20		15	29	-	19	37	-	9	18	-
21–27		26	29	23	44	49	39	-	-	-
28–29 dni days		4	7	-	6	12	-	-	-	-
1 miesiąc month		34	29	39	19	25	13	56	36	77
2		4	-	8	-	-	-	9	-	19
3		34	51	16	25	37	13	47	72	19
4		8	7	8	-	-	-	19	18	19
5		8	7	8	13	12	13	-	-	-
6		8	7	8	13	12	13	-	-	-
7		4	-	8	-	-	-	9	-	19
8		8	7	8	-	-	-	19	18	19
10 miesięcy months		4	7	-	-	-	-	9	18	-

TABL. 20 (67). **ZGONY NIEMOWŁĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN ^a**INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES ^a

PRZYCZYNY ZGONÓW		Ogółem Total		Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	CAUSES OF DEATHS
		w liczbach bezwzględ- nych in absolute num- bers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thousand live births					
O G Ó Ł E M	2010	122	454	522	380	505	376	TOTAL
	2015	91	370	420	317	314	458	
	2016	94	363	361	366	329	418	
	2017	104	378	420	335	342	433	
w tym:								of which:
Wybrane choroby zakaźne i pa- sożytnicze		2	7	7	7	6	9	Certain infectious and parasitic diseases
Choroby układu nerwowego		3	11	21	-	-	27	Diseases of the nervous system
Wybrane stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym w tym:		64	233	249	216	232	234	Certain conditions originating in the perinatal period of which:
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu		37	135	135	134	146	117	disorders related to length of gestation and fetal growth
zespół zaburzeń oddychania noworodka i inne stany ukła- du oddechowego		16	58	71	45	49	72	respiratory disorders specific to the perinatal period
Wady rozwojowe wrodzone Δ		30	109	107	112	98	126	Congenital anomalies Δ
w tym:								of which:
wrodzone wady rozwojowe układu nerwowego		4	15	-	30	12	18	congenital malformations of the nervous system
wrodzone wady serca		9	33	36	30	37	27	congenital malformation of heart
Zewnętrzne przyczyny zachorowa- nia i zgonu		2	7	14	-	6	9	External causes of morbidity and mortality

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).TABL. 21 (68). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE ^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**SUICIDES ^a REGISTERED BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	470	587	569	TOTAL
w tym dokonane	333	318	274	of which committed
Miasta	312	368	360	Urban areas
Wieś	158	219	209	Rural areas
Wiek samobójców:				Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	-	3	2	12 years and less
13-18	29	53	58	13-18
19-24	48	69	55	19-24
25-29	59	55	76	25-29
30-49	158	208	211	30-49
50-69	129	155	127	50-69
70 lat i więcej	42	42	40	70 years and more

^a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym wieku.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku.

^a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons of unknown age.

S o u r c e: data of the Voivodship Police Headquarters in Gdańsk.

TABL. 22 (69). PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA

LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified				
	0	15	30	45	60
MĘŻCZYŹNI MALES					
O G Ó Ł E M 2010	72,97	58,52	44,15	30,26	18,61
TOTAL 2015	74,24	59,68	45,36	31,38	19,24
2017	74,82	60,24	45,79	31,73	19,53
2018	74,65	60,11	45,70	31,74	19,52
Miasta	75,13	60,54	46,06	32,05	19,85
Urban areas					
Wieś	73,64	59,14	44,81	30,96	18,66
Rural areas					
KOBIETY FEMALES					
O G Ó Ł E M 2010	80,75	66,23	51,44	36,87	23,58
TOTAL 2015	81,38	66,80	52,03	37,45	23,98
2017	81,66	67,04	52,26	37,69	24,12
2018	81,88	67,31	52,51	37,90	24,34
Miasta	82,18	67,59	52,78	38,16	24,59
Urban areas					
Wieś	81,09	66,55	51,75	37,18	23,62
Rural areas					

TABL. 23 (70). PROGNOZA LUDNOŚCI

Stan w dniu 31 grudnia

POPULATION PROJECTION

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	2324,1	2334,8	2334,0	2323,4	2306,7	2287,1	2265,7	TOTAL in thousands
mężczyźni	1132,6	1137,4	1136,4	1131,1	1124,0	1117,0	1110,0	males
kobiety	1191,5	1197,4	1197,6	1192,4	1182,8	1170,1	1155,7	females
Miasta	1476,8	1457,3	1431,2	1400,3	1367,3	1334,0	1301,4	Urban areas
mężczyźni	705,1	695,2	682,2	667,5	652,8	639,1	626,2	males
kobiety	771,7	762,1	749,0	732,8	714,4	694,9	675,2	females
Wieś	847,3	877,5	902,9	923,1	939,5	953,1	964,3	Rural areas
mężczyźni	427,5	442,2	454,2	463,6	471,1	477,8	483,8	males
kobiety	419,8	435,3	448,6	459,5	468,3	475,3	480,5	females
W wieku przedprodukcyjnym	446,1	438,9	409,6	393,7	379,8	373,3	370,6	Pre-working age
mężczyźni	229,3	225,7	210,5	202,3	195,1	191,8	190,4	males
kobiety	216,8	213,2	199,1	191,4	184,7	181,6	180,3	females
Miasta	255,9	248,7	227,7	214,9	204,5	199,5	197,0	Urban areas
mężczyźni	131,6	127,7	116,8	110,2	104,8	102,2	100,9	males
kobiety	124,3	121,0	110,9	104,7	99,7	97,3	96,1	females
Wieś	190,2	190,2	181,9	178,8	175,2	173,8	173,6	Rural areas
mężczyźni	97,8	98,0	93,7	92,1	90,3	89,6	89,4	males
kobiety	92,4	92,3	88,2	86,7	85,0	84,3	84,2	females
W wieku produkcyjnym	1384,8	1354,5	1354,8	1326,7	1275,8	1203,5	1131,6	Working age
mężczyźni	733,2	713,6	714,3	707,7	688,9	657,3	618,1	males
kobiety	651,6	641,0	640,5	619,0	586,9	546,3	513,5	females
Miasta	861,7	826,9	813,8	784,0	738,2	680,0	625,3	Urban areas
mężczyźni	451,5	430,7	424,5	414,3	395,8	369,0	338,9	males
kobiety	410,1	396,2	389,3	369,7	342,4	311,0	286,4	females
Wieś	523,1	527,6	540,9	542,8	537,6	523,5	506,3	Rural areas
mężczyźni	281,7	282,9	289,8	293,4	293,1	288,2	279,2	males
kobiety	241,4	244,7	251,2	249,3	244,5	235,2	227,1	females
W wieku poprodukcyjnym	493,3	541,3	569,7	603,1	651,1	710,3	763,5	Post-working age
mężczyźni	170,1	198,1	211,6	221,1	239,9	267,9	301,5	males
kobiety	323,2	343,2	358,0	382,0	411,2	442,3	462,0	females
Miasta	359,2	381,7	389,7	401,5	424,5	454,5	479,1	Urban areas
mężczyźni	122,0	136,8	140,9	143,1	152,2	167,9	186,4	males
kobiety	237,2	244,9	248,8	258,5	272,3	286,5	292,7	females
Wieś	134,1	159,7	180,0	201,5	226,6	255,8	284,4	Rural areas
mężczyźni	48,0	61,3	70,8	78,0	87,7	100,0	115,2	males
kobiety	86,0	98,3	109,3	123,5	138,9	155,8	169,2	females

TABL. 23 (70). **PROGNOZA LUDNOŚCI (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

POPULATION PROJECTION (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	67,8	72,4	72,3	75,1	80,8	90,0	100,2	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	54,5	59,4	59,1	59,8	63,1	69,9	79,6	Males
Kobiety	82,9	86,8	87,0	92,6	101,5	114,2	125,1	Females

TABL. 24 (71). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**

INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę abroad	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	31957	20656	10005	1296	29308	14692	13220	1396	2649
TOTAL	2015	30009	18605	10351	•	27752	13401	12211	•	2257 ^c
	2017	30899	19497	10455	947	27313	13018	13309	986	3586
	2018	35961	22250	12569	1142	30890	15254	14645	991	5071
Miasta	2010	18234	10839	6301	1094	19931	9054	9683	1194	-1697
Urban areas	2015	17009	9656	6493	•	17732	7598	8532	•	-723 ^c
	2017	16684	9565	6428	691	17608	7435	9493	680	-924
	2018	19915	11384	7704	827	19414	8487	10188	739	501
Wieś	2010	13723	9817	3704	202	9377	5638	3537	202	4346
Rural areas	2015	13000	8949	3858	•	10020	5803	3679	•	2980 ^c
	2017	14215	9932	4027	256	9705	5583	3816	306	4510
	2018	16046	10866	4865	315	11476	6767	4457	252	4570

NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION

OGÓŁEM	2010	14,1	9,1	4,4	0,6	12,9	6,5	5,8	0,6	1,2
TOTAL	2015	13,0	8,1	4,5	•	12,0	5,8	5,3	•	1,0 ^c
	2017	13,3	8,4	4,5	0,4	11,8	5,6	5,7	0,4	1,5
	2018	15,4	9,6	5,4	0,5	13,3	6,6	6,3	0,4	2,2
Miasta	2010	12,2	7,2	4,2	0,7	13,3	6,0	6,5	0,8	-1,1
Urban areas	2015	11,4	6,5	4,4	•	11,9	5,1	5,7	•	-0,5 ^c
	2017	11,2	6,4	4,3	0,5	11,9	5,0	6,4	0,5	-0,6
	2018	13,4	7,7	5,2	0,6	13,1	5,7	6,9	0,5	0,3
Wieś	2010	17,8	12,7	4,8	0,3	12,2	7,3	4,6	0,3	5,6
Rural areas	2015	15,9	10,9	4,7	•	12,3	7,1	4,5	•	3,6 ^c
	2017	17,0	11,9	4,8	0,3	11,6	6,7	4,6	0,4	5,4
	2018	19,0	12,9	5,8	0,4	13,6	8,0	5,3	0,3	5,4

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 25 (72). MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ ^a Inflow ^a			Odpyływ ^b Outflow ^b		
		ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM	2010	30661	22943	7718	27912	22943	4969
TOTAL	2015	28956	21198	7758	25612	21198	4414
	2017	29952	21740	8212	26327	21740	4587
	2018	34819	24613	10206	29899	24613	5286
Miasta	2010	17140	11220	5920	18737	15167	3570
Urban areas	2015	16149	10283	5866	16130	13061	3069
	2017	15993	9826	6167	16928	13706	3222
	2018	19088	11477	7611	18675	14995	3680
Wieś	2010	13521	11723	1798	9175	7776	1399
Rural areas	2015	12807	10915	1892	9482	8137	1345
	2017	13959	11914	2045	9399	8034	1365
	2018	15731	13136	2595	11224	9618	1606
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM	2010	13,5	10,1	3,4	12,3	10,1	2,2
TOTAL	2015	12,6	9,2	3,4	11,1	9,2	1,9
	2017	12,9	9,4	3,5	11,3	9,4	2,0
	2018	15,0	10,6	4,4	12,8	10,6	2,3
Miasta	2010	11,4	7,5	3,9	12,5	10,1	2,4
Urban areas	2015	10,9	6,9	3,9	10,8	8,8	2,1
	2017	10,8	6,6	4,2	11,4	9,2	2,2
	2018	12,9	7,7	5,1	12,6	10,1	2,5
Wieś	2010	17,5	15,2	2,3	11,9	10,1	1,8
Rural areas	2015	15,7	13,4	2,3	11,6	10,0	1,6
	2017	16,7	14,3	2,5	11,3	9,6	1,6
	2018	18,7	15,6	3,1	13,3	11,4	1,9

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 26 (73). MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF
MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS		Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM	2010	30661	14298	16363	27912	13086	14826	2749	1212	1537
TOTAL	2015	28956	13618	15338	25612	12211	13401	3344	1407	1937
	2017	29952	13977	15975	26327	12418	13909	3625	1559	2066
	2018	34819	16210	18609	29899	14077	15822	4920	2133	2787
0– 4 lata		3439	1795	1644	3045	1595	1450	394	200	194
5– 9		2666	1373	1293	2505	1291	1214	161	82	79
10–14		1630	837	793	1532	780	752	98	57	41
15–19		1254	583	671	1144	543	601	110	40	70
20–24		2104	731	1373	1707	610	1097	397	121	276
25–29		5810	2314	3496	4366	1744	2622	1444	570	874
30–34		5247	2434	2813	4191	1887	2304	1056	547	509
35–39		3672	1848	1824	3248	1663	1585	424	185	239
40–44		2403	1248	1155	2195	1133	1062	208	115	93
45–49		1402	710	692	1300	671	629	102	39	63
50–54		1033	543	490	969	508	461	64	35	29
55–59		964	460	504	876	440	436	88	20	68
60–64		1132	493	639	1009	448	561	123	45	78
65 lat i więcej		2063	841	1222	1812	764	1048	251	77	174
and more										

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 27 (74). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**

INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
O G Ó Ł E M 2010	1296	738	558	1396	626	770	-100	112	-212
T O T A L 2014	1053	583	470	2140	1081	1059	-1087	-498	-589
2017	947	511	436	986	512	474	-39	-1	-38
2018	1142	655	487	991	526	465	151	129	22
0– 4 lata	371	183	188	30	13	17	341	170	171
5– 9	145	83	62	63	32	31	82	51	31
10–14	40	19	21	53	18	35	-13	1	-14
15–19	17	11	6	129	107	22	-112	-96	-16
20–24	29	15	14	62	39	23	-33	-24	-9
25–29	59	23	36	89	35	54	-30	-12	-18
30–34	101	71	30	129	64	65	-28	7	-35
35–39	85	55	30	106	49	57	-21	6	-27
40–44	69	48	21	108	52	56	-39	-4	-35
45–49	39	29	10	55	30	25	-16	-1	-15
50–54	39	25	14	39	25	14	0	0	0
55–59	36	24	12	39	23	16	-3	1	-4
60–64	43	27	16	37	14	23	6	13	-7
65 lat i więcej	69	42	27	52	25	27	17	17	0
and more									

TABL. 28 (75). **REZYDENCI^a**

Stan w dniu 31 grudnia

RESIDENT POPULATION^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	2245,6	2277,1	2294,9	2305,1	T O T A L in thousands
mężczyźni w tys.	1095,1	1109,4	1117,4	1122,3	males in thousands
kobiety: w tysiącach	1150,5	1167,6	1177,5	1182,8	females: in thousands
na 100 mężczyzn	105	105	105	105	per 100 males
Miasta: w tysiącach	1479,0	1467,3	1467,3	1469,1	Urban areas: in thousands
w % ogółem	65,9	64,4	63,9	63,7	in % of total
Wieś: w tysiącach	766,5	809,8	827,6	836,0	Rural areas: in thousands
w % ogółem	34,1	35,6	36,1	36,3	in % of total

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 pkt 2 na str. 94.ª Based on balances; see general notes, item 2 point 2 on page 94.

TABL. 29 (76). REZYDENCI ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM

Stan w dniu 31 grudnia

WORKING AND NON-WORKING AGE RESIDENT POPULATION ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands				
O G Ó Ł E M	2245,6	2277,1	2294,9	2305,1	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	452,7	443,8	451,1	455,6	Pre-working age
Miasta	262,5	255,5	260,0	262,8	Urban areas
mężczyźni	135,1	131,4	133,7	135,1	males
kobiety	127,4	124,1	126,3	127,7	females
Wieś	190,2	188,3	191,1	192,8	Rural areas
mężczyźni	97,4	96,4	97,9	98,9	males
kobiety	92,7	91,9	93,2	93,9	females
W wieku produkcyjnym	1444,2	1410,8	1391,4	1383,8	Working age
w tym w wieku mobilnym	903,7	902,7	892,5	886,8	of which of mobility age
Miasta	954,8	897,3	873,4	864,3	Urban areas
mężczyźni	492,9	469,2	457,6	452,8	males
w tym w wieku mobilnym	293,9	285,1	278,6	275,4	of which of mobility age
kobiety	461,9	428,2	415,8	411,5	females
w tym w wieku mobilnym	292,5	284,0	278,1	275,4	of which of mobility age
Wieś	489,4	513,4	518,0	519,5	Rural areas
mężczyźni	262,1	276,1	278,7	279,8	males
w tym w wieku mobilnym	163,5	171,4	172,3	172,5	of which of mobility age
kobiety	227,3	237,3	239,3	239,7	females
w tym w wieku mobilnym	153,9	162,2	163,5	163,5	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	348,7	422,4	452,4	465,7	Post-working age
Miasta	261,7	314,4	333,8	342,0	Urban areas
mężczyźni	79,8	100,3	108,9	112,8	males
kobiety	182,0	214,1	225,0	229,2	females
Wieś	87,0	108,0	118,5	123,7	Rural areas
mężczyźni	27,8	36,0	40,7	42,9	males
kobiety	59,2	72,0	77,9	80,9	females

^a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 2 pkt 2 na str. 94.ª Based on balances; see general notes, item 2 point 2 on page 94.

TABL. 30 (77). KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE ^a

Stan w dniu 31 grudnia

CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	jednostki kościelne ^b church units ^b				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful			
Kościół Katolicki: Catholic Church:												
Kościół Rzymskokatolicki ^c	480	488	488	488	1420	1434	1405	1417	1635835	1648593	1647200	1635258
Kościół Greckokatolicki ^d	16	56	58	60	•	30	32	32	•	25000	25000	25000
Starokatolickie: Old Catholic:												
Kościół Polskokatolicki w RP ^e	2	2	3	2	2	3	3	3	300	350	329	332
Kościół Starokatolicki w RP	-	1 ^f	1	1	-	1 ^f	4	4	-	20 ^f	51	51
Polski Narodowy Katolicki Kościół w RP	1	1	2	2 ^g	-	1	2	2 ^g	20	30	30	30 ^g
Kościół Starokatolicki Mariawitów ^e	-	-	-	-	-	-	-	-	55	32 ^h	27	27 ^g
Prawosławne: Orthodox:												
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^{ei}	58	58	58	60	102	109	114	105	220700	220700	220700	220700
Protestanckie i tradycji protestanckiej: Protestant and Protestant-tradition:												
Kościół Zielonoświątkowy Nowoapostolski Kościół w Polsce	19	20	21	22	32	28	32	32	2219	2310	2197	2272
Kościół Ewangelicko- -Augsburski w RP ^{ek} ...	19 ^l	18	2	2	14 ^l	15	3	3	2883 ^l	2313	638	632
Kościół Chrześcijan Baptystów w RP ^e	6	7	7	7	8	19	6	5	455	524	579	554
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego w RP	9	7	7	7	3	3	4	4	471	444	545	544
Kościół Boży w Chrystusie	2	4	4	4	6	6	8	8	92	215	207	217
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	4	2	3	3	2	2	5	5	99	101	142	142
Kościół Ewangelicko- -Metodystyczny w RP ^e	2	2	2	2	1	1	1	1	107	107	107	107
Ewangeliczny Związek Braterski w RP	2	1	1	1	3	2	1	1	220	230	130	100
Kościół Boży w Polsce	-	1 ^m	3	3	-	2 ^m	2	8	-	12 ^m	50	90
Kościół Chrześcijański „Słowo Wiary”	1	1	1	1	4	2	2	2	117	85	85	80
Kościół "Chrześcijańska Wspólnota Jordan"	-	-	1	1	-	-	5	3	-	-	80	80
Kościół Wolnych Chrześcijan w RP	2	1	1	1	3	3	3	5	47	44	58	68
Kościół Chrystusowy w RP ⁿ	1	1	1	1	2	5	3	5	50	47	50	50
Kościół Ewangelicko- -Reformowany w RP ^e	-	-	-	-	-	-	-	-	38	40	40	40
Kościół Armia Zbawienia w RP	-	1	1	1	-	3	1	1	-	13	20	20

^a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców w 2018 r. ^b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. ^c Dane dotyczą diecezji gdańskiej i pelplińskiej; dane o liczbie wiernych dotyczą osób ochrzczonych. ^d Do 2013 r. dane dotyczą dekanatu słupskiego, od 2014 r. – diecezji wrocławsko-gdańskiej. ^e Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Eklezjalnej. ^f Dane dotyczą 2013 r. ^g Dane dotyczą 2017 r. ^h Dane dotyczą 2014 r. ⁱ Dane dotyczą diecezji białostocko-gdańskiej. ^k Dane za lata 2010 i 2015 dotyczą diecezji pomorsko-wielkopolskiej. ^l Dane dotyczą 2009 r. ^m Dane dotyczą 2011 r. ⁿ Do 2010 r. – Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP.

^a Listed by the decreasing number of adherents and faithful in 2018. ^b Include, among others: parishes, congregations, religious communities, centres. ^c Data concern diocese gdańska and pelplińska; data on the number of adherents concern baptised persons. ^d Until 2013 data concern słupski decanat, since 2014 – wrocławsko-gdańska diocese. ^e Church associated in the Polish Ecumenical Council. ^f Data concern 2013. ^g Data concern 2017. ^h Data concern 2014. ⁱ Data concern białostocko-gdańska diocese. ^k Data for 2010 and 2015 concern pomorsko-wielkopolska diocese. ^l Data concern 2009. ^m Data concern 2011. ⁿ Until 2010 – Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP.

TABL. 30 (77). KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE ^a (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS ^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	jednostki kościelne ^b church units ^b				duchowni clergy				wierni, wyznawcy adherents, faithful			
Nurt badaczy Pisma Świętego:												
Bible student movement:												
Świadkowie Jehowy w Polsce	123	83	82	83	-	•	636	641	8737 ^c	8373 ^c	8174 ^c	8144 ^c
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	2	1 ^d	1	1	11	9 ^d	10	9	22	23 ^d	23	23
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	1	1	1	1	5	4	4	4	27	19	18	18
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego w RP	1	1	1	1	3	3	1	1	17	15	15	16
Islamskie:												
Muslim:												
Liga Muzułmańska w RP	1	1 ^e	1 ^e	1	-	-	-	1	100	100 ^e	100 ^e	2100
Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul-Bayt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	200 ^f	200 ^f
Muzułmański Związek Religijny w RP	1	1	1	1	5	5	2	1	110	94	96	96
Judaistyczne:												
Judaism:												
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP ^g	-	-	•	1	-	-	2	2	-	-	90	90
Buddystyczne:												
Buddhism:												
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamsang ^h	-	-	1	1	-	-	-	-	90	90	40	40
Szkoła Zen Kwan Um w Polsce ⁱ	1	1	1	1	1	4	4	3	19	19	18	15
Hinduistyczne:												
Hinduism:												
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny Światowy Uniwersytet Duchowy „Brahma Kumaris” w Polsce	-	1	1	1	2	2	3	3	30	20	20	20
Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”	-	-	1	1 ^k	9	9	4	4 ^k	130	120	10	10 ^k
Rodzimowierstwo:												
Native Faith:												
Rodzimy Kościół Polski	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	181	184
Rodzima Wiara ^l	-	1 ^m	4 ⁿ	4 ⁿ	-	2 ^m	-	-	-	90 ^m	110 ⁿ	110 ⁿ
Zachodniosłowiański Związek Wyznaniowy „Słowiańska Wiara”	1	1 ^o	1	1 ^k	1	1 ^o	1	1 ^k	4	4 ^o	40	40 ^k
Inne:												
Others:												
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich w Polsce (Mormoni)	1	1 ^d	1	1	5	9 ^d	6	6	25	88 ^d	46	51
Karański Związek Religijny w RP	1	1	1 ⁿ	1	-	-	-	-	25	28	27 ⁿ	25

^a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców w 2018 r. ^b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. ^c Głosiciele. ^d Dane dotyczą 2014 r. ^e Dane dotyczą 2010 r. ^f Szacunkowa liczebność społeczności szyickiej. ^g Dane dotyczą Gminy Żydowskiej Wyznaniowej w Gdańsku. ^h Do 2011 r. – Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtżang. ⁱ Od 2016 r. dane dotyczą Ośrodka Zen w Gdańsku. ^k Dane dotyczą 2017 r. ^l Dane dotyczą oddziału Pomorze. ^m Dane dotyczą 2011 r. ⁿ Dane dotyczą 2016 r. ^o Dane dotyczą 2012 r.

^a Listed by the decreasing number of adherents and faithful in 2018. ^b Include, among others: parishes, congregations, religious communities, centres. ^c Proclaimers. ^d Data concern 2014. ^e Data concern 2010. ^f Estimated number of Shiites. ^g Data concern the Jewish Communities in Gdańsk. ^h Until 2011 – Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtżang. ⁱ Since 2016 data concern Ośrodek Zen in Gdańsk. ^k Data concern 2017. ^l Data concern Pomeranian section. ^m Data concern 2011. ⁿ Data concern 2016. ^o Data concern 2012.

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** obejmują **osoby w wieku 15 lat i więcej** będące członkami gospodarstw domowych i prezentowane są na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** (tabl. 1(78) i 2(79)) przeprowadzanego w cyklu kwartalnym. Badanie prowadzone jest metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału; badanie nie obejmuje osób bezdomnych oraz nieobecnych w gospodarstwie domowym 12 miesięcy i więcej. Wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności w wieku 15 lat i więcej przebywającej w gospodarstwach domowych.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego lub wypoczynkowego, z innych powodów), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Podziału na pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy dokonano na podstawie deklaracji osoby badanej w odniesieniu do głównego miejsca pracy;

General notes

Economic activity of population

1. Data on **economic activity of population** include **persons aged 15 and more**, members of households and they are presented on the basis of the sample survey **Labour Force Survey (LFS)** (tables 1(78) and 2(79)); the sample survey conducted on a quarterly basis. The survey has been carried out with the appliance of the continuous observation method, i.e. economic activity of population is observed in each week during the whole quarter; the survey does not cover the homeless and persons absent in a household for 12 months and more. The LFS results have been generalised on the basis of population balances aged 15 and more living in households.

2. The main criterion for dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed persons** are persons who during the reference week:

- performed, for at least 1 hour, any work generating pay or income, i.e. were employed as paid employees, worked on their own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture or assisted (without pay) in work on family agricultural farm or conducting a family economic activity outside agriculture,
- formally had work but did not perform it (e.g. due to sickness, maternity leave, parental leave or vacation, due to other reason), if the break in work did not exceed 3 months; moreover, if the break in work exceeded 3 months, the additional criterion in case of employment as paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

Breakdown into full-time and part-time employed persons was made on the basis of a declaration of the surveyed person in reference to the main workplace;

- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
 - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
 - były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie – patrz ust. 7 na str. 121,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów;
- 5) członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

- 2) **unemployed persons** are persons aged 15-74 who simultaneously fulfilled three conditions:

- within the reference week were not employed,
- within 4 weeks (the last week being the reference week) were actively looking for work,
- were ready (able) to take up work within 2 weeks following the reference week.

The unemployed also include persons who had found a job and were waiting to begin work within a 3-month period and were ready to take up this work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. Activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in population aged 15 and more (total or in a given group).

Employment rate is calculated as the share of employed persons (total or in a given group) in population aged 15 and more (total or in a given group).

Unemployment rate is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (among others in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture – see item 7 on page 121,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g. persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents;
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and other cooperatives engaged in agricultural production as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

4. Informacje zawarte w tabl. 4(81), 6(83)-9(86) nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

5. **Pełnozatrudnieni** są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

6. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 grudnia** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

7. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 grudnia** wyszacowano na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, tj.: ujęto wszystkich pracujących niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi wyłącznie lub głównie na własne potrzeby).

Przeciętną liczbę pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie ustalono w oparciu o dokonane szacunki liczby pracujących, przy uwzględnieniu współczynników przeliczeniowych.

8. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 grudnia** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych;

3. Data do not include budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

4. Data in tables 4(81), 6(83)-9(86) do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional local government, individual farmers, clergy as well as economic entities employing up to 9 persons.

5. **Full-time paid employees** are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

6. Data concerning **employment as of 31st December** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main workplace**.

7. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31st December** were estimated on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, i.e. included the whole number of employed persons independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing exclusively or mainly for their own needs).

The average number of employed persons on private farms in agriculture was established on the basis of estimates of the number of employees, taking into account conversion ratios.

8. Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:

1) **the employment as of 31st December** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main workplace without converting them into full-time paid employees;

2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

9. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

10. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo). Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez zakład pracy lub pracownika (łącznie ze zwolnieniami grupowymi); osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy; osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o liczbę osób powracających do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o liczbę osób, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany.

11. Informacje zawarte w tabl. 10(87) opracowano na podstawie badania **popytu na pracę**. Badanie to ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie zatrudnionych 1 lub więcej osób.

Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych, bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nie obsadzone;
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

2) **the average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

9. **Agents** are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, the scope of activity of which is described in the agreement.

10. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees (including seasonal and temporary employees). These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employer or the employee (including group dismissals); persons who have retired or been granted a disability pension; persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

Hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during a surveyed year to the number of full-time paid employees as of 31st December from the year preceding the surveyed year.

11. Data in table 10(87) were compiled on the basis of the survey on **demand for labour**. This is a sample survey, which covers entities of the national economy employing 1 or more persons.

Vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) positions and jobs were actually unoccupied on the survey day;
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job;
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would be ready to hire them immediately.

Newly created jobs are the jobs created in the course of organisational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Bezrobocie rejestrowane

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1482, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonyującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Za bezrobotnego zarejestrowanego absolwenta** uważa się osobę w okresie od upływu 12 miesięcy od ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

3. **Długotrwale bezrobotni zarejestrowani** to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

4. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** oblicza się jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

5. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zasiłki i świadczenia przedemerytalne od 1 sierpnia 2004 r. finansowane są z budżetu państwa (na mocy ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych – tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 2173).

Registered unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20th April 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1482, with later amendments), are classified as unemployed.

Unemployed person is a person aged 18 and more and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work, capable of work and ready to take full-time employment (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam covering this school curriculum) or tertiary schools in part-time programme, registered in the local labour office competent for his/her place of residence (permanent or temporary), and seeking employment or any other income-generating work, with additional provisions concerning the sources of income, included in the law.

2. **Registered unemployed school-leaver** is a person who has graduated within the last 12 months any school confirmed by a certificate, diploma or other document of completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation.

3. **Registered long-term unemployed** are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of traineeship and vocational training of adults in the workplace.

4. **Registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

5. Information concerning **Labour Fund expenditures** is given according to Law of 20th April 2004, on Promoting Employment and Labour Market Institutions. Pre-retirement benefits and allowances have been financed from state budget since 1st August 2004 (pursuant to the Law of 30th April 2004 on pre-retirement benefits – uniform text Journal of Laws 2019 item 2173).

Warunki pracy

1. Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze „Statystycznej karty wypadku”.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**.

3. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;

Working conditions

1. Information on **accidents at work** includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information on accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data on accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from “Statistical accident report”.

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents for which one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

2. Data according to sections and divisions of the PKD 2007/NACE Rev. 2 were compiled using the **local kind-of-activity unit method**.

3. **Accident at work** is understood as a sudden event, caused by external reason, leading to injury or death, which occurred in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to an accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases, if the employee had such an accident:

- during a business trip,
- during training within the scope of national self-defence,
- when performing tasks ordered by trade union organisations operating at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and training by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;

- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydane-go przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zleczenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

4. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

5. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

6. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy grupowane są zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u

7. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna dwóch stanów w dniu 31 grudnia, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

- 3) exercising a mandate by members of parliament or senate who receive salaries;
- 4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issued by powiat labour office or other supervising entity – training or internship connected with a scholarship received by school leavers;
- 6) performance of work by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of usual activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

4. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e.: loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problem, which disrupts primary bodily functions or results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

5. Fatal accident at work is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

6. Accidents at work are classified, i.a. according to **contact-modes of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which cause the accident) as well as according to their causes (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, employee's incorrect action). Each accident at work is the result of a single contact-mode, but most often of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact-modes of injuries have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

7. Incidence rate is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31st December, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

8. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w jednostkach zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą zatrudnionych w warunkach zagrożenia: związanego ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, pyły, hałas, wibracje (drgania mechaniczne), gorący lub zimny mikroklimat itp.), związanego z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
- 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku badanego.

9. Ocena ryzyka zawodowego to proces analizowania i wyznaczania dopuszczalności ryzyka w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy, związanego z zagrożeniami występującymi w miejscu pracy.

10. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

8. Information on persons exposed to physical health risk factors is compiled on the basis of reports, wherein:

- 1) data concern persons employed by entities included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying"; "Manufacturing"; "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); "Administrative and support service activities" (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); "Education" (only tertiary education); "Human health and social work activities" (in the scope of human health activities); "Other service activities" (in the scope of repair of computers and personal and household goods);
- 2) data concern persons exposed to factors arising from the work environment (chemicals, dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work (awkward postures, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors associated with particularly dangerous machinery;
- 3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

9. Occupational risk assessment is the process of analysing and determining the acceptability of risk related to workplace hazards in the area of occupational health and safety.

10. Disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the physical health risk factors occurring in the work environment or the nature of performed work.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21(98) podaje się zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany.

Occupational diseases presented in table 21(98) have been reported pursuant to the decree of the Council of Ministers of 30th June 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thousand employees.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of population

TABL. 1 (78). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL

ECONOMIC ACTIVITY OF POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018					SPECIFICATION
	przeciętne w roku annual averages				kwartały quarters				
					I	II	III	IV	
LUDNOŚĆ w tys.	1601	1852	1807	1803	1802	1803	1804	1805	POPULATION in thousands
Mężczyźni	763	894	869	866	866	866	866	867	Men
Kobiety	838	959	939	937	936	937	937	938	Women
Aktywni zawodowo	888	1066	1053	1040	1034	1032	1048	1046	Economically active persons
mężczyźni	495	599	587	583	576	582	586	587	men
kobiety	393	466	466	457	457	450	462	459	women
Pracujący	805	995	1008	1009	998	999	1022	1018	Employed persons
mężczyźni	449	558	563	566	555	561	572	575	men
kobiety	356	437	446	443	442	438	450	443	women
Bezrobotni ^a	83	70	45	31	36	33	27	28	Unemployed persons ^a
mężczyźni	46	41	24	17	21	21	15	12	men
kobiety	37	29	20	14	15	12	12	16	women
Bierni zawodowo	713	787	754	764	769	770	755	760	Economically inactive persons
Mężczyźni	268	294	282	283	289	284	280	280	Men
Kobiety	445	492	473	480	479	486	476	479	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	55,5	57,6	58,3	57,7	57,4	57,2	58,1	58,0	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	64,9	67,0	67,5	67,3	66,5	67,2	67,7	67,7	men
kobiety	46,9	48,6	49,6	48,8	48,8	48,0	49,3	48,9	women
Miasta	55,2	57,8	58,3	57,2	56,7	56,9	57,9	57,2	Urban areas
Wieś	56,1	56,9	58,2	58,6	58,6	57,9	58,5	59,3	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	50,3	53,7	55,8	56,0	55,4	55,4	56,7	56,4	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	58,8	62,4	64,8	65,4	64,1	64,8	66,1	66,3	men
kobiety	42,5	45,6	47,5	47,3	47,2	46,7	48,0	47,2	women
Miasta	50,2	54,5	55,8	55,5	55,0	55,4	56,5	55,3	Urban areas
Wieś	50,6	52,1	55,7	56,7	56,0	55,4	57,0	58,3	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	9,3	6,6	4,3	3,0	3,5	3,2	2,6	2,7	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	9,3	6,8	4,1	2,9	3,6	3,6	2,6	2,0	men
kobiety	9,4	6,2	4,3	3,1	3,3	2,7	2,6	3,5	women
Miasta	9,1	5,7	4,3	2,9	2,9	2,6	2,5	3,3	Urban areas
Wieś	9,8	8,4	4,3	3,2	4,2	4,3	2,6	1,6	Rural areas

^a Osoby w wieku 15-74 lata.^a Persons aged 15-74.

TABL. 2 (79). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2018 R. – na podstawie BAEL

ECONOMIC ACTIVITY OF POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL
IN IV QUARTER 2018 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popu- lation	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni za- wodowo Economi- cally inactive persons	Współ- czynnik aktywności zawodowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnie- nia Employ- ment rate	Stopa bez- robocia Unem- ployment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezro- botni ^a unem- ployed ^a				
	w tys. in thousands						w % in %	
O G Ó Ł E M TOTAL	1805	1046	1018	28	760	58,0	56,4	2,7
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produkcyj- nym ^b	1286	1000	973	28	286	77,8	75,7	2,8
of which of working age ^b								
15-24 lata	225	82	75	7	142	36,4	33,3	8,5
25-34	315	273	266	8	42	86,7	84,4	2,9
35-44	339	297	291	5	43	87,6	85,8	1,7
45-54	262	221	215	6	41	84,4	82,1	2,7
55 lat i więcej	664	173	171	•	491	26,1	25,8	•
and more								
Według poziomu wykształ- cenia: By educational level:								
Wyższe	474	394	387	6	81	83,1	81,6	1,5
Tertiary								
Policealne i średnie zawodo- we	383	223	218	5	160	58,2	56,9	2,2
Post-secondary and vocational secondary								
Średnie ogólnokształcące	213	114	107	7	99	53,5	50,2	6,1
General secondary								
Zasadnicze zawodowe	432	254	250	•	178	58,8	57,9	•
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe ^c	304	62	56	6	242	20,4	18,4	9,7
Lower secondary, primary and incomplete primary ^c								

a Osoby w wieku 15-74 lata. b Mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety w wieku 18-59 lat. c Łącznie z osobami bez wykształcenia szkolnego.

U w a g a. Z uwagi na reprezentacyjną metodę badania zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi w tych przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 15 tysięcy. W przypadku, gdy liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 5 tysięcy, zostały one zastąpione znakiem kropki („•”), co oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na losowy błąd próby.

a Persons aged 15-74. b Men aged 18-64, women aged 18-59. c Including persons without school education.

N o t e. Since this is a sample-based survey, caution is recommended when using the data in cases where more detailed breakdowns were applied and where the numbers are lower than 15 thousand. If the numbers after generalisation of the sample results are less than 5 thousand, they are replaced with a dot (“•”), which means that the value cannot be displayed because of a sampling error.

Pracujący

Employment

TABL. 3 (80). PRACUJĄCY ^a

Stan w dniu 31 grudnia

EMPLOYED PERSONS ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
				ogółem total	z liczby ogółem – kobiety of total number – women
OGÓŁEM	744874	798217	874495	888392	423288
TOTAL					
sektor publiczny	174289	171783	174345	177424	116891
public sector					
sektor prywatny	570585	626434	700150	710968	306397
private sector					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	66408	66982	67683	67471	28587
Agriculture ^b , forestry and fishing					
Przemysł	163781	170679	186428	185563	62557
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	147346	155383	170850	169323	58373
of which manufacturing					
Budownictwo	59373	58519	65798	69261	8314
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	129866	127981	136521	137196	74225
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazy- nowa	46765	50951	58174	59099	14368
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	18942	19404	23307	24119	14926
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	14772	20944	24262	26680	8881
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	19224	22507	21554	21822	13915
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	14565	14481	16148	16645	9759
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	27311	34261	40584	42997	22302
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	21990	31948	37279	36513	15395
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	36238	36394	36903	37415	24428
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	64422	70947	73800	75883	58907
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	41085	46540	49620	51018	40604
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8338	8870	9448	9569	5795
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa ...	11794	16809	26986	27141	20325
Other service activities					

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 120 i ust. 7 na str. 121.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 1 on page 120 and item 7 on page 121.

TABL. 4 (81). PRACUJĄCY ^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA

Stan w dniu 31 grudnia

EMPLOYED PERSONS ^a BY EMPLOYMENT STATUS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym Of which		SPECIFICATION
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers	
OGÓŁEM				TOTAL
2010	457058	451678	4487	
2015	479797	474959	4021	
2017	519584	515106	3932	
2018	532619	528771	3339	
sektor publiczny	167138	167138	-	public sector
sektor prywatny	365481	361633	3339	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6560	6367	67	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	157300	156308	986	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	140474	139515	953	of which manufacturing
Budownictwo	32421	31877	542	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	57952	57215	735	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	31493	31196	297	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	9575	9365	210	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	16376	16355	20	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12847	12463	12	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	10235	10216	19	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15919	15858	61	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	21785	21720	65	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	36041	36033	8	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	71711	71483	228	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	35370	35311	59	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	#	#	13	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	#	#	17	Other service activities

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 121.ª Excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 3 and 4 on page 121.

TABL. 5 (82). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracują- cych po- wyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a	
O G Ó Ł E M	535352	540397	580856	596616	494066	T O T A L
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8990	9039	9712	9735	5576	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	153301	150015	163118	164609	150260	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	132419	135886	148533	149266	135640	of which manufacturing
Budownictwo	44565	40114	43820	46376	30113	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	81696	72023	76870	79239	54078	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	26670	31058	36030	37530	29501	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	11367	11573	14171	13927	8464	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	8849	11888	15339	16802	14763	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15779	18687	12584	12159	10777	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	9576	9446	10090	10081	7328	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16109	18129	21388	22589	14556	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	14658	19957	21063	21939	19372	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	35566	34254	34293	34012	34012	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	61160	64420	67337	68249	67254	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	34715	34970	36246	36612	33402	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6916	6730	7147	7199	#	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	5435	8093	11648	15559	#	Other service activities

a Bez zatrudnionych za granicą.

a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (83). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI ^a

Stan w dniu 31 grudnia

FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYEES ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pełnozatrudnieni Full-time paid employees		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees		SPECIFICATION	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women		
O G Ó Ł E M	2010	414244	198679	37434	21770	T O T A L
	2015	439531	218398	35428	23334	
	2017	476469	237780	38637	25519	
	2018	489320	243325	39451	26113	
sektor publiczny		153556	101973	13582	9422	public sector
sektor prywatny		335764	141352	25869	16691	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo		5509	1349	858	570	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		151413	52283	4895	2552	Industry
w tym przetwórstwo prze- mysłowe		134965	48120	4550	2377	of which manufacturing
Budownictwo		30001	4272	1876	579	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		54022	28781	3193	2206	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa		30069	7303	1127	408	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastrono- mia ^Δ		7508	4867	1857	1145	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		15462	6018	893	419	Information and communication
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa		11742	8678	721	471	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		6962	4042	3254	2776	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		14913	8248	945	551	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		19302	8430	2418	1233	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne		34644	22909	1389	808	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja		62592	49898	8891	6309	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		32727	27331	2584	2103	Human health and social work activities
Działalność związana z kultu- rą, rozrywką i rekreacją		6223	#	#	#	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa		6231	#	#	#	Other service activities

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 121.ª Excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 3 and 4 on page 121.

TABL. 7 (84). **PRZYJĘCIA DO PRACY** ^aHIRES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z liczby ogółem		Of total number		Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %
			kobiety women	podjęcie pierwszej pracy starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powroty z urlopów wychowaw- czych returning from child-care leaves	
OGÓŁEM	2010	78979	33039	9970	44301	2028	18,5
TOTAL	2015	92285	41173	12123	55230	1126	21,3
	2017	120679	58794	15403	78635	1033	26,5
	2018	122912	55041	16213	79872	1312	25,8
sektor publiczny		24122	14687	2451	18615	402	16,0
public sector							
sektor prywatny		98790	40354	13762	61257	910	30,4
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		878	#	85	651	#	18,1
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		36428	11524	4588	24801	211	24,6
Industry							
w tym przetwórstwo przemy- słowe		31955	10724	4365	20914	199	23,8
of which manufacturing							
Budownictwo		9161	1257	1219	5712	17	30,8
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ		16128	8844	2560	9975	165	30,4
Trade; repair of motor vehicles Δ							
Transport i gospodarka magazy- nowa		8949	2247	1127	5348	180	31,4
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia Δ		3399	2089	1107	1441	19	46,5
Accommodation and catering Δ							
Informacja i komunikacja		5149	2226	608	3526	31	38,7
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		2836	2035	391	1862	140	23,4
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości Δ		1332	730	172	908	33	18,6
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		4914	2688	838	2504	56	35,6
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		12566	4709	957	8313	43	64,3
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne		4983	3439	659	3706	178	14,0
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		8517	7001	818	6173	121	14,3
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		4904	4091	826	3215	87	15,6
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		1239	777	156	885	21	19,9
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa ...		1529	#	102	852	#	25,4
Other service activities							

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 121.

^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 3 and 4 on page 121.

TABL. 8 (85). ZWOLNIENIA Z PRACY ^aTERMINATIONS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %	
		kobiety women	zwolnienia w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przenie- sienia na emeryturę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, rehabilitację retired or granted disability pension or due to rehabilita- tion	korzysta- jący z urlopów wychowaw- czych taking child-care leaves		
			przez zakład pracy by employer	przez pracownika by employee				
OGÓŁEM	2010	79560	33149	14857	8210	3718	2236	18,6
TOTAL	2015	84369	35126	11662	12323	5015	1438	19,4
	2017	100233	43418	9151	15566	8054	1673	21,8
	2018	109518	49387	7590	18577	7264	1874	22,9
sektor publiczny		19647	12905	830	2412	4017	673	12,8
public sector								
sektor prywatny		89871	36482	6760	16165	3247	1201	27,5
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	#	#	#	#	#	#	16,8
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	32022	10679	2244	5473	2092	411		21,5
Industry								
w tym przetwórstwo przemy- słowe	29979	10036	2100	5261	1784	385		22,2
of which manufacturing								
Budownictwo	8752	1113	993	1278	222	22		29,4
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ	14314	7794	1467	3235	322	222		26,8
Trade; repair of motor vehicles Δ								
Transport i gospodarka magazy- nowa	6883	1319	326	1203	466	184		24,0
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia Δ	3264	1991	178	504	43	42		44,3
Accommodation and catering Δ								
Informacja i komunikacja	2909	1192	187	1017	20	42		21,7
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	3017	2283	267	942	164	183		24,6
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości Δ	1326	698	105	176	283	19		18,7
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3613	1929	248	988	123	47		26,1
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	12730	5254	371	826	205	28		65,2
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	4606	3094	142	645	921	271		12,6
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja	7214	5677	281	745	1423	170		12,0
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	5016	3942	512	789	706	203		15,6
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1106	686	55	194	151	23		17,7
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa ...	#	#	#	#	#	#		32,2
Other service activities								

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 121.

^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 3 and 4 on page 121.

TABL. 9 (86). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY ^a**GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, VOCATIONAL AND GENERAL SECONDARY SCHOOLS
STARTING WORK FOR THE FIRST TIME ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem – absolwenci szkół Of total number – graduates of schools			
			wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodo- wych post- -secondary and secondary vocational	liceów ogólnokształcących general secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational
O G Ó Ł E M	2010 7680	3724	3229	1693	1292	1466
T O T A L	2015 8259	4140	3815	1725	1017	1702
.....	2017 8907	4580	3657	1963	1626	1661
2018	9297	4648	3762	2046	1705	1784
sektor publiczny	1862	1278	1162	375	228	97
public sector						
sektor prywatny	7435	3370	2600	1671	1477	1687
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	74	21	23	44	#	#
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł	2771	990	681	729	452	909
Industry						
w tym przetwórstwo przemy- słowe	2630	946	618	685	432	895
of which manufacturing						
Budownictwo	556	84	147	90	57	262
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	1398	851	451	342	384	221
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazy- nowa	520	132	140	158	106	116
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	519	323	82	141	210	86
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja	479	176	344	68	#	#
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	283	185	184	#	69	#
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	117	47	41	48	18	10
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	458	259	349	40	52	17
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	321	197	107	67	66	81
Administrative and support service activities						
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	540	387	314	114	102	10
Public administration and defence; compulsory social security						
Edukacja	592	481	487	50	32	23
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	527	419	336	92	73	26
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	117	80	#	28	#	#
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa ...	25	16	#	#	#	#
Other service activities						

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 121.

^a Employed on the basis of an employment contract; data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 3 and 4 on page 121.

TABL. 10 (87). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE^a W 2018 R.**VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS^a IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone newly created		zlikwidowane liquidated	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created	z liczby ogółem w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
w tys. in thousands							
OGÓŁEM	7,9	2,0	5,2	43,5	23,3	19,1	8,1
TOTAL							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,4	0,1	0,2	0,1
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	2,9	1,0	2,2	7,7	5,3	3,1	1,8
Industry							
górnictwo i wydobywanie	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe	2,8	1,0	2,1	7,1	4,8	2,9	1,6
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
electricity, gas, steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ	0,1	0,0	0,1	0,3	0,2	0,1	0,1
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo	1,3	0,2	0,4	5,8	2,1	2,9	1,1
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ	0,5	0,0	0,3	7,5	2,2	5,6	1,5
Trade; repair of motor vehicles Δ							
Transport i gospodarka magazy- nowa	0,6	0,2	0,4	2,5	1,5	1,0	0,5
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia Δ	0,5	-	0,2	1,7	0,5	1,0	0,2
Accommodation and catering Δ							
Informacja i komunikacja	0,4	0,3	0,4	2,9	2,5	0,4	0,3
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	0,0	0,0	0,0	0,5	0,2	0,3	0,2
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości Δ	0,1	0,0	0,1	0,4	0,2	0,3	0,1
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	0,2	0,2	0,1	2,7	1,6	1,1	0,4
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	0,3	0,0	0,2	3,3	2,2	0,7	0,4
Administrative and support service activities							

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 122.

a See general notes, item 11 on page 122.

TABL. 10 (87). **MIEJSKA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE^a W 2018 R. (dok.)**VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS^a IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone newly created		zlikwidowane liquidated	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created	z liczby ogółem w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
w tys. in thousands							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	0,3	0,0	0,3	0,6	0,6	0,3	0,3
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	0,2	0,1	0,2	4,3	2,4	0,9	0,7
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	0,3	0,0	0,3	1,5	0,8	0,2	0,2
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,0	0,0	0,0	0,6	0,4	0,3	0,2
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa ...	0,1	0,0	0,0	1,3	0,6	0,9	0,1
Other service activities							

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 122.ª See general notes, item 11 on page 122.

Bezrobocie rejestrowane

Registered unemployed

TABL. 11 (88). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani					Total registered unemployed persons
ogółem	104694	77662	49653	46082	Of total number – unemployed persons:
w tym kobiety	55789	44573	30909	29111	previously not employed
Z liczby ogółem – bezrobotni:					school-leavers ^a
dotychczas niepracujący	16342	9769	5569	4915	without occupational qualifications
absolwenci ^a	6591	3439	1853	1692	terminated for company reasons
bez kwalifikacji zawodowych	28427	24546	15713	14504	long-term unemployed ^b
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	2868	3843	2239	1716	possessing benefit rights
długotrwale bezrobotni ^b	41570	40010	22643	20048	having at least one child aged up to 6 years
posiadający prawo do zasiłku	21075	12732	9020	8490	persons with disabilities
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	•	13690	11749	11180	
niepełnosprawni	6043	5814	3966	3756	
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^c w %	12,3	8,9	5,4	4,9	Registered unemployment rate ^c in %
Oferty pracy	1653	4043	4196	3468	Job offers

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 123. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 123. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 123; do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 2 on page 123. ^b See general notes, item 3 on page 123. ^c See general notes, item 4 on page 123; the number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture used for calculation, estimated using the results since 2010 – of the Agricultural Census 2010.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12 (89). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI**

NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani	178725	133374	110528	97817	Newly registered unemployed persons
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	86273	66564	56860	51794	women
dotychczas niepracujący	40444	19826	13356	10987	previously not employed
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	4385	5897	4149	3105	terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani	174298	152464	125007	101388	Persons removed from unemployment rolls
Z liczby ogółem:					Of total number:
kobiety	83421	76068	64432	53592	women
z tytułu podjęcia pracy	68161	76012	60865	51142	who takes work

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (90). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM TOTAL	104694	55789	77662	44573	49653	30909	46082	29111
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej and less	23723	13253	12109	7366	6903	4821	6244	4420
25–34	29793	17482	21371	14206	14575	10766	13625	10275
35–44	19338	10950	16593	10396	11165	7487	10618	7250
45–54	21153	10743	14038	7536	8342	4813	7777	4513
55 lat i więcej and more	10687	3361	13551	5069	8668	3022	7818	2653
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	9199	6127	9375	6447	7097	5005	6666	4720
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	21037	13239	15602	10434	10194	7065	9592	6720
Średnie ogólnokształcące General secondary	12184	8275	8873	6208	6152	4523	5889	4338
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	31673	13998	21710	10544	12797	6848	11725	6385
Gimnazjalne, podstawowe i nie- pełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	30601	14150	22102	10940	13413	7468	12210	6948
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej months and less	37729	17772	25052	12349	17359	9071	16354	8825
3– 6	20852	11502	12316	7134	8467	5327	7734	4883
6–12	20968	11206	12499	7243	7650	4981	7417	4871
12–24	17320	9907	12008	7373	7376	5290	6653	4785
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	7825	5402	15787	10474	8801	6240	7924	5747
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy Without work seniority	16342	9841	9769	6294	5569	3954	4915	3477
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej year and less	14621	9000	12917	8163	9365	6331	8840	6083
1– 5	25160	14205	18043	11277	12213	8468	11682	8259
5–10	15485	8309	12312	7358	7939	5140	7579	5001
10–20	17372	9025	13006	7023	7907	4470	7283	4146
20–30	11726	4416	8230	3416	4680	1986	4106	1695
powyżej 30 lat more than 30 years	3988	993	3385	1042	1980	560	1677	450

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3-6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. wśród bezrobotnych były 13164 osoby (w tym 9669 kobiet) do 30 lat oraz 11692 osoby (w tym 4830 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g. in the interval 3-6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31st December 2018 among unemployed persons were 13164 persons (of whom 9669 women) up to 30 years as well as 11692 persons (of whom 4830 women) aged more than 50 years.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (91). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY**

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	3240	3038	2486	2423	Took employment in intervention works
w tym kobiety	1996	1777	1405	1405	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	2160	1496	1344	1217	Took employment in public works
w tym kobiety	1040	756	700	743	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	24405	13234	10950	9343	Started training or employer sponsored traineeships
w tym kobiety	14384	7947	6732	5823	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	4718	2826	2028	1552	Started a social useful works
w tym kobiety	3120	1847	1248	957	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	61467	87089	120269	108480	Number of submitted job offers

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (92). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions			w % in %		
O G Ó Ł E M	548,4	386,2	390,0	336,2	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	215,4	155,6	112,0	95,9	28,5	Unemployment benefits
Szkolenia	25,6	17,3	12,5	10,6	3,2	Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	57,0	90,5	91,8	87,4	26,0	Means for starting of economic activity and equipping of workseat
Roboty publiczne	11,2	11,4	12,6	11,6	3,5	Public works
Prace interwencyjne	15,9	15,1	11,1	11,4	3,4	Interventional works
Stypendia za okres stażu	72,4	49,2	38,1	36,3	10,8	Scholarships for traineeship period

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 123.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 5 on page 123.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Working conditions

TABL. 16 (93). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b		
			śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1-3 dni days	4-20	21 dni i więcej days and more
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM	2010	5991	26	49	5916	78	2036	3435
TOTAL	2015	5676	27	39	5610	116	2179	3200
	2017	5643	13	37	5593	102	2114	3295
	2018	5420	14	29	5377	116	2160	2905
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		102	1	1	100	1	36	64
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		2220	3	18	2199	40	847	1271
Industry								
górnictwo i wydobywanie		10	1	-	9	-	2	7
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe		2017	2	18	1997	37	766	1157
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		50	-	-	50	1	16	32
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		143	-	-	143	2	63	75
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo		347	4	2	341	2	112	224
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		613	3	1	609	13	276	289
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazy- nowa		591	2	1	588	9	219	345
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		97	-	1	96	4	53	32
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		19	-	-	19	2	7	7
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		47	1	-	46	3	25	17
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		60	-	-	60	-	14	44
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		62	-	1	61	3	28	26
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		213	-	2	211	6	80	125
Administrative and support service activities								

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents.

TABL. 16 (93). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) (cd.)**PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ^a (excluding private farms in agriculture) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1-3 dni days	4-20	21 dni i więcej days and more	
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	223	-	1	222	10	105	105	
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja	312	-	-	312	8	170	122	
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	414	-	1	413	8	150	182	
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	60	-	-	60	5	23	31	
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa ...	40	-	-	40	2	15	21	
Other service activities								
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (incidence rate)								
O G Ó Ł E M	2010	9,00	0,04	0,07	8,89	0,12	3,06	5,16
TOTAL	2015	7,80	0,04	0,05	7,71	0,16	2,99	4,40
	2017	7,09	0,02	0,05	7,02	0,13	2,65	4,14
	2018	6,59	0,02	0,04	6,53	0,14	2,63	3,53
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11,62	0,11	0,11	11,40	0,11	4,10	7,29	
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	11,94	0,02	0,10	11,82	0,22	4,55	6,83	
Industry								
górnictwo i wydobywanie	7,46	0,75	-	6,71	-	1,49	5,22	
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe	11,86	0,01	0,11	11,74	0,22	4,50	6,80	
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	8,63	-	-	8,63	0,17	2,76	5,52	
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	16,30	-	-	16,30	0,23	7,18	8,55	
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo	5,14	0,06	0,03	5,05	0,03	1,66	3,32	
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	4,48	0,02	0,01	4,45	0,09	2,02	2,11	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazy- nowa	10,08	0,03	0,02	10,03	0,15	3,73	5,88	
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	4,09	-	0,04	4,05	0,17	2,24	1,35	
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja	0,75	-	-	0,75	0,08	0,27	0,27	
Information and communication								

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych. ^c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

^a Registered in a given year. ^b Excluding persons injured in fatal accidents. ^c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 16 (93). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)(dok.)**

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ^a (excluding private farms in agriculture) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b		
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1-3 dni days	4-20	21 dni i więcej days and more
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (wskaźnik wypadkowości) (dok.) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (incidence rate) (cont.)							
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	2,17	0,05	-	2,12	0,14	1,15	0,78
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3,66	-	-	3,66	-	0,85	2,68
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	1,48	-	0,02	1,46	0,07	0,67	0,62
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	5,77	-	0,05	5,72	0,16	2,17	3,39
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	6,00	-	0,03	5,97	0,27	2,83	2,83
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	4,17	-	-	4,17	0,11	2,27	1,63
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	8,23	-	0,02	8,21	0,16	2,98	3,62
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6,31	-	-	6,31	0,53	2,42	3,26
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa ...	1,48	-	-	1,48	0,07	0,55	0,78
Other service activities							

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych. ^c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

^a Registered in a given year. ^b Excluding persons injured in fatal accidents. ^c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (94). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struction	handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa trans- portation and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and so- cial work activities
			razem total	w tym prze- twórstwo przemys- łowe of which manu- facturing				
OGÓŁEM	2010	5991	110	2446	2262	586	706	436
TOTAL	2015	5676	95	2156	2011	402	734	429
	2017	5643	94	2274	2073	366	699	420
	2018	5420	102	2220	2017	347	613	414
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami che- micznymi	193	3	89	82	8	18	17	10
Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals w tym z preparatami chemicz- nymi	38	1	16	16	1	4	3	2
of which with chemicals	8	1	2	1	2	-	1	-
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie Drowned, buried, enveloped	1715	29	589	523	111	171	202	159
Zderzenie z/uderzenie w nierucho- my obiekt	1123	30	517	477	82	139	121	32
Horizontal or vertical impact with or against a stationary object Uderzenie przez obiekt w ruchu ... Struck by object in motion, collision with w tym przez: of which by:	460	14	219	211	32	60	40	17
spadający obiekt	262	4	118	111	8	47	35	9
falling object obracający się, poruszający się lub transportowany obiekt, włączając pojazdy	945	13	487	462	59	130	36	78
moving or transported object Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	559	5	303	292	30	94	14	36
Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent w tym kontakt z przedmiotem ostrym	403	5	229	212	26	45	35	17
of which contact with sharp material agent	896	9	301	258	56	105	135	97
Uwięzienie, zmiażdżenie	771	6	254	217	51	93	128	82
Trapped, crushed, etc. Obciążenie fizyczne lub psychiczne Physical or mental stress w tym obciążenie układu mię- śniowo-szkieletowego	127	12	5	2	1	4	41	20
of which physical stress on the musculoskeletal system	10	-	1	-	2	1	3	1
Przejaw agresji ze strony człowie- ka lub zwierzęcia								
Bite, kick, etc. (human or animal)								
Pozostałe wydarzenia								
Other contact-modes								

^a Zgłoszone w danym roku.^a Registered in a given year.

TABL. 17 (94). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) (dok.)**CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						
			rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agricul- ture, for- estry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struction	handel; naprawa pojaz- dów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa trans- portation and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and so- cial work activities
				razem total	w tym prze- twórstwo przemys- łowe of which manu- facturing				
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS									
OGÓŁEM	2010	11139	197	4774	4441	1192	1317	698	676
TOTAL	2015	11060	179	4356	4084	891	1619	921	681
	2017	10996	170	4609	4201	787	1437	1168	667
	2018	10628	186	4664	4236	700	1241	1116	675
Niewłaściwy stan czynnika mate- rialnego		878	18	397	367	40	101	116	48
Inappropriate condition of material objects/agents									
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organisation of:									
pracy		409	14	241	218	34	50	29	12
work									
stanowiska pracy		590	5	304	284	51	84	53	29
workstation									
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika		722	7	380	342	33	111	68	22
Absence or inappropriate use of material objects/agents									
Nie używanie sprzętu ochronnego przez pracownika		161	2	100	88	12	20	7	4
Not using protective equipment									
Niewłaściwe samowolne zachowa- nie się pracownika		760	16	412	381	30	118	59	24
Employee's inappropriate wilful action									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b		179	7	43	41	7	18	14	7
Employee's inappropriate mental and physical condition ^b									
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika		6511	108	2693	2432	465	689	681	494
Employee's incorrect action									
Inne przyczyny		418	9	94	83	28	50	89	35
Other causes									

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

^a Registered in a given year. ^b Caused by: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse, etc.

TABL. 18 (95). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ^a W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE**PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ^a ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	576	520	451	454	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	4	1	1	3	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Contact-modes of injuries
upadek osób	286	274	226	223	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	45	44	26	23	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	14	5	8	9	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	69	63	53	62	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	76	62	59	53	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	5	1	2	1	impact of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	-	1	1	1	impact of harmful materials
inne wydarzenia	81	70	76	82	other contact-modes

a Z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a For which one-off compensations were granted.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (96). **ZATRUDNIENI ^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA**

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE ^a TO RISK FACTORS AT WORK

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total		Zagrożenia Risks arising from					
				związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery	
		ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors
		na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey							
O G Ó Ł E M	2010	96,9	75,0	55,0	38,5	30,2	27,1	11,7	9,4
TOTAL	2015	81,8	64,7	50,4	39,3	19,3	16,5	12,2	8,9
	2017	76,8	57,1	46,4	32,9	16,5	13,0	13,8	11,1
	2018	72,9	56,1	43,4	32,7	15,5	12,5	14,0	10,9
sektor publiczny		58,1	47,5	33,3	26,3	16,5	14,7	8,4	6,6
public sector									
sektor prywatny		76,2	58,0	45,7	34,2	15,2	12,0	15,3	11,8
private sector									

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 126.

a Employees listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern economic entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 126.

TABL. 19 (96). **ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE^a TO RISK FACTORS AT WORK (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zagrożenia Risks arising from							
	Ogółem Grand total		związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	170,2	101,3	119,3	76,6	9,8	7,5	41,1	17,2
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	116,3	89,3	72,6	55,1	19,1	14,7	24,6	19,6
Industry								
górnictwo i wydobywanie	72,7	72,7	72,7	72,7	-	-	-	-
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe	122,9	94,1	77,9	59,1	19,6	15,0	25,4	19,9
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	79,9	66,6	19,7	11,9	26,6	21,1	33,6	33,6
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	26,7	21,9	12,6	9,4	7,2	5,6	6,9	6,9
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo	57,5	50,0	27,0	22,0	18,9	17,3	11,6	10,6
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	16,9	10,9	11,0	7,3	4,0	1,9	1,9	1,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazy- nowa	70,5	57,7	26,5	20,6	37,7	34,1	6,3	3,0
Transportation and storage								
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	29,3	16,0	23,8	10,5	-	-	5,5	5,5
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	79,9	56,4	74,9	51,3	3,2	3,2	1,8	1,8
Administrative and support service activities								
Edukacja	9,9	8,9	4,4	3,4	0,2	0,2	5,3	5,3
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	11,0	9,4	9,1	8,1	1,3	1,3	0,7	0,0
Human health and social work activities								

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 126.

a Employees listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern economic entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 126.

TABL. 20 (97). **ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2018 R.**EMPLOYEES^a AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowa- dzenie oceny ryzyka zawodowego Assessment of occupational risk	Wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego Elimination or reduction of occupational risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organizacyjne organisational	ochrony indywidualnej personal protection
			na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey		
OGÓŁEM	301,5	167,5	62,5	84,8	112,4
TOTAL					
sektor publiczny	247,5	152,0	49,7	69,0	115,2
public sector					
sektor prywatny	313,9	171,0	65,4	88,3	111,8
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	343,8	271,2	40,3	56,2	256,7
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł	349,2	209,7	88,3	105,8	137,7
Industry					
górnictwo i wydobywanie	281,8	201,1	98,9	37,5	96,6
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe	362,2	218,2	90,6	109,5	143,0
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ	230,2	79,5	11,9	50,9	30,6
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ	202,7	144,7	95,6	83,1	118,8
water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
Budownictwo	322,5	181,1	46,3	70,8	145,0
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ	282,5	112,9	14,0	38,0	77,4
Trade; repair of motor vehicles Δ					
Transport i gospodarka magazy- nowa	242,2	141,4	76,4	96,6	86,8
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja	199,2	64,5	21,6	62,4	3,2
Information and communication					
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	345,6	155,4	41,2	87,5	111,4
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	397,9	126,6	0,0	21,7	104,9
Administrative and support service activities					
Edukacja	112,4	5,7	0,2	3,8	1,9
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	254,7	174,4	65,8	112,1	131,8
Human health and social work activities					
Pozostała działalność usługowa ...	862,6	862,6	862,6	137,4	213,7
Other service activities					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 126. b Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 126.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 126. b See general notes, item 9 on page 126.

TABL. 21 (98). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thousand employees	
O G Ó Ł E M 2010	142	25,3	TOTAL
2015	115	20,3	
2017	91	15,0	
2018	81	12,7	
Pylice płuc	1	0,2	Pneumoconioses
Choroby opłucnej lub osierdza wywołane pyłem azbestu	3	0,5	Diseases of pleura or pericardium induced by asbestos dust
Astma oskrzelowa	4	0,6	Bronchial asthma
Zewnątrzpochodne alergiczne za- palenie pęcherzyków płucnych	2	0,3	Extrinsic allergic alveolitis
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym	7	1,1	Chronic voice disorders due to excessive vocal effort
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	4	0,6	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment
Choroby skóry	1	0,2	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykony- wania pracy	1	0,2	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy	11	1,7	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way the job is performed
Obustronny trwały odbiorczy uby- tek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spo- wodowany hałasem	18	2,8	Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensoneural type
Zespół wibracyjny	1	0,2	Vibration syndrome
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	28	4,4	Infectious and parasitic diseases or their sequels

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (99). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH**^a

Stan w dniu 15 grudnia

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR EXPOSURE TO PHYSICAL HEALTH RISK FACTORS AT WORK^a

As of 15th December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne Prophylactic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from performing work in special conditions ^b
OGÓŁEM	2010	24498	40354	5071	15355	1671	4995	2427
TOTAL	2015	25978	31318	2537	8346	601	3239	460
	2017	24613	30431	2294	8482	401	3033	326
	2018	24439	26379	2457	7347	619	3187	393
sektor publiczny		5731	8253	701	5549	188	2932	247
public sector								
sektor prywatny		18708	18126	1756	1798	431	255	146
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		1247	941	44	52	5	2	1
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		16361	13767	2301	2442	427	271	160
Industry								
górnictwo i wydobywanie		-	122	-	-	-	-	15
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe		14233	11326	1483	1270	266	252	135
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		704	341	378	791	1	2	7
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		1424	1978	440	381	160	17	3
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo		1489	3428	13	120	10	13	56
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1784	2141	39	108	17	12	-
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa		3164	4812	60	4083	45	2809	104
Transportation and storage								
Informacja i komunikacja		94	8	-	-	-	18	-
Information and communication								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		49	125	-	-	-	20	-
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		91	39	-	3	-	-	-
Administrative and support service activities								
Edukacja		82	381	-	471	-	-	-
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		78	737	-	68	115	42	72
Human health and social work activities								

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 126. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 126. ^b Or of specific nature.

DZIAŁ VII

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

2. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

3. Dane w tabl. 2(101)-5(104) opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2018 r. (Z-12). Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

CHAPTER VII

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere units,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g. to journalists, film producers, radio and television programme producers.

2. Data on wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income tax and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

Data do not include budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

3. Data in tables 2(101)-5(104) were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2018 (Z-12). Data concern paid employees who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organisations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere units and fees).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2014 r. – w przypadku emerytur – ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu systemów.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) żołnierze zawodowi;
- 8) funkcjonariusze bezpieczeństwa publicznego, tj.: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu (do 28 czerwca 2002 r. Urzędu Ochrony Państwa), Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa (do 31 stycznia 2018 r. Biura Ochrony Rządu), Państwowej Straży Pożarnej;
- 9) funkcjonariusze służby więziennej;
- 10) rolnicy indywidualni;
- 11) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatan ci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

3. **Świadczenia emerytalne i rentowe**, w tym renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Social security benefits

1. Information on **retirement and other pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) as well as in the period from 1st January 2009 to 30th June 2014 – in the case of retirement pensions – from the sources gathered in the open pension funds (OFE).

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the sources of the Pension Fund and the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in the case of farmers authorised to receive benefits from those systems simultaneously.

2. The following persons (including members of their families) are authorised to receive retirement and other pensions, among others:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) professional soldiers;
- 8) public safety functionaries, i.e.: the Police, the Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency (until 28th June 2002 the Office of State Protection), the Central Anti-Corruption Bureau, the Polish Border Guard, the State Protection Service (until 31st January 2018 the Government Protection Bureau), the State Fire Service;
- 9) penitentiary staff functionaries;
- 10) farmers;
- 11) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

3. **Retirement and other pension benefits**, of which pensions also paid due to accidents at work and job-related illnesses include:

- 1) retirement pensions;
- 2) disability pensions;
- 3) survivors pensions.

4. Retirement pay and pension benefits do not provide for the payments of retirement pays and pensions arising out of international agreements.

5. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych), uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o świadczeniach społecznych podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

5. Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

6. Data regarding the average monthly retirement and other pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data regarding social benefits are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income tax.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABL. 1 (100). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO

AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracują- cych powy- żej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
w zł in zł						
O G Ł E M	3138,25	3851,68	4211,69	4506,18	4794,74	TOTAL
sektor publiczny	3815,70	4536,15	4885,12	5160,22	5160,22	public sector
sektor prywatny	2834,34	3577,24	3963,72	4271,16	4625,13	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3300,03	4369,51	4431,94	4813,68	5223,45	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3181,39	3888,19	4323,96 ^a	4625,37	4786,73	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	2946,07	3755,70	4210,69	4508,65	4670,83	of which manufacturing
Budownictwo	2602,66	3042,76	3359,79	3608,94	4079,18	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2481,42	3128,67	3592,73	3924,34	4399,14	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	3281,75	3872,07	4201,76	4475,59	4913,81	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1855,48	2331,24	2670,82	2851,86	3149,51	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	4636,84	6536,43	7433,56	7895,49	8263,06	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4679,50	5974,68	6182,89	6654,90	7045,57	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3309,25	4136,42	4479,32	4701,26	4997,61	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3434,48	4343,31	4904,36	5219,77	6064,85	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2194,20	2795,18	3015,03	3391,72	3413,95	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4067,88	4688,35	5212,36	5498,92	5498,92	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3453,10	4171,95	4287,59	4526,63	4545,35	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3248,68	3563,54	4058,45	4419,02	4530,78	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2873,17	3423,65	3815,43	4045,02	4104,75	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2421,68	3071,01	3289,24	3500,46	3492,13	Other service activities

^a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.^a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 2 (101). ZATRUDNIENI ¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ² ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.
PAID EMPLOYMENT ¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES ² FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
a – w tys. osób in thousand persons		ogółem grand total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women	
b – w % in %											
O G Ó Ł E M T O T A L											
O G Ó Ł E M	a	469,5	228,1	241,4	156,0	49,8	106,3	313,5	178,3	135,1	
T O T A L	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ ³ USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (PW = 5003,78 zł) DLA POLSKI											
BY RANGES OF WAGES AND SALARIES ³ ESTABLISHED ON THE BASIS OF A MULTIPLICITY OF AN AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (PW = PLN 5003.78) FOR POLAND											
Do 2100,00 zł	Do 2100,00 zł	a	39,0	22,8	16,2	0,6	0,1	0,5	38,4	22,7	15,7
PLN	PLN	b	8,3	10,0	6,7	0,4	0,3	0,5	12,3	12,7	11,6
and less	and less										
2100,01– 2501,89	2100,01– 50% PW	a	32,8	14,3	18,5	5,7	1,0	4,7	27,1	13,3	13,8
		b	7,0	6,3	7,7	3,7	2,0	4,4	8,6	7,5	10,2
2501,90– 3352,53	50– 67% PW	a	79,3	29,4	49,9	26,0	6,3	19,6	53,3	23,0	30,2
		b	16,9	12,9	20,7	16,7	12,8	18,5	17,0	12,9	22,4
3352,54– 3752,84	67– 75% PW	a	39,0	16,6	22,4	13,4	3,9	9,6	25,6	12,7	12,8
		b	8,3	7,3	9,3	8,6	7,8	9,0	8,2	7,1	9,5
3752,85– 5003,78	75–100% PW	a	110,2	50,2	60,0	43,3	11,9	31,4	66,9	38,3	28,6
		b	23,5	22,0	24,9	27,8	23,9	29,6	21,3	21,5	21,1
5003,79– 6254,73	100–125% PW	a	69,2	33,2	36,0	32,4	10,2	22,2	36,8	23,0	13,9
		b	14,7	14,6	14,9	20,8	20,6	20,8	11,8	12,9	10,3
6254,74– 7505,67	125–150% PW	a	38,4	21,0	17,4	16,1	6,1	10,0	22,3	15,0	7,3
		b	8,2	9,2	7,2	10,3	12,2	9,4	7,1	8,4	5,4
7505,68– 8756,62	150–175% PW	a	20,5	12,4	8,2	7,4	3,9	3,6	13,1	8,5	4,6
		b	4,4	5,4	3,4	4,8	7,7	3,4	4,2	4,8	3,4
8756,63–10007,56	175–200% PW	a	12,6	8,4	4,1	3,8	2,2	1,6	8,8	6,3	2,5
		b	2,7	3,7	1,7	2,4	4,4	1,5	2,8	3,5	1,9
10007,57–11258,51	200–225% PW	a	8,1	5,4	2,7	2,5	1,6	0,9	5,6	3,8	1,8
		b	1,7	2,4	1,1	1,6	3,2	0,9	1,8	2,2	1,3
11258,52–12509,45	225–250% PW	a	5,9	3,8	2,1	1,7	0,9	0,7	4,3	2,9	1,3
		b	1,3	1,7	0,9	1,1	1,9	0,7	1,4	1,6	1,0
12509,46–13760,40	250–275% PW	a	3,9	2,8	1,1	1,3	0,6	0,6	2,6	2,2	0,5
		b	0,8	1,2	0,5	0,8	1,3	0,6	0,8	1,2	0,3
13760,41–15011,34	275–300% PW	a	2,5	1,7	0,8	0,6	0,3	0,4	1,9	1,4	0,5
		b	0,5	0,7	0,4	0,4	0,6	0,3	0,6	0,8	0,4
15011,35–20000,00	300% PW–20000,00	a	4,7	3,4	1,4	1,0	0,6	0,4	3,7	2,8	0,9
		b	1,0	1,5	0,6	0,6	1,2	0,4	1,2	1,6	0,7
Od 20000,01 zł	Od 20000,01 zł	a	3,3	2,6	0,7	0,2	0,2	0,0	3,0	2,4	0,6
PLN	PLN	b	0,7	1,1	0,3	0,1	0,4	0,0	1,0	1,4	0,5
and more	and more										

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 152. 3 W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2501,90-3352,53 zł stanowi 50-67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50-67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 3 on page 152. 3 The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g. the PLN 2501.90-3352.53 range accounts for 50-67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g. the 50-67% range includes wages and salaries accounting for 50.01 to 67.00% of the average wage and salary).

TABL. 2 (101). ZATRUDNIENI ¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ² ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)PAID EMPLOYMENT ¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES ² FOR OCTOBER 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
a – w tys. osób in thousand persons		ogółem grand total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women
b – w % in %										
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ ³ USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (PW = 5035,26 zł) DLA WOJEWÓDZTWA										
BY RANGES OF WAGES AND SALARIES ³ ESTABLISHED ON THE BASIS OF A MULTIPLICITY OF AN AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (PW = PLN 5035.26) FOR VOIVODSHIP										
Do 2100,00 zł PLN	Do 2100,00 zł	a	39,0	22,8	16,2	0,6	0,1	0,5	38,4	22,7
		b	8,3	10,0	6,7	0,4	0,3	0,5	12,3	11,6
2100,01– 2517,63	2100,01– 50% PW	a	33,9	14,7	19,2	6,1	1,1	5,0	27,8	13,6
		b	7,2	6,4	8,0	3,9	2,1	4,7	8,9	7,6
2517,64– 3373,62	50– 67% PW	a	80,2	29,8	50,5	26,3	6,5	19,8	54,0	23,3
		b	17,1	13,0	20,9	16,8	13,0	18,6	17,2	13,1
3373,63– 3776,45	67– 75% PW	a	39,0	16,8	22,2	13,5	3,9	9,6	25,5	12,9
		b	8,3	7,4	9,2	8,6	7,8	9,0	8,1	7,2
3776,46– 5035,26	75–100% PW	a	110,3	50,2	60,1	43,7	12,1	31,6	66,6	38,2
		b	23,5	22,0	24,9	28,0	24,2	29,7	21,3	21,4
5035,27– 6294,08	100–125% PW	a	68,6	33,1	35,5	32,1	10,2	21,9	36,5	23,0
		b	14,6	14,5	14,7	20,6	20,5	20,6	11,6	12,9
6294,09– 7552,89	125–150% PW	a	37,9	20,7	17,2	15,8	6,0	9,8	22,1	14,7
		b	8,1	9,1	7,1	10,1	12,0	9,2	7,1	8,2
7552,90– 8811,71	150–175% PW	a	20,3	12,4	7,9	7,2	3,8	3,4	13,1	8,6
		b	4,3	5,4	3,3	4,6	7,6	3,2	4,2	4,8
8811,72–10070,52	175–200% PW	a	12,2	8,2	4,0	3,7	2,2	1,5	8,5	6,1
		b	2,6	3,6	1,6	2,4	4,4	1,4	2,7	3,4
10070,53–11329,34	200–225% PW	a	8,0	5,3	2,7	2,5	1,5	0,9	5,6	3,8
		b	1,7	2,3	1,1	1,6	3,1	0,9	1,8	2,1
11329,35– 12588,15	225–250% PW	a	5,8	3,8	2,0	1,7	0,9	0,7	4,2	2,8
		b	1,2	1,7	0,8	1,1	1,9	0,7	1,3	1,6
12588,16– 13846,97	250–275% PW	a	3,9	2,8	1,1	1,2	0,6	0,6	2,7	2,2
		b	0,8	1,2	0,4	0,8	1,2	0,6	0,8	1,2
13846,98– 15105,78	275–300% PW	a	2,5	1,7	0,9	0,6	0,3	0,4	1,9	1,4
		b	0,5	0,7	0,4	0,4	0,6	0,3	0,6	0,8
15105,79– 20000,00	300% PW–20000,00	a	4,6	3,3	1,3	0,9	0,6	0,4	3,6	2,7
		b	1,0	1,4	0,5	0,6	1,1	0,4	1,2	1,5
Od 20000,01 zł PLN and more	Od 20000,01 zł	a	3,3	2,6	0,7	0,2	0,2	0,0	3,0	2,4
		b	0,7	1,1	0,3	0,1	0,4	0,0	1,0	1,4

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 152. 3 W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2517,64-3373,62 zł stanowi 50-67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50-67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 3 on page 152. 3 The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g. the PLN 2517.64-3373.62 range accounts for 50-67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g. the 50-67% range includes wages and salaries accounting for 50.01 to 67.00% of the average wage and salary).

TABL. 3 (102). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIETNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^b WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.**PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES^b BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018

GRUPY ZAWODÓW ^c OCCUPATIONAL GROUPS ^c	Zatrudnieni w % Paid employees in %			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0	5035,26	5511,60	4585,21
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	8,4	9,2	7,5	9428,32	10701,71	7946,66
Managers						
Specjaliści	28,3	20,1	36,2	6041,02	7200,47	5433,49
Professionals						
specjaliści nauk fizycznych, matematycz- nych i technicznych	3,4	4,7	2,2	6951,46	7641,88	5541,43
science and engineering professionals						
specjaliści do spraw zdrowia	3,0	0,8	5,1	5966,68	6902,18	5830,25
health professionals						
specjaliści nauczania i wychowania	10,2	4,6	15,5	4948,56	5286,05	4854,50
teaching professionals						
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	7,8	5,1	10,3	5957,13	6731,71	5595,17
business and administration professionals						
specjaliści do spraw technologii informa- cyjno-komunikacyjnych	2,5	4,0	1,0	8799,79	9362,67	6731,84
information and communications technology professionals						
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,5	0,9	2,1	7417,46	7902,34	7215,23
legal, social and cultural professionals						
Technicy i inny średni personel	13,3	10,8	15,7	4899,32	5631,42	4426,14
Technicians and associate professionals						
średni personel nauk fizycznych, che- micznych i technicznych	3,3	4,9	1,9	5383,62	5850,32	4257,71
science and engineering associate professionals						
średni personel do spraw zdrowia	1,3	0,6	1,9	3649,55	4150,56	3498,36
health associate professionals						
średni personel do spraw biznesu i administracji	6,8	4,2	9,2	5021,81	5654,25	4748,58
business and administration associate professionals						
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny legal, social, cultural and related associate professionals	1,6	0,5	2,6	4200,05	4954,44	4075,83
technicy informatycy	0,4	0,6	0,1	5499,46	5688,47	4403,23
information and communications technicians						
Pracownicy biurowi	8,0	6,3	9,7	4155,60	4371,75	4022,80
Clerical support workers						
sekreтари, operatorzy urządzeń biuro- wych i pokrewni	2,5	0,9	3,9	4015,13	4332,35	3943,10
general and keyboard clerks						
pracownicy obsługi klienta	1,3	0,5	2,0	4232,62	5012,86	4035,36
customer services clerks						
pracownicy do spraw finansowo-staty- stycznych i ewidencji materiałowej	3,6	4,5	2,7	4223,67	4316,99	4076,80
numerical and material recording clerks						
pozostali pracownicy obsługi biura	0,7	0,3	1,0	4161,55	4172,14	4158,51
other clerical support workers						

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 152. c Patrz uwagi ogólne, ust. 9 pkt 1 na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes, item 3 on page 152. c See general notes, item 9 point 1 on page 23.

TABL. 3 (102). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIETNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^b WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)**PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES^b BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^c OCCUPATIONAL GROUPS ^c	Zatrudnieni w % Paid employees in %			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
Pracownicy usług i sprzedawcy	10,1	7,1	13,0	3081,35	3285,00	2976,06
Service and sales workers						
pracownicy usług osobistych	2,1	2,0	2,2	3215,97	3438,76	3026,53
personal service workers						
sprzedawcy i pokrewni	5,5	2,2	8,6	3190,03	3827,16	3035,91
sales workers						
pracownicy opieki osobistej i pokrewni ...	0,8	0,1	1,6	2766,61	2934,76	2759,67
personal care workers						
pracownicy usług ochrony	1,7	2,9	0,7	2726,73	2771,00	2549,07
protective services workers						
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,2	0,4	0,1	3487,99	3438,84	3810,96
Skilled agricultural, forestry and fishery workers						
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	13,6	22,7	5,0	4086,23	4293,23	3200,68
Craft and related trades workers						
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	3,0	6,0	0,1	3602,48	3611,51	3042,10
building and related trades workers, excluding electricians						
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	4,6	8,7	0,7	4861,68	4965,06	3578,44
metal, machinery and related trades workers						
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,8	0,9	0,7	3275,24	3744,31	2705,74
handicraft and printing workers						
elektrycy i elektronicy	1,3	2,7	0,1	4919,81	4919,39	4938,69
electrical and electronic trades workers						
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	4,0	4,4	3,5	3436,01	3629,57	3204,32
food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers						
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	10,5	17,2	4,2	4275,36	4454,22	3575,48
Plant and machine operators, and assemblers						
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	3,6	4,9	2,4	4306,06	4717,99	3519,62
stationary plant and machine operators						
monterzy	1,3	1,2	1,4	3806,54	4242,45	3460,38
assemblers						
kierowcy i operatorzy pojazdów	5,6	11,2	0,3	4363,10	4360,76	4434,84
drivers and mobile plant operators						
Pracownicy wykonujący prace proste	7,5	6,2	8,7	2998,20	3349,46	2761,35
Elementary occupations						
w tym:						
of which:						
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,1	0,1	0,0	3064,45	3110,43	2847,43
agricultural, forestry and fishery labourers						
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	2,2	3,2	1,3	3571,71	3693,62	3283,35
labourers in mining, construction, manufacturing and transport						

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 152. c Patrz uwagi ogólne, ust. 9 pkt 1 na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes, item 3 on page 152. c See general notes, item 9 point 1 on page 23.

TABL. 4 (103). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ¹ ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES ¹ FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem grand total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w zł in PLN									
b – ogółem = 100 total = 100									
O G Ó Ł E M T O T A L									
O G Ó Ł E M	a	5035,26	5511,60	4585,21	5173,06	5860,43	4851,21	4966,66	5414,26
T O T A L	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL									
Wyższe ze stopniem nauko- wym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	6496,44	8045,75	5707,05	5794,18	6724,67	5469,72	7317,87	8975,01
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	b	129,0	146,0	124,5	112,0	114,7	112,7	147,3	165,8
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	a	6007,02	7346,51	4841,06	4996,83	6000,71	4614,44	6518,34	7681,27
Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	b	119,3	133,3	105,6	96,6	102,4	95,1	131,2	141,9
Policealne	a	4204,52	4834,93	3882,49	4290,87	5168,33	4079,82	4164,11	4760,33
Post-secondary	b	83,5	87,7	84,7	82,9	88,2	84,1	83,8	87,9
Średnie zawodowe	a	4365,51	4767,60	3822,67	4677,56	5471,99	4113,63	4270,61	4624,82
Vocational secondary	b	86,7	86,5	83,4	90,4	93,4	84,8	86,0	85,4
Średnie ogólnokształcące	a	4021,90	4657,02	3484,01	4180,12	5145,67	3643,52	3979,41	4560,53
General secondary	b	79,9	84,5	76,0	80,8	87,8	75,1	80,1	84,2
Zasadnicze zawodowe	a	3718,42	4057,07	2973,11	3930,02	4702,67	2909,17	3678,86	3960,27
Basic vocational	b	73,8	73,6	64,8	76,0	80,2	60,0	74,1	73,1
Gimnazjalne	a	3380,05	3567,45	2920,20	3397,39	3577,19	2318,62	3377,93	3565,98
Lower secondary	b	67,1	64,7	63,7	65,7	61,0	47,8	68,0	65,9
Podstawowe i niepełne pod- stawowe	a	3414,42	3741,37	2945,91	3524,45	4286,11	2822,33	3386,86	3635,20
Primary and incomplete primary	b	67,8	67,9	64,2	68,1	73,1	58,2	68,2	67,1
WEDŁUG WIEKU BY AGE									
24 lata i mniej	a	3438,73	3686,02	3178,98	3466,19	3876,63	3228,50	3435,64	3671,13
and less	b	68,3	66,9	69,3	67,0	66,1	66,6	69,2	67,8
25–34	a	4734,42	5198,44	4254,31	4398,50	5115,29	4059,23	4838,11	5213,00
	b	94,0	94,3	92,8	85,0	87,3	83,7	97,4	96,3
35–44	a	5504,62	6126,26	4962,61	5285,83	6045,76	4987,47	5611,71	6146,25
	b	109,3	111,2	108,2	102,2	103,2	102,8	113,0	113,5
45–54	a	5189,44	5786,99	4736,19	5488,50	6280,75	5159,52	4964,01	5582,98
	b	103,1	105,0	103,3	106,1	107,2	106,4	99,9	103,1
55–59	a	4974,12	5446,86	4578,21	5249,03	5903,01	4942,44	4740,09	5230,21
	b	98,8	98,8	99,8	101,5	100,7	101,9	95,4	96,6
60–64	a	5280,15	5284,92	5265,29	5592,84	5793,78	5335,39	5068,29	5067,18
	b	104,9	95,9	114,8	108,1	98,9	110,0	102,0	93,6
65 lat i więcej	a	6377,36	6485,85	5443,46	6737,13	7001,42	5469,32	5912,07	5925,36
and more	b	126,7	117,7	118,7	130,2	119,5	112,7	119,0	109,4

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 152.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons; see general notes, item 3 on page 152.

TABL. 4 (103). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ¹ ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES ¹ FOR OCTOBER 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem grand total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w zł in PLN									
b – ogółem = 100 total = 100									
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY									
Do 1,9 roku Up to	a 3567,04	3881,72	3287,79	3559,50	3977,38	3368,05	3568,46	3870,36	3267,02
2,0– 4,9 5,0– 9,9 10,0–14,9 15,0–19,9 20 lat i więcej and more	b 70,8	70,4	71,7	68,8	67,9	69,4	71,8	71,5	74,7
	a 4366,54	4781,31	3960,13	4068,16	4582,34	3814,38	4439,95	4811,53	4011,80
	b 86,7	86,8	86,4	78,6	78,2	89,4	88,9	88,9	91,7
	a 5047,32	5643,06	4428,37	4516,39	5406,70	4090,08	5221,58	5687,08	4603,19
	b 100,2	102,4	96,6	87,3	92,3	84,3	105,1	105,0	105,2
	a 5350,86	5983,92	4725,52	5048,11	6004,70	4654,27	5474,21	5979,67	4774,55
	b 106,3	108,6	103,1	97,6	102,5	95,9	110,2	110,4	109,1
	a 5585,55	6334,07	4946,81	5436,98	6255,81	5127,11	5665,98	6354,80	4785,48
	b 110,9	114,9	107,9	105,1	106,7	105,7	114,1	117,4	109,4
	a 5369,67	5698,98	5064,03	5596,71	6189,22	5297,56	5161,14	5453,48	4693,47
	b 106,6	103,4	110,4	108,2	105,6	109,2	103,9	100,7	107,3

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 152.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons; see general notes, item 3 on page 152.

TABL. 5 (104). MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ¹ NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIANYCH ² WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW ³ WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.THE HIGHEST MONTHLY GROSS ¹ WAGES AND SALARIES IN PAID EMPLOYMENT ² DECILES BY MAJOR OCCUPATIONAL GROUPS ³ FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)								
	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eighth	dziwię- tej ninth
a – ogółem total									
b – mężczyźni men									
c – kobiety women									
w zł in PLN									
O G Ó Ł E M TOTAL	a 2200,00	2758,24	3242,86	3725,00	4219,60	4760,23	5450,37	6403,22	8345,83
	b 2100,00	2780,13	3403,03	3950,33	4482,58	5113,74	5956,09	7117,48	9515,67
	c 2297,93	2740,13	3132,94	3545,58	4007,28	4499,05	5053,57	5833,86	7193,41
Przedstawiciele władz pu- blicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	a 3500,00	4513,75	5621,25	6520,00	7461,78	8515,88	9985,29	12048,33	16455,76
Public government represen- tatives senior officials and managers	b 3650,00	4800,00	6010,67	7081,00	8254,08	9598,07	11228,33	13599,00	19661,67
	c 3318,20	4399,67	5253,18	6025,34	6845,58	7622,64	8561,97	10177,80	13087,80
Specjaliści	a 3275,62	3854,92	4377,11	4833,08	5312,60	5833,29	6462,30	7487,99	9789,27
Professionals	b 3417,78	4200,00	4830,00	5516,99	6205,52	7016,42	8123,83	9683,40	12232,58
	c 3216,00	3748,99	4219,78	4631,86	5017,40	5446,46	5916,67	6550,07	7821,56
Technicy i inny średni personel Technicians and associate professionals	a 2700,00	3227,40	3667,95	4064,17	4424,98	4851,26	5347,00	6136,67	7586,24
	b 2799,67	3551,67	4120,00	4603,17	5069,20	5635,28	6356,02	7263,25	8902,99
	c 2672,08	3094,67	3500,00	3837,01	4143,86	4462,78	4872,83	5375,15	6400,00
Pracownicy biurowi	a 2400,00	2887,50	3220,83	3502,05	3839,45	4197,50	4569,70	5083,33	6200,78
Clerical support workers	b 2449,33	2976,03	3329,05	3639,32	4025,88	4450,65	4862,48	5463,44	6618,20
	c 2367,25	2801,62	3153,49	3443,33	3729,17	4065,80	4414,89	4888,25	5852,34
Pracownicy usług i sprzedawcy Service and sales workers	a 2100,00	2100,00	2263,80	2469,78	2706,52	2923,70	3224,11	3680,00	4542,45
	b 2100,00	2100,00	2241,00	2400,00	2700,80	3010,00	3454,63	4125,93	5388,31
	c 2100,00	2112,00	2295,69	2499,80	2706,94	2901,40	3153,42	3500,00	4219,10

¹ Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 152. ² Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ³ Patrz uwagi ogólne, ust. 9 pkt 1 na str. 23.

¹ See general notes, item 3 on page 152. ² Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ³ See general notes, item 9 point 1 on page 23.

TABL. 5 (104). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ¹ NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH ² WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW ³ WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)**

THE HIGHEST MONTHLY GROSS ¹ WAGES AND SALARIES IN PAID EMPLOYMENT ² DECILES BY MAJOR OCCUPATIONAL GROUPS ³ FOR OCTOBER 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)											
	a – ogółem total	b – mężczyźni men	c – kobiety women	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eighth	dziewią- tej ninth
w zł in PLN												
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	a	2100,00	2116,64	2500,00	2678,32	3122,46	3779,56	4200,00	4600,00	5204,67		
Skilled agricultural, forestry and fishery workers	b	2100,00	2110,00	2150,00	2500,00	3122,46	3812,48	4200,00	4600,00	5204,67		
	c	2678,32	2867,34	3122,46	3122,46	3122,46	3124,02	3753,80	4245,54	5253,43		
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	a	2100,00	2250,00	2750,00	3255,00	3671,62	4126,00	4649,87	5388,66	6616,67		
Craft and related trades workers	b	2100,00	2240,00	2911,59	3463,00	3935,76	4400,00	4971,92	5699,52	6923,92		
	c	2100,00	2304,48	2496,45	2745,00	3042,26	3338,00	3620,00	3969,86	4390,43		
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	a	2226,56	2750,00	3128,00	3541,78	3940,94	4303,76	4766,67	5466,83	6549,41		
Plant and machine operators, and assemblers	b	2164,85	2720,16	3246,23	3750,00	4128,33	4518,40	5054,77	5773,78	6946,07		
	c	2500,00	2798,93	2966,50	3167,22	3427,70	3668,33	3953,55	4335,60	4768,14		
Pracownicy wykonujący prace proste	a	2100,00	2104,00	2396,32	2581,13	2718,41	2894,32	3180,70	3583,20	4235,50		
Elementary occupations	b	2100,00	2100,00	2500,00	2700,00	3000,00	3408,34	3747,47	4220,00	5050,44		
	c	2100,00	2113,45	2377,83	2520,47	2636,63	2760,00	2900,85	3176,81	3584,99		

¹ Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 152. ² Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ³ Patrz uwagi ogólne, ust. 9 pkt 1 na str. 23.

¹ See general notes, item 3 on page 152. ² Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ³ See general notes, item 9 point 1 on page 23.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6 (105). **EMERYCI I RENCISCI ^a**

RETIREEES AND PENSIONERS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	455605	448840	453543	470463	T O T A L
Objęci pozarolniczym systemem ubezpieczeń społecznych	413153	411066	416317	433611	Covered by the non-agricultural social security system
pobierający:					persons receiving:
emerytury	271343	282174	294975	318468	retirement pensions
renty z tytułu niezdolności do pracy	66800	54153	47516	42125	disability pensions
renty rodzinne	75010	74739	73826	73017	survivors pensions
Rolnicy indywidualni	42452	37774	37226	36852	Farmers

^a Przeciętne w roku; bez emerytów i rencistów, którzy otrzymują świadczenia wypłacane przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwo Sprawiedliwości; bez emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia na mocy umów międzynarodowych.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Annual averages; excluding retirees and pensioners, who receive benefits paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior as well as the Ministry of Justice; excluding retirees and pensioners receiving benefits on the basis of international agreements.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (106). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO ^a**
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M G R A N D T O T A L					
Świadczenia w mln zł	8320,6	10185,6	10752,1	11650,7	Benefits in PLN millions
Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
FROM NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM					
Razem Total					
Świadczenia w mln zł	7834,1	9647,8	10211,2	11102,8	Benefits in PLN millions
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1580,15	1955,84	2043,95	2133,79	Average monthly retirement and other pension in PLN
Emerytury Retirement pensions					
Świadczenia w mln zł	5492,7	6998,3	7606,8	8510,5	Benefits in PLN millions
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1686,89	2066,78	2148,98	2226,95	Average monthly retirement pension in PLN
Renty z tytułu niezdolności do pracy Disability pensions					
Świadczenia w mln zł	1029,9	1035,5	947,6	885,0	Benefits in PLN millions
Przeciętna miesięczna renta w zł	1284,81	1593,51	1661,90	1750,67	Average monthly pension in PLN
Renty rodzinne Survivors pensions					
Świadczenia w mln zł	1311,5	1613,9	1656,8	1707,3	Benefits in PLN millions
Przeciętna miesięczna renta w zł	1457,04	1799,54	1870,16	1948,52	Average monthly pension in PLN
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH ^b FARMERS ^b					
Świadczenia w mln zł	486,5	537,8	541,0	547,9	Benefits in PLN millions
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	955,08	1186,54	1211,00	1239,00	Average monthly retirement and other pension in PLN

^a Bez emerytur i rent wypłacanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwo Sprawiedliwości; bez emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych. ^b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 153.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Excluding retirement and other pensions paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior as well as the Ministry of Justice; excluding retirement and other pensions realized on the basis of international agreements. ^b Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 153.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Gospodarstwa domowe

1. Przez **gospodarstwo domowe** rozumie się zespół osób spokrewnionych i niespokrewnionych zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się. Osoby utrzymujące się samodzielnie tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe.

Ze względu na liczbę osób oraz ich stosunek pokrewieństwa wyróżnia się następujące typy gospodarstw domowych:

- 1) rodzinne (jednorodzinne, dwurodzinne, trzyrodzinne i większe),
- 2) nierodzinne (jednoosobowe, wieloosobowe).

2. **Prognoza gospodarstw domowych** do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników narodowych spisów powszechnych ludności i mieszkań z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promalżeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

Budżety gospodarstw domowych

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Od 2004 r. gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** to osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama, czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się.

CHAPTER VIII HOUSEHOLDS. DWELLINGS

General notes

Households

1. **Household** is a group of related or unrelated persons, living together and jointly maintaining themselves. Persons who independently maintain themselves, constitute one-person households.

On the basis of the number of persons and their relationship the following types of households are distinguished:

- 1) family (one-family, two-family, three-family and more),
- 2) non-family (one-person, multi-person).

2. **The households projection** until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of the population and housing censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

Household budgets

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e. the level and structure of available income, expenditures, consumption, equipment of households with durable goods as well as risk of poverty, is a representative **household budget** survey. The survey covers all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. Since 2004 the households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. **One-person** household is understood as a self-sufficient person, i.e. not sharing his/her income with any other person, whether living alone or not. **Multi-person** household is defined as a group of persons living together and maintaining themselves jointly.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane od 2010 r. uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału, przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania, na opłatę za usługi oraz wyposażenie gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące poszczególne społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów i rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura lub renta).

3. **Dochód rozporządzalny** obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

4. **Wydatki** obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budget survey. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data since 2010 obtained from the household budget survey are weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The household budget survey is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e. on purchases of durable goods, on payments for services as well as on equipment of the household with durable goods.

The survey covered all households within randomly selected dwellings representing individual socio-economic groups of the population, i.e. households of: employees, farmers, self-employed, retirees and pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement or other pension).

3. **Available income** includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e. consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid (with income from hired labour, from social benefits – from social security benefits and from other social benefits), excluding contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income is allocated to expenditures and savings increase.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is allocated to purchasing consumer goods and services and savings increase.

4. **Expenditures** include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, jak również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

5. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z przyjętą w badaniu budżetów gospodarstw domowych od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), włączając wydatki na ubezpieczenia na życie w pozycji „pozostałe wydatki na towary i usługi” oraz wydatki na usługi internetowe w pozycji „łączność”.

6. **Spożycie** artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, jak również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. **Zasięg ubóstwa** – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz skrajnego), zastosowano tzw. **oryginalną skalę ekwiwalencji OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z 2 osób dorosłych i 2 w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Expenditures on consumer goods and services are allocated to satisfying household's needs. They include expenditures on goods and services purchased by cash, with the use of debt or credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g. food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g. clothing, books, toys) and durable goods (e.g. cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

5. Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with the nomenclature adopted in household budget survey since 2013 on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item "miscellaneous goods and services" and expenditures on Internet services under item "communication".

6. **Consumption** of foodstuffs (in terms of quantity) in households covers products purchased by cash, with the use of debt or credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering services.

7. **Poverty rates** – a household and thus all its members are regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) falls below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of households on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and extreme). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0.7 – to any other person at that age and weight 0.5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of 2 adult persons and 2 children at the age under 14 is 2.7 times as high as that for a 1-person household.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi w wieku poniżej 14 lat) – 1802 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 734 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1982 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2017 r. – 799 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 2157 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2018 r. odpowiednio: 810 zł oraz 2187 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1507, z późniejszymi zmianami) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r. do III kwartału 2012 r. obowiązywały następujące kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Od IV kwartału 2012 r. do III kwartału 2015 r. kwoty te wynosiły 542 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 456 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Od IV kwartału 2015 r. do III kwartału 2018 r. kwoty te wynosiły 634 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 514 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Natomiast w IV kwartale 2018 r. obowiązywały kwoty odpowiednio: 701 zł i 528 zł.

Granica ubóstwa skrajnego ustalana jest na podstawie minimum egzystencji szacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi w wieku poniżej 14 lat) – 1257 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 545 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1472 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2017 r. było to 582 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1571 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2018 r. odpowiednio: 595 zł oraz 1606 zł.

Mieszkania. Infrastruktura komunalna

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hoteli pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i innych) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i innych).

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the relative poverty threshold was PLN 668 for 1-person households and PLN 1802 for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2015 the threshold was PLN 734 for 1-person households and PLN 1982 for 4-person households, in the fourth quarter of 2017 – PLN 799 for 1-person households and PLN 2157 for 4-person households, while in the fourth quarter of 2018: PLN 810 and PLN 2187, respectively.

”Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2019 item 1507, with later amendments), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. From 2010 to the third quarter of 2012 the line remained at the level of PLN 477 for 1-person households and PLN 351 per 1 person for multi-person households. From the fourth quarter of 2012 to the third quarter of 2015 the line threshold amounted to PLN 542 for 1-person households and PLN 456 per 1 person for multi-person households. From the fourth quarter of 2015 to the third quarter of 2018 the poverty line amounted to PLN 634 for 1-person households and PLN 514 per 1 person for multi-person households. However, in the fourth quarter of 2018, the following amounts are applicable: PLN 701 and PLN 528, respectively.

Extreme poverty threshold sets on the basis of the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for 1-person employees' household. The subsistence minimum determines the level of satisfaction of needs below which a biological threat to life and psychophysical human development occurs. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was PLN 466 for 1-person households and PLN 1257 for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2015 the threshold was PLN 545 for 1-person households and PLN 1472 for 4-person households, in the fourth quarter of 2017 the threshold was PLN 582 for 1-person households and PLN 1571 for 4-person households, while in the fourth quarter of 2018: PLN 595 and PLN 1606, respectively.

Dwellings. Municipal infrastructure

1. Information on **dwelling stocks and dwellings completed** concerns dwellings, rooms and useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o zasobach mieszkaniowych opracowano na podstawie:

- 1) wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań według stanu w dniu 20 maja 2002 r. i 31 marca 2011 r.;
- 2) bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 grudnia, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002-2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. – wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 grudnia, w każdorazowym podziale administracyjnym.

4. Mieszkania sklasyfikowane **według form własności** dotyczą:

- 1) **osób fizycznych** – mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:
 - może być właścicielem całej nieruchomości, np. indywidualny dom jednorodzinny,

Dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

Room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e. with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if they are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

Useful floor area of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchens, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data regarding dwelling stocks have been compiled on the basis of:

- 1) the results of the Population and Housing Census as of 20th May 2002 and 31st March 2011;
- 2) the balance of dwelling stocks, as of 31st December, in each administrative division.

3. Balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from the last census (for the years 2002-2009 the basis constituted the results of 2002 census, since 2010 – the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases in dwelling stocks.

Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31st December, in each administrative division.

4. Dwellings classified by type of ownership concern:

- 1) **natural persons** – dwellings owned by a natural person (one or more), but this person:
 - can be owner of whole real estate, for example individual detached house,

- może posiadać udział w nieruchomości wspólnej jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których na mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 845, z późniejszymi zmianami) zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.

Pojęcie **wspólnoty mieszkaniowej** odnosi się do budynku wielomieszkaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnioną własność, potwierdzoną wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku;

- 2) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);
- 3) **gmin (komunalne)** – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: podmioty lecznicze, jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;
- 4) **towarzystw budownictwa społecznego;**
- 5) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);
- 6) **Skarbu Państwa** – mieszkania pozostające w zasobie lub zarządzie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, Agencji Mienia Wojskowego oraz organów administracji państwowej, np. ministerstw;
- 7) **innych podmiotów** – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż (ale jeszcze niesprzedane osobom fizycznym) lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji, partii, związków zawodowych itp.

5. Dane o **mieszkaniach**, których **budowę rozpoczęto** dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

6. Informacje o **mieszkaniach**, **powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

- can have a share in the common real estate, as the owner of dwelling for example located in a block of flats included in a condominium. Here also dwellings in building of housing cooperatives are included, for which by the law of 15th December 2000 on housing cooperatives (uniform text Journal of Laws 2018 item 845, with later amendments) a separate ownership right for the benefit of a natural person (natural persons) was established, exposed in a real estate register.

The term **condominium** refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate ownerships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residential and business premises) in a given building;

- 2) **housing cooperatives** – member-owned dwellings (occupied on the basis of the cooperative ownership right to a residential premise) and tenant's dwellings (occupied on the basis of a contract of tenancy);
- 3) **gminas (municipal)** – dwellings owned by a gmina or powiat (local government community) and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: health care entities, social assistance organisational units, family support and foster care system units, units of education system, cultural institutions;
- 4) **public building societies;**
- 5) **companies** (of public and private sector);
- 6) **State Treasury** – dwellings remaining in the stock or under the management of National Center for Agricultural Support, Military Property Agency and organs of state administration, e.g. ministries;
- 7) **other entities** – dwellings owned by institutions constructing for profit – for sale (but not yet sold to natural persons) or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, foundations, political parties, labour unions etc.

5. Data on **dwellings** in which **construction has begun** concern dwellings: in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a result of enlarging building (the enlarged part), created as a result of adapting non-residential spaces.

6. Information on **dwellings**, **useful floor area of dwellings** as well as **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged part) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora;
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku;
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego;
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego;
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów.

7. W związku ze **zmianą metodologiczną**, od 2018 r. dane o efektach budownictwa „indywidualnego” realizowanego z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku, zostały włączone do formy budownictwa „przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”. Dane o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej oraz izbach oddanych do użytkowania przeliczono** zgodnie z nowo obowiązującą metodologią. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto**, ze względu na **brak możliwości dokonania przeliczeń wstecz** zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa („indywidualne” oraz „na sprzedaż lub wynajem”), dla lat 2010-2017 zaprezentowano według metodologii obowiązującej do 2017 r.

8. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

9. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

The division of dwellings into buildings of housing cooperatives, private buildings (i.e. realized by natural persons, churches and religious associations) as well as dwellings realized for sale or rent was made on the basis of the way of financing the construction or dwellings designing.

Information regarding the effects of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons, foundations, churches and religious associations, intended for the own use of the investor;
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit;
- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, intended for persons being members of these cooperatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realised entirely from the budget of gmina (primarily with a public assistance or intervention character);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) using credit from the state bank BGK;
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), intended for meeting the residential needs of the employees of these companies.

7. Due to **methodological change**, since 2018, data regarding effects of "private construction" realised for sale or rent in order to achieve a profit, are included into the form of construction "for sale or rent". Data on **dwellings, useful floor area and rooms completed are recalculated** according to the new methodology. Data on **dwellings in which construction has begun**, due to the **impossibility of recalculating data back**, according to the revised scope of forms of construction ("private" and "for sale or rent"), for the years 2010-2017 are presented according to methodology valid until 2017.

8. Information on municipal installations and services was compiled using the **kind-of-activity method**, i.e. according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Data on municipal installations concern operative installations.

9. Information regarding the water supply, the sewage and gas supply systems includes systems serving households and others.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

10. Źródło uliczne jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

11. Dane o korzystających z wodociągu i kanalizacji obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

12. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej obejmują również gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

13. Informacje z zakresu ciepłownictwa obejmują budynki mieszkalne oraz urzędy i instytucje ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służący do przesyłania i dystrybucji czynnika grzewczego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 755, z późniejszymi zmianami).

Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and gas.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e. conduits receiving sewage from the street network, while they do not include sewers designed exclusively for draining runoff.

Water supply, sewage and gas supply connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in the case of the sewage system, with the main drainage system.

10. As street outlet we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

11. Data regarding the users of water supply and sewage systems include the population living in residential buildings connected to a defined system.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population connected to the water supply system, sewage system and gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

12. Data regarding the number of consumers and the consumption of electricity also include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Consumption of electricity and gas from gas supply system in households is established on the basis of an advance payment system.

13. Information within the range of heating regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line – with is considered as a system of conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10th April 1997 Energetic Law (uniform text Journal of Laws 2019 item 755, with later amendments).

Dane w tabl. 18(124) dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

14. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, aleje spacerowe, place, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Data in table 18(124) apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing cooperatives or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

14. Strolling-recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, walkways, squares, benches etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Gospodarstwa domowe

Households

TABL. 1 (107). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 grudnia

HOUSEHOLDS PROJECTION

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys.								
HOUSEHOLDS in thousands								
O G Ó Ł E M	866,7	899,5	929,0	918,7	897,7	885,1	877,9	TOTAL
Miasta	608,8	620,3	626,8	611,6	587,1	569,4	558,2	Urban areas
Wieś	257,9	279,1	302,2	307,1	310,6	315,7	319,8	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH								
AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLDS								
O G Ó Ł E M	2,66	2,58	2,50	2,51	2,55	2,57	2,56	TOTAL
Miasta	2,41	2,33	2,27	2,27	2,31	2,32	2,31	Urban areas
Wieś	3,27	3,13	2,98	2,99	3,01	3,01	3,00	Rural areas

Budżety gospodarstw domowych

Household budgets

TABL. 2 (108). **GOSPODARSTWA DOMOWE**

HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	2032	2215	2213	2173	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,90	2,73	2,64	2,61	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,14	1,08	1,08	1,08	employed
pobierających świadczenia społeczne	0,76	0,76	1,16	1,14	receiving social benefits
w tym emerytury lub renty	0,62	0,62	0,64	0,65	of which retirement and other pension
pozostających na utrzymaniu ^a	0,92	0,82	0,34	0,32	dependents ^a

a Od 2017 r. bez dzieci w wieku 15-18 lat otrzymujących świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”.

a Since 2017 excluding children aged 15-18 receiving child-raising benefit "Family 500+”.

TABL. 3 (109). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Dochód rozporządzalny	1256,79	1380,92	1649,04	1737,54	Available income
w tym dochód do dyspozycji ...	1212,87	1339,14	1602,35	1681,85	of which disposable income
w tym dochód:					of which income:
z pracy najemnej	688,28	766,13	837,42	930,56	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego					
w rolnictwie	29,90	29,63 ^a	57,17 ^b	33,47 ^c	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	132,29	135,18	187,60	197,04	from self-employment
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	303,20	327,39	370,72	385,95	from social security benefits
z pozostałych świadczeń społecznych	43,50	55,40	126,64	124,25	from other social benefits

a-c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 62,68%, b – 33,22%, c – 44,10%.

a-c Relative error of estimates exceeds 10% and equals: a – 62.68%, b – 33.22%, c – 44.10%.

TABL. 4 (110). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Wydatki ogółem	1007,95	1058,53	1197,67	1288,99	Total expenditures
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^a	964,04	1016,75	1150,98	1233,30	of which consumer goods and services ^a
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	244,24	264,59	306,01	317,79	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	29,79	32,71	33,69	38,31	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	53,51	52,84	56,97	65,92	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	200,52	216,36	234,00	233,19	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	58,93	53,31	59,31	67,03	furnishings, household equipment and routine household maintenance
zdrowie	46,95	61,31	67,27	68,84	health
w tym wyroby farmaceutyczne	25,91	33,58	36,63	38,88	of which pharmaceutical products
transport	97,62	88,83	106,98	134,53	transport
łączność ^b	42,66	57,62	58,57	58,16	communication ^b
rekreacja i kultura ^c	92,13	65,78	75,57	81,44	recreation and culture ^c
edukacja	11,63	9,85	11,24	15,50	education
restauracje i hotele	20,47	41,55	50,26	55,99	restaurants and hotels
pozostałe towary i usługi	53,59	58,90	70,57	77,49	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	30,88	32,91	38,16	43,30	of which personal care

^a Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. ^b Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. ^c Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe.

^a Including pocket money not considered in items by types of expenditures. ^b Since 2013 including expenditures on Internet services. ^c Since 2013 excluding expenditures on Internet services.

TABL. 5 (111). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg ...	6,05	5,14	5,04	4,98	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	4,23	3,18	2,90	2,80	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,30	5,01	5,17	5,10	Meat ^c in kg
w tym:					of which:
mięso surowe	3,08	2,86	2,95	2,88	raw meat
w tym drób	1,29	1,51	1,56	1,52	of which poultry
wędliny i inne przetwory mięsne ^d ...	2,12	1,91	1,99	2,01	processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,42	0,30	0,27	0,27	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	3,90	3,13	3,39	3,30	Milk ^f in l
Jogurty w kg	x	0,61	0,65	0,64	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^g w kg	0,97	0,86	0,95	0,98	Cheese and curd ^g in kg
Jaja w szt.	11,83	10,08	10,75	10,77	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ^h w kg	1,26	1,10	1,06	1,05	Oils and fats ^h in kg
w tym masło	0,31	0,28	0,28	0,28	of which butter
Owoce w kg	3,41	3,58	3,87	3,98	Fruit in kg
Warzywa w kg	9,62	7,92	8,11	8,01	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	4,89	3,44	3,25	3,09	of which potatoes
Cukier w kg	0,96	0,85	0,70	0,67	Sugar in kg
Kawa, herbata i kakao w kg	0,29	0,24	0,25	0,24	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne lub źródlane w l	3,62	4,10	4,87	5,36	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	1,01	0,97	1,02	1,01	Fruit and vegetable juices in l

^a Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. ^b Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. ^c Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). ^d Łącznie z wyrobami garmażeryjnymi, od 2013 r. bez przetworów podrobowych. ^e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. ^f Bez zagęszczonego i w proszku. ^g Od 2013 r. bez serków słodkich. ^h Od 2013 r. bez boczku surowego.

^a Since 2013 excluding potato flour. ^b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. ^c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in item "Oils and fats"). ^d Including ready-to-serve food, since 2013 excluding offal preparations. ^e Until 2012 defined as "Fish"; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products as well as since 2013 excluding canned fish. ^f Excluding condensed and powdered milk. ^g Since 2013 excluding sweet cottage cheese. ^h Since 2013 excluding raw bacon.

TABL. 6 (112). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Pralka automatyczna	93,8	95,9	96,6	95,2	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	19,2	30,8	39,3	46,4	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	52,0	55,1	55,8	60,5	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą cера- miczną, indukcyjną	x	15,8	21,0	24,6	Electric cooker with ceramic plate, inductive
Samochód osobowy	57,5	58,1	60,2	65,6	Passenger car
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwa- rzania dźwięku ^b	x	67,9	63,2	63,2	Equipment for reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny	98,7	97,5	94,9	97,6	Television set
Urządzenie do odbioru telewizji sateli- tarnej lub kablowej	77,2	80,8	73,3	77,8	Satellite or cable television equipment
Telefon komórkowy	93,6	96,7	97,5	97,9	Mobile phone
w tym smartfon	x	47,0	63,9	74,7	of which smartphone
Zestaw kina domowego	17,3	14,4	12,6	16,5	Home theatre system
Komputer osobisty	67,5	76,2	77,8	77,2	Personal computer
Urządzenie z dostępem do Internetu ^c	x	x	x	75,2	Device with access to the Internet ^c
Drukarka	x	34,7	32,5	39,3	Printer
w tym wielofunkcyjna	x	19,9	22,6	28,6	of which multifunction printer

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych, radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę. c Komputery, laptopy, tablety, telewizory, smartfony, inne posiadające dostęp do Internetu.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player, radio tape recorder with compact disc player, stereo music system. c Personal computers, tablets, television set, smartphones, others with access to the Internet.

TABL. 7 (113). **WSKAŹNIKI ZASIĘGU UBÓSTWA W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	20,1	16,8	9,7	8,3	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	9,8	13,6	8,5	6,4	“legal” poverty threshold
granicy ubóstwa skrajnego	7,1	8,6	3,0	2,0	extreme poverty threshold

a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 166.

a See general notes, item 7 on page 166.

Mieszkania. Infrastruktura komunalna

Dwellings. Municipal infrastructure

TABL. 8 (114). ZASOBY MIESZKANIOWE ^a

Stan w dniu 31 grudnia

DWELLING STOCKS ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Mieszkania w tys.	781,1	836,6	863,5	879,2	639,7	239,5
Dwellings in thousands						
Izby w mieszkaniach w tys.	2973,4	3172,6	3266,0	3319,0	2243,7	1075,3
Rooms in dwellings in thousands						
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	55203,9	60042,0	62241,6	63481,3	40489,7	22991,6
Useful floor area in thousand m ²						
Przeciętna w zasobach mieszkaniowych:						
Dwelling stocks, average:						
liczba izb w mieszkaniu	3,81	3,79	3,78	3,77	3,51	4,49
number of rooms in a dwelling						
powierzchnia użytkowa w m ² :						
useful floor area in m ² :						
1 mieszkania	70,7	71,8	72,1	72,2	63,3	96,0
per dwelling						
na 1 osobę	24,3	26,0	26,8	27,2	27,3	27,1
per person						
liczba osób ^b na:						
number of persons ^b :						
1 mieszkanie	2,91	2,76	2,69	2,65	2,32	3,54
per dwelling						
1 izbę	0,77	0,73	0,71	0,70	0,66	0,79
per room						

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 25.

a Based on balances. b See general notes, item 13 on page 25.

TABL. 9 (115). MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH ^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE

Stan w dniu 31 grudnia

DWELLINGS IN DWELLING STOCKS ^a FITTED WITH INSTALLATIONS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with				
	wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating
OGÓŁEM	2010 99,2	97,7	95,2	55,8	85,7
TOTAL	2015 99,3	97,9	95,6	54,8	86,9
	2017 99,3	98,0	95,7	55,1	87,5
	2018 99,3	98,1	95,9	54,5	87,8
Miasta	2010 99,8	99,1	97,1	72,6	88,8
Urban areas	2015 99,8	99,2	97,3	71,0	89,7
	2017 99,9	99,2	97,5	71,3	90,3
	2018 99,9	99,3	97,5	70,4	90,5
Wieś	2010 97,5	93,9	89,8	8,2	77,1
Rural areas	2015 97,8	94,5	90,8	10,5	79,2
	2017 97,9	94,8	91,2	11,6	80,0
	2018 97,9	94,9	91,4	12,0	80,4

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 10 (116). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2018 R.**

HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Allowances paid out to users of					
		gminnych gminas	spółdziel- czych cooperatives	wspólnot mieszka- niowych housing cooperative	prywatnych private	towarzystw budow- nictwa spo- łecznego public building society	innych others

a – liczba dodatków
number of allowancesb – kwota dodatków w tys. zł
amount of allowances
in PLN thousandsc – przeciętna wysokość
dodatku w zł
average value of
allowance in PLN

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	235890	97285	49714	41791	29719	8271	9110
TOTAL	b	46152,0	18993,5	9031,1	6949,4	7256,6	1853,4	2068,0
	c	195,65	195,24	181,66	166,29	244,18	224,09	227,00
Miasta	a	206364	88273	46836	37273	20720	8048	5214
Urban areas	b	39896,1	17015,8	8398,1	6058,2	5508,5	1791,4	1124,0
	c	193,32	192,76	179,31	162,53	265,86	222,59	215,58
Wieś	a	29526	9012	2878	4518	8999	223	3896
Rural areas	b	6255,9	1977,6	633,0	891,2	1748,1	62,0	944,0
	c	211,88	219,44	219,94	197,26	194,26	278,08	242,29

W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	41,2	21,1	17,7	12,6	3,5	3,9
TOTAL	b	100,0	41,2	19,6	15,1	15,7	4,0	4,5
	c	100,0	42,8	22,7	18,1	10,0	3,9	2,5
Miasta	a	100,0	42,8	22,7	18,1	10,0	3,9	2,5
Urban areas	b	100,0	42,7	21,0	15,2	13,8	4,5	2,8
Wieś	a	100,0	30,5	9,7	15,3	30,5	0,8	13,2
Rural areas	b	100,0	31,6	10,1	14,2	27,9	1,0	15,1

TABL. 11 (117). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**

ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo Area of grounds transferred to investors for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gmina stocks for dwelling construction			
		ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
			spółdzielcze cooperatives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which improved	razem total	w tym uzbrojone of which improved
			w ha in ha					
OGÓŁEM	2010	130,5	19,6	92,6	1172,6	905,1	2675,1	735,1
TOTAL	2015	65,2	2,2	39,2	990,8	812,3	2529,3	716,8
	2017	74,3	0,6	64,2	913,5	791,3	2170,6	705,4
	2018	79,7	0,8	52,6	928,3	790,8	2197,0	691,4
Miasta	2010	52,9	19,6	23,8	1044,4	865,0	873,4	401,4
Urban areas	2015	37,4	2,2	13,8	902,4	792,6	709,5	367,6
	2017	33,2	0,6	24,7	883,7	782,1	685,9	368,6
	2018	50,9	0,4	25,1	898,3	781,3	727,7	358,7
Wieś	2010	77,6	-	68,8	128,2	40,1	1801,7	333,7
Rural areas	2015	27,8	0,0	25,4	88,4	19,7	1819,8	349,2
	2017	41,1	0,0	39,5	29,8	9,2	1484,7	336,8
	2018	28,8	0,4	27,5	30,0	9,5	1469,3	332,7

TABL. 12 (118). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	13073	13925	19433	19170	T O T A L
Spółdzielcze	424	-	293	277	Cooperatives
Komunalne (gminne)	9	87	42	124	Municipal (gminas)
Zakładowe	-	18	89	5	Company
Indywidualne	5512	5438	7184	5946	Private
Spoleczne czynszowe	157	101	27	125	Public building society
Na sprzedaż lub wynajem	6971	8281	11798	12693	For sale or rent

TABL. 13 (119). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Mieszkania	11815	13182	15815	16664	Dwellings
miasta	7865	8362	10450	11213	urban areas
wieś	3950	4820	5365	5451	rural areas
Spółdzielcze	537	225	116	203	Cooperative
Komunalne (gminne)	457	192	264	187	Municipal (gmina)
Zakładowe	69	34	33	24	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	6191	8685	11420	12219	For sale or rent ^a
Spoleczne czynszowe	205	108	46	77	Public building society
Indywidualne ^a	4356	3938	3936	3954	Private ^a
miasta	1374	958	905	836	urban areas
wieś	2982	2980	3031	3118	rural areas
Mieszkania na 1000 zawar- tych małżeństw	868	1112	1256	1336	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	901	1129	1316	1428	Urban areas
Wieś	810	1083	1153	1179	Rural areas
Izby	46801	47449	55319	57201	Rooms
miasta	26921	24896	30864	32003	urban areas
wieś	19880	22553	24455	25198	rural areas
Spółdzielcze	1729	610	423	664	Cooperative
Komunalne (gminne)	1104	412	661	460	Municipal (gmina)
Zakładowe	258	125	121	88	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	18463	23838	32225	34070	For sale or rent ^a
Spoleczne czynszowe	614	282	120	180	Public building society
Indywidualne ^a	24633	22182	21769	21739	Private ^a
miasta	8022	5525	5097	4640	urban areas
wieś	16611	16657	16672	17099	rural areas
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	1145839	1137614	1305197	1342406	Useful floor area of dwellings in m²
miasta	620870	565417	686557	713350	urban areas
wieś	524969	572197	618640	629056	rural areas
Spółdzielcze	30972	11904	9201	14569	Cooperative
Komunalne (gminne)	19316	7339	11942	7719	Municipal (gmina)
Zakładowe	4302	2201	1981	1505	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	394045	507353	684961	722902	For sale or rent ^a
Spoleczne czynszowe	10626	5074	2311	3505	Public building society
Indywidualne ^a	686578	603743	594801	592206	Private ^a
miasta	229755	155445	141823	134757	urban areas
wieś	456823	448298	452978	457449	rural areas

^a Dane za lata 2010, 2015 i 2017 zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 170.

^a Data for 2010, 2015 and 2017 have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook, see general notes, item 7 on page 170.

TABL. 13 (119). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**

DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	97,0	86,3	82,5	80,6	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	78,9	67,6	65,7	63,6	urban areas
wieś	132,9	118,7	115,3	115,4	rural areas
Spółdzielcze	57,7	52,9	79,3	71,8	Cooperative
Komunalne (gminne)	42,3	38,2	45,2	41,3	Municipal (gmina)
Zakładowe	62,3	64,7	60,0	62,7	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	63,6	58,4	60,0	59,2	For sale or rent ^a
Spółeczne czynszowe	51,8	47,0	50,2	45,5	Public building society
Indywidualne ^a	157,6	153,3	151,1	149,8	Private ^a
miasta	167,2	162,3	156,7	161,2	urban areas
wieś	153,2	150,4	149,4	146,7	rural areas

^a Dane za lata 2010, 2015 i 2017 zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 170.

^a Data for 2010, 2015 and 2017 have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook, see general notes, item 7 on page 170.

TABL. 14 (120). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**

DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
			razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms			
				1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
OGÓŁEM	2010 ^a	11815	4356	0,3	1,6	5,3	92,9	7459	4,9	28,4	42,4	24,3
TOTAL	2015 ^a	13182	3938	0,1	0,9	4,2	94,8	9244	6,4	41,1	34,0	18,5
	2017 ^a	15815	3936	0,3	0,9	5,0	93,8	11879	7,1	35,9	36,3	20,7
	2018	16664	3954	0,2	1,0	5,4	93,4	12710	6,3	37,8	35,9	19,9
Miasta	2010 ^a	7865	1374	0,3	2,3	5,2	92,2	6491	4,9	30,5	42,1	22,4
Urban areas	2015 ^a	8362	958	0,1	1,4	4,2	94,4	7404	7,4	44,0	33,5	15,2
	2017 ^a	10450	905	0,8	1,0	5,2	93,0	9545	7,8	37,9	37,1	17,2
	2018	11213	836	0,2	1,3	6,7	91,7	10377	7,2	41,6	36,2	14,9
Wieś	2010 ^a	3950	2982	0,3	1,2	5,3	93,2	968	4,9	14,3	44,3	36,6
Rural areas	2015 ^a	4820	2980	0,1	0,8	4,2	94,9	1840	2,6	29,3	36,3	31,7
	2017 ^a	5365	3031	0,2	0,9	4,9	94,0	2334	4,1	27,8	33,1	35,0
	2018	5451	3118	0,1	0,9	5,1	93,9	2333	2,5	21,0	34,6	41,8

^a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 170.

^a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook, see general notes, item 6 on page 170.

TABL. 15 (121). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**

Stan w dniu 31 grudnia

WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km:					Distribution network in km:
Wodociągowa	14163,2	15667,8	16123,6	16396,0	Water supply
miasta	3803,0	4024,1	4099,6	4191,8	urban areas
wieś	10360,2	11643,7	12024,0	12204,2	rural areas
Kanalizacyjna ^a	7779,2	10306,0	10699,9	10932,0	Sewage ^a
miasta	3241,4	3521,3	3609,3	3687,9	urban areas
wieś	4537,8	6784,7	7090,6	7244,1	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.:					Connections leading to residential buildings in units:
Wodociągowe	241441	281612	295622	305552	Water supply network
miasta	111264	121882	124483	126477	urban areas
wieś	130177	159730	171139	179075	rural areas
Kanalizacyjne	158359	196749	206703	209485	Sewage network
miasta	92201	98502	100889	101964	urban areas
wieś	66158	98247	105814	107521	rural areas
Zdroje uliczne	192	320	188	190	Street outlets
Miasta	72	88	91	95	Urban areas
Wieś	120	232	97	95	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	74,8	75,7	77,9	82,0	Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	52,8	51,4	52,6	54,3	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	35,2	34,6	35,4	36,6	per capita in m ³
Wieś w hm ³	21,9	24,3	25,3	27,7	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	80,3	81,3	86,6	89,0	Wastewater discharged by sewage network (during the year) in hm³
W tym oczyszczane	80,3	81,3	86,6	88,9	Of which treated
^a Łącznie z kolektorami.					
^a Including collectors.					

TABL. 16 (122). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	856,1	846,1	873,9	899,9	Consumers (as of 31 XII) in thousands
Miasta	617,5	612,2	618,8	642,0	Urban areas
Wieś	238,6	233,8	255,0	257,9	Rural areas
Zużycie:					Consumption:
W GWh	1891,3	1655,8	1711,6	1816,4	In GWh
miasta	1259,6	1087,8	1063,4	1144,9	urban areas
wieś	631,7	568,0	648,2	671,5	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	840,3	731,4	715,7	771,1	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	2039,7	1776,8	1718,3	1783,4	per consumer ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	2648,2	2429,1	2541,7	2603,7	rural areas – per consumer ^a

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

^a For calculations the number of consumers as of 31st December was used.

Source: data of the Ministry of Energy.

TABL. 17 (123). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 grudnia

GAS SUPPLY NETWORK AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	5308,4	6604,6	7056,3	7252,1	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	740,8	960,4	960,9	981,2	of which transmission
miasta	69,7	84,9	84,9	87,2	urban areas
wieś	671,1	875,5	876,0	894,0	rural areas
Miasta	3218,8	3513,9	3697,8	3742,1	Urban areas
Wieś	2089,6	3090,6	3358,5	3510,0	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	101270	114913	125087	129973	Connections leading to residential and non-residential buildings in units
Miasta	84508	90336	95965	98039	Urban areas
Wieś	16762	24577	29122	31934	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys.	403,3	402,5	415,6	415,4	Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands
Miasta	387,5	376,8	387,7	387,6	Urban areas
Wieś	15,8	25,7	27,9	27,9	Rural areas
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system (during the year):
W GWh ^b	239,2	2206,5	2465,1	2577,7	In GWh ^b
miasta	215,5	1894,7	2106,8	2202,3	urban areas
wieś	23,7	311,8	358,3	375,4	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh ^c	105,4	957,4	1062,7	1107,2	Per capita in kWh ^c
miasta	143,8	1273,9	1418,0	1483,2	urban areas
wieś	30,7	381,4	429,7	445,1	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. bc W 2010 r. w jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.

a Including consumers connected to collective gas-meters. bc In 2010 in natural units: b – hm³, c – m³.

TABL. 18 (124). **OGRZEWNICTWO ^a**

Stan w dniu 31 grudnia

HOUSE-HEATING ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła przesyłowa w km	1052,0	1147,7	1152,8	1178,4	1123,9	54,5	Heating transmission network in km
Kotłownie	759	1280	1410	1343	1024	319	Boiler rooms
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	15542,1	12903,4	13921,9	13954,0	13776,4	177,6	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam ³	113832	143452	160142	163223	156890	6333	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkalnych	76562	85939	89420	90535	89514	1021	of which residential buildings

a W 2014 r. zmieniono zakres podmiotowy badania.

a In 2014 the scope of subject research changed.

TABL. 19 (125). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
 POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY NETWORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:					Population in thousands – using ^a :
wodociągu ^b	2108,4	2218,9	2238,6	2250,2	water supply system ^b
miasta	1468,1	1468,1	1466,7	1467,7	urban areas
wieś	640,3	750,8	771,9	782,5	rural areas
kanalizacji ^b	1715,3	1907,7	1930,7	1940,1	sewage system ^b
miasta	1399,9	1409,6	1409,5	1410,7	urban areas
wieś	315,3	498,0	521,2	529,4	rural areas
gazu	1157,8	1133,4	1144,5	1134,1	gas supply system
miasta	1099,1	1044,3	1047,0	1033,8	urban areas
wieś	58,7	89,1	97,5	100,3	rural areas
Ludność – w % ogółu ludności ^c – korzystająca ^a z:					Population – in % of total population ^c – using ^a :
wodociągu	92,7	96,2	96,3	96,4	water supply system
miasta	97,9	98,7	98,8	98,8	urban areas
wieś	82,5	91,5	92,0	92,3	rural areas
kanalizacji	75,4	82,7	83,1	83,1	sewage system
miasta	93,4	94,8	94,9	95,0	urban areas
wieś	40,6	60,7	62,1	62,4	rural areas
gazu	50,9	49,1	49,2	48,6	gas supply system
miasta	73,3	70,2	70,5	69,6	urban areas
wieś	7,6	10,9	11,6	11,8	rural areas

a Dane szacunkowe. b Od 2015 r. dane według zmienionej metody szacowania. c Na podstawie bilansów.

a Estimated data. b Since 2015 data are given according to new method of estimation. c Based on balances.

DZIAŁ IX EDUKACJA I WYCHOWANIE

CHAPTER IX EDUCATION

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 996, z późniejszymi zmianami), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami).

Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19:

- 1) w szkołach podstawowych kształcą się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy ósmej, co skutkuje brakiem absolwentów z lat szkolnych 2016/17 i 2017/18 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową),
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają likwidacji,
- 3) w branżowych szkołach I stopnia pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - a) podstawowe,
 - b) gimnazja,
 - c) ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe;
- 3) szkoły policealne;
- 4) uczelnie;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14th December 2016 (uniform text Journal of Laws 2018 item 996, with later amendments), the Education System Law of 7th September 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education and Science Law of 20th July 2018 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments).

The reform of the education system began on 1st September 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2018/19 school year:

- 1) the first cohort of pupils following the eighth grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of graduates from the 2016/17 and 2017/18 school years (transition from a 6-year to 8-year primary school),
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out,
- 3) the remaining students enrolled in basic vocational school sections are pursuing their education in stage I sectoral vocational schools

2. The presented data include:

- 1) pre-primary establishments;
- 2) schools for children and youth and for adults:
 - a) primary schools,
 - b) lower secondary schools,
 - c) upper secondary and post-primary schools;
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education and care centres, youth educational centres, youth sociotherapy centres and rehabilitation and education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

4. Szkoły (z wyjątkiem uczelni) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Uczelnie mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) **gimnazja**;
- 3) 3-letnie **szkoły specjalne przysposabiające do pracy**;
- 4) 3-letnie **branżowe szkoły I stopnia** (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie **zasadnicze szkoły zawodowe**);
- 5) 3-letnie **licea ogólnokształcące**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 6) 4-letnie **technika**;
- 7) **ogólnokształcące szkoły artystyczne** dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;
- 8) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03-2013/14 – 3-letnie licea profilowane,
 - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące,
 - 2004/05-2013/14 – 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

6. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie);
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competences of a public schools. A non-public school can obtain the competences of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary and lower secondary schools can only be public or non-public schools with the competences of public schools.

Higher education institutions can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Schools for children and youth (including special schools) comprise:

- 1) **primary schools** including sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school curriculum;
- 2) **lower secondary schools**;
- 3) 3-year **special job-training schools**;
- 4) 3-year **stage I sectoral vocational schools** (until the 2016/17 school year 2-, 3-year **basic vocational schools**);
- 5) 3-year **general secondary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 6) 4-year **technical secondary schools**;
- 7) **general art schools** leading to professional certification (excluding special schools), with the exception of schools providing art education only;
- 8) schools operating in the school years:
 - 2002/03-2013/14 – 3-year specialised secondary schools,
 - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools,
 - 2004/05-2013/14 – 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

6. Post-secondary schools – educating in day, evening, extramural and full-time mode – comprise:

- 1) post-secondary schools (1-, 1.5- or 2-year) including special schools;
- 2) colleges of social work (3-year);
- 3) foreign language teacher training colleges (3-year) and teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not obtain the Bachelor's degree.

7. Uczelnie realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu uczelni:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 4) do roku akademickiego 2012/13 nie obejmują uczelni resortu obrony narodowej.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych uczelni łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi.

8. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie stacjonarnej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
 - 2) gimnazja dla dorosłych;
 - 3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
 - 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
- 2002/03-2013/14 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych oraz 4-letnie technika dla dorosłych,
 - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2004/05-2014/15 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,
 - 2002/03-2012/13 – 3-letnie licea profilowane dla dorosłych.
 - 2002/03-2016/17 – 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych.

9. Prezentowane dane o nauczaniu języka mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego obejmują samodzielne szkoły dla dzieci i młodzieży mniejszości narodowych i etnicznych oraz posługujących się językiem regionalnym, jak również szkoły i zespoły międzyszkolne, w których organizowane są dodatkowe zajęcia z nauczania tych języków.

7. Higher education institutions provide full-time and part-time programmes of education. Data regarding higher education institutions:

- 1) until the 2015/16 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the Bachelor's degree.
- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 4) until the 2012/13 academic year, do not include higher schools of the Ministry of National Defence.

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their branches and branch basic organisational units.

8. Schools for adults – educating in full-time and extramural form – comprise:

- 1) primary schools for adults;
 - 2) lower secondary schools for adults;
 - 3) 3-year general secondary schools for adults;
 - 4) schools operating in the school years:
- 2002/03-2013/14 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 4-year technical secondary schools for adults,
 - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2004/05-2014/15 – 3-year supplementary technical secondary schools for adults based on the curriculum of basic vocational school,
 - 2002/03-2012/13 – 3-year specialised secondary schools for adults,
 - 2002/03-2016/17 – 3-year general secondary schools for adults.

9. Data on teaching a language of national and ethnic minorities as well as a **regional language** include independently operating schools for children and youth of national and ethnic minorities as well as students using regional language, and schools and interschool groups in which additional language classes are organised.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

12. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

14. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

15. Zadaniem **wychowania pozaszkolnego** jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

16. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. Bursa to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

17. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

10. Special schools are organised for children and youth with special educational needs, including youth with disabilities. Education may be conducted within the school system or individually. Education is provided in mainstream schools (in which special or integrated and mainstream sections are established), in special schools operating independently, as well as in special education and care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

11. Special education and care centres are facilities for disabled children and youth aged 3 years and more who cannot, due to their disability, attend a regular pre-school or a school.

12. Youth educational centres are intended for socially maladjusted youth. The task of the centres is to eliminate the causes and manifestations of social maladjustment, as well as to prepare the wards for independent life, compliant with legal and social norms.

13. Youth sociotherapy centres are facilities for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

14. Rehabilitation and education centres are facilities enabling children and youth with a severe intellectual retardation to fulfil their schooling obligation by participating in rehabilitation and education classes.

15. The task of **extracurricular education** to provide children and youth with conditions for development of interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education facilities include: youth centres, youth cultural centres, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

16. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A dormitory is an interschool facility serving as a boarding school.

17. Data regarding **teachers**, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement compulsory educational programmes, i.e. excluding day-room teachers and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Dane o **nauczycielach akademickich** zaprezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni oraz ich jednostek zamiejscowych i dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

18. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucie naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

19. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

20. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza uczelniami) oraz specjalnych ośrodków szkolnowychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) uczelni – prezentuje się według stanu w dniu 31 grudnia (do roku akademickiego 2017/18 – w dniu 30 listopada); studenci są wykazywani tyle razy na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; dane o absolwentach dotyczą osób, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. (do roku akademickiego 2017/18 absolwenci wykazywani byli z danego roku akademickiego).

21. Współczynnik skolaryzacji:

- 1) **brutto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania;
- 2) **netto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

Data regarding **academic teachers** are presented by actual seat of higher education institutions and their branch units and concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer, as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language teacher, instructor, certified librarian and certified personnel dealing with scientific documentation.

Data regarding teachers concern full-time and part-time paid employees converted into full-time equivalents.

18. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by, i.a., a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, leading to the award of postgraduate qualifications.

19. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and leading upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

20. Data regarding:

- 1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as special education and care centres, youth educational centres, youth psychotherapy centres and rehabilitation and education centres, extracurricular education, as well as boarding schools and dormitories are given as of the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the school year;
- 2) higher education institutions – are presented as of 31st December (until the 2017/18 academic year – as of 30th November); students are listed as many times as many courses they are enrolled in; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; data regarding graduates concern persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018 (until the 2017/18 academic year, graduates were shown as of a given academic year).

21. Enrolment rate:

- 1) **gross** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (regardless of age) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this level of education;
- 2) **net** – is the ratio of the number of pupils or students in a given age group (as of the beginning of the school year) at a given level of education to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this level of education.

22. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

23. Dane (poza uczelniami i szkołami dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

22. The presented information, excluding the data on higher education institutions, has been compiled on the basis of the Educational Information System administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on some higher schools of theology, have been compiled on the basis of POL-on, the Integrated System of Information on Science and Higher Education, administered by the Ministry of Science and Higher Education.

23. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

Dane zbiorcze

Aggregated data

TABL. 1 (126). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA
EDUCATION BY LEVELS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	700	709	767	775	primary
gimnazja	415	428	124	115	lower secondary
specjalne przysposabiają- ce do pracy	23	27	27	27	special job-training
branżowe I stopnia ^a	99	97	89	95	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące ^b	161	137	147	143	general secondary ^b
technika ^c	114	104	109	107	technical secondary ^c
artystyczne ogólnokształ- cące ^d	8	9	8	8	general art ^d
policealne	198	138	126	128	post-secondary
dla dorosłych	249 ^e	107	95	87	for adults
podstawowe	1	-	5	6	primary
gimnazja	6	8	2	2	lower secondary
licea ogólnokształcące ^b	199	99	88	79	general secondary ^b
technika ^c	35	x	x	x	technical secondary ^c
Uczelnie	28 ^f	27	24	24	Higher education institutions
NAUCZYCIELE ^g TEACHERS ^g					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^h	10711	12190	14229	16487	primary ^h
gimnazja ^h	6623	6223	4200	2152	lower secondary ^h
branżowe I stopnia ^{ai}	1031 ^h	1038	921	675	stage I sectoral vocational ^{ai}
licea ogólnokształcące ^{bh}	3147	2560	2591	2514	general secondary ^{bh}
technika ^{ckh}	2699	2527	2692	2607	technical secondary ^{ckh}
policealne	447	511	537	408	post-secondary
Uczelnie ⁱ	6012 ^f	5841	5855	5816	Higher education institutions ⁱ

^a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^{bc} W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami: ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, ^c – technikami uzupełniającymi. ^d Dające uprawnienia zawodowe; ponadto funkcjonowały szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne – w roku szkolnym: 2010/11 – 28 szkół, 2015/16 – 27, 2017/18 – 28, 2018/19 – 28. ^e Łącznie z zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale, odpowiednio 8 szkół. ^f Bez uczelni resortu obrony narodowej. ^g Patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 186. ^{hi} Łącznie ze szkołami: ^h – dla dorosłych, ⁱ – specjalnymi przysposabiającymi do pracy. ^k Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^l Nauczyciele akademicy.

^a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^{bc} In the 2010/11 school year including: ^b – supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, ^c – supplementary technical secondary schools. ^d Leading to professional certification; there were also art schools providing only art education, in the school year: 2010/11 – 28 schools, 2015/16 – 27, 2017/18 – 28, 2018/19 – 28. ^e Including basic vocational schools not included in further division, 8 schools, respectively. ^f Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. ^g See general notes, item 17 on page 186. ^{hi} Including: ^h – schools for adults, ⁱ – special job-training schools. ^k Including general art schools leading to professional certification. ^l Academic teachers.

TABL. 1 (126). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**

EDUCATION BY LEVELS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^a	18516	26349	23277	24504	Pre-primary education ^a
Szkoły:					Schools:
podstawowe	139022	162126	173815	199099	primary
gimnazja	76764	68455	46114	23079	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	687	670	680	685	special job-training
branżowe I stopnia ^b	15528	13444	11785	11364	stage I sectoral vocational ^b
licea ogólnokształcące ^c	35371	29072	28406	28569	general secondary ^c
technika ^d	32255	29367	29999	30106	technical secondary ^d
artystyczne ogólnokształcące ^e	808	717	781	812	general art ^e
policealne	19924	15065	14307	13534	post-secondary
dla dorosłych	20277 ^f	11964	10339	10055	for adults
podstawowe	12	-	65	154	primary
gimnazja	697	339	198	107	lower secondary
licea ogólnokształcące ^c	16808	11625	10076	9794	general secondary ^c
technika ^d	1967	x	x	x	technical secondary ^d
Uczelnie	105000 ^g	93391	84068	81300	Higher education institutions
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	23309	22795	-		• primary
gimnazja	24803	21725	21970		• lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	132	153	142		• special job-training
zasadnicze zawodowe	5046	3838	3353		• basic vocational
licea ogólnokształcące ^c	11670	9365	8886		• general secondary ^c
technika ^d	7294	6079	6345		• technical secondary ^d
artystyczne ogólnokształcące ^e	155	80	93		• general art ^e
policealne	4812	4840	3557		• post-secondary
dla dorosłych	4703 ^f	3232	2904		• for adults
podstawowe	13	-	-		• primary
gimnazja	127	105	43		• lower secondary
licea ogólnokształcące ^c	4086	3127	2861		• general secondary ^c
technika ^d	302	x	x	x	• technical secondary ^d
Uczelnie	27148 ^g	22992	21212 ^h		• Higher education institutions

^a Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2014/15 – w wieku 5-6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 – w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 32(157) na str. 211. ^b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^c W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami: c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, d – technikami uzupełniającymi. ^e Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 2031 uczniów, 237 absolwentów; 2015/16 – 2260, 232; 2017/18 – 2212, 387; 2018/19 – 3151. ^f Łącznie z zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale, odpowiednio 793 uczniów, 5046 absolwentów. ^g Bez uczelni resortu obrony narodowej. ^h Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

Źródło: dane – z wyjątkiem uczelni – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Concerns children aged 6, in the 2014/15 school year – aged 5-6, in the 2015/16 school year – aged 5, attending pre-primary establishments, shown also in table 32(157) on page 211. ^b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year including basic vocational school sections. ^c In the 2010/11 school year including: c – supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, d – supplementary technical secondary schools. ^e Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 2031 students, 237 graduates; 2015/16 – 2260, 232; 2017/18 – 2212, 387; 2018/19 – 3151. ^f Including basic vocational schools not included in further division, 793 students, 5046 graduates, respectively. ^g Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. ^h Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (127). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH

SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe Primary schools	700	709	767	775	139022	162126	173815	199099	23309	22795	-
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	2	2	2	2	198	258	241	227	25	37	-
Jednostki samorządu terytorialnego	645	623	655	660	134327	152403	160723	183801	22720	21642	-
Local government units Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Social organisations and associations	28	38	41	43	2023	3840	4449	5105	275	489	-
Organizacje wyznaniowe Religious organisations	6	8	15	14	1079	1443	2099	2473	163	218	-
Pozostałe	19	38	54	56	1395	4182	6303	7493	126	409	-
Others											
Gimnazja Lower secondary schools	415	428	124	115	76764	68455	46114	23079	24803	21725	21970
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	2	1	1	1	34	18	9	4	17	6	5
Jednostki samorządu terytorialnego	362	366	81	75	72670	63528	42420	21166	23506	20172	20214
Local government units Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Social organisations and associations	19	23	22	21	981	1392	1096	612	341	414	496
Organizacje wyznaniowe Religious organisations	9	12	6	5	1589	1746	1180	472	599	556	515
Pozostałe	23	26	14	13	1490	1771	1409	825	340	577	740
Others											
Branżowe szkoły I stopnia ^a Stage I sectoral vocational schools ^a	122	124	116	122	16215	14114	12465	12049	5178	3991	3495
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	1	2	3	3	12	20	88	81	-	7	20
Jednostki samorządu terytorialnego	115	112	102	107	15473	13019	11118	10621	5023	3738	3178
Local government units Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Social organisations and associations	1	1	2	2	7	14	65	96	5	2	6
Organizacje wyznaniowe Religious organisations	x	x	1	1	x	x	8	21	x	x	-
Pozostałe	5	9	8	9	723	1061	1186	1230	150	244	291
Others											

^a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, absolwenci zasadniczych szkół zawodowych. Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy.

^a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections, graduates of basic vocational schools. Including special job-training schools.

TABL. 2 (127). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)

SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Licea ogólnokształcące^a General secondary schools ^a	148	137	147	143	34524	29072	28406	28569	11396	9365	8886
Jednostki samorządu terytorialnego	110	97	98	93	32376	26710	25665	25610	10687	8662	8072
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	9	9	12	12	357	320	460	542	130	99	127
Social organisations and associations											
Organizacje wyznaniowe	10	9	10	9	890	830	807	536	275	275	196
Religious organisations											
Pozostałe	19	22	27	29	901	1212	1474	1881	304	329	491
Others											
Technika^b	122	113	117	115	33063	30084	30780	30918	7449	6159	6438
Technical secondary schools^b											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	5	5	6	5	903	886	1039	857	194	101	141
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	106	93	96	97	31106	27845	27673	28040	7072	5928	6056
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	1	1	1	1	32	97	284	331	9	-	29
Social organisations and associations											
Pozostałe	10	14	14	12	1022	1256	1784	1690	174	130	212
Others											
Szkoły policealne	198	138	126	128	19924	15065	14307	13534	4812	4840	3557
Post-secondary schools											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2	1	1	1	86	63	61	62	14	16	12
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	38	25	24	22	3181	1992	1637	1406	1091	813	554
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	9	8	8	9	474	379	481	293	240	243	126
Social organisations and associations											
Pozostałe	149	104	93	96	16183	12631	12128	11773	3467	3768	2865
Post-secondary schools											

ab Łącznie z: a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), b – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

ab Including: a – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), b – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.

TABL. 2 (127). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**

SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Uczelnie Higher education institutions	28^a	27	24	24	105000^a	93391	84068	81300	27148^a	22992	21212^b
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	8	9	9	9	75180	71592	61411	57484	19146	17387	15886
Pozostałe	20	18	15	15	29820	21799	22657	23816	8002	5605	5326
Others											
Szkoły dla dorosłych ... Schools for adults	249	107	95	87	20277	11964	10339	10055	4703	3232	2904
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	6	3	2	2	430	213	59	41	147	50	19
Jednostki samorządu terytorialnego	85	34	31	27	8063	3730	2987	2685	1735	909	754
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Social organisations and associations	16	7	6	5	633	384	334	364	261	156	123
Pozostałe	142	63	56	53	11151	7637	6959	6965	2560	2117	2008
Others											

^a Bez uczelni resortu obrony narodowej. ^b Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

Źródło: dane – z wyjątkiem uczelni – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. ^b Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (128). **UCZNIOWIE WEDŁUG WIEKU**

PUPILS AND STUDENTS BY AGE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	w % ludności w danym wieku in % of population of a given age			
7–14 ^a lat years	95,4	93,4	94,3	94,7
15 ^b	96,0	93,9	93,7	93,4
16–18	93,4	92,9	92,8	93,0
19–21 lat years	25,9	24,9	24,8	18,5

^a W roku szkolnym 2010/11 – grupa wieku 7-12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6-12 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7-13 lat. ^b W roku szkolnym 2010/11 i 2015/16 – grupa wieku 13-15 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 14-15 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2010/11 school year – age group 7-12, in the 2015/16 school year – age group 6-12, in the 2017/18 school year – age group 7-13. ^b In the 2010/11 and 2015/16 school year – age group 13-15, in the 2017/18 school year – age group 14-15.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (129). WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI

ENROLLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
		ogó- łem total	męż- czyźni males	kobiety fe- males	ogó- łem total	męż- czyźni males	kobiety fe- males	ogó- łem total	męż- czyźni males	kobiety fe- males	ogó- łem total	męż- czyźni males	kobiety fe- males
		w % in %											
BRUTTO GROSS													
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a	7–14	99,0	99,3	98,7	90,7	90,4	91,0	94,8	95,2	94,4	95,0	95,4	94,5
primary ^a													
gimnazja ^b	15	100,1	101,8	98,3	99,1	100,3	97,8	102,9	103,0	102,8	102,5	102,3	102,8
lower secondary ^b													
branżowe I stopnia ^{cd}	16–18	19,7	25,8	13,3	19,3	24,2	14,1	17,6	22,4	12,7	17,4	22,4	12,2
stage I sectoral vocational ^{cd}													
licea ogólnokształ- cące ^e	16–18	60,5	51,4	70,1	55,6	47,7	64,0	54,5	45,4	50,2	55,5	45,8	65,6
general secondary ^e													
technika ^f	16–18	40,6	43,9	37,2	41,1	43,8	38,3	43,6	47,8	39,1	44,7	49,4	39,8
technical secondary ^f													
policealne	19–21	20,1	11,3	27,2	18,9	10,6	27,6	19,1	10,6	28,0	18,5	10,9	27,5
post-secondary													
NETTO NET													
Wychowanie przed- szkolne ^g	6	80,4	82,1	78,7	97,4	97,4	97,4	89,3	90,8	87,7	95,4	96,7	94,0
Pre-primary education ^g													
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a	7–14	95,2	95,3	95,2	89,9	89,2	90,6	92,6	101,9	82,7	93,2	93,3	93,1
primary ^a													
gimnazja ^b	15	92,9	92,2	93,7	91,3	90,8	91,8	88,9	87,5	90,3	80,2	79,0	81,4
lower secondary ^b													
branżowe I stopnia ^{cd}	16–18	16,8	21,7	11,6	16,3	20,4	12,0	14,8	18,8	10,6	14,6	18,8	10,3
stage I sectoral vocational ^{cd}													
licea ogólnokształ- cące ^e	16–18	41,9	32,4	52,0	40,1	31,1	49,4	40,4	30,7	50,5	40,7	30,6	51,3
general secondary ^e													
technika ^f	16–18	28,6	30,4	26,7	31,1	33,4	28,6	32,7	36,2	29,0	33,1	36,9	29,2
technical secondary ^f													
policealne	19–21	6,6	8,7	4,5	5,7	3,1	8,4	4,9	2,6	7,4	4,5	2,4	6,6
post-secondary													

^a W roku szkolnym 2010/11 – grupa wieku 7-12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6-12 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7-13 lat. ^b W roku szkolnym 2010/11 i 2015/16 – grupa wieku 13-15 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7-14 lat. ^c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^{d-f} Łącznie: ^d – ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, ^e – z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi (w roku szkolnym 2010/11), ^f – z technikami uzupełniającymi (w roku szkolnym 2010/11) i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^g Dotyczy dzieci objętych obowiązkiem edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 – dotyczy dzieci w wieku 5 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2010/11 school year – age group 7-12, in the 2015/16 school year – age group 6-12, in the 2017/18 school year – age group 7-13. ^b In the 2010/11 and 2015/16 school year – age group 13-15, in the 2017/18 school year – age group 7-14. ^c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^{d-f} Including: ^d – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, ^e – supplementary general and specialised secondary schools (in the 2010/11 school year), ^f – supplementary technical secondary schools (in the 2010/11 school year) and general art schools leading to professional certification. ^g Concerns children attending obligatory pre-primary establishments, excluding the 2015/16 school year – concerns children aged 5.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5(130) i 6(131)

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5(130) and 6(131)

In distribution by foreign languages, one person may be indicated more than once.

TABL. 5 (130). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH

PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES		Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students in schools							
			podstawowych primary			gimna- zjach lower sec- ondary	branżo- wych I stopnia ^{ab} I sectoral voca- tional ^{ab}	liceach ogólno- kształca- cych ^c I general sec- ondary ^c	techni- kach ^d technical sec- ondary ^d	policeal- nych ^e post- -sec- ondary ^e
			razem total	miasta urban areas	wieś rural areas					
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE COMPULSORY EDUCATION										
Angielski ...	2010/11	275006	90,2	92,5	86,5	88,2	46,4	97,8	94,7	43,7
English	2015/16	298780	96,7	96,6	96,8	96,9	57,1	99,2	98,8	58,9
	2017/18	287408	97,0	96,6	97,8	97,3	66,6	98,6	98,6	53,6
	2018/19	292162	98,6	98,2	99,1	94,8	68,0	99,2	99,3	53,6
Francuski	2010/11	6514	0,0	0,0	-	2,0	0,3	10,5	3,8	-
French	2015/16	6026	0,1	0,1	-	2,9	1,1	9,2	3,7	-
	2017/18	5622	0,2	0,3	0,1	2,6	0,7	10,1	3,6	-
	2018/19	5330	0,5	0,5	0,4	3,4	1,1	8,3	3,6	-
Niemiecki	2010/11	121175	11,1	9,0	14,5	64,0	36,4	68,4	78,6	1,4
German	2015/16	103910	3,8	4,1	3,2	73,1	29,4	61,3	82,7	5,5
	2017/18	104566	13,3	13,7	12,7	76,1	28,2	62,1	80,3	4,3
	2018/19	103110	20,8	20,6	21,1	77,2	25,1	55,9	78,8	5,5
Rosyjski	2010/11	6286	0,1	0,1	0,1	1,8	4,5	6,3	5,5	0,4
Russian	2015/16	6218	0,0	0,0	-	2,4	4,3	8,5	4,9	0,0
	2017/18	5652	0,2	0,2	0,1	1,8	4,5	9,0	4,6	0,2
	2018/19	6266	0,3	0,3	0,3	1,8	4,8	10,5	5,1	0,2
Hiszpański	2010/11	2398	0,1	0,1	-	0,8	-	4,3	0,6	-
Spanish	2015/16	6485	0,7	0,9	0,4	3,3	-	9,8	0,9	-
	2017/18	8716	1,2	1,6	0,7	4,2	-	14,1	2,1	-
	2018/19	10487	1,9	2,5	0,8	4,7	-	16,1	3,4	-
Włoski	2010/11	281	-	-	-	0,3	-	0,3	-	-
Italian	2015/16	442	-	-	-	0,2	-	0,9	0,2	-
	2017/18	418	0,0	-	0,0	0,3	-	0,5	0,4	-
	2018/19	554	0,1	0,1	-	0,3	-	0,7	0,6	-
Inne	2010/11	1224	0,2	-	0,5	-	-	2,7	-	0,1
Others	2015/16	690	0,1	0,0	0,1	0,2	-	1,6	0,0	0,1
	2017/18	255	-	-	-	0,2	-	0,5	-	-
	2018/19	437	0,0	0,0	-	1,2	-	0,5	-	-

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b-d Łącznie: b – ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d – z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b-d Including: b – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work.

TABL. 5 (130). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH (dok.)

PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS (cont.)

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students in schools					
		podstawowych primary			gimna- zjach lower sec- ondary	branżo- wych I stopnia I stage I sectoral voca- tional ^{ab}	liceach ogólnok- ształcą- cych ^c general sec- ondary ^c	techni- kach ^d technical sec- ondary ^d	policeal- nych ^e post- -sec- ondary ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE DODATKOWE ^f ADDITIONAL EDUCATION ^f										
Angielski ...	2010/11	11217	4,3	3,4	5,7	6,1	-	0,8	0,5	0,3
English	2015/16	1828	0,8	0,5	1,4	0,4	-	0,5	-	0,2
	2017/18	652	0,3	0,0	0,7	0,3	-	0,0	0,1	-
	2018/19	560	0,2	0,0	0,4	0,5	-	0,1	0,1	0,2
Francuski	2010/11	1239	0,2	0,2	0,2	0,6	-	1,1	0,4	-
French	2015/16	797	0,1	0,2	0,1	0,2	-	1,1	0,3	-
	2017/18	433	0,2	0,2	0,1	0,1	-	0,3	-	-
	2018/19	1100	0,2	0,2	0,1	0,2	-	2,3	0,0	-
Niemiecki	2010/11	25120	9,2	9,1	9,3	13,5	0,3	3,3	2,0	0,5
German	2015/16	18668	5,5	5,0	6,4	11,4	0,1	5,1	1,3	0,2
	2017/18	14878	6,0	5,4	7,1	7,7	0,0	1,1	1,6	0,5
	2018/19	18716	7,3	6,8	8,1	6,5	0,2	5,6	3,3	-
Inne	2010/11	3276	0,3	0,2	0,4	1,3	0,3	5,4	0,1	-
Others	2015/16	2652	0,6	0,9	0,1	1,1	-	3,0	0,2	-
	2017/18	3159	1,2	1,8	0,1	0,9	-	2,5	-	-
	2018/19	3093	0,9	1,4	0,0	0,7	-	3,3	0,6	-

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b-d Łącznie: b – ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d – z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b-d Including: b – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Within hours left to the school head's discretion.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (131). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH ^a
STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS ^a

LATA YEARS JEZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students in schools			
		gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^b stage I sectoral vocational ^b	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	technikach ^d technical secondary ^d
Angielski 2010/11	15478	87,2	45,4	77,5	76,2
English 2015/16	10664	76,4	x	89,5	x
..... 2017/18	9490	42,9	x	93,3	x
..... 2018/19	9183	99,1	x	93,3	x
Niemiecki 2010/11	3210	13,8	30,3	14,4	21,0
German 2015/16	968	16,8	x	7,8	x
..... 2017/18	501	-	x	5,0	x
..... 2018/19	373	-	x	3,8	x
Rosyjski 2010/11	1173	-	-	6,9	1,1
Russian 2015/16	108	-	x	0,9	x
..... 2017/18	45	-	x	0,5	x
..... 2018/19	18	-	x	0,2	x

^a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. ^b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^c łącznie z: ^c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), ^d - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2014/15).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Data concern obligatory education. ^b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^c Including: ^c - supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), ^d - supplementary technical secondary schools (until the 2014/15 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (132). KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI ^a
EDUCATION OF PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe	4795	4850	6642	8154	964	526	-	Primary schools
w tym specjalne	1645	1493	1945	2455	372	299	-	of which special
Gimnazja	3726	3372	2332	1233	1135	565	1066	Lower secondary schools
w tym specjalne	1736	1620	1003	549	492	507	416	of which special
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy	687	670	680	685	132	153	142	Special job-training schools
Branżowe szkoły I stopnia ^b	936	1036	928	964	293	247 ^c	203	Stage I sectoral vocational schools ^b
w tym specjalne	823	833	679	667	275	234	178	of which special
Licea ogólnokształcące ^d	385	358	431	437	124	115	117	General secondary schools ^d
w tym specjalne	122	35	44	42	49	7	13	of which special
Technika ^e	114	211	221	256	18	22 ^c	24	Technical secondary schools ^e
w tym specjalne	38	25	5	5	-	7	-	of which special
Szkoły policealne	14	-	6	4	14	-	-	Post-secondary schools
w tym specjalne	14	-	6	4	14	-	-	of which special

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 186. ^b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, absolwenci zasadniczych szkół zawodowych. ^c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. ^d łącznie z: ^d - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), ^e - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz ogólnokształcącymi szkołami artystycznym dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a See general notes, item 10 on page 186. ^b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections, graduates of basic vocational schools. ^c Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education). ^d Including: ^d - supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), ^e - supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (133). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**

SPECIAL EDUCATION AND CARE CENTRES, YOUTH EDUCATIONAL CENTRES, YOUTH SOCIOOTHERAPY CENTRES AND REHABILITATION AND EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE SPECIAL EDUCATION AND CARE CENTRES					
Ośrodki	24	23	23	23	Centres
Miejsca	1539	1481	1224	1144	Places
Wychowankowie	1098	803	681	638	Residents
w tym:					of which:
niewidomi i słabowidzący	-	-	-	1	blind and sight impaired
niesłyszący i słabosłyszący	81	56	46	42	deaf and hearing impaired
z niepełnosprawnością					
ruchową ^a	-	2	1	1	with impaired motor skills ^a
niepełnosprawni intelektu-					
alnie ^b	892	661	539	502	with intellectual disability ^b
zagrożeni niedostosowa-					
niem społecznym	36	1	-	3	at risk of social maladjustment
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATIONAL CENTRES					
Ośrodki	3	3	3	3	Centres
Miejsca	299	295	297	297	Places
Wychowankowie	299	292	280	265	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIOOTHERAPY CENTRES					
Ośrodki	2	3	3	3	Centres
Miejsca	144	216	213	238	Places
Wychowankowie	144	194	205	210	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION AND EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	14	23	27	25	Centres
Miejsca	543	869	935	929	Places
Wychowankowie	413	674	756	731	Residents
w tym:					of which:
z niepełnosprawnością					
intelektualną w stopniu					
głębokim ^b	181	307	312	268	with severe intellectual disability ^b
z niepełnosprawnościami					
sprzężonymi	232	367	444	463	with multiple impairments

^a Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. ^b Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Since 2013, data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. ^b Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (134). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK TYPE OF INSTITUTIONS	Placówki Institu- tions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a								
		ogółem total	informa- tycznych computer science	technicz- nych technical	przedmio- towych subjects	artystycz- nych arts	sporto- wych sports	turystycz- no-kra- joznaw- czych tourist and touring	innych others	
OGÓŁEM	2010	33	26037	415	280	1911	11559	6151	321	5400
TOTAL	2015	33	32140	565	85	6005	14165	5224	241	5855
	2017	34	31140	293	100	3434	12834	5384	294	8801
	2018	38	28361	342	409	3421	10349	7006	334	6500
Pałace młodzieży		1	2117	148	-	155	1359	424	-	31
Youth centres										
Młodzieżowe domy kultury	5	6277	107	389	250	4543	912	-	-	76
Youth cultural centres										
Ogniska pracy poza- szkolnej	5	1246	24	-	62	710	185	-	-	265
Extracurricular interest groups										
Międzyszkolne ośrodki sportowe	7	6001	-	20	-	24	4381	334	-	1242
Interschool sport centres										
Inne placówki ^b	20	12720	63	-	2954	3713	1104	-	-	4886
Other institutions ^b										

^a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 października roku poprzedzającego rok badany do 30 września roku badanego. ^b Placówki specjalistyczne oraz placówki niepubliczne.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Systematic participation in extracurricular activities from 1st October of the year preceding the surveyed year to 30th September of the surveyed year. ^b Specialised institutions and non-public facilities.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (135). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2018/19		2010/11	2015/16	2017/18	2018/19		SPECIFICATION
	placówki estab- lish- ments	miejsca beds	korzystający boarders					
			ogółem total				na 100 miejsc per 100 beds	
OGÓŁEM	32	3404	2136	2642	2540	2683	79	TOTAL
Internaty	27	2512	1516	1875	1713	1811	72	Boarding schools
szkoły podstawowe i gimnazja	4	224	42	100	154	144	64	primary and lower secondary schools
branżowe szkoły I stopnia ^a i tech- nika ^b	17	1581	1082	1317	999	1170	74	stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools ^b
licea ogólnokształcące	6	707	392	458	560	497	70	general secondary schools
Bursy	5	892	620	767	827	872	98	Dormitories

^a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^b Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe, szkołami policealnymi oraz kolegiami pracowników służb społecznych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^b Including general art schools leading to professional certification, post-secondary schools and colleges of social work.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (136). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	34	39	36	34	Dormitories
Miejsca	7987	8238	7446	6871	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	7225	6891	6234	6007	students
w % ogółu studentów	6,9	7,4	7,4	7,4	in % of total students
doktoranci	69	117	121	205	doctoral students
w % ogółu doktorantów	3,3	3,9	4,3	7,8	in % of total doctoral students
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	4	5	5	3	Canteens
Miejsca	776	882	882	502	Places

^a Bez uczelni resortu obrony narodowej.

^a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 12 (137). **STUDENCI UCZELNI OTRZYMUJĄCY STYPENDIA ^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING GRANTS ^a

UCZELNIE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19			
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholarship recipients		otrzymujący stypendia w % ogółu studentów danego typu uczelni scholarship recipients in % of total students of a given type higher education institutions
					socjalne social	rektora dla najlepszych studentów scholarship for outstanding students awarded by the rector	
OGÓŁEM	20917	16846	14654	14036	6616	6943	17,3
TOTAL							
Uniwersytety	5516	5528	4893	4463	2117	2227	19,3
Universities							
Uczelnie techniczne	4276	3576	2869	2681	1412	1150	17,8
Higher schools of technology							
Uczelnie ekonomiczne	1553	1567	1584	1862	492	1180	12,5
Higher schools of economics							
Uczelnie pedagogiczne	1816	781	764	683	379	303	21,9
Higher schools of pedagogy							
Uniwersytety medyczne	1275	800	757	819	352	441	14,4
Medical universities							
Uczelnie morskie	1680	1103	950	746	410	352	17,1
Maritime universities							
Akademie wychowania fizycznego	614	619	481	403	217	197	17,8
University schools of sport							
Uczelnie artystyczne	464	359	325	287	162	125	19,6
Higher schools of arts							
Pozostałe uczelnie	3723	1859	1491	1621	744	809	18,1
Other higher education institutions							
Uczelnie resortu obrony narodowej	x	654	540	471	331	159	19,4
Higher schools of the Ministry of National Defence							

^a Bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. ^b W podziale na rodzaje stypendiów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

^a Excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. ^b One person may be indicated more than once under the item scholarships.

Szkoły dla dzieci i młodzieży

Schools for children and youth

TABL. 13 (138). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas
Szkoły	657	235	422	665	251	414	767	343	424	727	312	415
Schools												
w tym: of which:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	7	7	-	12	12	-	13	13	-	14	13	1
sports and athletic												
filialne	16	2	14	13	-	13	11	-	11	10	-	10
branch												
artystyczne ^a	1	1	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-
arts ^a												
Oddziały	7029	3850	3179	8219	4712	3507	9458	5549	3909	10493	6074	4419
Sections												
Uczniowie	137377	83861	53516	160633	99950	60683	173815	109438	64377	196644	122663	73981
Pupils												
w tym kobiety of which females	67142	40810	26332	78611	48925	29686	83980	52746	31234	95380	59359	36021
w tym I klasa	23585	14532	9053	35133	22108	13025	21937	13768	8169	24404	15035	9369
of which grade I												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	2644	2644	-	4903	4903	-	5364	5364	-	6578	6303	275
sports and athletic												
filialne	408	51	357	378	-	378	158	-	158	193	-	193
branch												
artystyczne ^a	193	193	-	255	255	-	236	236	-	221	221	-
arts ^a												
Absolwenci	22937	13810	9127	22496	13732	8764	-	-	-	-	-	-
Graduates												
w tym kobiety	11240	6776	4464	11077	6829	4248	-	-	-	-	-	-
of which females												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	408	408	-	653	653	-	-	-	-	-	-	-
sports and athletic												
filialne	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
branch												
artystyczne ^a	23	23	-	36	36	-	-	-	-	-	-	-
arts ^a												
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę	209	357	127	242	398	147	•	•	•	•	•	•
school												
1 oddział	20	22	17	20	21	17	18	20	16	19	20	17
section												

^a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Concerns schools simultaneously conducting the primary school programme.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (139). **GINNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**

LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	370	188	182	381	193	188	124	73	51	93	49	44
Lower secondary												
w tym szkoły:												
of which schools:												
sportowe i mistrzostwa												
sportowego	9	9	-	11	11	-	x	x	x	x	x	x
sports and athletic												
z oddziałami przy-												
sposabiającymi do												
pracy ^a	4	3	1	6	5	1	8	7	1	11	10	1
with job-training												
sections ^a												
Oddziały	3349	2110	1239	3018	1890	1128	2175	1399	776	1035	651	384
Sections												
Uczniowie	75028	48841	26187	66835	43769	23066	46114	30410	15704	22530	14723	7807
Students												
w tym kobiety	36088	23591	12497	32525	21150	11375	22544	14858	7686	11110	7292	3818
of which females												
w tym I klasa	25172	16278	8894	22821	14870	7951	x	x	x	x	x	x
of which grade 1												
w tym szkoły:												
of which schools:												
sportowe i mistrzostwa												
sportowego	1373	1373	-	1232	1232	-	x	x	x	x	x	x
sports and athletic												
z oddziałami przy-												
sposabiającymi do												
pracy ^a	1753	1491	262	1314	1139	175	1020	911	109	614	555	59
with job-training												
sections ^a												
Absolwenci	24311	15865	8446	21218	13885	7333	21554	14042	7512	•	•	•
Graduates												
w tym kobiety	11913	7785	4128	10347	6727	3620	10763	6991	3772	•	•	•
of which females												
w tym szkoły:												
of which schools:												
sportowe i mistrzostwa												
sportowego	304	304	-	454	454	-	x	x	x	x	x	x
sports and athletic												
z oddziałami przy-												
sposabiającymi do												
pracy ^a	330	239	91	504	451	53	627	583	44	•	•	•
with job-training												
sections ^a												
Liczba uczniów na:												
Number of students per:												
1 szkołę	203	260	144	175	227	123	•	•	•	•	•	•
school												
1 oddział	22	23	21	22	23	20	21	22	20	22	23	20
section												

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Ź r ó Ź o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (140). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA ^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS ^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	79	75	69	73	Schools
Oddziały	595	611	675	570	Sections
Uczniowie	14705	12611	11106	10697	Students
w tym kobiety	4645	4406	3770	3554	of which females
w tym I klasa	6235	4643	4094	4151	of which grade 1
Absolwenci ^b	4771	3604	3175	•	• Graduates ^b
w tym kobiety	1761	1263	1135	•	of which females

^a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^b Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^b Graduates of basic vocational schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (141). **UCZNIOWIE BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA ^a I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**STUDENTS OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS ^a AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	12611	11106	10697	1138	T O T A L
Artystyczna	111	99	82	3	Arts
Biznesu i administracji	1770	1559	1533	350	Business and administration
Inżynierjno-techniczna	4743	4387	4190	331	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	1630	1358	1381	68	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	919	762	780	46	Architecture and construction
Rolnicza	78	80	76	10	Agriculture
Leśna	20	-	-	-	Forestry
Usług dla ludności	3340	2861	2655	330	Personal services

^a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (142). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**

GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	141	133	142	138	Schools
Oddziały	1276	1106	1093	1098	Sections
Uczniowie	34402	29037	28362	28527	Students
w tym kobiety	20671	17508	17308	17619	of which females
w tym I klasa	11287	9674	9693	9784	of which grade 1
Absolwenci	11347	9358	8873	•	• Graduates
w tym kobiety	6854	5646	5375	•	of which females

^a Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary general secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (143). **TECHNIKA DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**

TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	113	103	108	106	Schools
Oddziały	1277	1207	1236	1245	Sections
Uczniowie	32217	29342	29994	30101	Students
w tym kobiety	14296	13109	12851	12801	of which females
w tym I klasa	9082	8425	8637	8789	of which grade 1
Absolwenci	7294	6072	6345	-	• Graduates
w tym kobiety	3302	2864	2804	-	• of which females

a Łącznie z technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Including supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (144). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**

STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	29342	29994	30101	4576	T O T A L
Artystyczna	32	112	138	10	Arts
Społeczna	2704	2506	2507	472	Social and behavioural sciences
Biznesu i administracji	3520	4157	4371	690	Business and administration
Nauk o środowisku	183	-	-	-	Environment
Technologii teleinformatycznych	4593	5243	5465	609	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynierijno-techniczna	5717	6154	6266	831	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	605	624	587	82	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	2126	1680	1500	282	Architecture and construction
Rolnicza	501	437	395	103	Agriculture
Leśna	249	230	206	55	Forestry
Weterynaryjna	298	367	333	30	Veterinary
Usług dla ludności	7713	6958	6566	1338	Personal services
Ochrony i bezpieczeństwa	-	23	41	-	Security services
Usług transportowych	1101	1460	1645	74	Transport services
Pozostałe	-	43	81	-	Others

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (145). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**

ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENI ZAWODOWYCH					
ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	29	28	29	28	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	28	27	28	28	of which educating only in art subjects
Uczniowie	2224	2515	2448	3151	Students
w tym kobiety	1426	1688	1642	2076	of which females
Absolwenci	260	268	387	•	Graduates
w tym kobiety	173	173	277	•	of which females
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE					
ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	15	13	12	12	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	7	4	4	4	of which educating only in art subjects
Uczniowie	1167	1101	1205	1237	Students
w tym kobiety	846	812	893	948	of which females
Absolwenci	188	150	142	•	Graduates
w tym kobiety	133	114	101	•	of which females
W tym ogólnokształcące szkoły artystyczne Of which general art schools					
Szkoły	8	9	8	8	Schools
Uczniowie	808	717	781	812	Students
w tym kobiety	601	567	628	673	of which females
Absolwenci	155	80	93	•	Graduates
w tym kobiety	110	64	69	•	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

Szkoły policealne

Post-secondary schools

TABL. 21 (146). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**

POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	197	138	125	127	Schools
Oddziały	846	754	725	719	Sections
Uczniowie	19910	15065	14301	13530	Students
w tym kobiety	13175	10755	10256	9482	of which females
Absolwenci	4798	4840	3557	•	Graduates
w tym kobiety	3513	3735	2801	•	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (147). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**

STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	15065	14301	13530	2290	TOTAL
Artystyczna	535	744	717	89	Arts
Spoleczna	432	477	515	150	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	83	-	9	-	Journalism and information
Biznesu i administracji	3128	2698	2471	199	Business and administration
Technologii teleinformacyjnych	975	1165	1113	53	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	20	-	-	-	Engineering and engineering trades
Weterynaryjna	160	184	259	19	Veterinary
Medyczna	3848	3470	3760	1037	Health
Opieki społecznej	508	310	335	56	Welfare
Usług dla ludności	1772	2108	2142	390	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	1820	1480	1060	116	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	339	305	194	6	Security services
Usług transportowych	547	397	424	41	Transport services
Pozostałe podgrupy	898	963	531	134	Other narrow fields

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

Source: data of the Ministry of National Education.

Szkolnictwo wyższe

Tertiary education

TABL. 23 (148). **UCZELNIE**

HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Uczelnie Higher education institutions	Nauczyciele akademicki ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M 2010/11 ^c	28	6012	105000	27148	TOTAL
2015/16	27	5841	93391	22992	
2017/18	24	5855	84068	21212	
2018/19	24	5816	81300	•	
Uniwersytety	1	1735	23085	6452	Universities
Uczelnie techniczne	1	1219	15085	4753	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomiczne	2	195	14854	2852	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne	1	317	3122	754	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	1	947	5678	973	Medical universities
Uczelnie morskie	1	309	4359	1110	Maritime universities
Akademie wychowania fizycznego	1	179	2260	690	University schools of sport
Uczelnie artystyczne	2	362	1463	476	Higher schools of arts
Pozostałe uczelnie	13	328	8962	2474	Other higher education institutions
Uczelnie resortu obrony narodowej	1	225	2432	678	Higher schools of the Ministry of National Defence

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty, zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 186. b W podziale według typów uczelni – osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. c Bez uczelni resortu obrony narodowej.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 186. b According to type of higher education institutions – persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018. c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 24 (149). **FILIE I ZAMIEJSCOWE PODSTAWOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE UCZELNI WEDŁUG LOKALIZACJI W ROKU AKADEMICKIM 2018/19**

BRANCHES AND BRANCH BASIC ORGANISATIONAL UNITS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY LOCATION IN THE 2018/19 ACADEMIC YEAR

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Filie i zamiej- scowe podsta- wowe jednostki organiza- cyjne Branches and branch basic organis- ational units	Studenci ^a Students ^a				Absolwenci ^{ab} Graduates ^{ab}			
		ogółem total	w tym kobiety of which females	z liczby ogółem na studiach of total number, in		ogółem total	w tym kobiety of which females	z liczby ogółem studiów of total number, in	
				stacjonar- nych full-time pro- grammes	niestacjo- narnych part-time pro- grammes			stacjonar- nych full-time pro- grammes	niestacjo- narnych part-time pro- grammes
OGÓŁEM TOTAL	6	2189	1269	316	1873	264	193	11	253
lokalizacja według województw: residence by voivodships:									
Pomorskie	6	2189	1269	316	1873	264	193	11	253

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

U w a g a. Ponadto na terenie województwa pomorskiego funkcjonowało 5 filii i zamiejscowych podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni (2349 studentów i 453 absolwentów), mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem pomorskim.

^a Also shown in other tables regarding students and graduates. ^b Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

N o t e. Moreover, in Pomorskie Voivodship, there were 5 branches and branch basic organisational units of higher education institutions (2349 students and 453 graduates) seated outside Pomorskie Voivodship.

TABL. 25 (150). **STUDENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**

STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY UCZELNI	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				TYPES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM 2010/11 ^a	105000	61420	57116	30811	47884	30609	TOTAL
2015/16	93391	53557	60736	33960	32655	19597	
2017/18	84068	49500	53774	30927	30294	18573	
2018/19	81300	47784	51238	29259	30062	18525	
Uniwersytety	23085	15854	17190	11785	5895	4069	Universities
Uczelnie techniczne	15085	5986	13115	5468	1970	518	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomiczne	14854	8392	3268	1697	11586	6695	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne	3122	2096	2129	1364	993	732	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	5678	4127	5042	3629	636	498	Medical universities
Uczelnie morskie	4359	1364	3195	992	1164	372	Maritime universities
Akademie wychowania fizycznego	2260	1096	1793	907	467	189	University schools of sport
Uczelnie artystyczne	1463	1066	1397	1017	66	49	Higher schools of arts
Pozostałe uczelnie	8962	6743	1921	1422	7041	5321	Other higher education institutions
Uczelnie resortu obrony naro- dowej	2432	1060	2188	978	244	82	Higher schools of the Ministry of National Defence

^a Bez uczelni resortu obrony narodowej.

^a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 26 (151). **ABSOLWENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**

GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY UCZELNI	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				TYPES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes			
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females		
O G Ó Ł E M	2010/11 ^a	27148	17636	13588	7860	13560	9776	TOTAL
	2014/15	24072	15579	14899	9204	9173	6375	
	2016/17	25672	16098	16777	10099	8895	5999	
	2017/18 ^b	21212	13715	13838	8717	7374	4998	
Uniwersytety		6452	4823	4994	3738	1458	1085	Universities
Uczelnie techniczne		4753	2163	4248	2001	505	162	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomiczne		2852	1878	508	311	2344	1567	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne		754	553	479	359	275	194	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne		973	759	914	709	59	50	Medical universities
Uczelnie morskie		1110	516	720	322	390	194	Maritime universities
Akademie wychowania fizycznego		690	389	537	311	153	78	University schools of sport
Uczelnie artystyczne		476	347	450	326	26	21	Higher schools of arts
								Other higher education institutions
Pozostałe uczelnie		2474	1909	392	297	2082	1612	Higher schools of the Ministry of National Defence
Uczelnie resortu obrony naro- dowej		678	378	596	343	82	35	

^a Bez uczelni resortu obrony narodowej. ^b Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

^a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. ^b Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

TABL. 27 (152). **NAUCZYCIELE AKADEMICKY ^a W UCZELNIACH**ACADEMIC TEACHERS ^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym kobiety of which females				
O G Ó Ł E M	6012	5841	5855	5816	2639	2639	2637	2691	TOTAL
Profesorowie	1310	1452	1524	1494	303	404	417	439	Professors
w tym z tytułem naukowym profesora	564	628	138	113	104	134	39	34	of which with the academic title of professor
Adiunkci	2484	2274	2199	2112	1136	1104	1095	1072	Assistant professors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	196	342	291	292	55	137	142	151	of which with the degree of habilitated doctor ^c
Asystenci	909	733	857	846	484	408	452	475	Assistant lecturers
Pozostali	1309	1382	1275	1365	716	723	673	705	Others

^a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty; nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 186. ^b Bez uczelni resortu obrony narodowej.

^a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units; teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17 on page 186. ^b Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. ^c The habilitated doctor's degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 28 (153). CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci Students		Absolwenci ^b Graduates ^b		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M 2010/11 ^c	1114	563	138	63	TOTAL
2015/16	2476	1266	314	190	
2017/18	3483	1782	577	335	
2018/19	3797	1955	*	*	
studia: stacjonarne	3505	1805	500	283	full-time programmes
niestacjonarne	292	150	77	52	part-time programmes
Uniwersytety	482	306	95	73	Universities
Uczelnie techniczne	761	262	137	49	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomiczne	548	300	79	45	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne	372	248	50	37	Higher schools of pedagogy
Uniwersytety medyczne	979	551	78	39	Medical universities
Uczelnie morskie	69	11	6	3	Maritime universities
Akademie wychowania fizycznego	53	22	11	5	University schools of sport
Uczelnie artystyczne	89	63	28	24	Higher schools of arts
Pozostałe uczelnie	306	187	88	57	Other higher education institutions
Uczelnie resortu obrony narodowej	138	5	5	3	Higher schools of the Ministry of National Defence

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b W podziale według form studiów i typów uczelni – osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. ^c Bez uczelni resortu obrony narodowej.

^a Also shown in other tables regarding students and graduates. ^b According to mode of study and type of higher education institutions – persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018. ^c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 29 (154). STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	słuchacze studiów podyplomowych ^a postgraduate students ^a				uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students			
O G Ó Ł E M	9426	7888	7637	7708	2040	2969	2825	2642
TOTAL								
w tym kobiety	7089	6040	5897	6007	1208	1764	1694	1584
of which females								
Uniwersytety	2345	1753	1616	1625	1268	1609	1455	1266
Universities								
Uczelnie techniczne	1394	1044	985	871	508	667	564	554
Higher schools of technology								
Uczelnie ekonomiczne	1504	1085	1188	1283	-	-	-	-
Higher schools of economics								
Uczelnie pedagogiczne	325	134	174	125	-	115	143	138
Higher schools of pedagogy								
Uniwersytety medyczne	315	206	184	131	173	276	300	344
Medical universities								
Uczelnie morskie	250	52	30	18	-	49	41	21
Maritime universities								
Akademie wychowania fizycznego	179	50	58	46	46	51	60	69
University schools of sport								
Uczelnie artystyczne	6	2	2	18	7	71	106	103
Higher schools of arts								
Pozostałe uczelnie	3108	3304	3164	3375	-	-	-	-
Other higher education institutions								
Uczelnie resortu obrony narodowej	x	258	236	216	x	87	106	92
Higher schools of the Ministry of National Defence								
Instytuty naukowe PAN	-	-	-	-	38	44	50	55
Scientific institutes of the Polish Academy of Sciences								

^a Do roku akademickiego 2011/12 dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 grudnia.

^a Until the 2011/12 academic year, for studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31st December.

TABL. 30 (155). STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2018/19

POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION IN THE 2018/19 ACADEMIC YEAR

PODGRUPA KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Sluchacze Students	Wydane świadczenia ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELD OF EDUCATION ^a
O G Ó Ł E M	7708	6735	T O T A L
Pedagogiczna	2384	2138	Education
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z edukacją	23	-	Interdisciplinary programmes and qualifications related to education
Artystyczna	40	40	Arts
Humanistyczna (z wyłączeniem języków)	29	47	Humanities (except languages)
Językowa	223	153	Languages
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych ze sztuką i przedmiotami humanistycznymi	14	-	Interdisciplinary programmes and qualifications related to arts and humanities
Spoleczna	358	299	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	158	142	Journalism and information
Biznes, administracja i prawo nieokreślone dalej	-	20	Business, administration and law not further defined
Biznesu i administracji	2157	1917	Business and administration
Prawna	265	259	Law
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, administracją i prawem	13	-	Interdisciplinary programmes and qualifications related to conducting economic activity, administration and law
Programy i kwalifikacje obejmujące prowadzenie działalności gospodarczej, administrację i prawo gdzie indziej niesklasyfikowane	18	2	Programmes and qualifications covering conducting economic activity, administration and law not elsewhere classified
Biologiczna	57	55	Biological sciences
Nauk o środowisku	-	15	Environment
Fizyczna	50	38	Physical sciences
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących nauki przyrodnicze, matematykę i statystykę	25	22	Interdisciplinary programmes and qualifications comprising natural sciences, mathematics and statistic
Nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka gdzie indziej niesklasyfikowane	28	28	Natural sciences, mathematics and statistics not elsewhere classified
Technologii teleinformacyjnych	328	282	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynierijno-techniczna	55	32	Engineering and engineering trades
Architektury i budownictwa	41	-	Architecture and construction
Rolnicza	45	43	Agricultural sciences
Medyczna	804	735	Health
Opieki społecznej	162	112	Welfare
Usług dla ludności	87	79	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	211	172	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	50	42	Security services
Usług transportowych	59	41	Transport services
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących usługi transportowe	24	22	Interdisciplinary programmes and qualifications comprising transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku akademickiego.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous academic year.

Szkoły dla dorosłych

Schools for adults

TABL. 31 (156). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoly Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates	
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Szkoły podstawowe 2010/11	1	1	12	-	13	-
Primary schools 2017/18	5	3	65	24	-	-
2018/19	6	9	154	64	•	•
Gimnazja 2010/11	6	28	697	197	127	42
Lower secondary 2015/16	8	24	339	101	105	41
schools 2017/18	2	14	198	57	43	13
2018/19	2	7	107	33	•	•
Licea ogólnokształcące ^a 2010/11	197	680	16758	8059	4077	2194
General secondary 2015/16	99	444	11625	5351	3127	1585
schools ^a 2017/18	88	382	10076	4755	2861	1440
2018/19	79	353	9794	4533	•	•

a Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Including supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

Wychowanie przedszkolne

Pre-primary education

TABL. 32 (157). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Placówki	1124	1376	1425	1469	Establishments
miasta	554	740	786	831	urban areas
wieś	570	636	639	638	rural areas
Przedszkola	494	692	748	779	Nursery schools
w tym specjalne	12	20	22	24	of which special
miasta	334	470	505	530	urban areas
wieś	160	222	243	249	rural areas
Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	517	499	508	515	Pre-primary sections in primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego	12	6	6	6	Pre-primary education units
Punkty przedszkolne	101	179	163	169	Pre-primary centres
Miejsca:					Places:
Przedszkola	45180	58717	68210	71582	Nursery schools
w tym specjalne	278	412	452	511	of which special
miasta	35336	43924	49807	52211	urban areas
wieś	9844	14793	18403	19371	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego	201	170	175	160	Pre-primary education units
Punkty przedszkolne	2492	4373	4081	4128	Pre-primary centres
Dzieci	63416	70408	86019	89540	Children
miasta	44348	47105	56848	58812	urban areas
wieś	19068	23303	29171	30728	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	18516	4762	23277	24504	of which aged: 6 years
5 lat	17691	26349	23020	22491	5 years

TABL. 32 (157). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)**

PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Dzieci (dok.):					Children (cont.):
Przedszkola	44784	50657	63677	66516	Nursery schools
w tym specjalne	222	352	377	412	of which special
miasta	35514	38472	47489	49172	urban areas
wieś	9270	12185	16188	17344	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	8142	1729	11931	12851	of which aged: 6 years
5 lat	12201	14817	17736	17363	5 years
Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	16309	16448	19015	19621	Pre-primary sections in primary schools
w tym w wieku 6 lat	10374	2956	11149	11458	of which aged 6 years
Zespoły wychowania przedszkolnego	180	127	131	114	Pre-primary education units
Punkty przedszkolne	2143	3176	3196	3289	Pre-primary centres
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary establishments per 1000 children aged:
3-6 lat	637	632	828	893	3-6
3-5	584	803	805	835	3-5
6	809	166	893	954	6
5 lat	752	974	898	923	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3-6 lat	448	452	612	664	3-6
3-5	477	595	665	692	3-5
6 lat	356	60	458	500	6
1 przedszkole	91	73	85	85	1 nursery school
100 miejsc	99	86	93	93	100 places

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ X

OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

1) ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2190, z późniejszymi zmianami), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

Prezentowane w dziale dane dotyczą podmiotów wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),

b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe oraz ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, sanatoria i od 2014 r. oddziały opieki paliatywnej).

Na mocy wymienionej ustawy działalność leczniczą może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) lekarzy, lekarzy dentystów oraz pielęgniarów lub położnych;

2) ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarzy i położnej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 576, z późniejszymi zmianami);

3) ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 537, z późniejszymi zmianami);

4) ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz. U. 2019 poz. 952);

5) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1373, z późniejszymi zmianami), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ);

CHAPTER X

HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. Data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration and until 2011 – the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. Data regarding the health care presented in this chapter are based on:

1) the Law on Health Care Activities, dated 15th April 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2190, with later amendments), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and the functioning of health care entities.

Data presented in the chapter concerns the entities performing health care activities in the following areas:

a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),

b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts as well as detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, sanatoria and since 2014 palliative care wards).

Under that law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) of doctors, dentists and nurses or midwives;

2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15th July 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 576, with later amendments);

3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5th December 1996 (uniform text Journal of Laws 2019 item 537, with later amendments);

4) the Law on the Physiotherapist Profession, dated 25th September 2015 (Journal of Laws 2019 item 952);

5) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27th August 2004 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1373, with later amendments), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund;

6) ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1056);

7) ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 993, z późniejszymi zmianami), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne;

8) ustawa z dnia 6 września 2001 r. prawo farmaceutyczne (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 499, z późniejszymi zmianami).

3. Informacje o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych – od 2006 r., aptekach oraz od 2005 r. – domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze przekraczającym pełny etat oraz niepełnozatrudnione w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną – również położnego.

4. Dane o specjalistach dotyczą lekarzy i lekarzy dentystów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2019 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentystów (Dz. U. 2019 poz. 602, z późniejszymi zmianami).

5. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentystów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

7. Dane o stacjonarnej opiece zdrowotnej nie obejmują opieki dziennej (dotyczy szpitali, łóżek i leczonych).

Dane o **łóżkach** w placówkach stacjonarnych dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

8. Dane o łóżkach w szpitalach ogólnych do 2007 r. nie obejmują miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

6) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1056, with later amendments);

7) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8th September 2006 (uniform text Journal of Laws 2019 item 993, with later amendments), specifying the organisational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services;

8) the Pharmaceutical Law, dated 6th September 2001 (uniform text Journal of Laws 2019 item 499, with later amendments).

3. Information on medical personnel concerns persons employed in: units engaged in health care activities, professional practices – since 2006, pharmacies and since 2005 – social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern persons working directly with a patient, i.e. excluding persons for whom the primary workplace is university, central or local government administration unit and the National Health Fund.

Data include full-time employed persons, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including trainees.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife – also as a male midwife.

4. Data on doctor specialists and dental specialists concern doctors with grade II specialisation and since 2005 with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 29th March 2019 on Doctors and Dentists Specialisations (Journal of Laws 2019 item 602, with later amendments).

5. Consultations provided by doctors and dentists in the scope of out-patient health care are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

6. Data on hospitals comprise health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

7. Data on in-patient health care do not include day-care (concerns hospitals, beds and in-patients).

Data regarding **beds** in in-patient units concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

8. Data regarding beds in general hospitals do not include places (beds and incubators) for newborns until 2007.

Rodzaje oddziałów w szpitalach ogólnych (tabl. 5(162)) opracowano w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 173). Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, szczękową, neurochirurgię, kardiologię, urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do **oddziałów zakaźnych** – oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** – oddziały pulmonologiczne.

9. Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

10. **Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze** udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

11. **Lecznictwo uzdrowiskowe** – zorganizowana działalność polegająca na udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu leczenia uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej, prowadzona w uzdrowisku przez zakłady lecznictwa uzdrowiskowego albo poza uzdrowiskiem w szpitalach i sanatoriach znajdujących się w urzędzonych podziemnych wyrobiskach górniczych, przy wykorzystaniu warunków naturalnych (surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu) oraz zabiegów z zakresu fizjoterapii.

12. Dane dotyczące **ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej** obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, izby przyjęć, lotnicze pogotowie ratunkowe).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 listopada 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 listopada 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 979).

13. Dane o **aptekach ogólnodostępnych** nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony i są głównie usytuowane na terenach wiejskich.

14. Dane o **zachorowaniach** prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1239).

15. Dane o **opiece nad dziećmi do lat 3** prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 409, z późniejszymi zmianami), na podstawie której opieka może być organizowana w formie żłobka oraz od 2011 r. – klubu dziecięcego albo sprawowana przez dziennego opiekuna lub nianię.

16. **Świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”** od 1 kwietnia 2016 r. przysługuje osobom uprawnionym na mocy ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. 2018 poz. 2134, z późniejszymi zmianami).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

Types of wards in general hospitals (table 5(162)), are compiled in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17th May 2012 (uniform text Journal of Laws 2019 item 173). **Surgical wards** include: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, maxillo-facial surgery, neurosurgery, cardiosurgery, urology as well as other surgical wards; in **communicable diseases wards** – observation communicable diseases wards; in **tubercular and pulmonary wards** – pulmonology wards.

9. Data regarding **psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.

10. **Chronic medical care homes and nursing homes** provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalisation, providing them with medicinal products and medical devices.

11. **Health resort treatment** – organised activity of providing health care services in scope of health resort treatment or rehabilitation, conducted on the area of health resort by health resort facilities or outside the health resort area in hospitals and sanatoriums located in underground mining excavations, using natural conditions (natural materials and healing properties of the climate) and physiotherapy treatment.

12. Data on **emergency medical services and first-aid** concern units covered by the State Emergency Medical Services system (emergency rescue teams, hospital emergency wards, admission rooms, medical air rescue).

Hospital emergency wards since 8th November 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3rd November 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 979).

13. **Generally available pharmacies** do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined and are mainly in rural areas.

14. Data regarding **disease incidence** are presented according to the Law dated 5th December 2008 on the Prevention and Control of Infections and Communicable Diseases in Humans (uniform text Journal of Laws 2019 item 1239).

15. Data on **childcare for children up to the age of 3** are presented according to the law dated 4th February 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 409, with later amendments). Childcare can be organised in the form of nurseries as well as since 2011 – children's clubs or provided by day carer or nanny.

16. Since 1st April 2016 the **child-raising benefit "Family 500+"** has been designated to persons authorised on the basis of the Law on State Aid in Raising Children dated 11th February 2016 (Journal of Laws 2018 item 2134, with later amendments).

The benefit is financed from the state budget.

17. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1390, z późniejszymi zmianami) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

18. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1111, z późniejszymi zmianami).

19. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej** – realizowanej przez koła zainteresowań, świetlice, kluby i ogniska wychowawcze, zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** (od 2012 r.) – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) **w połączonych formach** (od 2012 r.), tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

20. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze:**
 - a) spokrewnione,
 - b) niezawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczno-rodzęństwa),

17. Large Family Card based on the law dated 5th December 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2019 item 1390, with later amendments), can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in the case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with legal confirmation of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

18. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law of Family Support and Foster Care System, dated 9th June 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1111, with later amendments).

19. Day-support centre supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **general care centre** – realised by interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialised centre** – organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) **street work** (since 2012) – carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker,
- 4) **in mixed forms** (since 2012), i.e. combining tasks of the general care, specialised and street work centres.

20. Family foster care is exercised in the case when it is impossible for parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make it possible for a child to return to the family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption, preparation of a child to live an independent and responsible life, satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture, recreation and religion.

The forms of family foster care are:

- 1) **foster families:**
 - a) related,
 - b) not professional – in which not more than 3 children may be placed at the same time (except for numerous siblings),

c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa) – wśród których funkcjonują również:

- zawodowe specjalistyczne – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969), małoletnie matki z dziećmi,
- zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390, z późniejszymi zmianami);

2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie może w nich przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

21. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:

- a) **interwencyjnego** – zapewnia doradczą opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
- b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku (w tym dorastające i usamodzielniające się), umożliwia wspólne wychowanie i opiekę liczniemu rodzeństwu), współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
- c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,

c) professional – in which not more than 3 children may be placed at the same time (except for numerous siblings) – among which there are also:

- professional specialised – shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969), underage mothers with children,
- professional performing the function of a family emergency house – shall receive a child on the basis of a court ruling, in the case when a child was escorted by the Police or the Polish Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Art. 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2015 item 1390, with later amendments);

2) **foster homes** – in which not more than 8 children may be placed at the same time (except for numerous siblings).

21. Institutional foster care is exercised in the form of:

1) **care and education centre** run as:

- a) **an intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
- b) **a family** – educates children of various age groups (including adolescents and those becoming independent), enables common education and care for numerous siblings, cooperates with a family foster care coordinator and a family assistant,
- c) **a socialisation** – provides a child with full-time care and education, and fulfil his or her essential needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs; implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant; enables contact with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family; provides a child with access to education adjusted to the age and development skills; provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible health benefits,

- d) **specjalistyczno-terapeutycznego** (od 2012 r.) – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** (od 2012 r.) – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.
- 22. Dane o placówkach i świadczeniach pomocy społecznej** prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1507, z późniejszymi zmianami). Do placówek publicznych (tabl. 15(172) i 16(173)) zaliczono te, dla których organem prowadzącym jest samorząd wojewódzki, powiatowy lub gminny.
- 23. Świadczeniami pomocy społecznej są:**
- 1) świadczenia pieniężne, m.in.: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki.
- Zasiłek stały – przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.
- Zasiłek okresowy – przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.
- Zasiłek celowy – przyznawany jest w celu m.in.: zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.
- 2) świadczenia niepieniężne, m.in.: praca socjalna, bilet kredytowany, schronienie, posiłek, ubranie, sprawienie pogrzebu, mieszkanie chronione.
- d) **a specialist therapy** (since 2012) – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a legal confirmation of disability or a legal confirmation of high or moderate level of disability; a child requiring the application of special education methods and specialist therapy; a child requiring dealing with developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing and revalidation activities for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;
- 2) **regional care and therapy centre** (since 2012) – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
- 3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) – a centre where children up to the 1 year old shall be placed requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster care. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.
- 22. Data concerning social welfare facilities and social assistance benefits** are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12th March 2004 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1507, with later amendments). Public facilities (tables 15(172) and 16(173)) include those facilities for which the founding body is Voivodship, powiat or gmina government.
- 23. Social assistance benefits are:**
- 1) monetary benefits, among others: permanent benefit, temporary benefit, appropriated benefit, assistance to reach financial self-dependence and continue education.
- A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to permanent benefit.
- A person or a family is entitled to a temporary benefit due to the long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other social security systems.
- Appropriated benefit is offered to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, covering burial costs. It may be given to a person or a family which incurred losses as a result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.
- 2) non-monetary benefits, among others: social work, credited ticket, shelter, meal, clothing, burial, dwelling protected.

TABL. 1 (158). **PRACOWNICY MEDYCZNI** ^a

Stan w dniu 31 grudnia
MEDICAL PERSONNEL ^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Lekarze	5142	5452	5419	Doctors
w tym kobiety	2926	3163	3172	of which women
Lekarze dentyści	775	827	778	Dentists
w tym kobiety	606	654	609	of which women
Farmaceuci	1869	1929	1920	Pharmacists
w tym kobiety	1598	1652	1622	of which women
Pielęgniarki	10120	9557	9754 ^b	Nurses
Położne	1179	1157	1196 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci	1256	1328	1318	Physiotherapists
Diagności laboratoryjni ^d	714	818	805	Laboratory diagnosticians ^d

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 214. ^{bc} W tym magistrzy: ^b – pielęgniarstwa – 1492, ^c – położnictwa – 170. ^d Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji; w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a See general notes, item 3 on page 214. ^{bc} Of which masters: ^b – of nursing – 1492, ^c – of midwifery – 170. ^d Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration; in regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed in hospital's pharmacies.

TABL. 2 (159). **LEKARZE SPECJALIŚCI** ^a

Stan w dniu 31 grudnia
DOCTORS SPECIALISTS ^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LEKARZE OGÓŁEM	3229	3386	3463	DOCTORS OF TOTAL
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	211	207	216	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	431	452	463	Surgery ^b
Chorób płuc	66	58	63	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	444	436	443	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	52	53	55	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	124	117	133	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	333	364	373	General practitioners
Neurologii ^{cd}	130	146	139	Neurology ^{cd}
Okulistyki	120	121	131	Ophthalmology
Onkologii ^e	19	34	40	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	68	66	62	Otolaryngology ^{cf}
Pediatrici	239	244	246	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	173	168	177	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	149	158	161	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^g	157	124	131	Radiodiagnostics ^g
LEKARZE SPECJALIŚCI W % OGÓŁU LEKARZY	62,8	62,1	63,9	DOCTORS SPECIALISTS IN % OF TOTAL DOCTORS

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 214. ^b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiologii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. ^c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. ^{d-g} Także: ^d – neuropatologii, ^e – patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii, ^f – otorynolaryngologii, ^g – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

^a See general notes, item 3 and 4 on page 214. ^b General, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. ^c Including children's specialists. ^{d-g} Also: ^d – neuropathology, ^e – oncological pathology, oncology and haematology, ^f – otorynolaryngology, ^g – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy and children's radiology.

TABL. 2 (159). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LEKARZE DENTYŚCI OGÓŁEM	195	205	190	DENTISTS OF TOTAL
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:				of which dental specialists:
Chirurgii stomatologicznej	28	37	28	Dental surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	4	11	11	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	29	37	30	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	19	16	21	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	50	41	37	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej (pedodoncji)	18	20	19	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	42	43	44	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ W % OGÓŁU LEKARZY DENTYSTÓW	25,2	24,8	24,4	DENTAL SPECIALISTS IN % OF TOTAL DENTIST

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 214.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See general notes, item 3 and 4 on page 214.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 3 (160). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	949	1026	1113	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	740	795	879	urban areas
wieś	209	231	234	rural areas
Praktyki lekarzy i lekarzy dentyistów ^b (stan w dniu 31 XII)	260	238	225	Doctors and dentists practices ^b (as of 31 XII)
miasta	198	186	179	urban areas
wieś	62	52	46	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	18467,9	19070,7	19520,4	Consultations provided ^c in thousands
miasta	15959,8	16549,3	16924,2	urban areas
wieś	2508,1	2521,5	2596,3	rural areas
lekarskie	16636,3	17235,1	17635,5	doctors
w tym specjalistyczne	6731,4	7088,8	7082,2	of which specialised
stomatologiczne	1831,7	1835,7	1884,9	stomatological

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 213. ^b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami.^c Patrz uwagi ogólne ust. 5 na str. 214; łącznie z poradami opłacanymi w przychodniach przez pacjentów.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

^a See general notes, item 2 on page 213. ^b Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. ^c See general notes, item 5 on page 214; including consultations paid by patients in out-patient departments.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration and Statistics Poland.

TABL. 4 (161). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA ^a**
IN-PATIENT HEALTH CARE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
ZAKŁADY – stan w dniu 31 grudnia FACILITIES – as of 31st December				
Szpital ogólny	54	44	45	General hospitals
Szpital psychiatryczny	3	3	3	Psychiatric hospitals
Ośrodek leczenia odwykowego	2	2	2	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	7	7	7	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	1	1	1	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^b	27	28	28	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	4	5	3	Nursing homes
Hospicja	11	12	12	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	-	1	1	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – sanatoria	6	6	7	Health resort treatment – sanatoria
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – stan w dniu 31 grudnia BEDS IN FACILITIES – as of 31st December				
Szpital ogólny	9506	9256	9100	General hospitals
Szpital psychiatryczny	1113	1169	1181	Psychiatric hospitals
Ośrodek leczenia odwykowego	87	66	72	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	381	377	337	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	70	70	70	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^b	1214	1299	1311	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	204	205	162	Nursing homes
Hospicja	194	201	203	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	-	9	8	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – sanatoria	2269	2279	1958	Health resort treatment – sanatoria
LECZENIE IN-PATIENTS				
Szpital ogólny ^c	409382	386766	395498	General hospitals ^c
Szpital psychiatryczny	10585	10887	10484	Psychiatric hospitals
Ośrodek leczenia odwykowego	295	298	483	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	1202	1249	1387	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	83	91	104	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^b	3047	2929	2803	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze	317	306	195	Nursing homes
Hospicja	2522	2418	2437	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	-	27	131	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – sanatoria	25978	26197	20181 ^d	Health resort treatment – sanatoria

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 213. ^b Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. ^c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. ^d Ponadto 2469 kuracjuszy leczonych było w systemie ambulatoryjnym.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych, zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie hospicjów i zakładów opieki paliatywnej – dane Ministerstwa Zdrowia, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See general notes, item 2 on page 213. ^b Including psychiatric types facilities. ^c Excluding inter-ward patient transfer. ^d Moreover 2469 health resort patients were treated as out-patient.

Source: in regard to general hospitals, chronic medical care homes and nursing homes – data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration, in regard to hospices and palliative care wards – data of the Ministry of Health, in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 5 (162). **SZPITALE OGÓLNE**
GENERAL HOSPITALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Szpital ogólny (stan w dniu 31 XII)	54	44	45	Hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	9506	9256	9100	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	41,2	39,8	39,0	per 10 thousand population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	1596	1635	1509	Internal diseases
w tym kardiologicznych ^a	520	461	454	of which cardiological ^a
Chirurgicznych	1891	1878	1873	Surgical
Pediatrycznych	574	568	572	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	855	902	938	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	397	185	152	Oncological
Intensywnej terapii	182	176	182	Intensive therapy
Zakaźnych	195	195	127	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	283	287	281	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	69	69	69	Dermatological
Neurologicznych	413	412	398	Neurological
Psychiatrycznych	205	145	198	Psychiatric
Ruch chorych:				Patients:
Leczeni ^b w tys.	409,4	386,8	395,5	In-patients ^b in thousands
w tym na oddziałach ^c :				of which in specified wards ^c :
chorób wewnętrznych	83,0	74,9	75,0	internal diseases
w tym kardiologicznych ^a	31,9	27,2	27,5	of which cardiological ^a
chirurgicznych	114,3	111,3	111,6	surgical
pediatrycznych	28,9	27,5	28,4	paediatric
ginekologiczno-położniczych	59,6	60,2	61,0	gynaecological-obstetric
onkologicznych	15,7	6,0	5,8	oncological
intensywnej terapii	3,9	3,8	3,9	intensive therapy
zakaźnych	6,8	6,2	5,3	communicable
gruźlicy i chorób płuc	9,5	8,9	8,6	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	3,0	3,5	3,1	dermatological
neurologicznych	14,6	14,5	14,9	neurological
psychiatrycznych	2,0	1,4	1,9	psychiatric
Wypisani w tys.	396,7	373,2	382,2	Discharges in thousands
Zmarli w tys.	8,6	9,1	9,7	Deaths in thousands
Leczeni ^b na: 10 tys. ludności	1776	1667	1699	In-patients ^b per: 10 thousand
1 łóżko ^d	44	42	44	population bed ^d
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,1	5,1	4,5	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	237	234	242	Average bed use in days

^a Łącznie z oddziałami intensywnego nadzoru kardiologicznego. ^b Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. ^c Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. ^d Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną miesięczną liczbę łóżek w roku.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a Including intensive cardiological care wards. ^b Excluding inter-ward patient transfer. ^c Including inter-ward patient transfer. ^d Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards; for calculating of indice was used the average monthly number of beds in year.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 6 (163). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA** ^a

Stan w dniu 31 grudnia

EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	82	86	89	90	Emergency rescue teams
podstawowe	50	53	63	68	basic
specjalistyczne	32	33	26	22	specialists
Szpitalne oddziały ratunkowe	12	12	13	13	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	15	12	10	10	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c ...	1	1	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	136,6	167,5	166,9	166,1	in thousands
na 1000 ludności	60,1	72,7	71,9	71,3	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Person who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	137,5	169,2	168,3	167,0	in thousands
w tym w wieku:					of which aged:
do 18 lat	9,8	12,4	11,2	10,8	up to 18
65 lat i więcej	49,8	67,5	68,3	67,2	65 and more
na 1000 ludności	60,5	73,4	72,5	71,7	per 1000 population

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 215. ^b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. ^c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratownicze. ^d W ciągu roku.

^a See general notes, item 12 on page 215. ^b Organisation cells of hospitals applied to cooperate with emergency medical system. ^c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and persons giving first aid or acting as medical rescue. ^d During the year.

TABL. 7 (164). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE** ^a

Stan w dniu 31 grudnia

GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Apteki	618	728	745	724	Pharmacies
w tym prywatne	616	726	738	718	of which private
w tym na wsi	85	118	120 ^b	118	of which in rural areas
Punkty apteczne	29	48	44	45	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	29	48	44	45	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Number of population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3517	2974	2946	3034	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	6810	4946	5118	5202	of which in rural areas
1 aptekę	3682	3170	3120	3223	pharmacy
w tym na wsi	9133	6958	6995	7186	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	1479	1708	1749	1736	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 215. ^b Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

^a See general notes, item 13 on page 215. ^b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 8 (165). **KRWIODAWSTWO** ^a
BLOOD DONATION ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	2	2	2	2	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	10	10	9	9	Local collection sites (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	42,0	40,7	39,6	39,5	Blood donors in thousands
w tym honorowi	42,0	40,7	39,6	39,5	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	81,9	83,1	84,8	82,7	Number of collected donations ^b of whole blood in thousands
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	84,9	84,4	87,1	86,0	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c in thousands

^a Bez danych resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji. ^b Donacja to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. ^c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

^a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration. ^b Donation is collection of blood or blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. ^c One unit of fresh frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

Source: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (166). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF SELECTED INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY DISEASES	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thousand population			
Gruźlica	449	361	265	349	19,8	15,7	11,4	15,0
Tuberculosis								
Teżec	-	1	-	-	-	0,0	-	-
Tetanus								
Krztusiec	51	272	234	78	2,2	11,8	10,1	3,4
Whooping cough								
Odra	1	1	2	18	0,0	0,0	0,1	0,8
Measles								
Wirusowe zapalenie wątroby	116	641	663	562	5,1	27,8	28,6	24,1
Viral hepatitis								
typ A	2	1	88	49	0,1	0,0	3,8	2,1
type A								
typ B	63	443	348	338	2,8	19,2	15,0	14,5
type B								
typ C	51	197	227	175	2,2	8,5	9,8	7,5
type C								
Różyczka	184	97	43	53	8,1	4,2	1,9	2,3
Rubella								
AIDS ^a	19	11	5	4	0,8	0,5	0,2	0,2
AIDS ^a								
Salmonellozy	712	565	705	489	31,4	24,5	30,4	21,0
Other salmonella infections								
Czerwonka bakteryjna	1	1	6	53	0,0	0,0	0,3	2,3
Shigellosis								
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	140	49	40	110	6,2	2,1	1,7	4,7
Other bacterial foodborne intoxications								
Biegunki u dzieci w wieku do 2 lat ^b	2228	3954	4099	4647	396,7	817,5	790,9	866,8
Acute diarrhoea in children up to the age of 2 ^b								

^a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. ^b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do 2 lat.

^a Preliminary data because of specific features of the disease. ^b Ratio calculated per 10 thousand children up to the age of 2.

TABL. 9 (166). ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA (dok.)

INCIDENCE OF SELECTED INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS (cont.)

CHOROBY DISEASES	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thousand population			
Szkarlatyna (płonica)	935	2395	1465	1652	41,2	103,9	63,2	71,0
Scarlet fever								
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	63	50	51	45	2,8	2,2	2,2	1,9
Bacterial meningitis and/or encephalitis								
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	85	84	53	132	3,7	3,6	2,3	5,7
Viral meningitis								
Wirusowe zapalenie mózgu	8	11	7	10	0,4	0,5	0,3	0,4
Viral encephalitis								
Swinka (zapalenie przyusznic nagminne)	123	155	123	123	5,4	6,7	5,3	5,3
Mumps								
Włośnica	14	-	-	-	0,6	-	-	-
Trichinellosis								
Grypa ^a	22972	803725	876311	876257	1011,7	34873,0	37776,3	37636,4
Influenza ^a								
Choroby weneryczne	37	142	77	190	1,6	6,2	3,3	8,2
Veneral diseases								
Szczepieni przeciw wściekliznie ...	545	459	519	433	24,0	19,9	22,4	18,6
Rabies vaccinations								

a Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (167). ŻŁOBKI ^a I KLUBY DZIECIĘCE

Stan w dniu 31 grudnia

NURSERIES ^a AND CHILDREN'S CLUBS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Żłobki	19	161	173	191	Nurseries
w tym publiczne	17	27	39	43	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	7	-	1	-	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	x	53	68	81	Children's clubs
w tym publiczne	x	-	-	-	of which public
Miejsca	1563	5010	5940	7725	Places
w żłobkach	1563	4224	4893	6292	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	786	1047	1433	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku)	2949	7336	9041	10602	Children staying (during the year)
w żłobkach	2949	6330	7697	8881	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	1006	1344	1721	in children's clubs
Odsetek dzieci do lat 3 objętych różnymi formami opieki instytucjonalnej (żłobek, klub dziecięcy)	2,0	6,0	7,0	8,4	Percentage of children up to the age of 3 covered by various form of institutional care (nursery, children's club)
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych:					Children staying in nurseries and children's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	20	60	70	84	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	107	88	92	87	per 100 places

a Miejsca i dzieci w żłobkach – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Places and children staying in nurseries – including nursery wards.

TABL. 11 (168). **WSPIERANIE RODZINY W 2018 R.**

FAMILY SUPPORT IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze ^a : przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	153698	Child-raising benefit ^a : average monthly number of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	237896	average monthly number of children for who families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	1459058,2	benefit payments in PLN thousands
Dodatek wychowawczy ^a : przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	3321	Child-raising allowance ^a : average monthly number of children for who foster families and foster homes receive allowance
wypłaty świadczenia w tys. zł	19905,6	benefit payments in PLN thousands
Dodatek do zryczałtowanej kwoty ^a : przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	56	Lump sum allowance ^a : average monthly number of children for who family care and education centres receive allowance
wypłaty świadczenia w tys. zł	322,2	benefit payments in PLN thousands
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny a W ramach programu „Rodzina 500+”. a Within the "Family 500+" programme.	36805	Large Family Card holders

TABL. 12 (169). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**

DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie w tys. residents in thousands				
O G Ó Ł E M	409	241	204	192	17,4	10,4	7,7	9,0	TOTAL
Opiekuńcze	370	183	164	146	15,0	8,1	6,2	5,6	General care
Specjalistyczne	39	35	25	22	2,4	1,5	1,0	0,9	Specialised
Pracy podwórkowej	x	6	10	13	x	0,4	0,5	2,3	Street work
W połączonych formach	x	17	5	11	x	0,4	0,1	0,2	In combined forms

TABL. 13 (170). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA**

Stan w dniu 31 grudnia

FAMILY FOSTER CARE

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze ^a	2504	2420	2311	2245	Foster families ^a
Spokrewnione	1929	1462	1431	1403	Related
dzieci ^b	2463	1886	1839	1804	children ^b
Niezawodowe	399	770	687	647	Not professional
dzieci ^b	646	1091	950	892	children ^b
Zawodowe ^c	176	188	193	195	Professional ^c
dzieci ^b	750	549	557	549	children ^b
Rodzinne domy dziecka	x	86	97	110	Foster homes
Dzieci ^d	x	554	616	729	Children ^d

a Od 2012 r. niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. – w wieku do 25 lat. c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Since 2012 some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b Until 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. c Until 2011 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 14 (171). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA** ^a
INSTITUTIONAL FOSTER CARE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers			
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII							
Placówki opiekuńczo-wychowawcze Care and education centres	69	85	72	68	1378	1116	943	925 ^b	149	136	148	112
interwencyjne intervention	1	2	1	1	14	25	7	30	16	1	-	-
rodzinne family	31	16	12	8	237	117	91	60	18	25	17	3
socjalizacyjne socialisation	23	56	48	49	653	755	673	698	40	97	122	101
specjalistyczno-terapeutyczne specialist therapy	x	1	2	1	x	14	22	8	x	-	-	-
łączące zadania placówek ^c combining tasks of the centres ^c	14	10	9	9	474	205	150	129	75	13	9	8
Regionalne placówki opiekuńczo- -terapeutyczne Regional care and therapy centres	x	1	1	1	x	44	42	44	x	-	35	-

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 21 na str. 217. ^b W tym 17 wychowanków w wieku 0-3 lata i 32 wychowanków w wieku 4-6 lat oraz 33 sieroty i 113 osób niepełnosprawnych. ^c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

^a See general notes, item 21 on page 217. ^b Of which 17 residents at age 0-3 and 32 residents at age 4-6 as well as 33 orphans and 113 persons with disabilities. ^c Combining tasks of the intervention, socialisation and specialist therapy centres; until 2011 – multifunctional centres.

TABL. 15 (172). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA** ^a

Stan w dniu 31 grudnia

STATIONARY SOCIAL WELFARE ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	87	111	113	119	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b :					Places ^b :
ogółem	6185	7256	7210	7609	total
na 10 tys. ludności	27,2	31,4	31,0	32,6	per 10 thousand population
Mieszkańcy ^b :					Residents ^b :
ogółem	6113	6814	6812	7227	total
w tym kobiety	2360	2786	2914	2923	of which females
w tym do 18 lat	177	138	80	75	of which up to the age of 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	2163	2149	1915	1925	of which placed during the year
na 10 tys. ludności	26,9	29,5	29,3	31,0	per 10 thousand population
Osoby oczekujące na umieszczenie	832	619	591	720	Persons awaiting a place

^a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. ^b Łącznie z filiami.

^a Including community self-help homes. ^b Including branches.

TABL. 16 (173). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**

Stan w dniu 31 grudnia

STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b	87	111	113	119	Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
Osoby w podeszłym wieku	27	40	43	44	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorzy	12	18	25	24	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie	14	13	13	13	Mentally retarded
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	9	9	7	7	Children and youth mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorzy	12	13	13	13	Chronically mentally ill
Niepełnosprawni fizycznie	4	5	6	5	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	3	3	2	2	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni	23	31	30	35	Homeless
Inne osoby	-	3	2	2	Other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach dla^c	6113	6814	6812	7227	Residents in homes and facilities for^c
Osób w podeszłym wieku	1051	1325	1325	1406	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorych Dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	737	997	1108	1148	Chronically ill with somatic disorders
Dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	973	908	922	920	Mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorych ...	326	261	253	256	Children and youth mentally retarded
Niepełnosprawnych fizycznie ...	1193	1409	1398	1398	Chronically mentally ill
Matkę z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	185	146	162	146	Physically handicapped
Bezdomnych	70	75	49	46	Mothers with dependent children and pregnant women
Innych osób	1578	1680	1591	1902	Homeless
	-	13	4	5	Other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b In further division facilities may be shown several times, as one facility may be intended for several groups of residents. c Including branches.

TABL. 17 (174). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający Beneficiaries	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in PLN thousands	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M 2010	129337	238227,2	T O T A L
2015	109617	230353,8	
2017	88003	262098,5	
2018	80124 ^b	235268,2	
Świadczenia pieniężne 66377	66377	144766,7	Monetary benefits
w tym:			of which:
Zasiłek stały	17197	85503,7	Permanent benefit
Zasiłek okresowy	12461	16073,1	Temporary benefit
Zasiłek celowy	35972	40256,9	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	100	401,6	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Świadczenia niepieniężne 43556	43556	90501,5	Non-monetary benefits
w tym:			of which:
Schronienie	2433	16125,9	Shelter
Posiłek	31675	18066,4	Meal
Ubranie	143	30,8	Clothing
Sprawienie pogrzebu	345	834,2	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	8817	55309,4	Attendance services and specialised attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodaro- wanie	34	131,1	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne, ust. 23 na str. 218. b W podziale według form świadczeń korzystający może być wykazany więcej niż jeden raz.

Ź r ó d ł o: dane Wydziału Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.

a See general notes, item 23 on page 218. b In the division by benefits granted one recipient may be indicated more than once.

S o u r c e: data of Social Policy Department of the Pomorskie Voivodship Office in Gdańsk.

DZIAŁ XI KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) – to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. W muzeach jako **muzealia** wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

Przez **wystawę** organizowaną przez muzeum i określoną odpowiednim tytułem rozumie się udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu zbiorów muzealnych.

Wystawy czasowe są to wystawy urządzone na czas określony na terenie muzeum i udostępniane jednorazowo.

5. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

6. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,

CHAPTER XI CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. **A book** is a publication containing more than 48 pages, while **a pamphlet** contains from 5 to 48 pages. Such publications are considered as non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications serving as the basic source of information on current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialised and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) – a person registered in the library, who borrowed at least one volume in a reporting year.

4. Movable subjects and real estate registered in exhibit inventory are presented as **exhibits** in museums.

Exhibition organized by museum is understood as a correctly titled set of museum collections opened to a public (visitors) identical titled.

Temporary exhibition are exhibitions organized on given time in the museum and available only once.

5. Information concerning **art galleries** includes units in which exhibiting is the basic type of activity.

6. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional, artistic and entertainment units conducting regular performances.

Theatres include units, distinguished in terms of their legal, organisational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Are grouped, comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,

- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**,
- działalność sceniczną **zespołów pieśni i tańca**,
- działalność **rozrywkową estradową**.

7. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy).

Wśród kin stałych wyróżnia się **miniplexy** – posiadające od 3 do 7 sal projekcyjnych i **multiplexy** – posiadające 8 sal projekcyjnych i więcej.

8. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odborników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. Termin **turystyka** – zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. – oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróżnych, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performance,
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- the performing activity of **song and dance ensembles**,
- **entertainment activities**.

7. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e. those established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light sensitive or magnetic tape or a digital carrier).

Among indoor cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

8. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g. disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Tourism

1. **Tourism** – in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012 – means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers within the term “tourism” are defined as visitors. This group comprises:

- tourists, i.e. persons who spent at least one night away from their place of permanent residence,
- one-day visitors, i.e. persons who did not spend the night at the place visited.

2. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań kategoryzacyjnych dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościnie),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

3. Dane o obiektach i miejscach noclegowych turystyki wykazano według stanu w dniu 31 lipca. W informacjach nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Począwszy od 2002 r. informacje o uczniowskich i wznaniowych klubach sportowych oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata. Informacje o wybranych obiektach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co cztery lata.

2. Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places).

Within:

- hotels and similar facilities, the group "other hotel facilities" covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group "miscellaneous facilities" includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. Data regarding facilities and the number of bed places for tourists are presented as of 31st July. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included.

4. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland uses more than one accommodation facility.

6. Catering establishments in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include cafes, wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours and snack-bars.

Sport

1. Since 2002 information regarding student and religious sports clubs as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years. Information on selected sport facilities has been compiled on the basis of periodic survey conducted every four years.

2. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnokrajowym zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

3. W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedziny i rodzaju sportu w klubach sportowych jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

4. Boiska znajdujące się w płycie głównej stadionu nie są wykazywane ponownie jako boiska do gier wielkich. Liczba stadionów podana jest łącznie z deklarowanymi obiektami nie spełniającymi wymogów stadionów, np. widowni. Boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną) wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne-wielozadaniowe. Boiska kryte, znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale gimnastyczne w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

Informacje o obiektach dostosowanych dla osób niepełnosprawnych uwzględniają obiekty dostosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo lub o innym niż ruchowy rodzaj niepełnosprawności (np. głusi, niewidomi).

2. Data on physical education organisations include selected organisations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled “Start”, the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of “Rural Sports Clubs”) and primarily concern recreational activity, and in the case of the Polish Sports Association for the Disabled “Start” – rehabilitation activity for persons with disabilities.

3. In the category of persons practising sports in physical education organisations as well as persons practising sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports in sports clubs one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practised or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

4. Sports fields located in stadium main fields are not counted again as sports fields for big games. The number of stadiums includes declared facilities not satisfying the requirements for stadiums, e.g. the seating. Sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are counted once as universal, multi-purpose sports fields. Indoor sports fields located in sports halls or gyms are not given separately, but treated as sports halls or gyms, depending on kind of facility in which they are located.

Information about facilities adapted for disabled guests include facilities adapted for people with reduced mobility or other than motor disability (e.g. the deaf or the blind).

Kultura

Culture

TABL. 1 (175). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE** ^a
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Wydaw- nictwa naukowe Scientific publications	Podręczniki dla szkół wyższych University textbooks	Wydaw- nictwa zawodowe Profes- sional publications	Podręczniki szkolne School textbooks	Wydaw- nictwa popularne Popular science	Literatura piękna Belles-lettres	
								razem total	w tym dla dzieci i młodzieży of which for children and youth
Tytuły	2010	1166	441	92	147	128	225	133	19
Titles	2015	1580	459	62	113	165	395	386	46
	2017	1224	424	51	95	12	320	322	111
	2018	1582	404	39	187	117	440	395	83

^a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 2 (176). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE** ^a
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Ukazujące się Published								nieregular- nie irregu- larly
			w tygodniu weekly		w miesiącu monthly		1 raz once				
			6–2 razy times	1 raz once	3–2 razy times	1 raz once	na 2 mie- siące bimonthly	w kwar- tale quarterly	w pół- roczu half- yearly	w roku yearly	
Tytuły	2010	370	1	19	18	99	38	83	27	40	45
Titles	2015	268	2	17	13	67	26	68	10	35	30
	2017	363	1	35	11	76	26	87	17	53	57
	2018	354	1	33	11	76	27	93	22	45	46

^a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 3 (177). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	336	324	319	316	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	198	194	191	193	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	95	79	72	60	Library service points (as of 31 XII)
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII)					Collection (as of 31 XII)
w tys. wol.	5695,7	5430,0	5237,8	5084,5	in thousand vol.
w tym na wsi	2140,1	2099,6	2066,1	2041,0	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	309,6	379,4	382,4	375,6	Borrowers ^a in thousands
w tym na wsi	72,2	72,7	71,9	69,4	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tysiącach wol.	5703,5	5574,2	5243,1	5114,9	in thousand vol.
w tym na wsi	1477,8	1354,1	1208,7	1183,0	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	18,4	14,7	13,7	13,6	per borrower in vol.
w tym na wsi	20,5	18,6	16,8	17,1	of which in rural areas

^a Łącznie z punktami bibliotecznymi, które w latach 2015-2018 przyporządkowano w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. ^b W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

^a Including library service points which in 2015-2018 are assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. ^b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (178). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	57	73	78	83	Museums with branches ^a
Muzealia w pozycjach inwentaryzowanych ^a w tys.	488,5	615,5	601,8	413,8	Museum exhibits in inventory units ^a in thousands
Wystawy czasowe	347	351	342	348	Temporary exhibitions
własne ^b	198	247	222	243	own ^b
współorganizowane	•	•	53	60	co-organised
obce ^c	149	104	67	45	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	1695,3	2382,7	3307,8	3639,1	Museum and exhibition visitors in thousands
w tym młodzież szkolna ^d	297,4	343,8	416,6	391,3	of which primary and secondary school students ^d

a Stan w dniu 31 grudnia. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31st December. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organised groups.

TABL. 5 (179). **INSTYTUCJE PARAMUZEALNE**
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Instytucje (stan w dniu 31 XII) ...	9	9	9	10	Institutions (as of 31 XII)
Ogród zoologiczny	2	2	2	2	Zoological garden
Ogród botaniczny ^a	2	3	3	3	Botanical garden ^a
Inne	4	4	4	5	Others
Zwiedzający w tys.	1073,2	1697,3	1473,0	1531,7	Visitors in thousands
w tym młodzież szkolna w zorganizowanych grupach	165,3	267,9	246,1	248,9	of which primary and secondary schools students visiting in organised groups
Ogród zoologiczny	778,9	898,5	928,4	925,6	Zoological garden
Ogród botaniczny ^a	86,2	120,9	21,0	23,0	Botanical garden ^a
Inne	148,2	677,8	523,7	583,1	Others

a Łącznie z oddziałem.

a Including branch.

TABL. 6 (180). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	23	21	23	21	10	11	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	267	308	288	289	189	100	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	20	46	29	22	15	7	of which foreign
Ekspozycje ^a	295	329	314	298	193	105	Expositions ^a
Zwiedzający ^a w tys.	222,1	236,7	323,0	432,3	356,3	76,0	Visitors ^a in thousands

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 7 (181). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE		Instytucje ^a Institutions	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Perform- ances and concerts ^b	Widzowie i słuchacze ^b w tys. Audience ^b in thousands	SPECIFICATION
Teatry i instytucje muzyczne	2010 2015 2017 2018	13 14 14 14	5369 8864 14403 14041	2641 3182 3191 2992	768,8 1035,3 1076,8 913,3	Theatres and music institutions
Teatry		6	3756	1868	335,5	Theatres
dramatyczne		3	3237	1237	248,5	dramatic
lalkowe		3	519	631	87,0	puppet
Teatry muzyczne		3	2143	482	263,0	Music theatres
Filharmonie		2	7742	471	217,5	Philharmonic halls
Orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry		3	400	157	85,3	Symphonic and chamber orchestras, choirs
Zespoły pieśni i tańca		-	-	14	12,0	Song and dance ensembles
Przedsiębiorstwa estradowe	2010 2015 2017 2018	4 4 2 1	x x x 5047	131 127 66 82	97,7 79,9 98,0 94,9	Entertainment enterprises

a Stan w dniu 31 grudnia. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31st December. b Data concern activity performed in Voivodship area, including outdoor events.

TABL. 8 (182). **CENTRA KULTURY ^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY ORAZ ŚWIETLICE**

Stan w dniu 31 grudnia

CENTRES OF CULTURE ^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Instytucje	226	321	333	328	71	257	Institutions
centra kultury	•	25	35	36	22	14	centres of culture
domy kultury	44	37	36	36	20	16	cultural establishments
ośrodki kultury	71	66	62	59	14	45	cultural centres
kluby	28	23	25	25	13	12	clubs
światlice	83	170	175	172	2	170	community centres
Pracownie specjalistyczne	276	530	592	620	225	395	Specialised workshops
Imprezy (w ciągu roku)	11986	13149	14637	14875	6991	7884	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w cią- gu roku) w tys.	1384,3	1798,0	2129,1	1950,2	1362,9	587,3	Event participants (during the year) in thousands
Kursy (w ciągu roku)	301	462	324	340	204	136	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	5671	8775	4323	4667	2646	2021	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	2736	5762	2834	2585	1583	1002	of which primary and secondary school students ^b
Grupy (zespoły) artystyczne	700	783	731	699	367	332	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespo- łów) artystycznych	9635	11653	11229	9825	4748	5077	Members of artistic groups (ensembles)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	5334	8057	7821	6892	3534	3358	of which primary and secondary school students ^b
Koła (kluby/sekcje)	520	1269	1584	1433	676	757	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/ /sekcji)	13675	23499	27131	29613	17827	11786	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	5095	11760	13261	16358	11158	5200	of which primary and secondary school students ^b

a Do 2014 r. ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. b Do 2013 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

a Until 2014 presented among cultural establishments or cultural centres. b Until 2013 children and youth below the age of 15.

N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 9 (183). **KINA STAŁE**

INDOOR CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	14	24 ^a	28 ^b	28 ^c	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	14	23	27	27	of which urban areas
w tym multiplexy	4	4	4	3	of which multiplexes
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	50	82	100	94	Screens (as of 31 XII)
w tym miasta	50	81	98	92	of which urban areas
w tym multiplexy	34	34	34	27	of which multiplexes
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	11675	17461	19784	17285	Seats (as of 31 XII)
w tym miasta	11675	17401	19704	17205	of which urban areas
w tym multiplexy	8521	8415	8374	5517	of which multiplexes
Seanse	77266	130831	161805	152966	Screenings
w tym miasta	77266	130716	161600	152805	of which urban areas
w tym multiplexy	63756	71752	61403	43118	of which multiplexes
na 1 kino	5519	5451	5779	5463	per cinema
Widzowie	2515726	3637022	4219457	4108233	Audience
w tym miasta	2515726	3633310	156132	4104677	of which urban areas
w tym multiplexy	2212010	1969989	1638670	1233682	of which multiplexes
na 1 kino	179695	151543	150695	146723	per cinema
na 1 seans	33	28	26	27	per screening

a-c W tym miniplexów: a – 6, b – 9, c – 9.

a-c Of which multiplexes: a – 6, b – 9, c – 9.

TABL. 10 (184). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**

Stan w dniu 31 grudnia

CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	383945	411676	375645	369966	TOTAL
Na 1000 ludności	169	178	162	159	Per 1000 population

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 11 (185). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**

Stan w dniu 31 grudnia

RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	w tys. in thousands				na 1000 ludności per 1000 population			
Abonenci radiowi ^a	410,5	415,7	417,1	413,7	180	180	179	177
Radio subscribers ^a								
miasta	320,2	324,2	323,8	320,7	214	218	218	216
urban areas								
wieś	90,3	91,5	93,3	93,0	116	111	111	110
rural areas								
Abonenci telewizyjni ^a	398,5	399,6	400,3	396,4	175	173	172	170
Television subscribers ^a								
miasta	309,9	310,4	309,5	306,1	207	209	208	206
urban areas								
wieś	88,5	89,2	90,7	90,4	114	109	108	107
rural areas								

a Za abonenta radiowego uważa się każdą osobę uiszczającą opłatę radiową oraz opłatę radiowo-telewizyjną, natomiast za abonenta telewizyjnego uważa się każdą osobę uiszczającą opłatę radiowo-telewizyjną. Za abonenta radia i telewizji uważa się również osoby zwolnione z opłat.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.

A radio subscriber is every person who pays radio subscription fee and radio and television subscription fee and television subscriber is every person who pays radio and television subscription fee. A radio and television subscriber is also a person being free of charge.

Source: data of the Polish Post General Directorate.

Uwaga

Od 2016 r. dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

Note

Since 2016 data were compiled with consideration of imputation for units which refused to participate in the survey.

Turystyka**Tourism**

TABL. 12 (186). BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	802 ^b	1512	1629	1637	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	399	564	599	600	of which open all year
Obiekty hotelowe	268	319	342	350	Hotels and similar facilities
hotele	144	188	202	202	hotels
motele	5	1	1	1	motels
pensjonaty	30	41	41	39	boarding houses
inne obiekty hotelowe	89	89	98	108	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	534 ^b	1193	1287	1287	Other facilities
domy wycieczkowe	4	2	2	2	excursion hostels
schroniska	1	1	1	1	shelters
schroniska młodzieżowe	22	16	14	16	youth hostels
w tym szkolne schroniska					
młodzieżowe	16	12	10	12	of which school youth hostels
kempingi	22	27	34	34	camping sites
pola biwakowe	28	31	32	32	tent camp sites
ośrodki wczasowe	216	223	248	239	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn-					
kowe	45	42	44	39	training-recreational centres
domy pracy twórczej	3	4	4	4	creative arts centres
zespoły domków turystycznych	61	100	116	124	complexes of tourist cottages
hostele	-	12	19	18	hostels
pokoje gościnne	•	546	591	604	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	•	88	78	74	agrotourism lodgings
inne obiekty	132	101	104	100	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	80178 ^b	101739	114369	115901	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne	34170	41617	44600	44796	of which open all year
Obiekty hotelowe	19905	26166	29021	30377	Hotels and similar facilities
hotele	13838	19113	21486	21901	hotels
motele	166	26	23	23	motels
pensjonaty	1339	1729	1726	1719	boarding houses
inne obiekty hotelowe	4562	5298	5786	6734	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	60273 ^b	75573	85348	85524	Other facilities
domy wycieczkowe	468	140	140	140	excursion hostels
schroniska	70	76	82	82	shelters
schroniska młodzieżowe	1709	1516	1346	1409	youth hostels
w tym szkolne schroniska					
młodzieżowe	1387	1271	1103	1166	of which school youth hostels
kempingi	4491	5423	8205	8235	camping sites
pola biwakowe	3484	3515	4006	3588	tent camp sites
ośrodki wczasowe	25897	25806	28852	28072	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn-					
kowe	6406	6610	6024	5635	training-recreational centres
domy pracy twórczej	153	209	221	219	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c	4289	6253	7635	8170	complexes of tourist cottages ^c
hostele	-	427	754	776	hostels
pokoje gościnne	•	12146	13606	14448	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	•	1523	1337	1244	agrotourism lodgings
inne obiekty	13306	11929	13140	13506	miscellaneous facilities

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. ^c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu domów turystycznych.

^a Concern establishments with 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. ^c Including camping sites if they exist on the territory of the complex of tourist cottages.

TABL. 12 (186). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (dok.)**

TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	1628830 ^b	2439185	2863071	3047790	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	259906	451860	559741	572393	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	959412	1575313	1883769	1988211	Hotels and similar facilities
w tym:					of which:
hotele	765056	1299289	1571222	1630678	hotels
pensjonaty	39816	53177	52239	58209	boarding houses
Pozostałe obiekty	669418 ^b	863872	979302	1059579	Other facilities
schroniska ^c	54990	57303	59882	50805	shelters ^c
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	49509	49289	52472	46933	of which school youth hostels
kempingi	59447	64268	74867	89324	camping sites
pola biwakowe	15705	21095	22430	38689	tent camp sites
ośrodki wczasowe	254179	257397	286108	304507	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	108312	111053	93809	92198	training-recreational centres
domy pracy twórczej	1996	2679	2511	2536	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^d	24334	48611	69143	86970	complexes of tourist cottages ^d
hostele	566	32607	46219	43873	hostels
pokoje gościnne	•	115399	150324	172926	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	•	9977	9713	9651	agrotourism lodgings
inne obiekty	149889	143483	164296	168100	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	5653001 ^b	7880472	9306686	9815973	Nights spent
w tym turystom zagranicznym	640116	1122055	1450879	1542129	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	2021351	3425504	4181848	4565990	Hotels and similar facilities
w tym:					of which:
hotele	1574521	2724768	3349490	3634812	hotels
pensjonaty	101237	134528	138303	151791	boarding houses
Pozostałe obiekty	3631650 ^b	4454968	5124838	5249983	Other facilities
schroniska ^c	124365	126982	131536	118751	shelters ^c
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	108396	107076	111607	106244	of which school youth hostels
kempingi	209514	211999	256149	303928	camping sites
pola biwakowe	58338	76474	95136	86420	tent camp sites
ośrodki wczasowe	1652380	1673800	1926807	2006877	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	472102	508204	433190	409478	training-recreational centres
domy pracy twórczej	16043	20128	17285	17058	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^d	143947	250015	326792	380411	complexes of tourist cottages ^d
hostele	933	63645	123259	126570	hostels
pokoje gościnne	•	462689	579974	669925	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	•	48079	55051	59786	agrotourism lodgings
inne obiekty	954028	1012953	1179659	1070779	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. c Łącznie ze schroniskami młodzieżowymi. d Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu domów turystycznych.

a Concern establishments with 10 and more bed places. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including youth hostels. d Including camping sites if they exist on the territory of the complex of tourist cottages.

TABL. 13 (187). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	259906 ^b	451860	559741	572393	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	224139	410971	501119	504248	Hotels and similar facilities
w tym:					of which:
hotele	204971	367660	447026	444482	hotels
pensjonaty	2661	4170	3402	3192	boarding houses
Pozostałe obiekty	35767 ^b	40889	58622	68145	Other facilities
schroniska ^c	3617	2463	2435	2564	shelters ^c
w tym szkolne schroniska					of which school youth
młodzieżowe	3617	2441	2434	2559	hostels
kempingi	14143	9476	13227	15094	camping sites
pola biwakowe	772	844	1010	2021	tent camp sites
ośrodki wczasowe	4007	4106	5617	5833	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn-					
kowe	4298	3122	2743	2567	training-recreational centres
domy pracy twórczej	-	3	-	-	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^d	535	521	843	2202	complexes of tourist cottages ^d
hostele	301	9488	13823	14648	hostels
pokoje gościnne	•	3487	8001	8798	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	•	181	439	328	agrotourism lodgings
inne obiekty	8094	7198	10484	14090	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	640116 ^b	1122055	1450879	1542129	Nights spent
Obiekty hotelowe	521152	984161	1207518	1254776	Hotels and similar facilities
w tym:					of which:
hotele	470132	865354	1062274	1086545	hotels
pensjonaty	8414	14067	11641	10284	boarding houses
Pozostałe obiekty	118964 ^b	137894	243361	287353	Other facilities
schroniska ^c	9617	7702	6359	6880	shelters ^c
w tym szkolne schroniska					of which school youth
młodzieżowe	9617	7622	6357	6870	hostels
kempingi	32592	27224	38853	39507	camping sites
pola biwakowe	2432	2690	2492	4248	tent camp sites
ośrodki wczasowe	26973	28752	42164	46447	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn-					
kowe	11359	8565	8363	8286	training-recreational centres
domy pracy twórczej	-	12	-	-	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^d	2179	3347	4201	11185	complexes of tourist cottages ^d
hostele	568	17431	61924	68027	hostels
pokoje gościnne	•	12741	25180	29770	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	•	2256	8391	9968	agrotourism lodgings
inne obiekty	33244	27174	45434	63035	miscellaneous facilities

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.
^c Łącznie ze schroniskami młodzieżowymi. ^d Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu domów turystycznych.

^a Concern establishments with 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings.
^c Including youth hostels. ^d Including camping sites if they exist on the territory of the complex of tourist cottages.

TABL. 14 (188). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI ^a**
OCCUPANCY OF TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms			
	w %				in %			
Obiekty hotelowe	30,5	39,6	43,4	44,7	35,6	47,4	52,5	53,6
Hotels and similar facilities								
w tym:								
of which:								
hotele	32,1	41,1	44,7	46,6	37,5	49,5	54,4	55,9
hotels								
pensjonaty	30,4	36,8	34,5	37,0	35,0	41,7	42,4	44,7
boarding houses								
inne obiekty hotelowe	25,0	34,6	40,1	39,2	28,8	39,5	46,1	45,3
other hotel facilities								
Pozostałe obiekty	39,3	40,6	40,7	40,8	x	x	x	x
Other facilities								

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 231.

^a See general notes, item 4 on page 231.

TABL. 15 (189). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**

Stan w dniu 31 lipca

CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

As of 31st July

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restauracje Restaurants	Bary Bars	Stołówki Canteens	Punkty gastrono- miczne Food stands	SPECIFICATION
OGÓŁEM 2010 ^a	215	249	227	55	TOTAL
2015	265	233	240	54	
2017	296	266	248	50	
2018	301	262	252	58	
Obiekty hotelowe	248	167	45	29	Hotels and similar facilities
hotele	189	132	17	27	hotels
motele	1	1	-	-	motels
pensjonaty	19	10	11	1	boarding houses
inne obiekty hotelowe	39	24	17	1	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	53	95	207	29	Other facilities
domy wycieczkowe	-	-	1	-	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	-	1	3	-	youth hostels
w tym szkolne schroniska					of which school youth
młodzieżowe	-	1	3	-	hostels
kempingi	6	6	1	2	camping sites
pola biwakowe	1	1	-	1	tent camp sites
ośrodki wczasowe	20	43	116	9	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn-					
kowe	7	16	22	3	training-recreational centres
domy pracy twórczej	0	0	1	0	creative arts centres
zespoły domków turystycznych	6	10	9	7	complexes of tourist cottages
pokoje gościnne	10	6	12	2	rooms for rent
inne obiekty	3	12	42	5	miscellaneous facilities

^a Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.^a Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings.TABL. 16 (190). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII**

HOTELS BY CATEGORY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Kategorie Categories					w trakcie kategory- zacji in the process of the categor- ization
		*****	****	***	**	*	
OGÓŁEM ^a	2010	144	6	11	50	56	11
TOTAL ^a	2015	188	7	21	82	55	13
	2017	202	9	24	91	57	12
	2018	202	9	26	92	55	12
Pokoje ^a	2010	6892	594	1109	2711	2030	215
Rooms ^a	2015	9236	744	1745	4253	1895	268
	2017	10584	874	2144	4769	2144	259
	2018	10720	877	2437	4905	2040	280
Miejsca noclegowe ^a	2010	13838	1155	2037	5618	4068	471
Bed places ^a	2015	19113	1478	3465	9019	3873	636
	2017	21486	1691	4260	9795	4385	609
	2018	21901	1731	4874	10088	4207	668

^a Stan w dniu 31 lipca.^a As of 31st July.

TABL. 16 (190). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII (dok.)**

HOTELS BY CATEGORY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Kategorie Categories					w trakcie kategory- zacji in the process of the categor- ization
		*****	****	***	**	*	
Korzystający z noclegów w tys.	2010 765,1	75,7	145,5	305,8	190,4	26,5	21,2
	2015 1299,3	165,7	279,3	588,5	200,4	25,0	40,3
Tourists accommodated in thousands	2017 1571,2	177,8	362,7	677,9	272,6	30,9	49,4
	2018 1630,7	175,6	425,2	699,7	263,4	30,7	36,1
w tym turyści zagraniczni	2010 205,0	30,4	68,3	79,7	23,2	1,2	2,1
of which foreign tourists	2015 367,7	78,3	124,4	119,1	30,8	1,5	13,6
	2017 447,0	89,1	148,7	136,4	43,9	1,6	27,3
	2018 444,5	77,2	170,3	137,9	41,8	1,5	15,8
Stopień wykorzystania w %:							
Occupancy rate in % of:							
miejsc noclegowych	2010 32,1	40,5	42,1	31,5	27,0	32,8	19,4
bed places	2015 41,1	59,6	51,3	39,6	29,9	29,6	36,8
	2017 44,7	59,6	53,0	41,6	37,9	33,8	46,6
	2018 47,0	62,4	57,5	42,4	39,1	32,8	41,6
pokoje	2010 37,5	44,3	47,9	37,4	31,7	36,8	23,5
rooms	2015 49,5	70,5	61,3	47,3	36,7	35,3	46,1
	2017 54,4	70,7	61,7	52,3	46,2	40,6	52,3
	2018 56,0	71,1	66,7	52,2	47,5	39,0	47,0

Sport

Sport

TABL. 17 (191). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**

Stan w dniu 31 grudnia

PHYSICAL EDUCATION ORGANISATIONS AND SPORTS CLUBS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	2018	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANISATIONS					
Jednostki organizacyjne	531	529	138	135	Organisational units
Członkowie	24854	22075	12204	12159	Members
Ćwiczący ^a	23635	23261	11637	15576	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS					
Jednostki organizacyjne	626	596	749	710	Organisational units
Członkowie	46987	46147	51617	54552	Members
Ćwiczący	42545	41523	50722	54883	Persons practising sports
mężczyźni	31411	30183	37128	39599	males
kobiety	11134	11340	13594	15284	females
w wieku do 18 lat	31280	30006	36876	40344	aged up to 18
Sekcje sportowe	1183	988	1205	1142	Sports sections
Trenerzy	917	927	1540	1638	Coaches
Instruktorzy sportowi	1012	981	953	948	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	457	409	448	405	Other persons conducting sports activities

^a Dane szacunkowe.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

^a Estimated data.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 18 (192). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS IN 2018

As of 31st December

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTÓW	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total number				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Alpinizm	3	71	31	60	2	1	Mountaineering
Badminton	13	394	171	268	6	9	Badminton
Boks	12	457	88	319	17	10	Boxing
Brydż sportowy	7	459	74	49	4	11	Bridge
Gimnastyka ^a	7	516	430	478	21	10	Gymnastics ^a
Golf	4	378	71	33	4	1	Golf
Hokej ^a	37	1140	361	947	15	14	Hockey ^a
Jeździectwo ^a	17	370	225	112	11	25	Equestrian sport ^a
Judo	26	2203	581	2093	47	20	Judo
Ju jitsu	3	178	40	41	7	4	Ju jitsu
Kajakarstwo klasyczne	11	213	89	139	9	11	Classic canoeing
Karate ^a	31	2797	1001	2284	26	56	Karate ^a
Kick-boxing	8	169	48	83	4	10	Kick-boxing
Kolarstwo ^a	15	408	88	126	3	13	Cycling ^a
Koszykówka	56	2665	1034	2458	89	33	Basketball
Lekkoatletyka	79	3463	1640	2671	135	58	Athletics
Łyżwiarstwo ^a	5	281	256	231	10	12	Skating ^a
Orientacja sportowa	6	301	158	173	6	12	Orienteering
Piłka nożna ^a	283	19668	1535	15548	747	122	Football ^a
Piłka ręczna	46	2562	1128	2281	84	32	Handball
Piłka siatkowa ^a	107	3933	2366	3371	112	60	Volleyball ^a
Rugby	7	455	74	240	25	5	Rugby
Sport lotniczy ^a	7	142	12	9	0	23	Air sport ^a
Sport motorowy ^a	9	1782	178	63	3	37	Motorsport ^a
Sport pływacki ^a	30	2062	951	1907	48	31	Swimming sport ^a
Sporty siłowe ^a	5	215	87	108	2	7	Strength sports ^a
Strzelectwo sportowe ^a	24	2282	260	203	44	156	Sport shooting ^a
Szachy	19	863	172	604	9	33	Chess
Szermierka	3	149	88	128	9	3	Fencing
Taekwon-do ^a	7	562	204	457	3	15	Taekwon-do ^a
Tenis	17	456	197	328	18	15	Tennis
Tenis stołowy	53	1120	312	830	30	36	Table tennis
Wioślarstwo	6	211	96	171	9	7	Rowing
Zapasy ^a	14	487	93	414	14	13	Wrestling ^a
Zeglarkstwo ^a	38	1764	545	1094	49	72	Sailing ^a

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a A sports field (consists of a number of related kinds of sports).

TABL. 19 (193). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE ^a W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

SELECTED SPORTS FACILITIES ^a IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym dostosowane do osób niepełno- sprawnych Of which adapted for the disabled	SPECIFICATION
Stadiony	121	55	Stadiums
w tym piłkarskie	48	15	of which football
Boiska do gier wielkich ^b	435	119	Fields for big games ^b
w tym piłkarskie	433	118	of which football
Boiska do gier małych ^b	226	82	Fields for small games ^b
w tym:			of which:
koszykówki	76	32	basketball
piłki ręcznej	27	8	handball
piłki siatkowej	45	21	volleyball
Boiska uniwersalne-wielozadaniowe	270	91	Universal and multipurpose sports fields
Korty tenisowe	186	84	Tennis courts
Hale sportowe	72	52	Sports halls
Sale gimnastyczne ^c	88	25	Gyms ^c
Pływalnie	27	14	Swimming pools
Tory sportowe	15	3	Sports tracks
Lodowiska sztuczne mrożone	19	5	Artificial skating rinks

a Bez obiektów przyszkolnych. b Łącznie z obiektami niepełnowymiarowymi. c Łącznie z salami pomocniczymi.

a Excluding school facilities. b Including non-full-size facilities. c Including auxiliary gyms.

DZIAŁ XII

NAUKA I TECHNIKA.

SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej. Działalność ta obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze, eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobycia nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (aplikacyjne), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej (B+R) prezentuje się zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

CHAPTER XII

SCIENCE AND TECHNOLOGY.

INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

Research and experimental development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge. It includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research**, i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and experimental development (R&D) are presented in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej (B+R) obejmują:

1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:

a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk, działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1183, z późniejszymi zmianami),

b) instytuty badawcze, działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1350, z późniejszymi zmianami),

c) uczelnie, działające zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami); w prezentowanych statystykach B+R termin „uczelnie” obejmuje wszystkie uniwersytety, uczelnie techniczne itp., ale nie obejmuje innych instytucji szkolnictwa wyższego, uniwersyteckich instytutów lub ośrodków badawczych, szpitali i klinik uniwersyteckich oraz organizacji badawczych, których działalność B+R jest kontrolowana przez sektor szkolnictwa wyższego,

d) pozostałe, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;

2) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), które obok swojej podstawowej działalności prowadzą lub finansują prace badawczo-rozwojowe.

2. Do **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności B+R zaliczono:

1) **badaczy**, tj. osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne;

2) **techników i pracowników równorzędnych**, tj. pracowników, którzy uczestniczą w działalności B+R wykonując zadania naukowe i techniczne związane z zastosowaniem pojęć i metod operacyjnych oraz wykorzystaniem sprzętu badawczego, zazwyczaj pod kierunkiem badaczy;

3) **pozostały personel pomocniczy**, do którego należą wykwalifikowani i niewykwalifikowani pracownicy na stanowiskach robotniczych oraz pracownicy administracji, sekretariatów i biur, zaangażowani w projekty B+R lub bezpośrednio związani z takimi projektami.

3. Dane o **personelu B+R** dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2(195)) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1(194)).

1. Information regarding research and experimental development (R&D) covers:

1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:

a) scientific institutes of the Polish Academy of Sciences, operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30th April 2010 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1183, with later amendments),

b) research institutes, operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30th April 2010 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1350, with later amendments),

c) higher education institutions, operating under the Law on Higher Education and Science (Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments); in presented R&D statistics the term "higher education institutions" comprises all universities, colleges of technology etc., but it does not include other tertiary level education institutions, university research institutes or centres, university hospitals or clinics and research organisations, the R&D of which is controlled by the higher education sector,

d) other, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development" or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development";

2) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development") which apart from their main activity perform or fund research and development.

2. **Employed persons** (up to 2015 employees) in R&D include:

1) **researchers (RSE)**, i.e. persons conducting research and improving or developing concepts, theories, models, techniques, instrumentation, software or operational methods;

2) **technicians and equivalent staff**, i.e. persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks involving the application of concepts and operational methods and the use of research equipment, normally under the supervision of researchers;

3) **other supporting staff**, including skilled and unskilled craftsmen, as well as administrative, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on **R&D personnel** cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two approaches, i.e. in persons (table 2(195)) and full-time equivalents (tables 1(194)).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność B+R.

Dane o **pracujących (personelu wewnętrznym)** w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy od 2016 r. obejmują zatrudnionych w danej jednostce na podstawie stosunku pracy lub stosunku służbowego (tj. umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania) oraz pracodawców i pracujących na własny rachunek, agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych, osoby wykonujące pracę nakładczą i członków spółdzielni produkcji rolniczej. Dane do 2015 r. prezentowane:

- 1) w osobach – obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy,
- 2) w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy – obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilnoprawnych

Od 2016 r. osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania. Natomiast dane o nakładach na B+R w przypadku działalności innowacyjnej w przemyśle uwzględniają również **nakłady zewnętrzne**, które określane są jako wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. Od 2016 r. obejmują także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe wykorzystywane w działalności B+R przez okres dłuższy niż 1 rok, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5(198)) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące B+R i wydające środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych instytucji wchodzących w skład szkolnictwa wyższego;

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of persons actually engaged in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **employed persons (internal personnel)** in persons and full-time equivalents since 2016 cover persons employed in a given entity under employment relationship (i.e. under a contract of employment, election or appointment) as well as employers and self-employed, agents employed under agency contracts, home workers (outwork) and members of agricultural production cooperatives. Data up to 2015 presented in:

- 1) persons – covered only paid employees under employment contracts,
- 2) full-time equivalents – covered paid employees under employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a given entity but performing R&D for it under of civil law contracts.

Since 2016 persons not employed in a given entity but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel**.

4. Expenditures on research and development include **intramural expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing. However, data on R&D expenditures in case of innovation activities in industry include also **extramural expenditures** which are defined as the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. Since 2016 they have included also i.a. expenditures on intangible fixed assets and computer software in the performance of R&D for more than one year, which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Data on expenditures on research and development (table 5(198)) are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering domestic groups of entities conducting R&D and spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on R&D. The following institutional sectors are distinguished:

- 1) **government sector** – entities of general government sector in the system of national accounts; excluding public institutions included in higher education sector;

2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych instytucji wchodzących w skład szkolnictwa wyższego;

3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe uczelnie: publiczne i prywatne (w tym organizacje wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;

4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem tych, które w statystyce B+R są zaliczane do sektora szkolnictwa wyższego (np. uczelni organizacji wyznaniowych);

5) **zagranica** – występuje wyłącznie wśród sektorów finansujących; obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami; włączone są tu instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin B+R, zgodnie z klasyfikacją badań naukowych OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

7. Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowania i wprowadzania na rynek nowych lub ulepszonych produktów (wyrobów, usług), znacznie różniących się od poprzednio oferowanych przez przedsiębiorstwo – **innowacja produktowa**, jak również wprowadzania nowych lub ulepszania procesów biznesowych, które znacząco zmieniają procesy dotychczas stosowane w przedsiębiorstwie – **innowacja procesów biznesowych**.

Innowacja produktowa to wprowadzenie na rynek nowego lub ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), znacznie różniących się od poprzednio oferowanych przez przedsiębiorstwo wyrobów lub usług.

Innowacja procesów biznesowych to wprowadzenie nowych lub ulepszenie procesów biznesowych w przedsiębiorstwie, w ramach jednej lub wielu funkcji biznesowych, które znacząco zmieniają dotychczas stosowane procesy biznesowe.

2) **business enterprise sector** – domestic economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding private institutions included in higher education sector;

3) **higher education sector** – domestic universities and other institutions providing formal tertiary education programmes: public and private (including the ones of religious organisations) and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included also scientific institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes running doctoral studies;

4) **private non-profit sector** – domestic entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households sector; excluding those classified in R&D statistics into the higher education sector (e.g. higher education institutions of religious organisations);

5) **rest of the word** – occurs only among financing sectors; covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents; also European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included in this sector.

6. Six main fields of R&D were listed in the chapter tables according to the fields of research and development classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities including the arts.

7. Innovation activity includes all developmental, financial and commercial activities undertaken intentionally by the enterprise to result in an innovation. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and introduction on the market of new or improved products (goods, services) that differ significantly from the enterprise's previous products – **product innovation**, as well as bringing into use in the enterprise new or improved business processes, for one or more business functions, that differ significantly from the enterprise's previous business processes – **business process innovation**.

Product innovation is the introduction of a new or improved good or service that that differs significantly from the enterprise's previous goods or services.

Business process innovation is a new or improved business process for one or more business functions that differs significantly from the firm's previous business processes and that has been brought into use in the enterprise.

8. Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: działalność badawczą i rozwojową (B+R), własny personel pracujący nad innowacjami, materiały oraz usługi obce zakupione w celu realizacji działalności innowacyjnej, nakłady inwestycyjne na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne (w tym na zakup i rozwój oprogramowania oraz własności intelektualnej) oraz pozostałe przygotowania do wdrożenia innowacji (w tym projektowanie produktu, definiowanie sposobu świadczenia usług, przygotowanie produkcji i dystrybucji dla realizacji innowacji, szkolenie i rozwój zawodowy personelu, marketing).

9. Produkt nowy lub ulepszony to wyrób lub usługa, który znacząco różni się od poprzednich produktów przedsiębiorstwa jedną lub wieloma cechami lub parametrami technicznymi. Zmiany te obejmują dodanie nowych lub ulepszenie istniejących funkcji bądź użyteczności. Istotne cechy funkcjonalne obejmują: jakość, parametry techniczne, niezawodność, trwałość, wydajność w użytkowaniu, przystępność, wygodę, użyteczność oraz łatwość obsługi.

10. Wynalazek podlegający opatentowaniu – bez względu na dziedzinę techniki – jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

11. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

Społeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych, według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), do wybranych sekcji: „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, „Budownictwo”, „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”, „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego). W 2018 r. w skali kraju badaniem objęto 19,1 tys. przedsiębiorstw (tj. 18,4% ich ogólnej liczby).

8. Expenditures on innovation activity include expenditures on: research and experimental development (R&D), own personnel working on innovation, services, materials and supplies purchased from other parties for innovation, capital expenditures on tangible and intangible fixed assets (including acquisition and development of software and intellectual property rights) and other preparations for introducing information (including product or service design, preparation of production or distribution for innovation activities, training and professional development for innovation activities, marketing of innovations).

9. New or improved product is a new or improved good or service that differs significantly from the enterprise's previous goods or services with one or more characteristics or performance specifications. This includes the addition of new functions or improvements to existing functions or user utility. Relevant functional characteristics include: quality, technical specifications, reliability, durability, economic efficiency during use, affordability, convenience, usability and user friendliness.

10. Patentable invention – regardless of the field of technology – is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

11. Utility model eligible for protection – a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object of permanent form.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalised results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonised methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev. 2: “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply”, “Water supply; sewerage and waste management and remediation activities”, “Construction”, “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”, “Transportation and storage”, “Accommodation and food service activities”, “Information and communication”, “Real estate activities”, “Professional, scientific and technical activities” (excluding veterinary activities), “Administrative and support service activities”, “Other service activities” (repair of computers and communication equipment). In 2018 the survey in country covered 19.1 thousand enterprises (i.e. 18.4% of total enterprises).

3. Pojęcie administracja publiczna odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

3. Public authorities refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. E-commerce conducted by enterprise type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on a enterprises' website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the email messages typed manually.

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1 (194). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY (PERSONEL WEWNĘTRZNY) W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	102	249	332	340	TOTAL
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo	35	56	97	58	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	3	#	3	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	#	4	#	research institutes
uczelnie	14	16	53	14	higher education institutions
pozostałe	#	35	37	39	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	-	2	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	#	107	133	144	Industry
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	50	103	129	139	of which manufacturing
Budownictwo	#	7	6	#	Construction
Usługi ^a	48	135	191	186	Services ^a

B. PRACUJĄCY (PERSONEL WEWNĘTRZNY) ^b

INTERNAL PERSONNEL ^b

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
	ogółem total			bada- cze research- ers	technicy i pra- cownicy równor- zędni techni- cians and equiv- alent staff	pozo- stały per- sonel pomoc- niczy other sup- porting staff		
w EPC in FTE								
O G Ó Ł E M	4429	6868	7482	8505	7187	1046	272	TOTAL
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo	3354	3789	3980	3980	3465	396	118	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	170	321	283	316	206	87	24	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	393	367	179	108	53	17	research institutes
uczelnie	2877	2841	3076	3265	2998	212	55	higher education institutions
pozostałe	#	234	254	219	154	43	22	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	-	-	#	#	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	#	#	1121	1423	1110	217	96	Industry
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	473	1031	1113	#	#	217	#	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#	#	#	#	#	Construction
Usługi ^a	3942	5787	6318	7048	6053	823	172	Services ^a

a Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U). b W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni.

a Other kinds-of-activity (sections G-U). b In 2010 and 2015 – employees.

TABL. 2 (195). **PRACUJĄCY (PERSONEL WEWNĘTRZNY) ^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**

Stan w dniu 31 grudnia

INTERNAL PERSONNEL ^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY EDUCATIONAL LEVEL

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem Education					
		wyższym higher				pozostałym others	
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		innym others		
			doktora habi- litowanego habilitated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)			
OGÓŁEM	2010	7124	504	817	2689	2575	539
TOTAL	2015	9414	586	1096	2598	4341	793
	2017	10693	605	1186	2631	5376	895
	2018	11944	575	1263	2664	6376	1066
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo		6307	564	1248	2465	1716	314
of which R&D dedicated entities							
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	409		27	53	122	164	43
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences							
instytuty badawcze	265		#	#	55	169	27
research institutes							
uczelnie	5306		529	1178	2251	1168	180
higher education institutions							
pozostałe	327		#	#	37	215	64
others							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	#		#	-	-	#	#
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	#		6	10	#	1367	362
Industry							
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	1802		6	10	80	#	#
of which manufacturing							
Budownictwo	49		-	-	#	#	#
Construction							
Usługi ^c	10060		569	1253	2582	4968	688
Services ^c							

a W latach 2010 i 2015 – zatrudnieni. c Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a In 2010 and 2015 – employees. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c Other kinds-of-activity (sections G-U).

TABL. 3 (196). **NAKLĄDY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018				
	ogółem grand total			nakłady bieżące current expenditures		nakłady inwestycyjne capital expenditures		w tym maszyny i wyposażenie ^b of which machinery and equipment ^b
				razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total		
	w mln zł in PLN millions							
OGÓŁEM	488,4	1156,1	1257,0	1748,0	1498,7	912,6	249,4	152,8
TOTAL								
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo	279,6	564,4	479,0	492,1	460,0	276,6	32,1	29,0
of which R&D dedicated entities								
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	71,6	140,5	61,2	66,8	61,4	38,2	5,4	4,8
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences								
instytuty badawcze	#	54,1	53,4	#	#	#	#	#
research institutes								
uczelnie	147,0	274,2	304,9	336,1	315,8	202,5	20,2	19,5
higher education institutions								
pozostałe	#	95,6	59,6	#	37,5	#	#	#
others								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	-	-	#	#	#	#	#	#
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	#	#	402,1	522,3	393,0	177,6	129,3	65,6
Industry								
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	102,5	246,0	400,2	519,6	#	#	#	#
of which manufacturing								
Budownictwo	#	#	#	#	#	#	#	#
Construction								
Usługi ^c	382,4	899,5	842,2	1209,4	1100,8	732,0	108,7	87,0
Services ^c								

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Dotyczy maszyn i urządzeń technicznych, narzędzi, przyrządów, ruchomości, wyposażenia oraz środków transportu (grupy 3-8 KST). c Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets. b Concerns machinery and technical equipment, tools, instruments, movable properties, equipment not elsewhere classified and means of transport (groups 3-8 according to Classification of Fixed Assets). c Other kinds-of-activity (sections G-U).

TABL. 4 (197). **NAKLĄDY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN B+R (ceny bieżące)**EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY FIELD OF R&D (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions				
O G Ó Ł E M	488,4	1156,1	1257,0	1748,0	TOTAL
Nauki przyrodnicze	189,5	441,1	470,2	851,6	Natural sciences
Nauki inżynieryjne i techniczne	196,2	420,8	367,8	462,4	Engineering and technology
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	71,7	220,0	322,0	315,4	Medical and health sciences
Nauki rolnicze i weterynaryjne	#	7,4	11,6	14,9	Agricultural and veterinary sciences
Nauki społeczne	16,2	44,7	60,4	68,9	Social sciences
Nauki humanistyczne i sztuki	#	22,3	25,0	34,8	Humanities and the arts

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych.

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (198). **NAKŁADY ^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)**EXPENDITURES ^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTORS
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł	in PLN millions			w %	in %			
O G Ó Ł E M	488,4	1156,1	1257,0	1748,0	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
sektor:									sector:
Rządowy	220,9	390,1	414,3	425,4	45,2	33,7	33,0	24,3	Government
Przedsiębiorstw	229,0	597,8	758,8	1200,7	46,9	51,7	60,4	68,7	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	#	18,7	36,8	33,6	#	1,6	2,9	1,9	Higher education
Prywatnych instytucji nieko-	#	2,6	1,8	4,4	#	0,3	0,1	0,3	Private non-profit
mercyjnych									
Zagranica	32,8	146,9	45,3	83,9	6,7	12,7	3,6	4,8	Rest of the world

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych.

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (199). **NAKŁADY BIEŻĄCE ^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI B+R (ceny bieżące)**CURRENT EXPENDITURES ^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY TYPE OF R&D (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe Experimental development	SPECIFICATION
			podstawowe basic	stosowane applied		
			w mln zł	in PLN millions		
O G Ó Ł E M	2010	399,0	93,6	63,7	241,8	TOTAL
	2015	934,0	218,6	148,9	566,5	
	2017	1109,6	260,2	161,7	687,7	
	2018	1748,0	314,5	134,1	1299,4	
w tym podmioty wyspecjali-						of which R&D dedicated
zowane badawczo		492,1	276,8	86,5	128,9	entities
instytuty naukowe						scientific institutes of
Polskiej Akademii						the Polish Academy
Nauk		66,8	45,0	#	#	of Sciences
instytuty badawcze		#	#	19,4	#	research institutes
						higher education
uczelnie		336,1	225,8	42,4	67,9	institutions
pozostałe		#	#	#	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec-						Agriculture, forestry and
two i rybactwo		#	#	#	#	fishing
Przemysł		522,3	26,8	#	#	Industry
w tym przetwórstwo prze-						of which manufacturing
mysłowe		519,6	26,8	25,0	467,8	
Budownictwo		#	1,6	-	#	Construction
Usługi ^b		1209,4	286,1	108,0	815,3	Services ^b

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets. b Other kinds-of-activity (sections G-U).

TABL. 7 (200). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI B+R**

Stan w dniu 31 grudnia

DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN R&D

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % in %				
O G Ó Ł E M	74,1	63,7	70,7	78,9	TOTAL
w tym podmioty wyspecjali- zowane badawczo	74,2	63,2	73,3	82,8	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	77,3	45,7	61,7	95,0	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	79,5	88,4	#	research institutes
uczelnie	72,5	66,3	77,2	80,1	higher education institutions
pozostałe	79,9	73,6	71,5	82,1	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	-	-	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	73,0	69,9	67,1	76,9	Industry
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	73,0	69,9	67,1	77,3	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	66,5	#	Construction
Usługi ^a	74,4	61,8	72,1	80,4	Services ^a

a Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Other kinds-of-activity (sections G-U).

TABL. 8 (201). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH ZE SPRZEDAŻY OGÓŁEM W PRZEMYSŁE ^a W 2018 R.**SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR IMPROVED PRODUCTS IN REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY ^a IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2016-2018 Products – in % – introduced into the market during 2016-2018			
	ogółem total	z tego produkty nowe lub ulepszone of which new or improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
O G Ó Ł E M	10,5	5,2	5,3	4,2
TOTAL				
sektor publiczny	8,0	0,1	7,8	0,1
public sector				
sektor prywatny	12,7	9,6	3,1	7,8
private sector				
W tym przetwórstwo przemysłowe	12,0	5,9	6,1	4,9
Of which manufacturing				
w tym:				
of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	0,7	0,4	0,4	0,3
Manufacture of food products				
Produkcja odzieży	27,4	18,5	8,9	26,3
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	39,4	36,7	2,7	31,6
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja chemikaliów i wyrobów che- micznych	12,7	9,3	3,4	2,0
Manufacture of chemicals and chemical products				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2016-2018.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2016-2018.

TABL. 8 (201). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH ZE SPRZEDAŻY OGÓŁEM W PRZEMYŚLE ^a W 2018 R. (dok.)**

SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR IMPROVED PRODUCTS IN REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY ^a IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2016-2018 Products – in % – introduced into the market during 2016-2018			
	ogółem total	z tego produkty nowe lub ulepszone of which new or improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	10,3	7,9	2,3	6,9
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	12,9	12,9	0,0	7,9
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	6,1	1,7	4,3	2,5
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	8,0	1,4	6,6	3,1
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	8,0	3,1	4,9	1,7
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3,0	1,2	1,8	0,8
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	35,9	3,2	32,7	29,9
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	0,7	0,4	0,3	0,0
Manufacture of other transport equipment				
Produkcja mebli	3,6	1,3	2,3	0,5
Manufacture of furniture				
Pozostała produkcja wyrobów	3,4	0,9	2,5	1,2
Other manufacturing				
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	32,4	31,9	0,5	29,4
Repair and installation of machinery and equipment				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2016-2018.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2016-2018.

TABL. 9 (202). PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYŚLE ^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2016-2018INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY ^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2016-2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesy biznesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2016-2018 Industrial enterprises, which introduced product or business process innovation in % of total enterprises during 2016-2018			
	ogółem grand total	nowe lub ulepszone produkty new or improved products		nowe lub ulepszone procesy new or improved business processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
OGÓŁEM TOTAL	43,2	30,7	13,7	38,3
sektor publiczny	23,9	10,9	4,3	23,9
public sector				
sektor prywatny	44,8	32,4	14,4	39,5
private sector				
w tym: of which:				
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	45,6	33,0	14,8	40,4
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	37,9	25,3	6,9	31,0
Manufacture of food products				
Produkcja odzieży	23,1	15,4	7,7	23,1
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	12,5	12,5	-	12,5
Manufacture of leather and related products				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	34,5	24,1	17,2	34,5
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	83,3	75,0	58,3	66,7
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	45,9	29,7	16,2	43,2
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	37,5	31,3	31,3	18,8
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	35,0	28,0	12,0	33,0
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	73,1	73,1	26,9	61,5
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	90,9	54,5	36,4	72,7
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	63,2	44,7	18,4	55,3
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	84,6	53,8	30,8	84,6
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	32,1	14,3	3,6	28,6
Manufacture of other transport equipment				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.^a Data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 9 (202). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2016-2018 (dok.)**INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2016-2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesy biznesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2016-2018 Industrial enterprises, which introduced product or business process innovation in % of total enterprises during 2016-2018			
	ogółem grand total	nowe lub ulepszone produkty new or improved products		nowe lub ulepszone procesy new or improved business processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
Produkcja mebli	33,3	20,5	5,1	30,8
Manufacture of furniture				
Pozostała produkcja wyrobów	62,5	62,5	50,0	62,5
Other manufacturing				
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	35,7	16,7	4,8	35,7
Repair and installation of machinery and equipment				
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	33,3	25,0	8,3	33,3
Electricity, gas, steam and air conditioning supply				
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	13,2	-	-	13,2
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (203). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym nakłady na Of which expenditures on			
			działalność badawczą i rozwojową ^b research and development activity ^b	inwestycje w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne ^c capital on tangible and intangible fixed assets ^c	własny personel pracujący nad innowacjami own personnel working on innovation	materiały i usługi obce na potrzeby działalności innowacyjnej materials and supplies for innovation
			w tys. zł in PLN thousands			
OGÓŁEM	2010	1609936	129292	.	.	.
TOTAL	2015	1090300	275512	.	.	.
	2017	1675350	343625	.	.	.
	2018	1169498	594149	425709	13876	10110
W tym przetwórstwo przemysłowe		1146228	#	410085	13527	5553
Of which manufacturing						
w tym:						
of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		37202	1608	#	1495	258
Manufacture of food products						

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Na środki trwałe (grupy 0-8 KST), oprogramowanie, ochronę własności intelektualnej oraz zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons. b Intramural and extramural expenditures. c On tangible fixed assets (groups 0-8 according to Classification of Fixed Assets), software, intellectual property rights and acquisition of external knowledge.

TABL. 10 (203). NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE ^a (ceny bieżące) (dok.)EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY ^a (current prices) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady na Of which expenditures on			
		działalność badawczą i rozwojową ^b research and development activity ^b	inwestycje w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne ^c capital on tangible and intangible fixed assets ^c	własny personel pracujący nad innowacjami own personnel working on innovation	materiały i usługi obce na potrzeby działalności innowacyjnej services, materials and supplies for innovatio
	w tys. zł in PLN thousands				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	52632	#	17683	#	#
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicke ^r ^Δ					
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	47063	7627	30081	#	#
Manufacture of chemicals and chemical products					
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	6483	3136	#	#	#
Manufacture of rubber and plastic products					
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicz- nych	12410	#	#	-	-
Manufacture of other non-metallic mineral products					
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	93058	58621	18962	3631	1875
Manufacture of metal products ^Δ					
Produkcja komputerów, wyrobów elek- tronicznych i optycznych	126394	104746	13124	3583	#
Manufacture of computer, electronic and optical products					
Produkcja urządzeń elektrycznych	12728	11421	1014	#	222
Manufacture of electrical equipment					
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	30044	24380	#	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.					
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	20524	#	#	#	-
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers					
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	6014	#	5684	#	84
Repair and installation of machinery and equipment					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. ^b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne.
^c Na środki trwałe (grupy 0-8 KŚT), oprogramowanie, ochronę własności intelektualnej oraz zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych.

^a Data concern entities employing more than 49 persons. ^b Intramural and extramural expenditures. ^c On tangible fixed assets (groups 0-8 according to Classification of Fixed Assets), software, intellectual property rights and acquisition of external knowledge.

TABL. 11 (204). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ^a W PRZEMYŚLE WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z tego środki Of which funds			
			własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not repayable)	kredyty, pożyczki i inne zobowiązania finansowe od instytucji finansowych credits, loans and other financial liabilities from financial institutions	krajowe od instytucji dysponujących środkami publicznymi domestic from institutions disposing of public funds
w tys. zł in PLN thousands						
OGÓŁEM	2010	1609936	844827	180945	•	•
TOTAL	2015	1090300	880646	56806	•	•
	2017	1675350	1577886	27261	•	•
	2018	1169498	1036375	55774	54481	18751
W tym przetwórstwo przemysłowe		1146228	#	55774	54481	#
Of which manufacturing						
w tym:						
of which:						
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products		37202	29093	4397	#	#
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny Δ		52632	31425	#	#	-
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker Δ						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		47063	24017	#	#	#
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		6483	#	#	-	-
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		12410	12410	-	-	-
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja wyrobów z metali Δ		93058	62701	#	16187	#
Manufacture of metal products Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych		126394	105622	#	-	#
Manufacture of computer, electronic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment		12728	#	-	-	#
Produkcja maszyn i urządzeń Δ		30044	22840	#	-	892
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep Δ		20524	20524	-	-	-
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń		6014	5397	-	#	#
Repair and installation of machinery and equipment						

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.^a Data concern entities employing more than 49 persons.

TABL. 12 (205). **WYNALAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE** ^aRESIDENT PATENT APPLICATIONS AND UTILITY MODEL APPLICATIONS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wynalazki:					
zgłoszone	201	254	186	207	Patent applications
udzielone patenty	81	111	130	136	Patents granted
Wzory użytkowe:					
zgłoszone	34	62	52	26	Utility model applications
udzielone prawa ochronne	12	37	49	35	Rights of protection granted

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (206). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE**ENTERPRISES ^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Komputery ^b	97,8	95,9	94,5	96,4	Computers ^b
Dostęp do Internetu	96,5	94,9	93,9	96,1	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	70,6	94,6	93,5	94,2	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szeroko- pasmowe	19,5	60,7	70,4	67,4	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	69,0	70,4	70,2	70,4	Own website

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w 2010 r. stan w styczniu.
^b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); od 2015 r. również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych z innymi urządzeniami na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych. ^c Obejmuje mobilne łącze w technologii 3G.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; in 2010 as of January. ^b Desktop and portable computers, e.g. laptops (notebooks); since 2015 also smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes. ^c Includes mobile connection via 3G technology.

TABL. 14 (207). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną	91,7	94,7	96,0	95,9	Enterprises using the Internet to contact public administration
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	9,6	9,5	13,4	14,7	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa korzystające z mediów społecznościowych	•	23.3	24.9	29.9	Enterprises using social media

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons.

DZIAŁ XIII CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen towarów i usług obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

2. Źródłem informacji o cenach detalicznych prezentowanych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług notowane są raz w miesiącu, z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu (do 2010 r. – trzy razy w miesiącu).

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach.

3. Dane o cenach skupu dotyczą cen produktów rolnych skupowanych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od ich producentów.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług – VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach są miesięczne notowania cen dokonywane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych targowiskach na terenie województwa.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIII PRICES

General notes

1. The basis for compiling the price indices of consumer goods and services is price observation of representatives of goods and services.

The price indices of goods and services have been calculated applying the weight system based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) on purchasing consumer goods and services, from the year preceding the surveyed year, derived from the household budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP, until 2013 – COICOP/HICP).

2. The sources of information on retail prices of presented goods and services are quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions. Prices of goods and services are collected once a month, with the exception of fruit and vegetables, for which the quotations are conducted two times a month (until 2010 – three times a month).

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of some goods, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. Data on procurement prices concern agricultural products prices purchased by economic entities directly from their producers.

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces comes from monthly price quotations of agricultural products conducted by a network of interviewers on selected marketplaces of Voivodship.

Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (208). WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH

PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
O G Ó Ł E M	102,6	99,2	102,1	101,9	TOTAL
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	103,5	98,2	104,2	103,5	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	106,0	101,3	101,3	101,8	Alcoholic beverages and tobacco
Odzież i obuwie	90,7	95,3	94,3	97,0	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,6	100,8	101,3	101,4	Dwelling
Zdrowie	103,6	102,3	101,9	102,6	Health
Transport	106,3	90,7	103,4	104,2	Transport
Rekreacja i kultura	99,7	99,9	102,1	101,8	Recreation and culture
Edukacja	101,4	101,8	101,9	102,6	Education

TABL. 2 (209). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG

RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ryż – za 1 kg	4,43	3,61	3,72	3,79	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,88	2,15	2,17	2,35	Wheat-rye bread – per 0.5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,56	3,82	3,94	4,06	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,81	2,59	2,71	2,75	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (roastbeef) – za 1 kg	20,58	26,56	26,39	28,92	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe bez kości (schab środkowy) ^a – za 1 kg	14,54	14,58	18,56	18,97	Pork meat, boneless (centre loin) ^a – per kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,36	6,82	7,64	7,75	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	24,10	27,26	28,56	31,32	Pork ham, boiled – per kg
Kiełbasa wędzona ^b – za 1 kg	14,89	15,83	19,62	19,92	Smoked sausage ^b – per kg
Filety z morskiczka mrożone – za 1 kg	17,15	20,74	22,69	21,98	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	13,29	15,18	16,75	16,65	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	9,84	12,85	13,00	13,12	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,86	2,57	2,47	2,46	Cows' milk, fat content 3-3.5%, sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	13,18	12,88	13,37	13,31	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	17,45	19,55	20,31	20,67	Ripening cheese – per kg
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 g	1,63	1,69	1,73	1,83	Sour cream, fat content 18% – per 200 g
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,48	0,52	0,57	0,69	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	4,31	3,98	5,93	6,43	Fresh butter, fat content about 82.5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	6,23	5,97	5,91	6,07	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	5,72	5,45	6,41	6,24	Oranges – per kg
Jabłka ^c – za 1 kg	2,88	2,82	3,14	3,42	Apples ^c – per kg
Buraki ^c – za 1 kg	1,78	1,86	1,99	1,87	Beetroots ^c – per kg
Marchew ^c – za 1 kg	2,06	2,54	2,15	2,96	Carrots ^c – per kg
Ziemniaki ^c – za 1 kg	1,30	1,12	1,34	1,58	Potatoes ^c – per kg
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,87	2,20	3,04	2,26	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna, mielona – za 250 g ...	6,33	6,99	6,98	7,25	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g ...	3,36	3,52	3,90	4,60	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% ^d – za 0,5 l	19,93	24,47	24,11	24,24	Pure vodka 40% ^d – per 0.5 l
Papierosy – za 20 szt.	9,27	12,84	13,85	14,09	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny ^d – za 1 kpl.	412,08	605,71	596,92	568,65	Men's suit, fabric of wool ^d – per set
Półbuty męskie skórzane na pode- szwie nieskórzanej – za 1 parę	150,48	197,50	189,92	204,54	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane na pode- szwie nieskórzanej – za 1 parę	152,85	171,02	173,69	185,26	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podszewywanie obuwia męskiego – za 1 parę	41,48	51,35	52,54	52,58	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociąg- owej – za 1 m ³	2,71	3,22	3,33	3,34	Cold water by municipal water supply system – per m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) – za 1 kWh	0,59	0,69	0,69	0,69	Electricity for households (all-day tariff) – per kWh

a Do 2016 r. – z kością. b Dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen. c – w 2017, d – w 2015. c Średnie ceny roczne obliczone przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

a Until 2016 – bone in. b Data not fully comparable to those for previous years due to the change of the representative item covered by the price survey: b – in 2017, d – in 2015. c Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2 (209). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**

RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Gaz ziemny wysokometanowy, z sieci, dla gospodarstw domowych – za 1 kWh ^a	2,48	0,24	0,21	0,21	Natural net-gas, high-methanated for households – per kWh ^a
Węgiel kamienny – za 1 t	729,52	775,17	803,98	868,89	Hard coal – per tonnes
Ciepła woda – za 1 m ³	17,59	21,96	21,64	21,67	Hot water – per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² p u	2,94	3,94	3,80	3,75	Heating of dwellings – per m ² of useful floor area
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 320 l ^b	1068,18	1123,56	1592,69	1593,11	Fridge-freezer, capacity about 320 l ^b
Pralka automatyczna typu domowego, na 5-7 kg suchej bielizny ^c	1131,14	1141,90	1135,14	1170,28	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5-7 kg ^c
Odkurzacze typu domowego	346,26	334,85	326,47	343,67	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	185,43	182,65	188,06	183,68	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g ^d	4,24	5,90	5,31	5,24	Washing powder – per 300 g ^d
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,58	4,61	4,63	4,95	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,21	2,61	2,69	2,71	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	16,85	16,76	17,19	17,34	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	15,84	19,97	22,79	22,20	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	66,25	79,08	81,39	85,08	Women's cold wave
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	31,75	36,82	34,95	35,44	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Badanie kliniczne krwi	19,59	31,00	31,00	32,00	Cow's clinical examination

^a W 2010 r. – za 1 m³. ^b W 2010 r. – pojemność ok. 300 l, w 2015 r. – ok. 340 l. ^c W 2010 r. – na 5 kg suchej bielizny. ^d W 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g.

^a In 2010 – per 1 m³. ^b In 2010 – capacity about 300 l, in 2015 – about 340 l. ^c In 2010 – dry-lined capacity not exceeding 5 kg. ^d In 2010 – per 400 g, in 2015 – per 280 g.

TABL. 3 (210). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**

AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds – per dt:
pszenicy	59,49	70,28	68,65	76,27	wheat
żyta	44,88	52,93	53,19	61,42	rye
jęczmienia	47,03	58,00	58,45	66,80	barley
owsa i mieszanek zbożowych	34,77	50,89	50,56	65,84	oats and cereal mixed
pszenżyta	47,66	56,62	57,07	68,33	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	34,43	43,47	47,93	47,54	Potatoes – per dt
w tym jadalne (bez wczesnych)	37,64	46,19	57,22	53,74	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe – za 1 dt	11,48	11,44	10,57	11,47	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	125,41	148,09	154,54	152,38	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	404,58	578,26	678,32	780,98	Raw tobacco – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,50	6,14	6,46	6,50	cattle (excluding calves)
cielęta	7,56	9,67	11,62	13,19	calves
trzoda chlewna	3,97	4,44	4,97	4,39	pigs
Mleko krowie – za 1 l	1,04	1,09	1,40	1,32	Cows' milk – per l
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,19	0,21	0,27	0,22	Consumer hen eggs – per piece

TABL. 4 (211). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**

AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż – za 1 dt:					Cereal grain of – per dt:
pszenicy	63,73	73,15	76,47	85,22	wheat
żyta	69,06	54,78	54,62	59,39	rye
jęczmienia	62,71	73,43	73,91	81,44	barley
owsa	53,26	56,68	59,58	67,86	oats
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych)					Potatoes edible (excluding early kinds)
– za 1 dt	98,40	90,44	92,99	109,05	– per dt
Prosię na chów – za 1 szt.	141,59	116,67	•	•	Piglet – per head

DZIAŁ XIV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, danielę) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami zawartymi w ust. 2 na str. 264, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmie się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

CHAPTER XIV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The information presented was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. **Agricultural holding** is a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and **conducts agricultural activity**.

Private farm is an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

Agricultural activity includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2 on page 264, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. **The agricultural land area** includes an area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Użytki rolne w dobrej kulturze – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1312, z późniejszymi zmianami) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem od 2010 r. powierzchni upraw zaliczonych do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek dla poziomu województwa są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek, (sady), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywcą rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inventarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law on Payments under Direct Support Schemes, dated 5th February 2015 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1312, with later amendments) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and not maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except since 2010 for the area of crops which were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic cultivation of this species.

Since 2014 data on area of vegetables, fruit from fruit trees and bushes and strawberries for the Voivodship level, have been estimated according to field location only.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops cover the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens cover the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as a part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as a part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e. raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e. production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowa zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie**: zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna, tytoniu – liści tytoniu, chmielu – chmielu surowego. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluska, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do **upraw przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i od 2003 r. len oleisty), włókniстых (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię).

Uprawy pastewne obejmują: okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.), motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna, esparceta, seradela, komornica, nostryk i inne na zielonkę) z innymi pastewnymi i trawami, a także kukurydzę na zielonkę oraz strączkowe pastewne na zielonkę.

Dane o produkcji **żywca rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), ubój przemysłowy oraz ubój z przeznaczeniem na sprzedaż i samozaopatrzenie. Produkcja żywca rzeźnego zbilansowana jest importem i eksportem zwierząt żywych.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increase in inventory products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilised for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. The current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices from two consecutive years, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year, are assumed.

7. Data regarding **production, yields and procurement** of: cereals, pulses and oilseeds plants concern grain, tobacco – tobacco leaves, hop – raw hop. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data on **basic cereals**, i.e. wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.

Pulses for grain include consumer (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and since 2003 oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: fodder root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip), pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne, sainfoin, serradella, trefoil, melilot and others for green forage) with other legumes for fodder and fodder grass, as well as maize for green forage and pulses for green forage.

Data regarding the production of **animals for slaughter** concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), livestock slaughter in slaughterhouses and slaughter intended for sales and own consumption. Production of animals for slaughter is balanced by import and export of live animals.

8. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Dane o **atestowanych gospodarstwach ekologicznych** zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1353, z późniejszymi zmianami).

11. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

12. Dane za 2010 r. w zakresie użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników i zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 czerwca.

13. Do wycieńczy wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu, a w 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 czerwca.

14. **Lata gospodarcze** obejmują okres od 1 lipca do 30 czerwca (np. rok gospodarczy 2017/18 oznacza okres od 1 lipca 2017 r. do 30 czerwca 2018 r.).

15. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wieczysto przez:

- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie Lasy Państwowe), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
- jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
- jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (do 31 sierpnia 2017 r. – Agencja Nieruchomości Rolnych);

8. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. **Procurement of agricultural products** includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

10. Data on **certified organic farms** have been elaborated on the basis of producers' registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25th June 2009 on organic farming (uniform text Journal of Laws 2019 item 1353, with later amendments).

11. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

12. Data for 2010 in terms of land use, sown area, livestock, tractors, consumption of mineral or chemical and lime fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 – as of 30th June.

13. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June – unless otherwise indicated, in 2010 on the basis of the Agricultural Census conducted in September 2010 – as of 30th June.

14. **Farming years** cover the period from 1st July to 30th June (e.g. the 2017/18 farming year covers the period from 1st July 2017 to 30th June 2018).

15. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

1) **public forests** owned by:

a) the State Treasury – managed and utilised temporarily or perpetually by:

- the State Forests National Forest Holding (abbreviated as State Forests) supervised by the Minister of the Environment,
- nature protection units (national parks),
- organisational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the National Support Centre for Agriculture (until 31st August 2017 – the Agricultural Property Agency);

- b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu);
- c) innych jednostek publicznych;

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

- a) osób fizycznych,
- b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- c) spółdzielni produkcji rolnej,
- d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do gruntów związanych z gospodarką leśną zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1-20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21-40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszlębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębiami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlębne użytkowane rębiami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębiami.

- b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status);
- c) other public units;

2) **private forests** owned by:

- a) natural persons,
- b) land held in common by all or part of the residents of a village,
- c) agricultural production cooperatives,
- d) other legal persons.

2. Forest land includes area of forest as well as land connected with silviculture.

Forest area includes land with a homogeneous area of at least 0.1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management such as: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years as well as crops and greenwoods in age category I (1-20 years), with plantings at less than 0.5 (full plantings at 1.0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21-40 years) with plantings of up to 0.3 inclusive, or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0.2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilised and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilised through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilised through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew w różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrosli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się również: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące morskie wody wewnętrzne, powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 393) – do powierzchni lądowej województwa zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilisation, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forests. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within industrial plants area. The term excludes also: orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. Forest cover (forest cover indicator) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the Voivodship.

Share of forest land in land area of the Voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the Voivodship without lands under waters (i.e. internal waters, surface flowing waters and surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2019 item 393) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to Voivodship land area.

4. Data on removals in the rows according to wood assortments were compiled on the basis of the quality-size classification defined by Polish Norms.

Rolnictwo

Agriculture

TABL. 1 (212). UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE ^aTRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	41,1	•	•	39,0 ^c	Agricultural holdings ^b in thousands
w tym gospodarstwa indywidualne	40,9	•	•	38,8 ^c	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	750,2	759,9	748,2	750,8	Agricultural land area (as of June) ^b in thousand ha
w tym gospodarstwa indywidualne	615,8	637,8	638,6	648,1	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zboż podstawowych	60,3	56,9	58,6	60,2	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	61,1	57,7	60,0	61,0	of which private farms
ziemniaków ^d	3,6	3,0	3,1	3,6	potatoes ^d
w tym gospodarstwa indywidualne	3,8	2,8	2,8	3,4	of which private farms
roślin przemysłowych	14,7	14,7	15,5	11,8	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	11,9	13,0	13,7	10,6	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zboż podstawowych	38,5	43,9	44,3	36,1	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	37,0	40,0	41,3	34,1	of which private farms
ziemniaków ^d	248	260	291	258	of potatoes ^d
w tym gospodarstwa indywidualne	230	223	260	235	of which private farms
rzepaku i rzepiku	22,8	29,1	32,4	25,5	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	19,2	25,0	31,8	25,6	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{be} na 100 ha					Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{be} per 100 ha of agricultural land
użytków rolnych	39,8	38,0	39,0	39,7	of which private farms
w tym gospodarstwa indywidualne	40,4	35,5	36,4	37,1	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	38,8	35,6	32,8	34,3	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	37,9	34,9	32,0	33,6	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^b w %	10,7	9,7	9,3	9,1	Share of sows in pig stocks (as of the end of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	9,6	8,8	7,8	7,4	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^g na 1 ha użytków rolnych w kg	289,9	385,2	438,4	448,6	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^g per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l: na 1 ha użytków rolnych	381	461	484	484	Production of cows' milk in l: per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	384	491	508	518	of which private farms
na 1 krowę	4096	4992	5271	5027	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	3793	4860	5086	4956	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	6,2	•	•	6,6 ^c	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	7,3	•	•	7,5 ^c	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^h na 1 ha użytków rolnych w kg	131,3	126,0	136,2	152,6	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^h per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	122,0	116,3	130,1	144,6	of which private farms

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264. ^b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^c Dane za 2016 r. – na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. ^d Bez ogrodów przydomowych. ^e Patrz uwaga do tabl. 11(222) na str. 277. ^f Do przeliczeń przyjęto w 2015 r. konie – stan z 2013 r., w 2017 r. i 2018 r. – stan z 2016 r. ^g Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie. ^h Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18.

^a See general notes, item 3 on page 264. ^b In 2010 data of the Agricultural Census. ^c Data for 2016 – on the basis of periodic survey conducted every three years. ^d Excluding kitchen gardens. ^e See note to the table 11(222) on page 277. ^f In 2015 for calculations horses stocks of 2013 were adopted in 2017 and in 2018 – as of 2016. ^g Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous years. ^h Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18 farming years.

TABL. 2 (213). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW ^a**

Stan w czerwcu

AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE ^a

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
		w ha	in ha	
O G Ó Ł E M	2010 ^b	750174	615755	T O T A L
	2015	759909	637787	
	2017	748236	638602	
	2018	750770	648092	
W dobrej kulturze rolnej		745857	645609	In good agricultural condition
Pod zasiewami		602870	512870	Sown area
Grunty ugorowane		10869	8738	Fallow land
Uprawy trwałe		4557	3172	Permanent crops
Ogrody przydomowe		431	430	Kitchen gardens
Łąki trwałe		104487	99808	Permanent meadows
Pastwiska trwałe		22643	20591	Permanent pastures
Pozostałe		4913	2483	Others

^a Według siedziby użytkownika; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 264. ^b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.^a By residence of the holder; see general notes, item 4 on page 264. ^b Data of the Agricultural Census.TABL. 3 (214). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH ^a**

Stan w czerwcu

FARMS BY AREA GROUPS ^a

As of June

LATA YEARS	Gospodarstwa rolne Farms									Przeciętna po- wierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
	w tys. in thousands	o powierzchni użytków rolnych – w % with agricultural land area of – in %								ogółem total	w tym użytki rolne of which agri- cultural land
		do 1,00 ha up to	1,01– –1,99	2,00– –4,99	5,00– –9,99	10,00– –14,99	15,00– –19,99	20,00– –49,99	50,00 ha i więcej and more		
OGÓŁEM TOTAL											
2010	41,1	1,8	12,6	21,7	22,5	15,2	8,5	12,8	4,9	20,90	18,24
2013	40,0	1,8	12,6	21,7	21,2	15,1	8,2	13,8	5,6	21,22	18,48
2016	39,0	2,4	11,1	21,3	23,4	14,7	7,9	13,2	6,0	20,87	18,56
W tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE Of which PRIVATE FARMS											
2010	40,9	1,8	12,7	21,8	22,6	15,3	8,5	12,8	4,5	17,28	15,06
2013	39,7	1,8	12,7	21,8	21,3	15,1	8,2	13,9	5,2	18,30	15,94
2016	38,8	2,4	11,2	21,4	23,5	14,8	8,0	13,2	5,6	18,22	16,03

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 264; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

^a See general notes, item 2 on page 264; in 2010 data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4 (215). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe ^{a)})**INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices ^{a)})

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	2017	2010	2014	2016	2017	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
	rok poprzedni = 100				previous year = 100				
Produkcja globalna	107,2	118,4	93,7	108,6	108,2	121,1	96,4	108,3	Gross output
roślinna	97,8	116,1	87,9	110,0	99,6	115,3	90,4	106,0	crop
zwierzęca	118,1	120,7	99,8	107,4	117,8	127,0	101,9	110,0	animal
Produkcja końcowa	108,6	117,9	93,6	113,4	108,4	121,3	95,4	112,9	Final output
roślinna	95,9	112,9	85,2	123,9	95,0	111,5	85,5	118,9	crop
zwierzęca	118,7	121,6	99,8	107,6	118,5	128,2	102,0	110,2	animal
Produkcja towarowa	106,5	115,4	95,8	108,1	105,0	117,6	96,0	106,0	Market output
roślinna	97,3	104,6	90,6	109,5	92,6	98,7	88,5	97,4	crop
zwierzęca	113,8	122,8	99,3	107,3	114,4	130,1	100,4	110,0	animal

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 pkt 1 na str. 25.

a See general notes, item 11 point 1 on page 25.

TABL. 5 (216). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe ^{a)})**STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices ^{a)})

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	2017	SPECIFICATION
	w % in %				
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	54,1	47,9	47,5	45,8	Crop output
Zboża	20,9	22,9	20,2	20,1	Cereals
w tym zboża podstawowe	19,0	20,8	18,0	17,8	of which basic cereals
w tym: pszenica	10,7	13,0	11,0	10,6	of which: wheat
żyto	1,9	1,9	1,7	2,1	rye
jęczmień	2,1	1,9	2,2	1,6	barley
Ziemniaki	7,8	5,4	6,6	6,2	Potatoes
Przemysłowe	8,0	10,3	8,0	7,1	Industrial
w tym buraki cukrowe	1,6	1,7	1,8	1,6	of which sugar beets
Warzywa	4,6	2,5	3,4	3,3	Vegetables
Owoce	1,2	1,0	1,6	1,8	Fruit
Siano łąkowe	2,2	1,3	1,4	1,3	Meadow hay
Pozostałe	9,4	4,5	6,3	6,0	Others
Produkcja zwierzęca	45,9	52,1	52,5	54,2	Animal output
Żywiec rzeżny ^b	30,7	36,8	38,6	40,6	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	3,3	4,0	3,4	4,1	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,0	0,0	0,0	calves
trzoda chlewna	19,1	21,7	23,7	26,5	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	8,2	11,0	11,4	10,0	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	0,9	1,8	0,3	0,5	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	9,2	9,8	9,3	9,0	Cows' milk
Jaja kurze	3,3	2,9	3,2	3,8	Hen eggs
Obornik	1,2	0,8	0,7	0,0	Manure
Pozostałe	0,6	0,0	0,4	0,3	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 pkt 1 na str. 25. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes, item 11 point 1 on page 25. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 5 (216). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe ^a) (dok.)**
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices ^a) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	2017	SPECIFICATION
	w % in %				
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	45,4	34,8	37,5	36,3	Crop output
Zboża	17,4	17,3	17,9	15,5	Cereals
w tym zboża podstawowe	16,5	16,7	17,3	15,0	of which basic cereals
w tym: pszenica	11,2	11,3	13,1	10,5	of which: wheat
żyto	1,4	1,9	1,5	1,7	rye
jęczmień	1,6	1,4	1,0	0,8	barley
Ziemniaki	8,0	5,2	6,0	5,4	Potatoes
Przemysłowe	10,4	8,2	6,1	8,1	Industrial
w tym buraki cukrowe	2,2	2,1	2,2	2,0	of which sugar beets
Warzywa	4,8	2,8	3,6	3,4	Vegetables
Owoce	1,4	1,2	1,7	1,9	Fruit
Pozostałe	3,4	0,1	2,2	2,0	Others
Produkcja zwierzęca	54,6	65,2	62,5	63,7	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	38,9	47,7	47,7	48,6	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	4,1	4,9	4,1	4,8	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,0	0,0	0,0	calves
trzoda chlewna	23,9	28,2	29,3	31,9	pigs
owce	0,1	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	10,6	14,5	14,1	11,9	poultry
Mleko krowie	11,2	12,1	11,0	10,2	Cows' milk
Jaja kurze	3,7	3,3	3,5	4,1	Hen eggs
Pozostałe	0,8	2,1	0,3	0,8	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 pkt 1 na str. 25. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes, item 11 point 1 on page 25. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (217). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW ^a**

Stan w czerwcu

SOWN AREA ^a

As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidu- alne of which private farms	
w ha in ha						
O G Ó Ł E M	567933	598626	589364	602870	512870	T O T A L
Zboża	405421	392104	401753	422859	367691	Cereals
zboża podstawowe	342216	340470	345601	363036	312759	basic cereals
pszenica	135647	153735	159952	174418	141752	wheat
żyto	56183	51386	59426	49340	46312	rye
jęczmień	43324	32837	37173	51706	43229	barley
owies	36620	24634	27282	29315	28166	oats
pszenżyto	70444	77878	61768	58257	53300	triticale
mieszanek zbożowe	49575	34994	34578	41204	40961	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe						buckwheat, millet
zbożowe	9587	8303	13172	9328	8924	and other cereals
kukurydza na ziarno	4042	8336	8402	9291	5047	maize for grain

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 264.

TABL. 6 (217). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a (dok.)**

Stan w czerwcu

SOWN AREA^a (cont.)

As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidu- alne of which private farms	
w ha in ha						
Strączkowe na ziarno	13707	34958	20551	25003	22070	Pulses for grain
konsumpcyjne	2575	4521	3412	4616	4215	consumer
pastewne ^b	11132	30437	17139	20387	17855	feed ^b
Ziemniaki	20707	17693	18265	21824	17526	Potatoes
Przemysłowe	84793	88648	91232	71388	54518	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	9870	9211	10127	9260	7107	sugar beets
oleiste	74322	79345	81105	62085	47368	oilseeds
w tym rzepak i rzepik	73303	77384	80202	61494	46787	of which rape and turnip rape
Pastewne	30985	52021	44872	43472	33866	Feed
w tym:						of which:
okopowe	882	418	282	190	190	root plants
kukurydza na zielonkę	14239	20575	18337	19000	13080	maize for feed
Pozostałe uprawy ^c	12320	13202	12691	18324	17199	Other crops ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264. b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Warzywa, truskawki, uprawy na nawozy zielone, wysadki okopowych oraz inne wcześniej niewymienione.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 264. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Vegetables, strawberries, green fertilizer crops, root plant planting and others not elsewhere classified.

TABL. 7 (218). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**

SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2011– –2015 ^a	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

ZBIORY w t PRODUCTION in tonnes

Zboża	15863085	1651593	1717719	1477626	1197304	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	13978677	1495053	1529667	1311557	1065358	basic cereals
pszenica	7495395	850744	870842	795908	611908	wheat
żyto	1732939	158452	192725	125000	114854	rye
jęczmień	1449107	120702	143490	148361	117851	barley
owies	902013	74718	90295	62767	60275	oats
pszenżyto	2399223	290437	232315	179522	160470	triticale
mieszanki zbożowe ...	1378784	104752	110921	97739	97201	cereal mixed
Ziemniaki ^b	5263515	460573	528244	564863	412872	Potatoes ^b
Buraki cukrowe	5759598	522738	696443	699920	568716	Sugar beets
Rzepak i rzepik	2023540	225157	259520	156678	119700	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	4401788	512024	483246	323544	313250	Meadow hay

a Przeciętne roczne. b Łącznie z powierzchnią w ogrodach przydomowych.

a Annual averages. b Including kitchen gardens areas.

TABL. 7 (218). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW (dok.)**

SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS (cont.)

ZIEMIOPŁODY	2011– –2015 ^a	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gos- podarstwa indywidu- alne of which private farms	
PLONY ^b z 1 ha w dt YIELDS ^b per 1 ha in dt						
Zboża	39,6	42,1	42,8	34,9	32,6	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe	41,3	43,9	44,3	36,1	34,1	basic cereals
pszenica	52,6	55,3	54,4	45,6	43,2	wheat
żyto	29,9	30,8	32,4	25,3	24,8	rye
jęczmień	35,9	36,8	38,6	28,7	27,3	barley
owies	29,9	30,3	33,1	21,4	21,4	oats
pszenżyto	35,7	37,3	37,6	30,8	30,1	triticale
mieszanki zbożowe ...	29,8	29,9	32,1	23,7	23,7	cereal mixed
Ziemniaki ^c	258	260	291	258	235	Potatoes ^c
Buraki cukrowe	581	568	688	756	800	Sugar beets
Rzepak i rzepik	28,8	29,1	32,4	25,5	25,6	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	44,6	45,6	44,0	31,0	31,4	Meadow hay

a Przeciętne roczne. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264. c Łącznie z powierzchnią w ogrodach przydomowych.

a Annual averages. b See general notes, item 3 on page 264. c Including kitchen gardens areas.

TABL. 8 (219). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH ^a**AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES ^a

WARZYWA	2015	2017	2018		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June					
OGÓŁEM	7335	7471	7592	6864	TOTAL
Kapusta	617	628	665	650	Cabbages
Kalafiory	130	115	125	125	Cauliflowers
Cebula	225	233	248	245	Onions
Marchew jadalna	872	948	990	875	Carrots
Buraki ćwikłowe	229	278	282	280	Beetroots
Ogórki	354	380	385	385	Cucumbers
Pomidory	70	60	62	62	Tomatoes
Pozostałe ^b	4837	4829	4835	4242	Others ^b
ZBIORY w t PRODUCTION in tonnes					
OGÓŁEM	112225	130910	121496	112966	TOTAL
Kapusta	22233	25401	24460	23725	Cabbages
Kalafiory	2405	2358	2275	2275	Cauliflowers
Cebula	4304	4713	4430	4410	Onions
Marchew jadalna	28455	34725	29932	27125	Carrots
Buraki ćwikłowe	5593	6680	6448	6440	Beetroots
Ogórki	4608	5244	5390	5390	Cucumbers
Pomidory	735	852	911	911	Tomatoes
Pozostałe ^b	43892	50937	47650	42690	Others ^b
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt					
Kapusta	360	405	368	365	Cabbages
Kalafiory	185	205	182	182	Cauliflowers
Cebula	191	202	179	180	Onions
Marchew jadalna	326	366	302	310	Carrots
Buraki ćwikłowe	244	241	229	230	Beetroots
Ogórki	130	138	140	140	Cucumbers
Pomidory	105	142	147	147	Tomatoes
Pozostałe ^b	91	105	99	101	Others ^b

a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 264. b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

a Including kitchen gardens; see general notes, item 4 on page 264. b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (220). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH ^a**AREA AND PRODUCTION OF TREE FRUIT IN ORCHARDS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June					
OGÓŁEM	2857	2761	2712	2447	TOTAL
Jabłonie	2201	2158	2102	1870	Apples
Grusze	79	92	99	85	Pears
Śliwy	131	130	140	130	Plums
Wiśnie	235	227	218	215	Cherries
Czereśnie	135	126	131	125	Sweet cherries
Pozostałe ^b	76	28	22	22	Others ^b
ZBIORY ^c w t PRODUCTION ^c in tonnes					
OGÓŁEM	19535	16797	22042	17128	TOTAL
Jabłka	17731	15361	19739	15390	Apples
Gruszki	436	482	707	357	Pears
Śliwki	490	419	601	434	Plums
Wiśnie	545	348	551	551	Cherries
Czereśnie	254	164	416	368	Sweet cherries
Pozostałe ^b	79	23	28	28	Others ^b

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 264. ^b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. ^c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

^a See general notes, item 4 on page 264. ^b Peaches, apricots, walnuts. ^c In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 10 (221). **POWIERZCHNIA I ZBIORY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH ^a**AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS ^a

OWOCE	2015	2017	2018		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June					
OGÓŁEM	2861	2857	2907	2736	TOTAL
Truskawki ^b	1823	1714	1710	1650	Strawberries ^b
Maliny ^c	58	93	108	97	Raspberries ^c
Porzeczki	479	563	554	456	Currants
Agrest	23	26	26	26	Gooseberries
Pozostałe ^d	478	461	509	507	Others ^d
ZBIORY ^e w t PRODUCTION ^e in tonnes					
OGÓŁEM	8438	9640	10199	9799	TOTAL
Truskawki ^b	5550	6644	6707	6518	Strawberries ^b
Maliny ^c	154	227	277	262	Raspberries ^c
Porzeczki	1607	1654	1750	1554	Currants
Agrest	96	96	102	102	Gooseberries
Pozostałe ^d	1031	1019	1363	1363	Others ^d

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 264. ^b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. ^c Łącznie z jeżyną bezkolcową. ^d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. ^e W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

^a See general notes, item 4 on page 264. ^b Since 2010 including wild strawberries; including kitchen gardens. ^c Including thornless blackberry. ^d Chokeberry, blueberry, grape, hazel and others. ^e In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 11 (222). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA I OWCE^a**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS AND SHEEP^a

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms			
W SZTUKACH IN HEADS								
Bydło	195339	204312	214587	213598	177592	191739	203772	203975
Cattle								
w tym krowy	75718	72768	70362	73328	67383	66884	65154	68620
of which cows								
Trzoda chlewna	845108	761614	726033	772370	609016	415365	388192	440938
Pigs								
w tym lochy	90706	73563	67208	70035	58578	36514	30174	32847
of which sows								
Owce	17217	14618	16909	16259	15871	13977	16069	15828
Sheep								
w tym maciorki	9900	8784	10760	9490	8786	8160	10140	9075
of which ewes								
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	298424	288932 ^b	292083 ^c	298191 ^c	248468	226681 ^b	232530 ^c	240585 ^c
In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)								
NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt. PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads								
Bydło	26,0	26,9	28,7	28,5	28,8	30,1	31,9	31,5
Cattle								
w tym krowy	10,1	9,6	9,4	9,8	10,9	10,5	10,2	10,6
of which cows								
Trzoda chlewna	112,7	100,2	97,0	102,9	98,9	65,1	60,8	68,0
Pigs								
w tym lochy	12,1	9,7	9,0	9,3	9,5	5,7	4,7	5,1
of which sows								
Owce	2,3	1,9	2,3	2,2	2,6	2,2	2,5	2,4
Sheep								
w tym maciorki	1,3	1,2	1,4	1,3	1,4	1,3	1,6	1,4
of which ewes								
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	39,8	38,0 ^b	39,0 ^c	39,7 ^c	40,4	35,5 ^b	36,4 ^c	37,1 ^c
In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)								

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^{bc} Do obliczeń przyjęto wielkość pogłowia koni z: b – 2013 r., c – 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników) dla: bydła – 0,8, trzody chlewnej – 0,15, owiec – 0,08, koni – 1,0.

^a See general notes, item 3 on page 264; in 2010 data of the Agricultural Census. ^{bc} For calculations, the horse stocks were adopted of: b – 2013, c – 2016.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads for: cattle – 0.8, pigs – 0.15, sheep – 0.08, horses – 1.0.

TABL. 12 (223). **DRÓB** ^a

Stan w końcu roku

POULTRY ^a

End of the year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	5264,0	5337,9	5969,6	6425,3	6236,9	Hens in thousand heads
w tym nioski	1625,6	1249,5	1718,8	2298,8	2165,4	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	25,6	50,9	27,6	58,7	58,7	Geese in thousand heads
Indyki w tys. szt.	83,9	78,6	52,0	66,1	53,2	Turkeys in thousand heads
Kaczki ^b w tys. szt.	67,9	69,4	107,6	160,9	160,8	Ducks ^b in thousand heads
Kury na 100 ha użytków rolnych ^c w tys. szt.	701,7	702,4	797,8	855,8	962,3	Hens per 100 ha of agricultural land ^c
w tym nioski	216,7	164,4	229,7	306,2	334,1	in heads of which laying hens

^a W latach 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. ^b Łącznie z drobiem pozostałym. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 264.

^a In 2010 and 2015 aged more than 2 weeks. ^b Including other poultry. ^c See general notes, item 3 and 4 on page 264.

TABL. 13 (224). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO** ^aPRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS						
Bydło (bez cieląt)	45,8	49,0	55,9	58,8	56,9	Cattle (excluding calves)
Cielęta	4,6	2,5	0,4	-0,2	-0,1	Calves
Trzoda chlewna	1562,9	1492,5	1547,9	1389,1	1008,0	Pigs
Owce	10,1	6,5	6,7	8,6	8,3	Sheep
Konie	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	Horses
W TYSIĄCACH TON WAGI ŻYWEJ IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT						
Bydło (bez cieląt)	25,1	29,0	33,3	36,0	34,9	Cattle (excluding calves)
Cielęta	0,4	0,2	0,0	-0,0	-0,0	Calves
Trzoda chlewna	172,4	215,6	259,7	253,7	198,1	Pigs
Owce	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	Sheep
Konie	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	Horses
Drób	83,3	133,6	130,0	136,1	134,3	Poultry
Kozy i króliki	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	Goats and rabbits

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 266.

^a See general notes, item 7 on page 266.

TABL. 14 (225). **PRODUKCJA MIĘSA ^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**PRODUCTION OF MEAT ^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	217,5	292,7	328,0	336,8	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	207,5	279,2	313,1	321,3	meat and fats
wołowe	13,2	15,3	17,3	18,6	beef
cielęce	0,2	0,1	0,0	-0,0	veal
wieprzowe	134,5	168,2	202,5	197,9	pork
baranie	0,2	0,1	0,1	0,1	mutton
końskie	0,0	0,0	0,0	0,0	horseflesh
drobiowe	58,3	93,5	91,0	102,4	poultry
kozy i królicze ^b	1,1	2,0	2,1	2,2	goat and rabbit ^b
podroby	10,0	13,5	14,8	15,5	pluck
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in kg					
O G Ó Ł E M	289,9	385,2	438,4	448,6	TOTAL

^a W wadze poubojowej ciepłej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. ^b Łącznie z dziczyzną. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 264.

^a In post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous years. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. ^b Including game. ^c See general notes, item 3 and 4 on page 264.

TABL. 15 (226). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**

PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka: w mln litrów	286,2	350,4	362,3	363,5	335,8	Milk production: in million litres
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	38,1	46,1	48,4	48,4	51,8	per 100 ha agricultural land ^a in thousand litres
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4096	4992	5271	5027	4956	Average annual quantity of milk per cow in litres
Produkcja jaj w mln szt.	311,5	235,8	357,7	416,7	381,4	Egg production in million units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt.	205	174	225	216	210	Average annual number of eggs per laying hen in units

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 264.

^a See general notes, item 3 and 4 on page 264.

TABL. 16 (227). **CIĄGNIKI ROLNICZE**

Stan w czerwcu

AGRICULTURAL TRACTORS

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach 2010 ^{ab}	46517	44843	In units
2013	46590	45428	
2016	48158	46826	
Powierzchnia użytków rolnych ^c na 1 ciągnik w ha 2010 ^{ab}	16,1	13,7	Agricultural land area ^c per tractor
2013	15,8	13,9	in ha
2016	15,0	13,3	

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 264.

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a Data of the Agricultural Census. b See general notes, item 3 on page 264. c See general notes, item 3 and 4 on page 264.

N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic survey conducted every three years.

TABL. 17 (228). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH
W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK ^a**CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE
INGREDIENT ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10	2014/15	2016/17	2017/18		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidu- alne of which private farms	

W TONACH IN TONNES

Nawozy mineralne lub che- miczne ^b	98484	95733	101944	114552	93687	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	58154	56871	60927	68362	57129	nitrogenous
fosforowe	18685	13874	14827	17246	12917	phosphatic
potasowe	21645	24987	26191	28944	23640	potassic
Nawozy wapniowe ^c	46164	35518	34700	55898	38660	Lime fertilizers ^c

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in kg

Nawozy mineralne lub che- miczne ^b	131,3	126,0	136,2	152,6	144,6	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	77,5	74,8	81,4	91,1	88,2	nitrogenous
fosforowe	24,9	18,3	19,8	23,0	19,9	phosphatic
potasowe	28,9	32,9	35,0	38,6	36,5	potassic
Nawozy wapniowe ^c	61,5	46,7	46,4	74,5	59,7	Lime fertilizers ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 264. b Łącznie z wieloskładnikowymi.
c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 264.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 264. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime. d See general notes, item 3 and 4 on page 264.

TABL. 18 (229). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące ^{a)})**VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices ^{a)})

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN PLN THOUSANDS						
O G Ó Ł E M	2008824,1	2931208,8	3696579,3	3539949,1	2882902,2	T O T A L
Produkty roślinne	806654,0	944004,8	1199458,4	1196378,2	836719,8	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	379428,5	479433,8	668461,3	746131,5	524280,3	Cereals
w tym zboża podstawowe ^b	367363,5	464736,9	652964,6	704353,6	506691,8	of which basic cereals ^b
pszenica	279013,5	315055,4	490369,2	550432,2	380965,5	wheat
żyto	28989,9	55811,9	62213,3	55796,1	46815,1	rye
jęczmień	27004,9	25342,0	32563,7	23438,8	20520,3	barley
owies i mieszanki zbożowe	7067,9	9499,8	9840,3	25128,5	23327,9	oats and cereal mixed
pszenżyto	25287,3	59027,8	57978,1	49558,0	35063,0	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	377686,6	471563,8	664757,8	742274,6	522249,9	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe ^b	365621,6	456942,1	649357,1	700537,9	504661,4	of which basic cereals ^b
pszenica	278524,2	310228,3	489016,2	549408,3	380701,7	wheat
żyto	28783,6	55299,5	61816,5	55283,5	46466,8	rye
jęczmień	26517,6	23851,3	32113,8	22343,3	19832,0	barley
owies i mieszanki zbożowe	7001,7	9189,7	9518,5	24724,5	22923,9	oats and cereal mixed
pszenżyto	24794,5	58373,3	56892,0	48778,3	34737,0	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^c	78,8	29,1	685,4	647,5	647,5	Consumer pulses ^c
Ziemniaki	76660,2	100523,7	124958,4	136283,4	58216,1	Potatoes
Buraki cukrowe	57881,4	61896,2	71921,3	81474,2	66366,6	Sugar beets
Rzepak i rzepik	208776,8	219956,7	231239,3	148906,4	110988,5	Rape and turnip rape
Warzywa	32934,6	39098,0	54093,4	33692,6	28884,8	Vegetables
Owoce	24524,6	24585,0	30036,6	18757,5	17821,8	Fruit
Produkty zwierzęce	1202170,1	1987204,0	2497120,9	2343570,9	2046182,4	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^d	929183,3	1620024,3	2002175,3	1875543,2	1617403,0	Animals for slaughter ^d
bydło (bez cieląt)	90100,2	148909,2	206804,4	206497,4	200922,4	cattle (excluding calves)
cielęta	362,7	241,7	348,5	448,6	223,0	calves
trzoda chlewna	588362,7	988347,5	1356366,3	1195083,0	950409,2	pigs
owce	1078,0	1596,6	1558,6	2463,5	2314,3	sheep
konie	158,9	243,4	233,0	130,4	130,4	horses
drób	249120,8	480685,9	436864,3	470920,3	463403,6	poultry
Mleko krowie	241433,7	339160,4	445244,0	422325,4	387945,2	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne	4502,9	8425,1	15726,7	11022,9	6160,8	Consumer hen eggs

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^e w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^e in PLN

O G Ó Ł E M	2678	3857	4940	4715	4448	T O T A L
Produkty: roślinne	1075	1242	1603	1594	1291	Products: crop
zwierzęce	1603	2615	3337	3121	3157	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Łącznie z mieszankami zbożowymi. c Bez materiału siewnego. d W wadze żywej. e Patrz uwagi ogólne, ust. 3 i 4 na str. 264.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Including cereal mixed. c Excluding sowing. d In live weight. e See general notes, item 3 and 4 on page 264.

TABL. 19 (230). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
Zboża w t	683137	740109	1030626	1017986	726719	Cereals in tonnes
w tym zboża pod- stawowe ^a	663143	717538	1005938	956202	701033	of which basic cereals ^a
pszenica	468773	447180	713615	721103	508521	wheat
żyto	64462	105215	116598	90434	76311	rye
jęczmień	57019	42979	55526	34641	30648	barley
owies i mieszanki zbożowe	20267	18428	19304	37970	34851	oats and cereal mixed
pszenżyto	52622	103736	100895	72054	50702	triticale
w tym zboża konsump- cyjne i paszowe	680851	730669	1026679	1014498	724511	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża pod- stawowe ^a	660857	708146	1002012	952737	698825	of which basic cereals ^a
pszenica	468170	441390	712351	720337	508246	wheat
żyto	64133	104472	116211	90007	75988	rye
jęczmień	56388	41126	54942	33449	29830	barley
owies i mieszanki zbożowe	20137	18057	18826	37553	34434	oats and cereal mixed
pszenżyto	52029	103101	99682	71391	50327	triticale
Strączkowe konsumpcyj- ne ^b w t	73	25	911	158	158	Consumer pulses ^b in tonnes
Ziemniaki w t	222628	231250	260707	286663	128835	Potatoes in tonnes
Buraki cukrowe w t	504206	540931	680378	710047	578843	Sugar beets in tonnes
Rzepak i rzepik w t	166481	148502	149604	97713	72683	Rape and turnip rape in tonnes
Warzywa w t	40593	45200	54275	36429	31411	Vegetables in tonnes
Owoce w t	16488	18622	8032	8048	7664	Fruit in tonnes
Żywiec rzeźny ^c w t	244598	377665	434135	437339	378759	Animals for slaughter ^c in tonnes
bydło (bez cieląt)	20023	24268	31992	31760	30864	cattle (excluding calves)
cielęta	48	25	30	34	19	calves
trzoda chlewna	148261	222572	273112	272010	216402	pigs
owce	157	197	217	317	301	sheep
konie	27	39	25	14	14	horses
drób	76082	130564	128759	133204	131159	poultry
Żywiec rzeźny w przeli- czeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^d w t	179623	278002	319959	329031	283645	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^d in tonnes
Mleko krowie w tys. l	232805	310824	316970	319071	292534	Cows' milk in thousand litres
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	23149	39640	57395	50507	27852	Consumer hen eggs in thousand units

a Łącznie z mieszankami zbożowymi. b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej. d Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej. Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

a Including cereal mixed. b Excluding sowing. c In live weight. d Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not comparable with data for previous years.

TABL. 20 (231). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2010	348	12048	300	10506
2015	642	21988	95	2878
2017	497	16498	112	5921
2018	441	14675	99	5299

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo

Hunting

TABL. 21 (232). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE** ^a

Stan w dniu 10 marca

MAJOR GAME SPECIES ^a

As of 10th March

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010 ^b	2015	2017	2018	GAME SPECIES
W SZTUKACH IN HEADS					
Łosie	54	242	283	325	Moose
Daniele	959	1823	1719	1449	Fallow deer
Muflony	132	51	76	39	Mouflons
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS					
Jelenie	14,0	20,1	31,6	29,0	Deer
Sarny	52,1	59,4	75,5	64,9	Roe deer
Dziki	17,0	19,1	18,7	8,4	Wild boars
Lisy	11,7	12,8	12,6	12,1	Foxes
Zajęce	16,3	27,6	35,4	35,2	Hares
Bażanty	5,7	7,0	6,7	6,0	Pheasants
Kuropatwy	8,1	7,3	7,8	7,9	Partridges

^a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego; dane szacunkowe. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

^a Data concern the hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year; estimated data. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the General Directorate of the State Forests, the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 22 (233). **ODSTRZAŁ WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH ^a**MAJOR SPECIES OF GAME SHOT ^a

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	GAME SPECIES
Jelenie	4888	9705	9708	8788	Deer
Daniele	240	522	415	385	Fallow deer
Sarny	9906	13369	13529	12186	Roe deer
Dziki	16571	22232	22720	20730	Wild boars
Lisy	7526	7578	7099	6794	Foxes
Zające	298	123	86	85	Hares
Bażanty	580	1091	715	603	Pheasants
Kuropatwy	1	-	-	-	Partridges

^a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego.

^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

^a Data concern the hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year.

^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the General Directorate of the State Forests, the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 23 (234). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE ^a**

Stan w dniu 10 marca

CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS ^a

As of 10th March

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^b	132	132	132	133	number ^b
członkowie ^c	3322	7227	7508	7596	members ^c
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	308	306	306	306	number
powierzchnia w tys. ha	1556,5	1640,6	1637,1	1637,8	area in thousand ha
w tym na gruntach leś- nych	588,1	628,8	630,1	629,1	of which on forest land

^a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego.

^b Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. ^c Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Data concern the hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year.

^b Data grouped according to the seat of hunting club. ^c Data grouped according to the seat of member of hunting club.

S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo

Forestry

TABL. 24 (235). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**

Stan w dniu 31 grudnia

FOREST LAND

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E m w ha	680482	683476	684750	684836	T O T A L in ha
Lasy	662728	665810	667056	667103	Forests
Publiczne	589105	589292	589523	589562	Public
zalesione	580796	580849	576861	570589	wooded
niezalesione	8309	8443	12662	18973	non-wooded
w tym:					of which:
własność Skarbu Państwa	585749	585837	586076	586161	owned by the State
zalesione	577529	577467	573495	567270	Treasury
niezalesione	8220	8370	12581	18891	wooded
w tym:					non-wooded
w zarządzie Lasów					of which:
Państwowych	571414	572529	572645	572738	managed by the State
zalesione	563397	564363	560272	554056	Forests
niezalesione	8017	8167	12373	18682	wooded
parki narodowe	9788	9845	9845	9848	non-wooded
zalesione	9601	9658	9658	9661	national parks
niezalesione	187	187	187	187	wooded
własność gmin ^a	3355	3335	3330	3323	non-wooded
zalesione	3267	3262	3249	3241	gmina ^a owned
niezalesione	88	73	81	82	wooded
Prywatne	73623	76518	77533	77541	non-wooded
zalesione	71930	74610	74040	74165	Private
niezalesione	1693	1908	3492	3376	wooded
Grunty związane z gospo-					non-wooded
darką leśną	17754	17666	17695	17733	Land connected with
LESISTOŚĆ w %	36,2	36,4	36,4	36,4	silviculture
UDZIAŁ POWIERZCHNI					FOREST COVER in %
GRUNTÓW LEŚNYCH					
W POWIERZCHNI					
ŁĄDOWEJ WOJEWÓDZ-					SHARE OF FOREST LAND
TWA W %	38,7	38,9	39,0	39,0	IN LAND AREA OF THE
					VOIVODSHIP IN %

a Dotyczy także gmin mających status miasta na prawach powiatu.

a It is also concerns gminas which are cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25(236) i 26(237)

Dane opracowano na podstawie Wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów przeprowadzonej w latach 2014-2018 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej. W zakresie powierzchni dane prezentowane są według stanu z 31 grudnia 2017 r., natomiast przyrodniczy stan lasów wynika z pomiarów terenowych przeprowadzonych w latach 2014-2018.

Note to tables 25(236) and 26(237)

Data prepared on the basis of the National Forest Inventory conducted in 2014-2018 by the Bureau for Forest Management and Geodesy. Data concerning area are presented as of 31st December 2017 and as to the nature condition of forests – data results from field measurements carried out in the years 2014-2018.

TABL. 25 (236). POWIERZCHNIA LASÓW**FOREST AREA****A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW****BY AGE OF TREE STANDS**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	razem total	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area						
			drzewostany tree stands						
			w klasie wieku in age group						w klasie odno- wienia ^a i o budo- wie prze- rębowej in re- stocking class ^a with a selec- tion structure
			I (1–20 lat) yars	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81– 100)	VI i wyż- sze and higher (101 lat i więcej years and older)	
OGÓŁEM TOTAL	667057	97,2	12,2	14,4	23,9	16,7	14,9	12,1	3,0
w tym: of which:									
W zarządzie Lasów Państwo- wych	572645	97,2	11,9	14,2	23,1	16,1	16,2	12,2	3,5
Managed by the State Forests									
Lasy prywatne	77533	96,2	16,6	17,4	32,7	19,2	8,2	2,1	-
Private forests									

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE**BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS**

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha in ha	w % in %			
OGÓŁEM Drzewa iglaste	667057 489661	100,0 73,5	100,0 72,4	100,0 80,4	TOTAL Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	457069	68,6	67,2	77,6	pine
świerk	19520	2,9	3,1	1,4	spruce
Drzewa liściaste	177396	26,5	27,6	19,6	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	67701	10,1	11,3	3,4	beech
dąb	31675	4,7	4,9	4,1	oak
grab	6109	0,9	0,9	1,3	hornbeam
brzoza	47331	7,1	7,0	6,7	birch
olsza	18742	2,8	2,7	3,0	alder
osika	1915	0,3	0,2	0,5	aspen

a Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Including class for restocking.

S o u r c e: data of the General Directorate of the State Forests.

TABL. 26 (237). ZASOBY DRZEWNE NA PNIU
GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross grand total timber ^a in thousand m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which in wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^c i o budowie przerebowej ^c in re-stocking class ^c with a selection structure	prze- stoje ^b hold-over trees ^b
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat) years	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM TOTAL	181676,1	99,9	1,0	8,3	25,7	20,6	21,2	18,7	3,6	0,8
w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych Managed by the State Forests	158910,8	99,9	0,7	7,8	24,7	20,2	22,7	18,8	4,2	0,8
Lasy prywatne Private forests	17653,0	99,9	3,5	13,4	41,1	25,6	12,4	3,3	-	0,6

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross grand total timber ^a		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w tys. m ³ in thousand m ³	w % in %			
OGÓŁEM Drzewa iglaste	181676,1 139184,1	100,0 76,6	100,0 75,8	100,0 83,2	TOTAL Coniferous trees
w tym: sosna	128879,1	70,9	69,8	79,5	of which: pine
świerk	5218,1	2,9	3,1	1,0	spruce
Drzewa liściaste	42492,0	23,4	24,2	16,8	Broadleaved trees
w tym: buk	18072,7	9,9	11,1	1,7	of which: beech
dąb	6426,1	3,5	3,6	3,4	oak
grab	1124,4	0,6	0,6	1,2	hornbeam
brzoza	9967,5	5,5	5,3	7,1	birch
olsza	5729,1	3,2	3,0	2,8	alder
osika	418,1	0,2	0,2	0,4	aspen

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Over bark. b Trees not felled in the assumed rotation order. c Including class for restocking.

Source: data of the General Directorate of the State Forests.

TABL. 27 (238). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**

RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywat- ne ^a private forests ^a	
					razem total	w tym wła- sność Skarbu Pań- stwa of which owned by the State Trea- sury		
w ha in ha								
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	200	171	168	167	167	167	•	Production area of forest nurseries (as of 31 XII)
Odnowienia i zalesienia	3418	4564	4064	4571	4354	4351	216	Renewals and afforestations
odnowienia	2969	4441	4012	4463	4311	4308	152	renewals
sztuczne	2754	4049	3569	3960	3813	3810	146	artificial
zrębów ^b	2715	4025	3529	3950	3808	3805	142	felling sites ^b
halizn i płazowin	38	24	39	9	5	5	4	blanks and irregularly stocked open stands
naturalne	215	392	443	503	498	498	5	natural
zalesienia ^c	449	123	52	108	43	43	65	afforestations ^c
Poprawki i uzupełnienia ^d	325	260	233	178	168	162	10	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	16529	18884	18887	17752	17498	17445	254	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw	10876	13074	13141	11066	10812	10810	254 ^f	crops
młodników	5238	5688	5635	6623	6623	6623	•	greenwoods
wprowadzanie podszytów ^g	61	70	58	12	12	12	•	introduction of undergrowth ^g
Melioracje	3894	4786	4403	9010	9010	9010	•	Drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f Łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f Including greenwood tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (239). **POZYSKANIE DREWNA** ^a
REMOVALS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywatne private forests	
					razem total	w tym wła- sność Skarbu Pań- stwa of which owned by the State Treas- ury		
O G Ó Ł E M w dam ³	2940	3377	4983	5844	5345	5339	499	T O T A L in dam ³
Grubizna	2712	3192	4844	5654	5155	5149	499	Timber
Grubizna iglasta	2132	2549	4113	4802	4339	4337	463	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	940	1040	1679	1752	1691	1690	61	large-size wood
średniowymiarowe do prze- robu przemysłowego	1035	1324	2144	2729	2491	2490	238	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta	580	643	732	852	816	812	37	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	191	213	220	234	229	227	5	large-size wood
średniowymiarowe do prze- robu przemysłowego	287	300	362	445	432	431	14	medium-size wood for industrial uses
Drewno małowymiarowe ^b	228	185	139	190	190	190	-	Slash ^b
Do przerobu przemysłowego	44	25	15	11	11	11	-	Slash for industrial uses
Opałowe	184	159	123	179	179	179	-	Slash for fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m ³	409,3	479,4	726,2	847,6	874,3	878,5	644,1	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREA in m ³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

U w a g a. W prezentowanych latach nie pozyskano karpiny.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

N o t e. In presented years the stump wood wasn't gained.

TABL. 29 (240). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIEN**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land	
Sadzenie w szt.: drzew	43470	18816	21654	15141	5039	Plantings in units of: trees bushes
krzewów	60882	14466	19386	17145	6930	
Pozyskanie drewna (grubi-						Removals ^a in m ³
zny) ^a w m ³	41633	33762	57465	34208	17628	
grubizna iglasta	7490	9251	30032	10309	7846	coniferous
w tym drewno wielko-						of which large-size
wymiarowe ogólnego						general purpose
przeznaczenia	4602	4298	15902	5350	4315	wood
grubizna liściasta	34143	24511	27433	23899	9782	non-coniferous
w tym drewno wielko-						of which large-size
wymiarowe ogólnego						general purpose
przeznaczenia	15192	8043	8360	6376	3424	wood

a Dane szacunkowe.

a Estimated data.

TABL. 30 (241). **POŻARY W LASACH**
FOREST FIRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pożary	277	431	123	424	Number of fires
w tym: podpalenia	57	96	21	101	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	107	162	45	112	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	53,2	67,3	8,2	58,2	Forest area burned in ha
w tym: podpalenia	21,6	24,0	0,6	17,4	of which: arsons
nieostrożność dorosłych	16,5	23,1	3,3	6,8	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha ...	0,19	0,16	0,07	0,14	Average forest area burned by fire in ha

Źródło: dane z Krajowego Systemu Informacji o Pożarach Lasów prowadzonego przez Instytutu Badawczy Leśnictwa.

S o u r c e: data of the National Forest Fire Information System held by the Forest Research Institute.

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych, według PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Dane obejmujące działalność jednostek i zakładów budżetowych (w 2010 r. gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych) zaliczonych do wyżej wymienionych sekcji prezentuje się wyłącznie w tabl. 3(244). Ponadto we wspomnianej tablicy dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, za wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów (tabl. 3(244)), które opracowano **metodą zakładową**, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych, ust. 7 na str. 23.

3. Przedstawione w tabl. 3(244) wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług (PKWiU 2015) oraz nomenklaturą PRODPOL (stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych) zharmonizowaną z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez Eurostat do badań produktowych w krajach członkowskich UE. W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL. Ponadto w przypadku niektórych wyrobów zastosowano skrócone nazwy.

Prezentowane dane obejmują całkowitą produkcję wyrobów przemysłowych wytworzonych w roku sprawozdawczym, przeznaczonych do sprzedaży na zewnątrz przedsiębiorstwa, przekazanych do innych zakładów tego samego przedsiębiorstwa oraz zużywanych wewnątrz zakładu na cele produkcyjne (tj. na potrzeby własne).

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities” as an additional grouping.

Data including the activity of budgetary units and establishments (in 2010 also auxiliary units of budgetary units) included in the above mentioned sections are presented exclusively in table 3(244). Moreover, data in the mentioned table show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind of activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data were compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods (table 3(244)), which were compiled using the **company method**, i.e., by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes, item 7 on page 23.

3. Products in table 3(244) are presented according to the Polish Classification of Goods and Services (PKWiU 2015) and PRODPOL nomenclature (used in surveys of manufacturing industrial products) which is harmonised with PRODCOM List, recommended by the Eurostat for product surveys in EU member states. In some cases products are presented according to additional grouping, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL headings. Moreover, for some products abbreviated names are used.

The data presented cover the total production of industrial products manufactured during the reference year, intended for sale outside the reporting unit or transferred to other plants of the same undertaking as well as used for further processing.

4. Produkcja sprzedana dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych, ust. 10 na str. 24.

Jako **cenę stałą** w 2018 r. przyjęto ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy i obejmują pracowników pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w zakresie **budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych według PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”.

2. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych, ust. 7 na str. 23.

3. Produkcja budowlano-montażowa dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane – o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceńiowym (tj. na rzecz obcych zleceńiodawców) przez podmioty budowlane.

4. Sold production concerns the total activity of an economic entity, i.e. both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether payments due were received for them or not), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented at basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes, item 10 on page 24.

Constant prices in 2018 (2015 average constant prices) were adopted as constant prices in 2015.

5. Data concerning production include the value of outwork.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons – on the order of and for the benefit of economic entities (work providers) – of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of a work agreement and includes full-time and part-time paid employees in terms of full-time employees.

Construction

1. Information within the scope of **construction** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the section “Construction”.

2. Data according to NACE Rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes, item 7 on page 23.

3. Construction and assembly production concerns activity realised domestically and includes construction works – with an investment and a restoration or conservation character as well as temporary construction on construction sites – realised by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Information regarding **buildings completed** (by all type of investors):

- within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings, unless otherwise indicated, includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contract, positing, appointment, election or service relation) and includes full-time and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.

Przemysł

Industry

TABL. 1 (242). PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU ^aSOLD PRODUCTION OF INDUSTRY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w mln zł in PLN millions				w % in %	2017 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices					
O G Ó Ł E M	58892,3	76118,2	84392,1	92476,4	100,0	105,4
T O T A L						
sektor publiczny	#	#	#	#	#	x
public sector						
sektor prywatny	#	#	#	#	#	x
private sector						
Górnictwo i wydobywanie	481,6	561,9	#	#	#	#
Mining and quarrying						
Przetwórstwo przemysłowe	52558,2	69667,6	77794,0	85730,0	92,7	105,6
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	5716,7	9943,9	13118,9	13750,7	14,9	105,7
Produkcja napojów	497,9	432,1	384,7	377,9	0,4	102,6
Manufacture of beverages						
Produkcja wyrobów tekstylnych Manufacture of textiles	134,6	213,7	256,7	229,6	0,2	89,1
Produkcja odzieży	248,7	316,4	458,4	471,1	0,5	106,4
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	124,3	264,1	249,7	254,5	0,3	99,8
Manufacture of leather and related products						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	1890,4	2473,6	2802,4	2802,2	3,0	95,5
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	153,5	178,5	316,8	227,2	0,2	71,8
Printing and reproduction of recorded media						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1039,9	1263,2	1312,6	1601,1	1,7	122,9
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2282,1	3545,8	4474,0	4790,1	5,2	115,8
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	1204,8	1198,8	1434,7	1761,3	1,9	116,4
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja metali	77,2	62,0	87,2	235,0	0,3	254,1
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3250,4	5698,9	6064,8	6026,1	6,5	100,3
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych Manufacture of computer, electronic and optical products	4521,6	6630,5	7395,8	6592,4	7,1	94,0
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	519,7	740,2	781,9	767,3	0,8	98,5

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (242). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU ^a (dok.)**SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w mln zł in PLN millions				w % in %	2017 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices					
Przetwórstwo przemysłowe (dok.): Manufacturing (cont.):						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	1791,0	2271,7	3081,4	3125,0	3,4	104,0
Produkcja pojazdów samochod- owych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	837,0	1407,2	1043,4	1219,3	1,3	112,2
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	2864,2	2984,2	2649,7	2695,0	2,9	103,7
Produkcja mebli Manufacture of furniture	1010,4	1359,4	1608,3	1702,1	1,8	112,8
Pozostała produkcja wyrobów Other manufacturing	197,2	407,3	463,8	496,2	0,5	106,6
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń Repair and installation of machinery and equipment	1308,3	3352,6	3572,7	3806,6	4,1	109,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ Electricity, gas, steam and air conditioning supply	4736,6	4511,4	#	#	#	#
Dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekul- tywacja ^Δ Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	1115,9	1377,3	1610,6	1629,8	1,8	99,5
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody Water collection, treatment and supply	309,3	105,6	140,7	146,1	0,2	97,8
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery	420,3	450,5	655,8	636,3	0,7	93,8

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (243). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH
GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE ^a (ceny bieżące)**SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES
IN INDUSTRY ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions				
O G Ó Ł E M	58892,3	76118,2	84392,1	92476,4	T O T A L
podmioty o liczbie zatrudnio- nych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	6989,6	8946,7	10510,4	10060,9	49 persons and less
50–249	11136,9	17030,1	18874,3	20805,4	50–249
250–499	7110,9	7375,7	9340,5	8138,8	250–499
500–999	4403,0	6148,1	6962,2	8277,8	500–999
1000 osób i więcej	29251,9	36617,7	38704,6	45193,3	1000 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (244). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
 PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2010	2015	2017	2018		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Produkty uboju ^b wliczane do wy- dajności poubojowej w tys. t:						Slaughter products ^b included in post-slaughter capacity in thousand tonnes:
bydła i cieląt	6,6	3,8	4,4	3,9	1,8	cattle and calves
trzody chlewnej	82,0	103,3	136,7	145,7	10,3	pigs
Mięso drobiowe w tys. t	75,8	78,8	72,1	83,8	2,7	Poultry meat in thousand tonnes
Wędliny ^c (w tym kielbasy) w tys. t	13,4	18,8	21,0	18,3	2,2	Cured meats products ^c (including sausages) in thousand tonnes
Słedzie wędzone, włączając filety ^d w t	511	#	96	#	#	Smoked herrings, including fillets ^d in tonnes
Konserwy rybne w tys. t	47,0	52,8	58,8	60,9	88,4	Canned fish in thousand tonnes
Mleko płynne przetworzone łącz- nie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji w mln l	70,6	30,4	21,5	6,0	0,2	Processed liquid milk including milk for further processing in million litres
Masło i pozostałe tłuszcze do smarowania w tys. t	0,6	0,6	#	#	#	Butter and dairy spreads in thousand tonnes
Ser świeży (nieodjrzewający i nie- konserwowany), łącznie z se- rem serwatkowym i twarogiem w tys. t	7,9	6,6	6,7	#	#	Fresh cheese (unripened or uncured cheese), including whey cheese and curd in thousand tonnes
Jogurt w tys. hl	95,8	110,4	65,4	#	#	Yogurt in thousand hl
Produkty stosowane w żywieniu zwierząt hodowlanych w tys. t	171,4	204,3	273,3	282,2	2,5	Products used to feed livestock in thousand tonnes
Pieczynko świeże ^d w tys. t	85,0	84,9	85,4	79,8	5,3	Fresh bread ^d in thousand tonnes
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry ^e w mln par	1,0	0,6	0,7	0,5	4,4	Footwear with leather uppers ^e in million pairs
Tarcica iglasta w dam ³	456,3	440,7	477,4	469,1	10,7	Coniferous sawnwood in dam ³
Tarcica liściasta w dam ³	52,0	52,4	50,6	54,4	9,6	Leafy sawnwood in dam ³
Okna i drzwi, ościeżnice i progi drewniane w tys. m ²	3005,3	2718,9	2884,2	2733,8	13,5	Windows and doors, casings and wooden thresholds in thousand m ²
Masa betonowa prefabrykowana ^f w tys. t	1996,8	1609,4	2395,6	2817,2	4,8	Ready-mix concrete ^f in thousand tonnes
Urządzenia klimatyzacyjne w tys. szt.	32,1	56,6	126,6	103,7	43,8	Air conditioning devices in thousand units
Maszyny dla rolnictwa i leśnictwa do uprawy gleby w tys. szt.	5,9	9,4	8,8	8,8	12,2	Machinery for agriculture and forestry to soil in thousand units
Kontenery ^g w tys. szt.	14,6	12,1	15,3	18,1	29,1	Containers ^g in thousand units

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpady); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej ciepłej. ^c Bez drobiowych. ^d Dane opracowano metodą przedsiębiorstw. ^e Bez obuwia sportowego, obuwia z metalowym noskiem ochronnym oraz obuwia specjalnego różnego typu; łącznie z obuwem ze spodem drewnianym. ^f Beton gotowy do wylania. ^g Włączając do przewozu płynów lub gazu przystosowane do przewozu jednym lub więcej środkami transportu.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Including meat, fats, offal and non-edible parts (waste); industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. ^c Excluding cured poultry meat. ^d Data compiled using the enterprise method. ^e Excluding sports footwear, footwear incorporating a protective metal toe-cap and miscellaneous special footwear; including footwear with a wooden outer soles. ^f Concrete ready for covering. ^g Including the transport of liquids or gas for the carriage of one or more modes of transport.

TABL. 4 (245). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE ^aAVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	138758	136900	148295	150260	T O T A L
sektor publiczny	20237	14206	13491	14393	public sector
sektor prywatny	118521	122694	134804	135867	private sector
Górnictwo i wydobywanie	881	933	943	930	Mining and quarrying
Przetwórstwo przemysłowe	118568	123339	134449	135640	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	19062	20922	22726	22756	Manufacture of food products
Produkcja napojów	751	620	638	571	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	795	1077	1147	1083	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	4193	3093	3014	2889	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzan- nych ^Δ	1199	1956	1894	1543	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, kor- ka, słomy i wikliny ^Δ	10305	10013	10652	10513	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Poligrafia i reprodukcja zapisa- nych nośników informacji	720	923	1601	1032	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2171	2508	2640	2619	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i two- rzyw sztucznych	8172	9871	11431	11339	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców nieme- talicznych	4663	3891	4130	4317	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	522	477	499	513	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	14149	17245	18569	18950	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	11104	10249	11880	12197	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	2411	2374	2387	2149	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	5785	6501	6988	7521	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodo- wych, przyczep i naczep ^Δ	2228	2786	2955	3224	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	8263	4124	4352	5216	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	7445	6582	7402	7406	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	1657	2004	2152	2335	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń	6735	8973	9807	9497	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	12651	5484	5695	6400	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	6657	7143	7207	7290	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1827	1064	1131	1206	Water collection, treatment and supply
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	2476	2776	3235	3248	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą, łącznie z jednostkami budżetowymi.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad, including budgetary entities.

TABL. 5 (246). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE ^a**AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
O G Ó Ł E M	3311,16	4031,83	4482,17	4786,73	T O T A L
sektor publiczny	4800,44	5934,06	6473,80	6675,02	public sector
sektor prywatny	3056,87	3811,58	4282,86	4586,69	private sector
Górnictwo w wydobywanie	7141,01	7088,39	6629,72	7614,59	Mining and quarrying
Przetwórstwo przemysłowe	3068,99	3898,33	4370,03	4670,83	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	2325,23	3051,90	3563,10	3866,62	Manufacture of food products
Produkcja napojów	3073,81	3871,10	3982,21	4428,62	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	2147,81	2670,42	3009,02	3174,02	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	1774,53	2262,39	2590,71	2844,54	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzan- nych ^Δ	1971,53	2640,02	3140,75	3303,79	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, kor- ka, słomy i wikliny ^Δ	2380,37	3049,33	3539,66	3811,44	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Poligrafia i reprodukcja zapisa- nych nośników informacji	2792,57	2848,69	3600,56	3548,68	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3694,14	4369,84	4681,70	5179,82	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i two- rzyw sztucznych	2853,03	3655,37	4061,04	4404,35	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemeta- licznych	3008,41	3326,47	3843,19	4322,05	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	2735,49	2816,56	3839,90	4114,55	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3060,59	3846,58	4276,88	4480,07	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	3189,79	4375,16	4936,81	5070,74	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	3365,99	4131,56	4140,49	4682,35	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3768,83	4638,25	5391,94	5439,29	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samocho- dowych, przyczep i naczep ^Δ	3386,74	4704,94	4814,60	4983,94	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	3929,75	4976,96	5486,51	5874,86	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	2373,94	2767,45	3176,06	3494,23	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	2320,11	3363,43	3671,15	3889,84	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń	4003,73	5479,04	5753,50	6221,79	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	5223,66	6565,23	6954,43	7122,08	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	3483,57	3993,40	4339,48	4532,06	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3585,21	3659,50	4040,95	4100,92	Water collection, treatment and supply
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	3141,71	3307,41	3750,70	3962,01	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą, łącznie z jednostkami budżetowymi.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad, including budgetary entities.

Budownictwo

Construction

TABL. 6 (247). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA ^a (ceny bieżące)CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	w odsetkach in per cent	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions					
OGÓŁEM	9162,1	10083,0	12441,2	15964,1	100,0	TOTAL
W tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	5562,3	5707,2	5589,8	7782,5	48,8	Of which entities employing more than 9 persons
budowa budynków Δ	1999,9	1978,2	1717,1	2703,8	16,9	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej Δ	1902,4	2356,6	2131,5	2872,6	18,0	civil engineering
roboty budowlane specjalistyczne	1660,0	1372,4	1741,2	2206,1	13,8	specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa pomorskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Pomorskie Voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (248). PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA ^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION ^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION	
	w mln zł in PLN millions				
O G Ó Ł E M	2010	5562,3	3863,3	1699,0	TOTAL
	2015	5707,2	3736,6	1970,6	
	2017	5589,8	4212,1	1377,8	
	2018	7782,5	6077,1	1705,3	
Budynki		4254,3	3169,9	1084,4	Buildings
Budynki mieszkalne		2053,5	1549,1	504,3	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne (jednomieszkaniowe) ^b		276,6	203,8	72,7	one-dwelling residential buildings ^b
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe		1669,0	1282,5	386,4	two- and more dwelling residential buildings
budynki zbiorowego zamieszkania		107,9	62,7	45,2	residences for communities
Budynki niemieszkalne		2200,8	1620,7	580,1	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego		112,2	96,9	15,4	hotels and similar buildings
budynki biurowe		202,6	152,7	49,9	office buildings
budynki handlowo-usługowe		506,5	395,8	110,7	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności		29,4	26,8	2,6	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe		751,1	575,1	175,9	industrial buildings and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej		531,1	335,6	195,5	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings
pozostałe budynki niemieszkalne		67,9	37,8	30,1	other non-residential buildings

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa pomorskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Budynki jednorodzinne o jednym mieszkaniu oraz domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie nieprzystosowane do stałego zamieszkania.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Pomorskie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Residential buildings with one dwelling as well as summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence.

TABL. 7 (248). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA ^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące) (dok.)**CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION ^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS
(current prices) (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions			
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	3528,2	2907,3	620,9	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	1744,8	1351,0	393,8	Transport infrastructures
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	974,9	755,8	219,1	highways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei na- powietrznych lub podwieszają- nych	581,5	433,0	148,5	railways, suspension and elevated railways
drogi lotniskowe	#	#	#	airfield runways
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	160,4	147,7	12,6	bridges, elevated highways, tunnels and subways
budowle wodne	#	#	#	harbours, waterways, dams and other water works
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	1527,8	1375,9	151,9	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyj- ne oraz linie elektroenerge- tyczne przesyłowe	982,6	923,3	59,3	long-distance pipelines, communication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	545,2	452,6	92,6	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na tere- nach przemysłowych	62,8	#	#	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	192,7	#	#	Other civil engineering works

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa pomorskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Pomorskie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (249). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA ^a**BUILDINGS COMPLETED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Budynki ^b	6052	6330	6758	7016	Buildings ^b
Miasta	2109	1846	1920	1904	Urban areas
Wieś	3943	4484	4838	5112	Rural areas
Kubatura ^c w dam³	9064	11851	12203	13928	Cubic volume ^c in dam³
Miasta	5124	7109	7137	8444	Urban areas
Wieś	3940	4742	5066	5485	Rural areas

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 293. ^b Nowe. ^c Budynków nowych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^a See general notes, item 5 on page 293. ^b New. ^c Of new and expanded buildings (only concerning the expanded part).

TABL. 9 (250). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA ^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDINGS COMPLETED ^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
BUDYNKI ^b BUILDINGS ^b					
Budynki mieszkalne	5048	5149	5706	5761	Residential buildings
jednorodzinne ^c	4478	4608	5211	5270	single-family ^c
wielorodzinne ^d	241	288	328	300	multi-family ^d
domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie ^e	327	249	165	187	summer homes, holiday cottages and rural residences ^e
budynki zbiorowego zamieszkania	2	4	2	4	residences for communities
Budynki niemieszkalne	1004	1181	1052	1255	Non-residential buildings
budynki hoteli	27	45	20	42	hotel buildings
budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe	68	118	198	327	other short-stay accommodation buildings
budynki biurowe	44	44	34	25	office buildings
budynki handlowo-usługowe	167	203	167	167	wholesale and retail trade buildings
budynki łączności, dworców i terminali	4	4	3	1	terminals and associated buildings
budynki garaży	271	300	181	188	garage buildings
budynki przemysłowe	71	67	43	59	industrial buildings
zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	98	133	114	125	reservoirs, silos and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne	14	13	6	26	public entertainment buildings
budynki muzeów i bibliotek	1	2	6	2	museums and libraries
budynki szkół i instytucji badawczych	14	17	19	20	school, university and research buildings
budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	12	9	10	8	hospital or institutional care buildings
budynki kultury fizycznej	20	11	4	8	sports halls
budynki gospodarstw rolnych ...	183	203	195	177	non-residential farm buildings
budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	2	4	4	2	buildings used as places of worship and for religious activities
pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione	8	8	48	78	other non-residential buildings not elsewhere classified
KUBATURA ^f w dm ³ CUBIC VOLUME ^f in dm ³					
Budynki mieszkalne	5321	5566	6480	6643	Residential buildings
jednorodzinne ^c	3249	3246	3573	3608	single-family ^c
wielorodzinne ^d	1937	2217	2844	2963	multi-family ^d
domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie ^e	104	82	56	63	summer homes, holiday cottages and rural residences ^e
budynki zbiorowego zamieszkania	31	21	8	10	residences for communities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 293. b Nowe. c Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania. d Budynki mieszkalne o trzech lub więcej mieszkaniach. e Nieprzystosowane do stałego zamieszkania (budynki te są zaliczane do mieszkalnych, jednak nie ma w nich mieszkań). f Budynków nowych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 293. b New. c Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. d Residential buildings with three or more dwellings. e Not adapted for permanent residence (these buildings are classified as residential, however there are no dwellings in them). f Of new and expanded buildings (only concerning the expanded part).

TABL. 9 (250). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA ^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**BUILDINGS COMPLETED ^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
KUBATURA ^b w dam ³ (dok.) CUBIC VOLUME ^b in dam ³ (cont.)					
Budynki niemieszkalne	3742	6285	5723	7285	Non-residential buildings
budynki hoteli	127	268	151	253	hotel buildings
budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe	26	25	70	89	other short-stay accommodation buildings
budynki biurowe	303	585	825	386	office buildings
budynki handlowo-usługowe	628	1064	718	1515	wholesale and retail trade buildings
budynki łączności, dworców i terminali	16	361	7	6	terminals and associated buildings
budynki garaży	100	77	56	50	garage buildings
budynki przemysłowe	687	1559	1001	1128	industrial buildings
zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	779	1412	1983	2633	reservoirs, silos and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne	39	22	7	62	public entertainment buildings
budynki muzeów i bibliotek	31	2	274	4	museums and libraries
budynki szkół i instytucji badawczych	127	354	129	243	school, university and research buildings
budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	63	66	47	287	hospital or institutional care buildings
budynki kultury fizycznej	553	86	30	143	sports halls
budynki gospodarstw rolnych ...	260	394	366	443	non-residential farm buildings
budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	2	5	20	3	buildings used as places of worship and for religious activities
pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione	3	5	39	39	other non-residential buildings not elsewhere classified

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 293. b Budynków nowych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes, item 5 on page 293. b Of new and expanded buildings (only concerning the expanded part).

TABL. 10 (251). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE ^a**AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	30912	25929	28120	30113	Average paid employment
sektor publiczny	1035	1203	1109	1446	public sector
sektor prywatny	29878	24725	27012	28666	private sector
Budowa budynków ^Δ	11499	10091	10825	11677	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	9250	8301	7693	8431	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	10163	7537	9602	10005	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2984,02	3493,43	3787,48	4079,18	Average monthly gross wages and salaries in PLN
sektor publiczny	4110,03	4681,50	4309,69	4880,53	public sector
sektor prywatny	2944,91	3435,77	3766,05	4038,90	private sector
Budowa budynków ^Δ	2707,61	3137,29	3596,19	4051,24	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	3484,53	4421,80	4623,61	4865,72	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	2841,23	2947,78	3333,23	3448,98	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą, łącznie z jednostkami budżetowymi.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad, including budgetary entities.

DZIAŁ XVI TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA. GOSPODARKA MORSKA

Uwagi ogólne

Transport

1. Prezentowane informacje dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczanych według PKD 2007 do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”, z wyłączeniem podmiotów zaliczanych do działu 53 tej sekcji „Działalność pocztowa i kurierska”.

Ponadto w zakresie przewozów transportem samochodowym zarobkowym w ujęciu rzeczowym podaje się również działalność podmiotów gospodarczych zaliczanych do innych sekcji niż „Transport i gospodarka magazynowa”.

W dziale zamieszczono także informacje o drogach publicznych pozyskiwanych z ewidencji Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA). Dane o pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych według stanu w dniu 31 grudnia prezentowane są do 2001 r. według ewidencji prowadzonej przez wojewodów, w latach 2002-2008 – przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji (do 26 listopada 2016 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych). Dane nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych, a do 2010 r. – również pojazdów posiadających pozwolenie czasowe (do około 30 dni) wydawane w końcu danego roku.

2. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 grudnia ustalono jako sumę długości budowanych linii kolejowych normalnotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. Przez długość budowaną linii kolejowych rozumie się odległość pomiędzy jej punktami krańcowymi mierzoną na liniach jednotorowych – wzdłuż osi toru, a na liniach wielotorowych – wzdłuż osi najdłuższego toru. Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

3. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2068, późniejszymi zmianami) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

CHAPTER XVI TRANSPORT. TELECOMMUNICATION. MARITIME ECONOMY

General notes

Transport

1. The information presented concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the section “Transportation and storage”, excluding economic entities included in the division 53 of this section “Postal and courier activities”.

Moreover, in regard to transport of road transport for hire or reward, in tangible terms, data concerning the activity of economic entities included in sections other than “Transportation and storage” are also presented.

In addition, this chapter includes also information regarding public roads acquired from the General Directorate of Public Roads and Motorways (GDDKiA). Data on road vehicles and tractors registered as of 31st December have been presented until 2001 according to the register maintained by voivodes, while between 2002 and 2008 – by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 – according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs (until 26th November 2016 Ministry of Interior). Data do not include vehicles being devoid of car registration, and up to 2010 – also vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the reference year.

2. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31st December were established as the sum of the construction length of standard gauge and large gauge railway lines (data concerning the length of these lines is included in the length of standard gauge lines) operated on that day. The construction length of railway line is understood as the distance between its extremes measured on single-track lines – along the axis of the track, and on multi-track lines – along the axis of the longest track. A railway line is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

3. **Public roads** are divided according to the function they have in the road network, in accordance with the provisions of the Act on Public Roads dated 21st March 1985 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2068, with later amendments), into the following categories: national, regional, district and communal roads.

Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy bez ograniczeń ciężaru całkowitego pojazdów (zespołu pojazdów) lub wyłącznie ruch towarowy bez ograniczeń ciężaru całkowitego pojazdów (zespołu pojazdów),
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych. Zaliczenie do kategorii dróg wojewódzkich następuje w drodze uchwały sejmiku województwa w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw transportu oraz obrony narodowej.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wcześniej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą. Zaliczenie do kategorii dróg powiatowych następuje w drodze uchwały rady powiatu w porozumieniu z zarządem województwa.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych. Zaliczenie do kategorii dróg gminnych następuje w drodze uchwały rady gminy.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

4. Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

National roads include:

- motorways and expressways, as well as roads which are designated to be upgraded to motorway or expressway status,
- international roads,
- roads constituting other links to ensure continuity of the national road network,
- access roads leading to generally accessible border crossings serving passenger and freight transport without any limits as to the total weight of vehicles (a groups of vehicles) or only freight transport without any limits as to the total weight of vehicles (a groups of vehicles),
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Regional roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a great significance for the Voivodship, and roads with a military significance not included among state roads. A road is classified in the category of regional roads by means of a resolution of a voivodship parliament in agreement with ministers appropriate for transport and national defence.

District roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities. A road is classified in the category of district roads by means of a resolution of the powiat council in agreement with the Voivodship board.

Communal roads include roads of local significance not included in other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads. A road is classified in the category of communal roads by means of a resolution of the municipal council.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

4. A bus line is a permanent road connection between two extreme localities as well as between selected intermediate localities which involves using one or several buses travelling between these localities according to a defined schedule.

The length of a bus line is the length of the route, given in km, between two extreme localities regardless of the number of journeys carried out by buses on that line.

5. Transport samochodowy zarobkowy obejmuje usługi świadczone odpłatnie zarówno przez podmioty, w których transport samochodowych stanowi podstawową działalność (przedsiębiorstwa transportu samochodowego) oraz w zakresie przewozów ładunków również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy (np. działalność przemysłową, budowlaną, handlową); dane o przewozach pasażerów nie obejmują przewozów taborem komunikacji miejskiej oraz dokonywanych przez podmioty o liczbie pracujących do 9 osób.

6. Informacje o komunikacji miejskiej naziemnej dotyczą **komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych i trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

7. Dane o wypadkach drogowych pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Każdy wypadek drogowy jest wynikiem najczęściej kilku przyczyn (przyjęto maksymalnie 5), w związku z czym suma przyczyn może być większa od liczby wypadków.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

1. Łączy abonenckie obejmują łączy, do których tytuł prawny posiada przedsiębiorca telekomunikacyjny (niedzierżawione od innego przedsiębiorcy, ani niebędące własnością abonenta), za pomocą których świadczy abonentom usługi telefoniczne w stacjonarnej publicznej sieci telekomunikacyjnej.

5. Road transport for hire or reward includes services for remuneration carried out by entities in which road transport is the basic economic activity (road transport companies) and in the freight services are also carried out for consideration by operators of the basic economic activity other than road transport (e.g. industrial, commercial and construction activities); data on the transport of passengers do not include transport by urban transport fleet and entities employing up to 9 persons.

6. Information regarding urban ground transport concerns **bus, tram and trolley bus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.

Transport line is a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley bus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

7. Data regarding road accidents coming from Accident and Collision Register (SEWiK) kept by the National Police Headquarters and cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

Every traffic accident usually has several causes (a maximum of 5 was adopted) in connection with which the sum of causes can be greater than the number of accidents.

Road accident fatality is a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

Road accident injury is a person who incurred injuries and received medical attention.

Telecommunication

1. Subscriber lines include lines to which the telecommunications undertaking have legal title (not leased from another undertaking, or not owned by the subscriber), through which it provides subscribers with telephone services in the fixed public telecommunications network.

Gospodarka morską

1. Dane o **podmiotach gospodarki morskiej** dotyczą podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON mających siedzibę na terenie województwa pomorskiego, bez względu na miejsce prowadzonej działalności, których podstawowa działalność związana jest z szeroko rozumianą gospodarką morską. Podstawą działalności określono przy wykorzystaniu takich informacji, jak: wartość dodana, przychody ze sprzedaży, zatrudnienie, działalność przewidziana w statucie jako podstawowa.

Za podmioty gospodarki narodowej przyjmuje się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

2. Do podstawowego zakresu gospodarki morskiej w ujęciu statystycznym przyjęto, określone poniżej w nawiasach, rodzaje działalności wybrane z następujących sekcji PKD 2007:

- **sekcja A:** Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybnictwo (rybołówstwo w wodach morskich),
- **sekcja C:** Przetwórstwo przemysłowe (produkcja statków i konstrukcji pływających, produkcja łodzi wycieczkowych i sportowych, naprawa i konserwacja statków i łodzi, przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków),
- **sekcja G:** Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sprzedaż hurtowa pozostałej żywności włączając ryby, skorupiaki i mięczaki; sprzedaż detaliczna ryb, skorupiaków i mięczaków prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach),
- **sekcja H:** Transport i gospodarka magazynowa (transport morski i przybrzeżny pasażerski i towarów, przeładunek towarów w portach morskich, magazynowanie i przechowywanie towarów w portach morskich, działalność usługowa wspomagająca transport morski, działalność morskich agencji transportowych),
- **sekcja I:** Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (turystyka nadmorska),
- **sekcja L:** Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (zarządy portów morskich),
- **sekcja M:** Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (badania naukowe i prace rozwojowe dla gospodarki morskiej),
- **sekcja N:** Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (wynajem i dzierżawa środków transportu wodnego),
- **sekcja O:** Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (kierowanie w zakresie efektywności gospodarowania – urzędy morskie),
- **sekcja P:** Edukacja (szkolnictwo morskie).

3. Dane dotyczące **portów morskich** obejmują porty: Gdańsk, Gdynia, Ustka i Władysławowo (od 2001 r.) oraz Sopot, Hel i Krynica Morska (od 2007 r.).

Maritime economy

1. Data on **entities of the maritime economy** concern entities of the national economy registered in the REGON register based in Pomorskie Voivodship, irrespective of the place of conducting activity, whose basic activity is connected with widely understood maritime economy. The basic activity is defined using such measures as: added value, sales revenues, number of employed persons or activity provided for in the statute as the core activity.

Entities of the national economy are legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity.

2. Statistically, the basic scope of maritime economy, includes kind of activities selected from the following sections of NACE Rev. 2:

- **section A:** Agriculture, forestry and fishing (sea fishing),
- **section C:** Manufacturing (building of ships and floating structures; building of pleasure and sporting boats, repair and maintenance of ships and boats, processing and preserving fish, crustaceans and molluscs),
- **section G:** Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles (wholesale of other food, including fish, crustaceans and molluscs; retail sale of fish, crustaceans and molluscs in specialized stores),
- **section H:** Transportation and storage (sea and coastal passenger and freight water transport, cargo handling, storage of goods in seaports, services supporting maritime transport, activity of sea transport agencies),
- **section I:** Accommodation and food service activities (tourism and coastal area),
- **section L:** Real estate, renting and business activities (seaport's authorities),
- **section M:** Professional, scientific and technical activities (research and development for maritime economy purposes),
- **section N:** Administrative and support service activities (waterborne transport equipment renting),
- **section O:** Public administration and defence; compulsory social security (management to increase the effectiveness – maritime offices),
- **section P:** Education (maritime education).

3. Data concerning **seaports** include the ports: Gdańsk, Gdynia, Ustka and Władysławowo (since 2001) as well as (since 2007) Sopot, Hel and Krynica Morska.

4. Obroty ładunkowe w portach morskich jest to łączna ilość masy ładunkowej przemieszczonej przez porty w danym okresie czasu.

Prezentowana jest masa brutto, tj. łącznie z opakowaniami, ale z wyłączeniem masy własnej jednostki transportującej (kontenerów i jednostek tocznych).

Informacje zawarte w tablicach dotyczą międzynarodowego i krajowego obrotu morskiego (kabo-
tażu).

Informacje o obrotach ładunkowych, ruchu pasażerów i statków pochodzą od przedstawicieli statków zawijających do portów morskich i są pozyskiwane za pośrednictwem urzędów morskich – kapitanatów, bosmanatów w zakresie wymaganym Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/42/WE z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie sprawozdań statystycznych w odniesieniu do przewozu rzeczy i osób drogą morską (Dz. U. WE L 141 z 6 czerwca 2009 r.).

Dane te nie uwzględniają:

- statków o pojemności brutto (GT) mniejszej niż 100,
- załadunku bunkru (tj. paliwa dla statków),
- obrotu wewnątrz krajowego, z wyjątkiem kabotażu, tj. ładunków przewożonych drogą morską pomiędzy polskimi portamiorskimi,
- wagi własnej załadowanych i wyładowanych kontenerów i jednostek ro-ro służących do transportu towarów.

5. Dane o ruchu statków w portach morskich obejmują statki transportowe, do których zalicza się również barki morskie oraz statki nietransportowe pełniące funkcje transportowe.

Dane nie uwzględniają natomiast statków niespełniających funkcji transportowych (np. statków szkolnych, holowników, łodołamaczy, statków nowozbudowanych wychodzących w morze na próby), statków o pojemności brutto (GT) poniżej 100.

6. Do statków wchodzących z ładunkiem zalicza się:

- statki przywożące ładunki do wyładowania w porcie, do którego zawijają,
- statki przywożące do portu pasażerów, dla których portem docelowym jest port wejścia statku.

Do statków wchodzących pod balastem zalicza się statki bez ładunku lub z ładunkiem nieprzeznaczonym do wyładowania w porcie wejścia statku oraz statki z pasażerami, dla których port wejścia statku nie jest portem docelowym.

7. Statki wychodzące z ładunkiem to statki, na które w danym porcie załadowano ładunki lub na które wsiadli pasażerowie rozpoczynający w tym porcie podróż. Statek, który w porcie pobierał tylko paliwo albo wodę lub statek, który wychodzi z portu z ładunkiem załadowanym w innym porcie – traktuje się jak statek bez ładunku.

4. Cargo turnover in seaports is the total volume of commodity weight moved through ports over a certain period of time.

The data are presented in terms of gross weight, i.e. together with the immediate packaging, but excluding the tare weight of freight units (containers and ro-ro units).

The data presented in tables concern both international and domestic seaborne traffic (cabotage trade).

Information on cargo, passengers and ship traffic is obtained from representatives of ships calling at seaports and provided via maritime offices – harbour boards and boatswain offices, as required under the Directive of the European Parliament and Council 2009/42/EC of 6th May 2009 on statistical returns in respect of carriage of goods and passengers by sea (Journal of the European Communities No. L 141 dated 6th June 2009).

The following data are excluded:

- ships of gross tonnage (GT) less than 100,
- bunkering (fuel for ships),
- internal domestic traffic, except for cabotage, e.g. goods carried by sea between Polish ports,
- tare weight of laden and discharged containers and ro-ro units used to transport goods.

5. Data on ship traffic through seaports comprise both cargo ships including seaborne barges and non-cargo-carrying ships performing transport activities.

Data do not include ships of miscellaneous, non-cargo-carrying activities (e.g. training ships, tugboats, icebreakers, newly built ships on sea trial), ships of gross tonnage (GT) below 100.

6. Ships arriving at ports with freight include:

- cargo carrying vessels entering a port to unload the cargo,
- ships carrying passengers for whom the port of arrival is their destination port.

Ships arriving in ballast, at ports are ships without cargo or ships with cargo that is not to be unloaded at the port of arrival, or ships with passengers on board when the port of call is not the port of their destination.

7. Ships departing to sea with freight include ships loaded in the port or ships with passengers who embarked in the port. The ship which bunkered in the port or a ship with cargo loaded in another port – is treated as unloaded ship.

8. Przez **międzynarodowy obrót morski** rozumie się łączną ilość ładunków będących przedmiotem międzynarodowej wymiany handlowej, przemieszczonych przez port. Są to ładunki wyladowane ze statków (w tym promów) oraz załadowane na statki (w tym promy) zarówno w związku z polskim handlem zagranicznym, jak i tranzytem.

9. **Krajowy obrót morski (kabotaż)** – ładunki przewożone drogą morską w obrocie pomiędzy polskimi portami morskimi.

10. **Drobnica** są to różnego rodzaju ładunki, które można policzyć, w opakowaniu lub bez, o różnych kształtach, transportowane w mniejszych partiach lub jako pojedyncze przesyłki, zarówno wyroby gotowe jak i półfabrykaty.

Kontener jest to pojemnik przeznaczony do wielokrotnego przewożenia towarów, bez potrzeby ich przeładowywania przy zmianie środka transportu, wyposażony w urządzenia umożliwiające łatwy transport i przeładunek, przystosowany do piętrzenia, odporny na warunki przewozu, mający możliwe znormalizowane wymiary, które najczęściej wynoszą: szerokość i wysokość 8 stóp (lub 8 stóp x 8 stóp 6 cali), długość 10, 20, 30 lub 40 stóp (standardy ISO – Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej).

Kategoria ładunkowa „kontenery duże” obejmuje kontenery o długości 20 stóp lub większe. Kontenery mniejsze (krótsze niż 20 stóp) wliczone są do pozostałych ładunków drobnicowych. **Kategoria „kontenery duże”** obejmuje kontenery załadowywane bądź wyladowywane ze statku dźwigiem w systemie konwencjonalnym (lift-on, lift-off).

11. **Ładunki tranzytowe** są to ładunki pochodzące od nadawcy zagranicznego, dowieszone do polskiego portu morskiego i przeznaczone dla odbiorcy zagranicznego.

Tranzyt morsko-ładowy obejmuje ładunki tranzytowe, które zostały dowieszone do portu drogą morską z przeznaczeniem do dalszego transportu drogą lądową.

Tranzyt lądowo-morski obejmuje ładunki tranzytowe, które zostały dowieszone do portu drogą lądową z przeznaczeniem do dalszego transportu drogą morską.

Tranzyt morski obejmuje ładunki tranzytowe, które zostały dowieszone do portu drogą morską i w sposób pośredni lub bezpośredni przeładowane na inny statek z przeznaczeniem do dalszego transportu drogą morską.

Dane o obrotach ładunków tranzytowych w portach morskich uzyskiwane są na podstawie informacji przekazywanych przez zarządy morskich portów oraz podmioty gospodarcze dokonujące przeładunku ładunków w portach morskich.

12. Dane o morskiej i przybrzeżnej flocie transportowej dotyczą statków o polskiej własności i współwłasności bez względu na podnoszoną banderę.

8. **International sea turnover** is a total amount of international exchange trade cargo moved through the port. The cargo includes cargo unloaded from ships (including ferries) as well as loaded on ships (including ferries) within both Polish foreign trade and transit.

9. **Domestic maritime traffic (cabotage)** – seaborne cargo traffic between Polish seaports.

10. **General cargo** – various quantifiable types of cargo, either packed or without packaging, of various shape, carried either in batches or as a single delivery, finished or semi-finished products.

Freight container is a receptacle designed for repeated carriage of commodities, not requiring transshipment, equipped with transportation devices enabling easy transport and reloading, stackable, resistant to adverse conditions of carriage, in a standardised size – most commonly: breadth and height 8 feet (or 8 feet x 8 feet 6 inches), length 10, 20, 30 or 40 feet (in accordance with the International Organisation for Standardisation – ISO).

The cargo category of large containers covers containers of length 20 feet or more. Smaller containers (shorter than 20 feet) are classified as other general cargo. **The cargo category of large containers** covers containers on trailers rolled on/off the ship, lifted on/lifted off the ship using a crane.

11. **Transit cargo** is a cargo of foreign shipper, carried to a Polish seaport destined for foreign consignee.

Sea-land transit includes a transit cargo carried to a port by sea, destined for further transport by land.

Land-sea transit includes a transit cargo carried to a port by land, destined for further transport by sea.

Sea transit includes transit cargo carried to a port by sea, reloaded indirectly or directly to another ship destined for further transport by sea.

Information on cargo transit traffic at seaports is compiled out of data submitted by seaports' authorities or cargo handling entities operating within the ports.

12. Data on cargo carrying sea and coastal fleet concern ships of Polish property, joint or share ownership irrespective of the flag.

Dane o **przewozach żegluga morską** obejmują **przewozy ładunków i pasażerów** wykonane w rejsach żegluga międzynarodową, zakończonych w roku sprawozdawczym, **statkami własnymi i statkami dzierżawionymi** pływającymi pod banderą polską i obcą, armatorów lub operatorów polskich. Nie obejmują przewoźników, którzy przenieśli siedzibę za granicę.

13. Do przewozów wykonanych w żegludze regularnej zaliczono przewozy wykonane statkami liniowymi kursującymi według ustalonego i ogłoszonego rozkładu podróży na określonej z góry trasie i zawijającymi do portów określonych w rozkładzie podróży. Do **przewozów wykonywanych w żegludze nieregularnej** zaliczono przewozy wykonane statkami towarowymi żegluga nieregularnej, tj. statkami kursującymi bez ogłoszonego rozkładu podróży i kierowanymi zgodnie z aktualnymi potrzebami przewozowymi.

14. Żegluga bliskiego zasięgu obejmuje przewozy w zasięgu bałtyckim i europejskim, natomiast **żegluga dalekiego zasięgu** obejmuje przewozy w zasięgu oceanicznym.

Do **przewozów w zasięgu europejskim** zaliczono przewozy wykonane statkami kursującymi na trasach obejmujących porty europejskie (z wyjątkiem portów leżących w zasięgu bałtyckim), azjatyckie porty Morza Śródziemnego i Morza Czarne-go oraz porty Afryki Północnej do szerokości portu Casablanca włącznie.

Do **przewozów w zasięgu oceanicznym** zaliczono przewozy wykonane statkami kursującymi na trasach wykraczających poza zasięg bałtycki i europejski.

15. Żegluga przybrzeżna oznacza żeglugę w odległości nie większej niż 20 mil morskich od brzegu w rejonie Morza Bałtyckiego lub innego morza zamkniętego o podobnych warunkach żeglugowych.

16. Dane o flocie rybackiej zaprezentowano w podziale na trawlery dalekomorskie, kutry i łodzie rybackie.

Dane o trawlerach dalekomorskich dotyczą statków będących własnością polskich podmiotów, łącznie ze statkami przekazanymi w czarter, użytkowymi i zarządzanymi przez obcych armatorów.

17. Informacje o biologicznej zabudowie brzegów morskich dotyczą danych z zakresu regulacji wałów wydmych. Do formowania nowych wydym lub podwyższenia i uzupełnienia istniejących stosuje się **plotki wydymotwórcze** wykonane z prętów drewnianych faszyn lub trzciny. W celu utrwalenia wydmy prowadzi się prace polegające na **wykładaniu chrustu** (pozyskanego z lasów w pasie technicznym, układanego u podnóża wydmy w miejscu połączenia wydmy z plażą, chrustu iglastego i liściastego), **zatrawianiu** (sadzenie piaszkownicy zwyczajnej, wydmuchrzycy nadmorskiej) i **zakrzewianiu** (wierzba kaspijską, rokitnikiem, oliwnikiem srebrnolistnym).

Data on **maritime transport** include **cargo and passenger transport** in voyages completed by **ships owned by a shipping company or chartered** from foreign shipowners, either under Polish or foreign flag, belonging to Polish ship-owners or operators, during the reporting year. No information on operators relocated abroad is included.

13. Line traffic includes transport realised by liners ferrying under an established and published sailing schedule on the route specified before and entering ports specified in the sailing schedule. **Tramp service** includes transport realised by cargo tramp vessels, i.e. ships operating without a defined schedule, directed according to instant transport needs.

14. Short-sea shipping refers to the transport at the Baltic Sea and European routes, whereas **deep-sea shipping** refers to the transport at ocean routes.

European range transport includes transport by ships sailing on routes which encompass European ports (excluding those situated in the Baltic region), Asian ports of the Mediterranean Sea and the Black Sea as well as ports of North Africa up to the port of Casablanca inclusive.

Ocean range transport includes transport by ships sailing on routes beyond the Baltic and European range.

15. Coastal shipping means shipping at a distance not exceeding 20 nautical miles from the shore in the Baltic Sea range or another closed sea with similar navigation conditions.

16. Data regarding fishing fleet are presented in division into deep-sea trawlers, cutters and fishing boats.

Data regarding deep-sea trawlers concern ships being a property of Polish ship-owners, including ships in charter, used and managed by foreign ship-owners.

17. Information regarding biological coast management presents data on dune dykes shaping. **Sand-drift fences** made of fascine, wood rods or reed are used to form new dunes or replenish the existing ones. Strengthening of the dunes involves **laying coniferous and deciduous brush** (taken from forests in technical zone at the junction between the dune and beach face), **sowing grass** (beach grass, seaside lyme-grass) and **planting shrubs** (Caspian willow, sea-buck-thorn, silver-leaved oleaster).

18. Informacje o hydrotechnicznym umacnianiu brzegów morskich przedstawiają nowopowstałe umocnienia, bez rozbudowy, remontów i zabezpieczeń już istniejących.

Opaska brzegowa jest to budowla usytuowana równolegle do linii brzegowej, w postaci wałów, głazów lub bloków betonowych, murów oporowych, ścianek szczelnych, okładziny, pojemników z tworzyw sztucznych wypełnionych piaskiem, palisad umacnianych faszyną i kamieniami.

Rzędna korony jest to wysokość morskich budowli hydrotechnicznych mierzona od średniego poziomu morza.

Sztuczne zasilanie plaży jest to działalność mająca na celu uzupełnianie strat w materiale budującym brzeg morski. Polega na dostarczaniu refulatu (piasku z dna morskiego lub toru wejściowego do portu) na wybrane odcinki brzegu.

18. Information regarding hydrotechnical coast strengthening presents newly made structures without extensions, repairs or protecting the existing ones.

Sea-wall is a structure situated parallel to the shore line, in a shape of dikes, stone or concrete block walls, revetments, tight partitions, facings, plastic containers filled with sand, fascine and stone strengthened palisades.

Coping ordinate is the height of sea hydrotechnical structures measured from the mean sea level.

Artificial beach nourishment is an activity aiming at reducing losses in coast building material. It consists in extracting sand from the bottom of the sea or from the port entrance fairway and moving it to some parts of the shore.

Transport

Transport

TABL. 1 (252). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE ^a

Stan w dniu 31 grudnia

RAILWAY LINES OPERATED ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w km in km				
O G Ó Ł E M ^b	1241	1218	1275	1192	TOTAL ^b
Normalnotorowe	1241	1218	1275	1192	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	456	464	464	464	of which electrified
jednotorowe	879	826	883	800	single track
dwu- i więcej torowe	362	392	392	392	double and more tracks
Na 100 km ² powierzchni ogólnej	6.8	6.7	7.0	6.5	Per 100 km ² of total area

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. ^b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe.

^a Data concern PKP network and other entities managing railway network. ^b Broad gauge lines have not existed.

TABL. 2 (253). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI

Stan w dniu 31 grudnia

HARD SURFACE PUBLIC ROADS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o na- wierzchni ulepszo- nej of which improved	
w km in km						
OGÓŁEM	12224	13382	13904	14283	12849	TOTAL
miejskie	2700	2948	3028	3070	2995	urban
zamiejskie	9525	10434	10877	11213	9854	non-urban
Krajowe	921	913	915	914	913	National
miejskie	185	180	181	181	180	urban
zamiejskie	736	733	734	734	734	non-urban
Wojewódzkie	1796	1801	1822	1834	1833	Regional
miejskie	273	271	292	293	293	urban
zamiejskie	1524	1531	1529	1541	1541	non-urban
Powiatowe	5303	5290	5234	5250	5060	District
miejskie	554	516	477	472	470	urban
zamiejskie	4749	4775	4757	4778	4590	non-urban
Gminne	4204	5378	5935	6285	5042	Communal
miejskie	1688	1982	2078	2125	2052	urban
zamiejskie	2517	3397	3857	4161	2990	non-urban

Ź r ó d ł o: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

S o u r c e: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (254). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE**^a

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. szt. in thousand units				
OGÓŁEM ^b	1313,8	1586,6	1713,4	1782,1	TOTAL ^b
w tym:					of which:
Samochody osobowe	1011,1	1237,9	1340,8	1395,5	Passenger cars
Autobusy	6,0	7,1	7,4	7,6	Buses
Samochody ciężarowe ^c i ciągniki siodłowe	180,5	204,0	215,0	221,8	Lorries ^c and road tractors
Ciągniki balastowe i rolnicze	56,0	60,5	62,7	64,1	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	51,6	66,6	75,7	80,1	Motorcycles

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 303. b Łącznie z trolejbusami. c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

Źródło: dane Ministerstwa Cyfryzacji.

a See general notes, item 1 on page 303. b Including trolleybuses. c Including vans.

Source: data of the Ministry of Digital Affairs.

TABL. 4 (255). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ**^a

Stan w dniu 31 grudnia

REGULAR BUS COMMUNICATION LINES^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	1186	773	735	694	National: number
długość w km	63132	37681	32647	32380	length in km
dalekobieżne: liczba	29	14	11	11	long distance: number
długość w km	13331	7238	5400	6202	length in km
regionalne: liczba	236	155	153	135	regional: number
długość w km	17640	11728	9911	8432	length in km
podmiejskie: liczba	895	583	566	542	suburban: number
długość w km	31751	18495	17284	17676	length in km
miejskie: liczba	26	21	5	6	urban: number
długość w km	410	220	52	70	length in km
Międzynarodowe: liczba	2	1	1	2	International: number
długość w km ...	844	189	189	977	length in km

a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (256). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY**^aHIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa:					National communication:
Przewozy ładunków w tys. t	3575	10475	12155	x	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	208	152	116	x	Average transport distance per 1 tonnes in km
Przewozy pasażerów w tys. osób	42075	35730	27545	28403	Transport of passengers in thousands
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	32	23	28	32	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa:					International communication:
Przewozy ładunków w tys. t	2666	6856	5257	x	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1239	1034	1074	x	Average transport distance per 1 tonnes in km
Przewozy pasażerów w tys. osób	6	6	25	26	Transport of passengers in thousands
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	569	1735	605	610	Average transport distance per passenger in km

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 305.

a See general notes, item 5 on page 305.

TABL. 6 (257). **KOMUNIKACJA MIEJSKA** ^a

Stan w dniu 31 grudnia

URBAN TRANSPORT ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	3375	2902	3047	3086	Transport network – lines in km
autobusowe	3093	2560	2710	2751	bus
tramwajowe	130	162	162	159	tram
trolejbusowe	152	180	176	177	trolley bus
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w sztukach	679	661	685	689	buses: in units
liczba miejsc w tys.	70,4	74,1	76,2	76,6	number of seats in thousands
tramwaje: w sztukach	188	171	127	126	trams: in units
liczba miejsc w tys.	26,1	24,9	24,6	24,4	number of seats in thousands
trolejbusy: w sztukach	101	86	89	90	trolley buses: in units
liczba miejsc w tys.	10,0	8,5	8,1	8,0	number of seats in thousands
Przewozy pasażerów ^b komuni- kacją naziemną (w ciągu roku) w mln	303	292	291	292	Transport of passengers ^b by ground transport (during the year) in millions

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^b Dane szacunkowe.

^a Data concern urban transport enterprises and companies employing more than 9 persons. ^b Estimated data.

TABL. 7 (258). **WYPADKI DROGOWE** ^a I **ICH OFIARY**ROAD ACCIDENTS ^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wypadki	2674	2686	2608	2504	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samocho- dowych i ciągników zarejestrowa- nych ^b	20,4	16,9	15,2	14,1	Per 10 thousand registered road motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków	3626	3534	3387	3244	Road casualties
Śmiertelne	200	170	134	146	Fatalities
na 100 tys. ludności	8,8	7,4	5,8	6,3	per 100 thousand population
Ranni	3426	3364	3253	3098	Injured
na 100 tys. ludności	150,9	146,0	140,2	133,1	per 100 thousand population

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Pojazdy według stanu w dniu 31 grudnia; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (do około 30 dni) wydane w końcu danego roku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Vehicles as of 31st December; since 2011 including road vehicles with temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the given year.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 8 (259). **WYPADKI DROGOWE ^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYN I RODZAJÓW POJAZDÓW**ROAD ACCIDENTS ^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018 ^b	SPECIFICATION
Wypadki	2686	2608	2504	Accidents
Ważniejsze przyczyny wypadków:				Major causes of accidents:
Z winy kierujących pojazdami	2144	2239	2141	Guilt of drivers
w tym:				of which:
nie dostosowanie prędkości do warunków ruchu	618	616	489	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	530	540	578	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie ...	102	103	86	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszych	210	334	288	incorrectly behaviour towards the pedestrians
nie zachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami ...	191	194	188	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	210	180	148	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	149	117	96	of which carelessly entering to the roadway
Wypadki według pojazdu sprawcy	2144	2239	2141	Accident by culprit's vehicle
Samochody osobowe	1761	1775	1676	Passenger cars
Motocykle	57	47	50	Motorcycles
Rowery	103	108	108	Bicycles
Motorowery	53	50	46	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	105	167	159	Lorries
Inne pojazdy ^c	65	83	91	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	158	174	140	Accidents involving intoxicated road users
spowodowane przez nietrzeźwych:				caused by intoxicated:
Kierujących	113	133	112	Drivers
samochodami osobowymi	82	89	75	of passenger cars
motocyklami	6	6	9	of motorcycles
rowerami	10	15	16	of bicycles
motorowery	7	18	9	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	2	4	1	of lorries
innymi pojazdami	6	1	2	of other vehicles
Pieszych	45	41	28	Pedestrians

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK) według stanu na 25 lutego 2019 r. ^c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the police. ^b Data from Accident and Collision Register System as of 25th February 2019. ^c Including unidentified vehicles.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 9 (260). **RUCH PASAŻERÓW ¹ W PORCIE LOTNICZYM GDAŃSK**PASSENGER TRAFFIC ¹ AT GDAŃSK AIRPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
a – ogółem					a – total
b – w tym samolotami polskimi					b – of which by Polish aircraft
Pasażerowie przybyli ² z portów w tys.:					Passenger arrivals ² from airports in thousands:
krajowych	120128	225978	317686	209273	domestic
zagranicznych	9818247	1619631	1985384	2274312	foreign
Pasażerowie odprawieni ³ do portów w tys.:					Passenger departures ³ to airports in thousands:
krajowych	118883	230961	324434	210753	domestic
zagranicznych	994090	1620259	1983100	2283590	foreign
	59229	2139	3844	6437	

¹ Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. ^{2,3} Pasażerowie, dla których port gdański jest: 2 – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, 3 – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

Źródło: dane Portu Lotniczego Gdańsk im. Lecha Wałęsy sp. z o.o.

¹ Data not include children below the age of 2. ^{2,3} Passengers for whom the Gdańsk airport is: 2 – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, 3 – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

Source: data of Gdańsk Lech Wałęsa Airport.

TABL. 10 (261). **PRZEŁADUNEK ¹ ŁADUNKÓW W PORCIE LOTNICZYM GDAŃSK**
FREIGHT LOADED AND UNLOADED ¹ AT GDAŃSK AIRPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE		2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
a – ogółem						a – total
b – w tym samoloty polskie		w t in tonnes				b – of which Polish aircraft
Ładunki przybyłe z portów:						Freight arrivals from airports:
krajowych	a	682	356	179	139	domestic
	b	682	356	179	139	
zagranicznych	a	1960	3058	3261	3564	foreign
	b	31	3	-	-	
Ładunki odprawione do portów:						Freight departures to airports:
krajowych	a	725	233	182	141	domestic
	b	725	233	182	141	
zagranicznych	a	1120	1516	1927	2369	foreign
	b	27	-	-	-	

¹ W lotach komunikacyjnych.

Ź r ó d ł o: dane Portu Lotniczego Gdańsk im. Lecha Wałęsy sp. z o.o.

¹ In transport flights.

S o u r c e: data of Gdańsk Lech Walesa Airport.

Telekomunikacja

Telecommunication

TABL. 11 (262). **ŁĄCZA ABONENCKIE ^a, DOSTĘP DO SIECI INTERNET ^b**

Stan w dniu 31 grudnia

SUBSCRIBER LINES ^a, ACCESS TO THE INTERNET NETWORK ^b

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Łączy abonentów ^b :					Subscriber lines ^b :
w tysiącach a	465,5	351,0	304,5	284,0	in thousands
w tym:					of which:
konsumenci a	326,8	257,2	223,7	203,4	consumers
biznes a	138,7	93,8	80,8	80,6	business
na 1000 ludności a	204,6	152,1	131,0	121,7	per 1000 population
Dostęp do sieci Internet w tys. km					Access to the Internet network in
poprzez linie:					thousand km by lines:
światłowodowe a	•	43,0	21,2	22,3	fiber optic
kablone ^c a	•	21,9	25,1	19,8	cable ^c

a Własne; dane częściowo szacunkowe. b Na podstawie Systemu Informacyjnego Internetu Szerokopasmowego (SIIS). c Dane częściowo szacunkowe.

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

a Own; partly estimated data. b Based on the Broadband Internet Information System. c Partly estimated data.

S o u r c e: data of the Office of Electronic Communication.

Gospodarka morską

Maritime economy

TABL. 12 (263). **GOSPODARKA MORSKA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA TLE KRAJU**

MARITIME ECONOMY OF POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF POLAND

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				Polska = 100 Poland = 100			
Podmioty gospodarki morskiej (stan w dniu 31 XII)	5602	7594	9739	10767	51,3	53,7	52,3	51,0
Entities of the maritime economy (as of 31 XII)								
Pracujący w gospodarce morskiej (stan w dniu 31 XII)	39342	47191	55561	60507	47,4	48,3	49,4	48,7
Employed persons in maritime economy (as of 31 XII)								
Międzynarodowy obrót morski w tys. t	38325	46712	51769	63021	65,4	68,2	68,2	70,0
International sea turnover in thousand tonnes								
Obrót ładunków tranzytowych w tys. t ^a	10074	2848	2170	1574	76,4	47,9	41,8	29,2
Cargo transit traffic in thousand tonnes ^a								
w tym załadunek	8319	355	1334	107	84,9	23,1	53,4	8,5
of which loading								
Połowy ryb i innych organizmów morskich na łowiskach dalekomorskich w tys. t	60,7	52,3	70,6	49,6	35,5	28,4	100,0	100,0
Deep water fishing and capture of other aquatic organisms in thousand tonnes								

a W transzycie morsko-ładowym (wyładunek), łądowo-morskim (załadunek).

a In sea-land (unloading) and land-sea (loading) transit.

TABL. 13 (264). **STATKI WCHODZĄCE I WYCHODZĄCE Z PORTÓW MORSKICH^a**SHIPS ARRIVING AT AND DEPARTING FROM SEAPORTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Statki wchodzące Ships arriving				Statki wychodzące Ships departing			
		z ładunkiem with cargo		pod balastem in ballast		z ładunkiem with cargo		pod balastem in ballast	
		statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thousands	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thousands	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thousands	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thousands
OGÓŁEM	2010	7742	30884	2187	11298	8002	32548	1947	9309
TOTAL	2015	6276	37908	2062	10076	6551	35352	1780	12654
	2017	7100	45059	2062	9651	7182	39937	1934	14433
	2018	8791	60703	2143	9436	8841	53644	2096	16356
w tym: of which:									
Gdańsk	2010	2040	12185	1259	7271	2470	14822	811	4398
	2015	1889	15392	1217	5512	2158	13055	946	7850
	2017	2217	19750	1248	5390	2374	15849	1047	8906
	2018	3182	30759	1250	5007	3284	25161	1170	10544
Gdynia	2010	3299	18400	876	4021	3164	17430	1048	4901
	2015	2854	22290	824	4563	2875	22074	797	4800
	2017	3170	25059	796	4260	3111	23838	852	5523
	2018	3769	29687	881	4428	3747	28231	883	5807

a W ruchu krajowym i międzynarodowym.

a In domestic and interanational traffic.

TABL. 14 (265). **STATKI WCHODZĄCE DO PORTÓW MORSKICH ^a WEDŁUG BANDER**SHIPS ARRIVING AT SEAPORTS ^a BY FLAGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018		
	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thousands	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thousands	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thousands	statki ships	pojemność netto (NT) net tonnage (NT)	
								w tys. in thousands	w % in %
O G Ó Ł E M	9929	42182	8338	47984	9162	54710	10934	70139	100,0
TOTAL									
w tym:									
of which:									
Gdańsk	3299	19456	3106	20904	3465	25139	4432	35766	51,0
Bandera polska	705	170	682	144	906	202	858	184	0,3
Polish flag									
Bandera obca	2594	19286	2424	20761	2559	24938	3574	35582	50,7
Foreign flag									
w tym ^b :									
of which ^b :									
Antiqua & Barbuda	345	1094	337	962	256	723	253	766	1,1
Antiqua & Barbuda									
Bahamy	400	4405	245	1925	267	2785	307	2853	4,1
Bahamas									
Cypr	153	660	215	1266	255	1164	246	899	1,3
Cyprus									
Dania	111	1943	119	4459	125	4216	139	4052	5,8
Denmark									
Gibraltar	171	947	67	133	101	378	165	683	1,0
Gibraltar									
Grecja	27	910	35	1348	13	499	20	774	1,1
Greece									
Holandia	199	775	192	441	209	514	234	640	0,9
Netherlands									
Hongkong	20	338	28	452	54	2942	101	4370	6,2
Hongkong									
Liberia	112	1372	111	1593	181	2662	177	2806	4,0
Liberia									
Malta	134	677	186	897	201	1570	879	9912	14,1
Malta									
Norwegia	111	606	64	456	71	587	122	708	1,0
Norway									
Panama	41	454	34	593	45	1051	63	1298	1,9
Panama									
Portugalia	23	42	17	83	37	225	75	567	0,8
Portugal									
Singapur	27	538	42	1043	39	950	25	509	0,7
Singapore									
Szwecja	62	252	94	601	79	550	105	699	1,0
Sweden									
Wielka Brytania ^c	143	1117	60	543	83	492	98	556	0,8
United Kingdom ^c									
Włochy	27	666	6	18	10	146	14	385	0,5
Italy									
Wyspy Marshalla	26	306	127	1933	134	1379	130	1338	1,9
Marshall Islands									

^a W ruchu krajowym i międzynarodowym. ^b Ujęto statki obcych bander, których łączna pojemność netto (NT) w 2018 r. przekroczyła 300 tys. ^c Łącznie z wyspą Man.

^a In domestic and international traffic. ^b Only foreign flag ships of over 300 thousands net tonnage in 2018 were included. ^c Including Isle of Man.

TABL. 14 (265). **STATKI WCHODZĄCE DO PORTÓW MORSKICH ^a WEDŁUG BANDER (dok.)**SHIPS ARRIVING AT SEAPORTS ^a BY FLAGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018		
	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thousands	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thousands	statki ships	pojem- ność netto (NT) w tys. net tonnage (NT) in thousands	statki ships	pojemność netto (NT) net tonnage (NT)	
								w tys. in thousands	w % in %
Gdynia	4175	22421	3678	26853	3966	29319	4650	34115	48,6
Bandera polska	903	214	650	144	713	177	720	163	0,2
Polish flag									
Bandera obca	3272	22206	3028	26708	3253	29142	3930	33952	48,4
Foreign flag									
w tym ^b :									
of which ^b :									
Antiqua & Barbuda	447	1359	333	1186	303	907	406	1664	2,4
Antiqua & Barbuda									
Bahamy	424	3772	344	5219	373	5833	373	5703	8,1
Bahamas									
Bermudy	17	740	3	191	63	1078	72	1108	1,6
Bermuda									
Cypr	241	787	216	666	192	756	242	820	1,2
Cyprus									
Dania	58	122	38	64	52	141	49	392	0,6
Denmark									
Finlandia ^c	261	2305	146	541	182	569	265	1161	1,7
Finland ^c									
Gibraltar	71	200	125	357	79	203	117	312	0,4
Gibraltar									
Holandia	257	1008	282	1210	319	1318	403	1487	2,1
Netherlands									
Liberia	74	740	236	2071	111	1474	133	1988	2,8
Liberia									
Malta	105	903	123	849	165	1373	115	858	1,2
Malta									
Niemcy	142	601	78	473	97	506	103	499	0,7
Germany									
Norwegia	95	234	64	375	79	258	101	335	0,5
Norway									
Panama	51	667	89	1744	92	2330	75	1839	2,6
Panama									
Portugalia	39	208	15	70	87	523	179	941	1,3
Portugal									
Szwecja	536	6004	342	6868	411	7107	413	7501	10,7
Sweden									
Wielka Brytania ^d	51	245	249	1667	311	2100	473	3555	5,1
United Kingdom ^d									
Włochy	20	513	25	1146	23	922	30	1212	1,7
Italy									
Wyspy Marshalla	14	215	43	562	47	494	55	779	1,1
Marshall Islands									

^a W ruchu krajowym i międzynarodowym. ^b Ujęto statki obcych bander, których łączna pojemność netto (NT) w 2018 r. przekroczyła 300 tys. ^c Łącznie z wyspami Aland. ^d Łącznie z wyspą Man.

^a In domestic and international traffic. ^b Only foreign flag ships of over 300 thousands net tonnage in 2018 were included. ^c With Aland Islands. ^d Including Isle of Man.

TABL. 15 (266). **OBROTY ŁADUNKOWE W PORTACH MORSKICH WEDŁUG GRUP ŁADUNKÓW^a**
CARGO TURNOVER IN SEAPORTS BY CARGO GROUPS^a

GRUPY ŁADUNKÓW	2010	2015	2017	2018	w % in %	CARGO GROUPS
	w tys. t in thousand tonnes					
OGÓŁEM TOTAL						
OGÓŁEM	38782,4	47081,5	52325,6	63419,7	100,0	GRAND TOTAL
Masowe ciekłe	16191,4	15834,2	15749,0	17856,7	28,2	Liquid bulk cargo
w tym ropa naftowa	11550,7	10927,4	11186,7	13085,3	20,6	of which crude oil
Masowe suche	11986,3	14884,8	15628,7	18035,1	28,4	Dry bulk cargo
w tym węgiel i koks	4962,4	5565,3	7180,4	9646,2	15,2	of which coal and coke
Kontenery duże	7363,8	13060,5	16624,3	21621,7	34,1	Large containers
Toczne samobieżne	1387,6	1750,0	1957,9	2033,9	3,2	Roll-on self-propelled cargo
Toczne niesamobieżne	512,2	456,7	655,2	765,4	1,2	Roll-on non self-propelled cargo
Pozostałe ładunki drobnicowe	1341,2	1095,2	1710,4	3107,0	4,9	Other general cargo
W tym: Of which:						
GDAŃSK						
RAZEM	26421,2	31684,9	33940,3	42437,6	100,0	TOTAL
Masowe ciekłe	14778,4	14992,2	13505,2	15621,3	36,8	Liquid bulk cargo
w tym ropa naftowa	11421,2	10872,7	10402,8	12707,0	29,9	of which crude oil
Masowe suche	6664,0	8546,4	8712,2	10936,6	25,8	Dry bulk cargo
w tym węgiel i koks	3355,4	4183,1	5047,4	7090,4	16,7	of which coal and coke
Kontenery duże	3927,8	7508,2	10673,9	14638,1	34,5	Large containers
Toczne samobieżne	346,1	149,2	198,2	243,2	0,6	Roll-on self-propelled cargo
Toczne niesamobieżne	14,5	14,5	88,6	50,8	0,1	Roll-on non self-propelled cargo
Pozostałe ładunki drobnicowe	690,4	474,3	762,3	947,7	2,2	Other general cargo
GDYNIA						
RAZEM	12346,1	15390,9	18377,9	20974,3	100,0	TOTAL
Masowe ciekłe	1399,9	836,4	2237,1	2228,1	10,6	Liquid bulk cargo
w tym ropa naftowa	116,5	49,2	777,1	370,9	1,8	of which crude oil
Masowe suche	5322,2	6338,5	6916,5	7098,4	33,8	Dry bulk cargo
w tym węgiel i koks	1607,0	1382,2	2133,1	2555,7	12,2	of which coal and coke
Kontenery duże	3435,9	5552,3	5950,5	6983,6	33,3	Large containers
Toczne samobieżne	1041,6	1600,8	1759,8	1790,7	8,5	Roll-on self-propelled cargo
Toczne niesamobieżne	497,7	442,2	566,6	714,3	3,4	Roll-on non self-propelled cargo
Pozostałe ładunki drobnicowe	648,8	620,7	947,5	2159,1	10,3	Other general cargo

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 306 i 4 na str. 307.

a See general notes, item 3 on page 306 and 4 on page 307.

TABL. 16 (267). **MIĘDZYNARODOWY OBRÓT MORSKI WEDŁUG GRUP ŁADUNKÓW, RELACJI PRZELADUNKOWYCH I PORTÓW ^a W 2018 R.**INTERNATIONAL SEA TURNOVER BY CARGO GROUPS, HANDLING DIRECTIONS AND PORTS ^a IN 2018

GRUPY ŁADUNKÓW	Ogółem Total		Wyładunek Unloading	Załadunek Loading	CARGO GROUPS
	w tys. t in thousand tonnes	w % in %	w tys. t in thousand tonnes		
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	63021,2	100,0	41518,4	21502,8	GRAND TOTAL
Masowe ciekłe	17553,3	27,9	14295,5	3257,9	Liquid bulk cargo
w tym ropa naftowa	12914,9	20,5	12082,5	832,4	of which crude oil
Masowe suche	17946,9	28,5	13418,5	4528,3	Dry bulk cargo
w tym węgiel i koks	9646,2	15,3	8097,8	1548,4	of which coal and coke
Kontenery duże	21619,8	34,3	10736,7	10883,1	Large containers
Toczne samobieżne	2033,9	3,2	1170,5	863,4	Roll-on self-propelled cargo
Toczne niesamobieżne	765,4	1,2	400,3	365,0	Roll-on non self-propelled cargo
Pozostałe ładunki drobnicowe	3101,9	4,9	1496,8	1605,1	Other general cargo
W tym: Of which:					
GDANSK					
RAZEM	42164,8	100,0	29437,8	12727,0	TOTAL
Masowe ciekłe	15366,3	36,4	12395,2	2971,1	Liquid bulk cargo
w tym ropa naftowa	12542,7	29,7	11710,4	832,4	of which crude oil
Masowe suche	10920,7	25,9	8863,9	2056,7	Dry bulk cargo
w tym węgiel i koks	7090,4	16,8	6467,1	623,3	of which coal and coke
Kontenery duże	14637,7	34,7	7774,3	6863,4	Large containers
Toczne samobieżne	243,2	0,6	158,2	85,0	Roll-on self-propelled cargo
Toczne niesamobieżne	50,8	0,1	15,5	35,3	Roll-on non self-propelled cargo
Pozostałe ładunki drobnicowe	946,2	2,2	230,7	715,6	Other general cargo
GDYNIA					
RAZEM	20854,9	100,0	12079,4	8775,5	TOTAL
Masowe ciekłe	2185,9	10,5	1899,1	286,8	Liquid bulk cargo
w tym ropa naftowa	370,9	1,8	370,9	-	of which crude oil
Masowe suche	7026,2	33,7	4554,6	2471,6	Dry bulk cargo
w tym węgiel i koks	2555,7	12,3	1630,6	925,1	of which coal and coke
Kontenery duże	6982,2	33,5	2962,4	4019,8	Large containers
Toczne samobieżne	1790,7	8,6	1012,4	778,3	Roll-on self-propelled cargo
Toczne niesamobieżne	714,3	3,4	384,8	329,5	Roll-on non self-propelled cargo
Pozostałe ładunki drobnicowe	2155,6	10,3	1266,1	889,5	Other general cargo

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 306 i 4 na str. 307.ª See general notes, item 3 on page 306 and 4 on page 307.

TABL. 17 (268). **OBROT ŁADUNKÓW TRANZYTOWYCH^a WEDŁUG GRUP ŁADUNKÓW I RELACJI PRZEŁADUNKOWYCH**CARGO TRANSIT TRAFFIC^a BY CARGO GROUPS AND HANDLING DIRECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which			
			masowe ciekłe liquid bulk cargo	masowe suche dry bulk cargo	kontenery duże large containers	pozostałe ładunki drobnicowe other general cargo
		w tys. t in thousand tonnes				
OGÓŁEM TOTAL						
OGÓŁEM	2010	10074	9967	-	5	75
GRAND TOTAL	2015	2848	2673	69	3	101
	2017	2170	1319	638	6	143
	2018	1574	505	931	7	59
Gdańsk		881	487	341	-	53
Gdynia		693	17	590	7	6
WYŁADUNEK UNLOADING						
RAZEM	2010	1756	1730	-	1	3
TOTAL	2015	2493	2375	65	3	50
	2017	835	100	604	5	90
	2018	1467	487	900	6	33
Gdańsk		828	487	310	-	31
Gdynia		640	-	590	6	3
ZAŁADUNEK LOADING						
RAZEM	2010	8319	8237	-	4	73
TOTAL	2015	355	298	3	0	52
	2017	1334	1219	34	1	53
	2018	107	17	31	1	26
Gdańsk		53	-	31	-	23
Gdynia		53	17	-	1	3

a W transzycie morsko-ładowym (wyładunek), łądowo-morskim (załadunek).

a In sea-land (unloading) and land-sea (loading) transit.

TABL. 18 (269). **OBROT ŁADUNKÓW TRANZYTOWYCH¹ WEDŁUG KRAJÓW**CARGO TRANSIT TRAFFIC¹ BY COUNTRIES

WYSZCZEGÓLNIENIE		2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
a – wyładunek		w t in tonnes				a – unloading
b – załadunek						b – loading
OGÓŁEM	a	1755546	2493334	835197	1467406	TOTAL
	b	8318698	355057	1334377	106558	
w tym:						of which:
Austria	a	-	24056	31313	35713	Austria
	b	-	21663	24923	29587	
Czechy	a	3697	65240	310535	525562	Czech Republic
	b	47007	33152	51481	13034	
Litwa	a	1167	398	50	-	Lithuania
	b	-	-	2	2796	
Niemcy	a	1729698	2377333	100209	487729	Germany
	b	-	1322	898	1438	
Rosja	a	10265	316	212	335	Russia
	b	8237781	284040	1220064	322	
Słowacja	a	290	75	380285	404936	Slovakia
	b	7612	1392	19821	19761	
Ukraina	a	8005	4107	581	892	Ukraine
	b	64	2559	-	-	
Węgry	a	-	161	792	-	Hungary
	b	-	3403	14005	20151	

1 W transzycie morsko-ładowym (wyładunek) i łądowo-morskim (załadunek).

1 In sea-land (unloading) and land-sea (loading) transit.

TABL. 19 (270). KONTENERY DUŻE W MIĘDZYNARODOWYM OBROcie MORSKIM

LARGE CONTAINERS IN INTERNATIONAL SEA TURNOVER

WIELKOŚĆ KONTENERÓW		Ogółem Total	Puste In ballast	Z ładunkiem With cargo	SIZE OF CONTAINERS
		w szt. in units			
OGÓŁEM TOTAL					
Kontenery 20'	2010	217408	48787	168621	Containers 20'
	2015	377895	95524	282371	
	2017	433616	107987	325629	
	2018	453180	100220	352960	
Kontenery 40'	2010	361338	62501	298837	Containers 40'
	2015	587293	94540	492753	
	2017	698388	90549	607839	
	2018	865880	143831	722049	
Kontenery >20' i <40'	2010	711	209	502	Containers >20' and <40'
	2015	42818	13428	29390	
	2017	186476	64711	121765	
	2018	204653	68073	136580	
Kontenery >40'	2010	20319	8296	12023	Containers >40'
	2015	43894	18309	25585	
	2017	22755	9371	13384	
	2018	26896	10542	16354	
Nieznane kontenery duże	2017	3	-	3	Unknown large containers
	2018	9683	735	8948	
W tym wyładunek Of which unloading					
Kontenery 20'	2010	110106	3034	107072	Containers 20'
	2015	184983	18808	166175	
	2017	208144	20830	187314	
	2018	214098	14037	200061	
Kontenery 40'	2010	176049	28359	147690	Containers 40'
	2015	283905	39416	244489	
	2017	313358	26479	286879	
	2018	399406	53567	345839	
Kontenery >20' i <40'	2010	443	69	374	Containers >20' and <40'
	2015	21381	5031	16350	
	2017	103567	26971	76596	
	2018	112007	28699	83308	
Kontenery >40'	2010	10062	7689	2373	Containers >40'
	2015	22155	14359	7796	
	2017	11572	6956	4616	
	2018	13175	8862	4313	
Nieznane kontenery duże	2017	3	-	3	Unknown large containers
	2018	6472	22	6450	
W tym GDAŃSK Of which GDAŃSK					
Kontenery 20'	2010	94433	15564	78869	Containers 20'
	2015	217737	54488	163249	
	2017	298063	81081	216982	
	2018	301983	71841	230142	
Kontenery 40'	2010	203783	34269	169514	Containers 40'
	2015	369227	61139	308088	
	2017	465451	61538	403913	
	2018	584938	103441	481497	
Kontenery >20' i <40'	2010	226	62	164	Containers >20' and <40'
	2015	36008	7826	28182	
	2017	149995	28834	121161 ^a	
	2018	156760	20592	136168	
Kontenery >40'	2010	3355	1354	2001	Containers >40'
	2015	13665	5602	8063	
	2017	8352	3566	4786	
	2018	6204	1998	4206	
Nieznane kontenery duże	2017	3	-	3	Unknown large containers
	2018	9682	735	8947	

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 19 (270). **KONTENERY DUŻE W MIĘDZYNARODOWYM OBROcie MORSKIM (dok.)**

LARGE CONTAINERS IN INTERNATIONAL SEA TURNOVER (cont.)

WIELKOŚĆ KONTENERÓW	Ogółem Total	Puste In ballast	Z ładunkiem With cargo	SIZE OF CONTAINERS	
	w szt. in units				
W tym wyładunek Of which unloading					
Kontenery 20'	2010	43680	732	42948	Containers 20'
	2015	106366	15671	90695	
	2017	144388	19764	124624	
	2018	142020	12923	129097	
Kontenery 40'	2010	95134	17692	77442	Containers 40'
	2015	181608	25230	156378	
	2017	228009	15857	212152	
	2018	286033	28237	257796	
Kontenery >20' i <40'	2010	219	62	157	Containers >20' and <40'
	2015	17419	2039	15380	
	2017	80177	3592	76585	
	2018	83885	725	83160	
Kontenery >40'	2010	1303	837	466	Containers >40'
	2015	6814	1815	4999	
	2017	3677	1180	2497	
	2018	2331	618	1713	
Nieznane kontenery duże	2018	6472	22	6450	Unknown large containers

TABL. 20 (271). **WAHANIA SEZONOWE^a OBROTÓW ŁADUNKOWYCH W PORTACH MORSKICH WEDŁUG MIESIĘCY W 2018 R.**SEASONAL FLUCTUATIONS^a OF CARGO TURNOVER IN SEAPORTS BY MONTHS IN 2018

MIESIĄCE	Ogółem Total	W tym Of which		MONTHS
		Gdańsk	Gdynia	
	w % in %			
I	95,3	105,1	75,3	I
II	91,7	97,2	80,6	II
III	114,1	117,1	107,9	III
IV	102,5	105,5	96,5	IV
V	101,1	97,8	107,7	V
VI	103,3	102,7	104,3	VI
VII	92,0	91,6	92,7	VII
VIII	98,7	94,6	106,8	VIII
IX	89,5	86,9	94,8	IX
X	103,8	93,5	124,5	X
XI	111,0	110,3	112,5	XI
XII	97,1	97,4	96,4	XII

^a Wielkość przeładunków w poszczególnych miesiącach w stosunku do miesięcznego średniego poziomu przeładunków w skali roku.

^a Cargo turnover in particular months in relation to average monthly level of cargo turnover per year.

TABL. 21 (272). **MIĘDZYNARODOWY RUCH PASAŻERÓW W PORTACH MORSKICH**

INTERNATIONAL PASSENGER TRAFFIC IN SEAPORTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przyjazdy do kraju^a	294537	354205	389032	407677	Arrivals to Poland^a
w tym przez port:					of which through the port of:
Gdańsk	77868	52840	53618	62436	Gdańsk
Gdynia	215260	301365	335414	345241	Gdynia
Wyjazdy z kraju^b	297403	358021	383228	406823	Departures from Poland^b
w tym przez port:					of which through the port of:
Gdańsk	79039	55136	52085	55664	Gdańsk
Gdynia	216935	302885	331143	351158	Gdynia

^a Pasażerowie, którzy na statkach pasażerskich, towarowych i promach: a – przyjechali z portów zagranicznych do portów polskich jako portów docelowych, b – wyjechali z portów polskich do portów zagranicznych.

^a Passengers of passenger ships, cargo ships and ferries who: a – arrived from foreign ports to Polish ports as the ports of destination, b – departed from Polish ports to foreign ports.

TABL. 22 (273). **MORSKA FLOTA TRANSPORTOWA WEDŁUG WIEKU STATKÓW**

Stan w dniu 31 grudnia

MARITIME TRANSPORT FLEET BY AGE OF SHIPS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018				
	ogółem total				statki w wieku age of ships			
					15 lat i mniej years and less	16-20	21-25	26 lat i więcej years and more
Statki Ships	15	25	21	19	6	1	2	10
Nośność (DWT) w tys. t Deadweight (DWT) in thousand tonnes	284,7	318,5	282,7	272,7	185,2	30,4	26,5	30,6
Przeciętna nośność (DWT) w tys. t Average deadweight (DWT) in thousand tonnes	19,0	12,7	13,5	14,4	30,9	30,4	13,2	3,1

TABL. 23 (274). **MORSKA FLOTA TRANSPORTOWA WEDŁUG WIELKOŚCI STATKÓW**

Stan w dniu 31 grudnia

MARITIME TRANSPORT FLEET BY DEADWEIGHT TONNAGE OF SHIPS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Grupy nośności (DWT) w tys. t Groups of deadweight (DWT) in thousand tonnes				SPECIFICATION	
		poniżej 10,0 below	10,0- -17,9	18,0- -24,9	25,0 i więcej and more		
STATKI SHIPS							
OGÓŁEM	2010	15	4	2	5	4	TOTAL
	2015	25	16	-	3	6	
	2017	21	13	-	1	7	
	2018	19	11	-	1	7	
W tym statki pływające pod banderą obcą	2010	15	4	2	5	4	Of which ships under foreign flag
	2015	14	5	-	3	6	
	2017	10	2	-	1	7	
	2018	10	2	-	1	7	
w tym:							of which:
Cypr		3	-	-	-	3	Cyprus
Malta		7	2	-	1	4	Malta
NOŚNOŚĆ (DWT) w tysiącach ton DEADWEIGHT (DWT) in thousand tonnes							
OGÓŁEM	2010	284,7	32,0	28,3	102,8	121,6	TOTAL
	2015	318,5	58,3	-	66,5	193,7	
	2017	282,7	45,2	-	22,3	215,2	
	2018	272,7	34,8	-	22,3	215,6	
W tym statki pływające pod banderą obcą	2010	284,7	32,0	28,3	102,8	121,6	Of which ships under foreign flag
	2015	292,7	32,5	-	66,5	193,7	
	2017	253,5	16,1	-	22,3	215,2	
	2018	254,0	16,1	-	22,3	215,6	
w tym:							of which:
Cypr		93,8	-	-	-	93,8	Cyprus
Malta		160,2	16,1	-	22,3	121,9	Malta

TABL. 24 (275). **PRZEWOZY ŁADUNKÓW MORSKĄ FLOTĄ TRANSPORTOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW ŻEGLUGI I ZASIĘGÓW PŁYWANIA**

CARGO TRANSPORT BY MARITIME TRANSPORT FLEET BY KIND OF SHIPPING AND RANGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
PRZEWOZY w tysiącach ton TRANSPORT in thousand tonnes					
OGÓŁEM	584	1010	1016	1292	TOTAL
Żegluga regularna	510	598	683	884	Liner trade
w tym zasięg oceaniczny	510	598	683	629	of which Ocean range
Żegluga nieregularna	74	412	333	408	Tramping
w tym zasięg:					of which range:
oceaniczny	74	44	-	-	Ocean
europyjski	-	351	217	287	Europe
PRACA PRZEWOZOWA w milionach tonokilometrów VOLUME OF TRANSPORT in million of tonne-kilometers					
OGÓŁEM	10631	11395	7912	6021	TOTAL
Żegluga regularna	10236	9968	7513	5533	Liner trade
w tym zasięg oceaniczny	10236	9968	7513	5384	of which Ocean range
Żegluga nieregularna	395	1427	399	488	Tramping
w tym zasięg:					of which range:
oceaniczny	395	622	-	-	Ocean
europyjski	-	796	260	344	Europe
ŚREDNIA ODLEGŁOŚĆ PRZEWOZU JEDNEJ TONY ŁADUNKU w kilometrach					
AVERAGE TRANSPORT DISTANCE PER TONNE OF CARGO in kilometers					
OGÓŁEM	18204	11286	7790	4660	TOTAL
Żegluga regularna	20071	16669	11000	6257	Liner trade
w tym zasięg oceaniczny	20071	16669	11000	8566	of which Ocean range
Żegluga nieregularna	5338	3467	1200	1196	Tramping
w tym zasięg:					of which range:
oceaniczny	5338	14081	-	-	Ocean
europyjski	-	2271	1200	1200	Europe

TABL. 25 (276). **PRZEWOZY ŁADUNKÓW MORSKĄ FLOTĄ TRANSPORTOWĄ WEDŁUG RELACJI PRZEWOZÓW**

CARGO TRANSPORT BY MARITIME TRANSPORT FLEET BY CARGO RELATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. t in thousand tonnes				
OGÓŁEM	584	1010	1016	1292	TOTAL
w tym:					of which:
W relacji z portami polskimi	-	5	27	48	In relation to Polish ports
przywóz	-	2	22	32	import
wywóz	-	3	5	15	export
Pomiędzy portami obcymi	584	988	989	1243	Between foreign ports

TABL. 26 (277). **PRZEWOZY ŁADUNKÓW MORSKĄ FLOTĄ TRANSPORTOWĄ WEDŁUG GRUP TOWAROWYCH**

CARGO TRANSPORT BY MARITIME TRANSPORT FLEET BY CARGO GROUPS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w tys. t in thousand tonnes				w % in %	
OGÓŁEM	584	1010	1016	1292	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Masowe suche	74	183	236	602	46,6	Dry bulk cargo
w tym:						of which:
węgiel i koks	18	45	45	16	1,3	coal and coke
inne suche ładunki masowe (niezjednostkowane)	-	138	123	534	41,3	other dry bulk (no cargo units)
Pozostałe ładunki drobnicowe	510	809	761	662	51,2	Other general cargo
w tym drewno	-	192	63	222	17,2	of which wood

TABL. 27 (278). **PRZEWOZY PASAŻERÓW MORSKĄ FLOTĄ TRANSPORTOWĄ W KOMUNIKACJI MIĘDZYNARODOWEJ**

PASSENGER TRANSPORT BY MARITIME TRANSPORT FLEET IN INTERNATIONAL TRANSPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LICZBA PASAŻERÓW NUMBER OF PASSENGERS					
O G Ó Ł E M	132822	100728	98793	107302	T O T A L
w tym promami Polskiej Żeglugi Bałtyckiej na liniach ^a :					of which ferries of Polish Baltic Shipping Co. on lines ^a :
Gdańsk-Nynäshamn	67270	50848	46657	49501	Gdańsk-Nynäshamn
Nynäshamn-Gdańsk	65552	48060	47093	54610	Nynäshamn-Gdańsk
PRACA PRZEWOZOWA w tysiącach pasażeromil PASSENGER-MILLES in thousands					
O G Ó Ł E M	37588	28151	26894	29731	T O T A L
w tym promami Polskiej Żeglugi Bałtyckiej na liniach ^a :					of which ferries of Polish Baltic Shipping Co. on lines ^a :
Gdańsk-Nynäshamn	19037	14390	13204	14009	Gdańsk-Nynäshamn
Nynäshamn-Gdańsk	18551	13601	13327	15455	Nynäshamn-Gdańsk

a Dane Polskiej Żeglugi Bałtyckiej S.A. Polferries.

a Data of Polish Baltic Shipping Co. Polferries.

TABL. 28 (279). **MORSKA PRZYBRZEŻNA FLOTA TRANSPORTOWA WEDŁUG WIEKU STATKÓW**

Stan w dniu 31 grudnia

MARITIME COASTAL FLEET BY AGE OF SHIPS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Statki w wieku Ships aged				SPECIFICATION
			15 lat i mniej years and less	16-25	26-40	41 lat i więcej years and more	
Statki	2010	15	-	2	3	10	Ships
	2015	16	-	-	6	10	
	2017	31	2	-	8	21	
	2018	35	2	-	9	24	
Pojemność brutto (GT)	2010	4720	-	820	1352	2548	Gross tonnage (GT)
	2015	4355	-	-	3123	1232	
	2017	9901	106	-	3657	6138	
	2018	10344	106	-	3731	6507	

TABL. 29 (280). **PRZEWOZY PASAŻERÓW ŻEGLUGĄ PRZYBRZEŻNĄ**

PASSENGER TRANSPORT BY COASTAL SHIPPING

WYSZCZEGÓLNIENIE		Liczba pasażerów Number of passengers	Praca przewozowa w pasażero- -kilometrach Volume of transport in passenger kilometres	Średnia odle- głość przewo- zu 1 pasażera w kilometrach Average distance of transport of 1 passenger in kilometres	SPECIFICATION
		w tys. in thousands			
O G Ó Ł E M	2010	242,9	9028,8	37,18	T O T A L
	2015	420,3	6517,6	15,51	
	2017	569,2	6482,6	11,39	
	2018	651,4	7516,0	11,54	
W tym pomiędzy portami polskimi	2010	238,6	8179,3	34,28	Of which between Polish ports
	2015	242,9	5222,7	21,50	
	2017	290,9	4954,9	17,03	
	2018	321,7	5624,4	17,48	

TABL. 30 (281). ZAMÓWIENIA I PRODUKCJA STATKÓW
ORDERS AND PRODUCTION OF SEA VESSELS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	w liczbach bez-względnych in absolute numbers	Polska = = 100 Poland = = 100	w liczbach bez-względnych in absolute numbers	Polska = = 100 Poland = = 100	w liczbach bez-względnych in absolute numbers	Polska = = 100 Poland = = 100	w liczbach bez-względnych in absolute numbers	Polska = = 100 Poland = = 100
Zamówienia na statki (stan w dniu 31 XII): Orders for sea vessels (as of 31 XII):								
w szt.	20	95,2	19	100,0	11	61,1	16	69,6
in units								
pojemność brutto (GT) w tys. ...	48	57,1	83	100,0	20	25,7	21	25,2
gross tonnage (GT) in thousands								
CGT w tys.	94	79,8	129	100,0	52	49,4	41	42,4
CGT in thousands								
Produkcja statków ^a : Production of sea vessels ^a :								
w szt.	22	91,7	3	42,9	10	83,3	6	100,0
in units								
pojemność brutto (GT) w tys. ...	38	97,9	12	61,0	59	84,2	11	100,0
gross tonnage (GT) in thousands								

^a Statki o GT 100 i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Centrum Techniki Okrętowej w Gdańsku i Związku Pracodawców Forum Okrętowe w Gdańsku.

^a Vessels of GT 100 and more.

S o u r c e: data of the Naval Technology Centre in Gdańsk and Association of Polish Maritime Industries in Gdańsk.

TABL. 31 (282). MORSKA FLOTA RYBACKA

Stan w dniu 31 grudnia

SEA FISHING FLEET

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Trawlery dalekomorskie	4	3	3	2	Deep-sea trawlers
Kutry	108	102	93	93	Cutters
Łodzie rybackie ^a	305	351	336	328	Fishing boats ^a
w tym motorowe	284	309	297	290	of which motor

^a Bez nielicencjonowanych łodzi pomocniczych.

Ź r ó d ł o: dane Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni.

^a Excluding unlicensed auxiliary boats.

S o u r c e: data of the Sea Fisheries Institute in Gdynia.

TABL. 32 (283). KUTRY WEDŁUG PORTÓW MACIERZYSTYCH

Stan w dniu 31 grudnia

CUTTERS BY HOME PORTS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		2010	2015	2017	2018
a – kutry cutters					
b – moc w kW power in kW					
O G Ó Ł E M	a	108	102	93	93
T O T A L	b	28437	26684	25851	26172
Gdańsk	a	4	2	2	2
	b	1116	608	608	608
Gdańsk – Górki Wschodnie	a	1	1	1	1
	b	281	305	305	305
Gdańsk – Górki Zachodnie	a	4	4	2	2
	b	1052	1052	560	560
Hel	a	10	8	9	9
	b	3844	3005	3425	3425
Jastarnia	a	14	14	12	12
	b	2990	2990	2748	2748
Łeba	a	10	10	8	8
	b	1871	1870	1522	1522
Ustka	a	26	25	20	20
	b	5514	5187	4553	4553
Władysławowo	a	39	38	39	39
	b	11769	11666	12129	12450

Ź r ó d ł o: dane Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni.

S o u r c e: data of the Sea Fisheries Institute in Gdynia.

TABL. 33 (284). ŁODZIE RYBACKIE ^a WEDŁUG BAZ RYBACKICH

Stan w dniu 31 grudnia

FISHING BOATS ^a BY FISHING BASES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Wiosłowe Rowing boats	Motorowe Motor boats	
		w szt. in units			moc w kW power in kW
O G Ó Ł E M	2010	305	21	284	13023
	2015	351	42	309	13278
	2017	336	39	297	12069
	2018	328	38	290	11720
Chałupy		10	6	4	82
Chłapowo		4	2	2	9
Dębki		5	-	5	67
Górki Wschodnie		2	1	1	12
Hel		12	4	8	376
Jantar		6	-	6	186
Jastarnia		28	4	24	594
Jelitkowo		1	-	1	21
Kąty Rybackie		13	-	13	421
Kąty Rybackie – plaża ^b		8	-	8	222
Kąty Rybackie – beach ^b					
Krynica Morska		7	-	7	262
Krynica Morska – plaża ^b		8	1	7	259
Krynica Morska – beach ^b					
Kuźnica		40	13	27	706
Łeba		22	-	22	1004
Mechelinki		8	-	8	274
Mikoszewo		3	-	3	39
Obłuże		6	-	6	146
Oksywie		4	-	4	117

^a Bez nielicencjonowanych łodzi pomocniczych. ^b „Plaża” oznacza bazę rybacką znajdującą się od strony Zatoki Gdańskiej (dotyczy miejscowości położonych na Mierzei Wiślanej).

^a Excluding unlicensed auxiliary boats. ^b “Beach” stands for fishing base located inside Gdańsk Bay (refers to places situated on Vistula sand reef).

TABL. 33 (284). **ŁODZIE RYBACKIE ^a WEDŁUG BAZ RYBACKICH (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

FISHING BOATS ^a BY FISHING BASES (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Wiosłowe Rowing boats	Motorowe Motor boats	
	w szt. in units		moc w kW power in kW	
Orłowo	3	-	3	46
Piaski	13	-	13	891
Piaski – plaża ^b	12	-	12	393
Piaski – beach ^b				
Puck	6	3	3	69
Rewa	4	-	4	116
Rowy	6	-	6	221
Sopot	6	-	6	149
Stegna	3	-	3	35
Swarzewo	12	4	8	156
Sztutowo – plaża ^b	1	-	1	44
Sztutowo – beach ^b				
Świbno	9	-	9	475
Ustka	39	-	39	2739
Władysławowo	27	-	27	1592

^a Bez nielicencjonowanych łodzi pomocniczych. ^b „Plaża” oznacza bazę rybacką znajdującą się od strony Zatoki Gdańskiej (dotyczy miejscowości położonych na Mierzei Wiślanej).

Źródło: dane Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni.

^a Excluding unlicensed auxiliary boats. ^b “Beach” stands for fishing base located inside Gdańsk Bay (refers to places situated on Vistula sand reef).

Source: data of the Sea Fisheries Institute in Gdynia.

TABL. 34 (285). **POŁOWY RYB I INNYCH ORGANIZMÓW MORSKICH WEDŁUG OBSZARÓW MORSKICH I SEKTORÓW WŁASNOŚCI**

FISHING AND CATCHING OTHER SEA WATER CREATURES BY SEA REGIONS AND OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Grand total	Bałtyk i zalewy The Baltic Sea and bays	Atlantyck ^a Atlantic ^a		Pacyfik południowo- -wschodni Pacific, South East	SPECIFICATION
				razem total	w tym antarktyczny of which Antarctic		
w tys. t in thousand tonnes							
OGÓŁEM	2010	126,0	65,4	26,8	6,9	33,8	TOTAL
	2015	134,3	82,0	52,3	-	-	
	2017	159,4	88,8	70,6	-	-	
	2018	152,8	103,2	49,6	-	-	
Sektor publiczny	2010	16,1	9,2	6,9	6,9	0,1	Public sector
	2015	6,9	6,9	-	-	-	
	2017	8,7	8,7	-	-	-	
	2018	9,3	9,3	-	-	-	
Sektor prywatny	2010	109,9	56,2	19,9	-	33,8	Private sector
	2015	127,4	75,1	52,3	-	-	
	2017	150,7	80,1	70,6	-	-	
	2018	143,5	93,9	49,6	-	-	

^a Łącznie z połowami kutrowymi.

Źródło: dane Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni.

^a Including cutter fishing.

Source: data of the Sea Fisheries Institute in Gdynia.

TABL. 35 (286). **POŁOWY RYB I INNYCH ORGANIZMÓW MORSKICH WEDŁUG WYBRANYCH GATUNKÓW**
FISHING AND CATCHING OTHER SEA WATER CREATURES BY SELECTED SPECIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w t in tonnes				
OGÓŁEM	126036	134269	159395	152791	TOTAL
w tym:					of which:
Dorsze	10530	12560	7113	3192	Cods
Sledzie	10940	21676	28754	37001	Herrings
Szprotki	42346	49349	52053	58018	Sprats

Ź r ó d ł o: dane Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni.

S o u r c e: data of the Sea Fisheries Institute in Gdynia.

TABL. 36 (287). **BIOLOGICZNA ZABUDOWA BRZEGÓW MORSKICH**
BIOLOGICAL MANAGEMENT OF COASTS

LATA YEARS	Budowa i utrwalanie wydm Building and preservation of dunes			
	płotki wydmotwórcze w m fence sand-drift in m	wykładanie chrustu brush covering	zatrawienie grass sowing	zakrzewienie w tys. szt. shrubs planting in thousand units
		w ha in ha		
2010	58884	22,3	9,1	24,0
2015	60602	18,2	12,6	12,0
2017	67105	16,1	5,5	5,5
2018	53050	18,3	6,6	5,7

Ź r ó d ł o: dane urzędów morskich w Gdyni i Słupsku.

S o u r c e: data of the Maritime Offices in Gdynia and Słupsk.

TABL. 37 (288). **HYDROTECHNICZNE UMOCNIECIA BRZEGÓW MORSKICH ^a**
HYDROTECHNICAL STABILISATION OF COASTS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Opaska brzegowa Sea-wall		Sztuczne zasilanie plaży Artificial beach nourishment	
	długość length	rzędne korony coping ordinate	długość length	objętość odłożone- go refulatu w dam ³ volume of extracted silt in dam ³
	w m in m			
Gdańsk	2010	-	680	70
Gdynia	2015	1600	3	-
Jastarnia	2010	-	2400	221
	2015	-	850	105
	2017	-	200	49
	2018	-	800	73
Jastrzębia Góra	2010	48	3,2	-
Kuźnica	2010	-	600	41
	2015	-	860	66
	2017	-	500	51
	2018	-	400	47
Łeba	2010	-	110	57
	2015	-	3120	22
	2018	-	750	65
Rowy	2015	-	1450	180
Ustka	2010	-	900	58
	2015	-	1500	193
	2018	-	800	65
Władysławowo	2010	-	1200	143
	2015	-	1300	141
	2017	-	1800	222
	2018	-	700	80

^a Ukończone w danym roku.

Ź r ó d ł o: dane urzędów morskich w Gdyni i Słupsku.

^a Completed in a given year.

S o u r c e: data of the Maritime Offices in Gdynia and Słupsk.

DZIAŁ XVII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana według PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

1) sprzedaż towarów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców w:

- punktach sprzedaży detalicznej, tj. w sklepach (łącznie z aptekami ogólnodostępnymi), składach, składnicach, stacjach paliw, punktach sprzedaży drobnodetalicznej (straganach i ruchomych punktach sprzedaży, punktach aptecznych),

- hurtowniach oraz u producentów;

2) sprzedaż towarów handlowych i produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej nie uwzględniono sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), wydzielając sprzedaż w placówkach gastronomicznych. W odróżnieniu od grupowań występujących w klasyfikacji COICOP wyodrębnia się „towary nieżywnościowe”.

Podziału towarów na żywność i napoje bezalkoholowe; napoje alkoholowe oraz towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo. Grupa „towary nieżywnościowe” obejmuje towary, które w poprzednich latach klasyfikowane były jako towary konsumpcyjne nieżywnościowe i towary niekonsumpcyjne.

CHAPTER XVII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with NACE Rev. 2 in the section "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles".

2. Data concerning **retail sales** include:

1) sales of goods in quantities indicating purchases for the individual needs of consumers in:

- retail sales outlets, i.e. in: shops (including generally available pharmacies), warehouses, repositories, petrol stations and small retail sales outlets (stalls and portable sales outlets, pharmaceutical outlets),

- wholesale stores as well as at producers;

2) sales of trade commodities and catering production in catering establishments.

The marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g. sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets) are not included in the value of retail sales.

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), separating sales in catering establishments. As opposed to groupings in the COICOP classification "non-foodstuff goods" are presented separately.

The division of goods into food and non-alcoholic beverages; alcoholic beverages and non-foodstuffs was made by estimation. The group "non-foodstuffs" includes goods which in previous years were classified as consumer goods – non-foodstuffs and non-consumer goods.

3. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

4. Podziału sklepów według form organizacyjnych dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 m² do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy o powierzchni sal sprzedażowych od 120 m² do 399 m², prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych.

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb (np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.).

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m², prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz często nabywanych towarów nieżywnościowych.

Podziału sklepów/stacji paliw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji sklepu.

Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

5. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż 6 miesięcy w roku kalendarzowym.

3. Data regarding **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sales realised on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sales realised by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realise the delivery.

4. The division of stores by organisational form was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 m² to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 m² to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Grocery stores are stores with a sales area between 120 and 399 m², primarily selling foodstuff goods for daily consumption and additionally often purchased non-foodstuff goods.

Specialised stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sport goods, etc.).

Other stores are stores in which the sales area covers no more than 119 m² which conduct sales activity within the scope of common food-stuffs and often purchased non-foodstuff goods.

The division of shops/petrol station was made on the basis of the actual location of a shop.

Shops include generally available pharmacies.

5. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

6. Magazyny handlowe hurtu i rozdzielcze detalu są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

7. Dane o działalności handlowej i gastronomicznej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób dane uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzanego do 2007 r. na 5%, a od 2008 r. – 4% próbie tych jednostek w skali kraju (w przypadku sklepów i stacji paliw – od 2004 r.). Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

8. Targowiska są to wyodrębnione tereny lub budowle (plac, ulica, hala targowa) ze stałymi, względnie sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu codziennie lub w wyznaczone dni tygodnia.

Targowiska sezonowe są to place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Portable retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

6. Trade warehouses wholesale and retail distribution are organisational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing commodities, occupying separate storage area, equipped with the technical and organisational means as well as with service personnel, and in addition, registering amount and changes in stocks.

7. Data regarding trade and catering activity including information about shops and petrol stations are compiled on the basis of reporting. For entities employing up to 9 persons data have been generalised on the basis of the result of a sample survey conducted until 2007 on a 5%, since 2008 – 4% sample of these entities on the country scale (in the case of shops and petrol stations – since 2004). Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

8. Marketplaces are specific areas or structures (square, street, market hall) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade daily or on specific days of the week.

Seasonal marketplaces are those squares and street where trade outlets conduct activity for a period up to 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g. holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (289). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**

RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	28395,8	37976,0	41345,4	44562,5	T O T A L in PLN millions
W tym udział przedsiębiorstw handlowych ^a :					Of which share of trade enterprises ^a :
w milionach złotych	10287,4	14220,1	17532,2	20579,3	in PLN millions
w %	36,2	37,4	42,4	46,2	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	12505	16477	17823	19140	PER CAPITA in PLN

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (290). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP ^a (ceny bieżące)**RETAIL SALES BY GROUPS ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN PLN MILLIONS					
O G Ó Ł E M	16574,5	25798,2	28165,9	31349,0	T O T A L
	W %	IN %			
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Zywność i napoje bezalkoholowe	18,8	10,4	13,3	10,7	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	3,4	2,5	2,1	1,9	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe	77,9	87,0	84,6	87,4	Non-foodstuffs

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (291). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH ^a (ceny bieżące)**WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN PLN MILLIONS					
O G Ó Ł E M	35009,3	41375,7	53988,7	62974,1	T O T A L
	W %	IN %			
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Zywność i napoje bezalkoholowe	14,3	9,0	7,7	7,4	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	2,2	1,0	0,4	0,3	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	83,5	90,0	91,9	92,3	Non-foodstuff goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (292). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW ^a**

Stan w dniu 31 grudnia

SHOPS BY ORGANISATIONAL FORM AND PETROL STATIONS ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sklepy	21642	21395	21558	18590	Shops
Domy towarowe	1	2	2	3	Department stores
Domy handlowe	18	9	8	9	Trade stores
Supermarkety	286	422	447	463	Supermarkets
Hipermarkety	42	36	37	37	Hypermarkets
Sklepy powszechne	347	265	271	282	Grocery stores
Sklepy wyspecjalizowane	1903	2325	2635	2769	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	19045	18336	18158	15027	Other shops ^b
Stacje paliw	426	360	393	413	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 332; według lokalizacji sklepu/stacji paliw. b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 4 on page 332; according to location of shop/petrol station. b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including generally available pharmacies.

TABL. 5 (293). GASTRONOMIA ^a
CATERING ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Placówki gastronomiczne (stan w dniu 31 XII)	702	1247	1430	1309	Catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	234	317	365	317	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	538533	1084242	1440888	1473741	Sales from catering activity (current prices) in PLN thousands
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	429896	903726	1229737	1282593	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	73394	126421	145392	135553	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (294). MAGAZYNY HANDLOWE ^a
Stan w dniu 31 grudnia
TRADE WAREHOUSES ^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	2018	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:					Secured warehouses:
liczba	1267	1284	1291	1999	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	804,8	1087,5	1143,9	1412,4	storage area in thousand m ²
Magazyny zadaszone:					Roofed warehouses:
liczba	180	236	294	243	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	72,9	165,2	167,2	142,0	storage area in thousand m ²
Place składowe:					Storage sites:
liczba	264	242	301	413	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	403,0	621,5	1106,4	1199,2	storage area in thousand m ²
Siłosy i zbiorniki:					Silos and reservoirs:
liczba	390	304	659	1569	number
pojemność w dam ³	121,5	424,8	516,5	699,1	capacity in dam ³

^a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących działalność hurtową, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

^a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities conducting wholesale activity and employing more than 9 persons.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (295). TARGOWISKA
Stan w dniu 31 grudnia
MARKETPLACES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	92	84	82	82	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	87	83	81	81	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	358,9	360,0	363,7	363,9	area in thousand m ²
w tym sprzedażowa	193,2	184,1	187,1	187,0	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	3223	3615	3616	3568	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	2071	1700	1680	1702	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	281	352	365	368	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	9649,7	8391,3	6878,7	6888,4	Annual receipts from marketplace fees in PLN thousands

^a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

^a A Number of marketplaces or places located on streets and squares open seasonally.

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 351, z późniejszymi zmianami).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, uczelni, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne (związane pośrednio z podstawową działalnością podmiotu), do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązania rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

General notes

1. Financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2019 item 351, with later amendments).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues (indirectly related to entity's main activity): profit on disposal of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge (including donations), damages, provision reversal, revaluation of non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets or from investments in real estate and rights, revenues from extraordinary events since 2016;
- 4) financial revenues, i.e. revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due from dividends and profit shares, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profit on disposal of investments, decrease in revaluation write-offs of the investment value in view of total or partial cessation of reasons causing permanent impairment, net foreign exchange gains.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyróbów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne (związane pośrednio z działalnością podmiotu), do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych do 2015 r. (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

Od 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, do 2015 r. był korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) cost of products sold (goods and services), i.e. the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs (indirectly related to the entity's main activity): loss on disposal of non-financial fixed assets, i.e. surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (losses from business transactions in progress), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining social facilities, donations or fixed assets received free of charge, losses from extraordinary events since 2016;
- 4) financial costs, in particular, interest on contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on disposal of investments, write-offs updating the value of investment, net foreign exchange.

4. Revenues and costs of revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices including discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result on extraordinary events until 2015 (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

Since 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity, until 2015 corrected by result on extraordinary events.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznaných ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4(299) obliczono następująco:

1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;

2) **wskaźnik rentowności obrotu:**

- **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
- **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;

3) **wskaźnik płynności finansowej:**

- **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych),
- **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych),
- **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

12. Aktywa obrotowe obejmują zapasy oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje (środki pieniężne i papiery wartościowe), rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

8. Obligatory encumbrances on gross financial result include corporate income tax and personal income tax and other payments under separate regulations.

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obliged to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e. the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e. a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between gross financial result and taxable base resulting from differences in the time of recognition of revenue and cost according to accounting and tax regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

10. The net financial result (profit or loss) is derived after reducing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4(299) were calculated as follows:

1) **cost level indicator** as the relation of the costs of revenues from total activity to revenues from total activity;

2) **turnover profitability indicator:**

- **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
- **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;

3) **financial liquidity indicator of:**

- **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities (excluding special funds),
- **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities (excluding special funds),
- **third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues, short-term investments and short-term deferred expenditure) to short-term liabilities (excluding special funds).

12. Current assets include stocks and short-term receivables: investments (cash equivalents, short-term securities), pre-payments and accruals.

Receivables from deliveries and services are included in short-term receivables (irrespective of their due date).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaj i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania długoterminowe – gdy termin ich płatności na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok i krótkoterminowe – gdy termin ich płatności na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

13. Share equity (funds) is recorded in accounting ledgers according to type and principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), revaluation reserve (fund), other capital reserves (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital – in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital – in state owned enterprises,
- participation fund – in cooperatives,
- owners' capital – in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies, limited liability companies and in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is reduced by the declared but not transferred capital contribution.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans they are divided into long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

15. Data concerning finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended their activity or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (296). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**

REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULT OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions				
Przychody z całokształtu działalności	151101,8	189550,1	214690,3	237602,2	Revenues from total activity
sektor publiczny	44057,4	47929,5	51217,7	58894,2	public sector
sektor prywatny	107044,4	141620,6	163472,6	178708,0	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	89885,9	116376,9	128065,9	141580,5	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	55765,7	65866,0	77577,3	87535,9	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe	2743,7	4446,3	6043,8	3773,8	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	143632,2	179753,8	202712,2	224309,6	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	42225,1	45841,2	48166,2	55515,2	public sector
sektor prywatny	101407,1	133912,5	154546,0	168794,4	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	92462,2	116503,2	129169,0	143279,7	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	46228,5	56727,3	66381,0	74654,5	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	2689,2	3783,8	4458,4	3300,1	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	7469,6	9796,4	11978,1	13292,6	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	1832,3	2088,2	3051,5	3379,0	Public sector
Sektor prywatny	5637,3	7708,1	8926,6	9913,6	Private sector
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych ^a	13,4	3,1	x	x	Result on extraordinary events ^a
Sektor publiczny	11,3	0,0	x	x	Public sector
Sektor prywatny	2,1	3,1	x	x	Private sector
Zyski nadzwyczajne	54,2	31,3	x	x	Extraordinary profits
Sektor publiczny	42,9	0,1	x	x	Public sector
Sektor prywatny	11,3	31,2	x	x	Private sector
Straty nadzwyczajne	40,8	28,2	x	x	Extraordinary losses
Sektor publiczny	31,6	0,0	x	x	Public sector
Sektor prywatny	9,2	28,2	x	x	Private sector
Wynik finansowy brutto ^a	7483,0	9799,5	11978,1	13292,6	Gross financial result ^a
sektor publiczny	1843,6	2088,3	3051,5	3379,0	public sector
sektor prywatny	5639,4	7711,2	8926,6	9913,6	private sector
Zysk brutto	8636,4	10890,9	13468,5	14841,3	Gross profit
Strata brutto	1153,4	1091,5	1490,4	1548,7	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	1101,0 ^b	1260,6	1899,6	2206,4	Obligatory encumbrances on gross financial result
sektor publiczny	213,2	241,5	494,9	523,9	public sector
sektor prywatny	887,7	1019,1	1404,7	1682,5	private sector
W tym podatek dochodowy	1101,0	1260,6	1899,6	2206,4	Of which income tax
Wynik finansowy netto	6382,0	8538,9	10078,5	11086,2	Net financial result
sektor publiczny	1630,4	1846,8	2556,6	2855,1	public sector
sektor prywatny	4751,7	6692,1	7521,9	8231,1	private sector
Zysk netto	7493,0	9616,7	11584,2	12641,2	Net profit
Strata netto	1110,9	1077,8	1505,7	1555,0	Net loss

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 i 7 na str. 337. b Obejmują tylko podatek dochodowy.

a See general notes, item 6 and 7 on page 337. b Include only income tax.

TABL. 2 (297). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULT OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całokształtu działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto ^a Gross financial result ^b	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbrances on gross financial result	Wynik finansowy netto Net financial result
		w mln zł in PLN millions				
OGÓŁEM	2010	151101,8	143632,2	7483,0	1101,0 ^b	6382,0
TOTAL	2015	189550,1	179753,8	9799,5	1260,6	8538,9
	2017	214690,3	202712,2	11978,1	1899,6	10078,5
	2018	237602,2	224309,6	13292,6	2206,4	11086,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		2130,8	2036,8	93,9	3,6	90,4
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		113432,8	106266,7	7166,0	1139,4	6026,7
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		97675,6	91734,9	5940,7	891,6	5049,1
Budownictwo		11658,5	10548,9	1109,6	172,3	937,3
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		74045,7	71515,4	2530,3	482,0	2048,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazy- nowa		13537,1	12750,5	786,6	153,9	632,7
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		992,3	936,8	55,6	4,2	51,4
Informacja i komunikacja		6004,3	5650,0	354,3	86,9	267,4
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		2991,1	2515,6	475,5	19,8	455,7
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		3335,9	3004,5	331,3	55,3	276,0
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		2304,1	2170,5	133,7	24,7	109,0
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		3109,0	2948,7	160,2	30,2	130,0
Administrative and support service activities						
Edukacja		135,3	132,1	3,2	1,0	2,3
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		3080,7	3052,5	28,2	14,6	13,6
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		143,7	143,7	0,0	0,8	-0,9
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa ... Other service activities		701,0	636,9	64,1	17,9	46,2

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 i 7 na str. 337. b Obejmują tylko podatek dochodowy.

a See general notes, item 6 and 7 on page 337. b Include only income tax.

TABL. 3 (298). PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH
ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba przedsię- biorstw Number of enterprises	Z wynikiem finansowym brutto With gross financial result			Z wynikiem finansowym netto With net financial result			
		dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	
		w % ogółu przedsiębiorstw			in % of total enterprises			
OGÓŁEM	2010	3394	79,6	20,2	0,2	79,1	20,6	0,3
TOTAL	2015	3439	85,2	14,6	0,2	84,4	15,4	0,2
	2017	3357	83,3	16,6	0,1	82,8	17,2	0,1
	2018	3420	82,9	17,1	0,1	82,5	17,5	0,1
sektor publiczny		215	70,7	29,3	-	69,8	30,2	-
public sector								
sektor prywatny		3205	83,7	16,3	0,1	83,3	16,6	0,1
private sector								
Roľnictwo, łeśnictwo, łowiectwo i rybactwo		95	85,3	14,7	-	85,3	14,7	-
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		1040	82,3	17,7	-	82,0	18,0	-
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		906	82,7	17,3	-	82,6	17,4	-
Budownictwo		349	89,7	10,3	-	89,4	10,6	-
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		769	85,8	14,0	0,1	85,4	14,4	0,1
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazy- nowa		276	79,0	21,0	-	79,0	21,0	-
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		77	77,9	22,1	-	77,9	22,1	-
Informacja i komunikacja		129	78,3	21,7	-	76,7	23,3	-
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		41	75,6	24,4	-	75,6	24,4	-
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		139	87,1	12,2	0,7	87,1	12,2	0,7
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		179	74,9	25,1	-	73,7	26,3	-
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		134	87,3	12,7	-	86,6	13,4	-
Administrative and support service activities								
Edukacja		26	73,1	26,9	-	73,1	26,9	-
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		132	78,8	21,2	-	78,0	22,0	-
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		18	44,4	55,6	-	44,4	55,6	-
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa ... Other service activities		16	68,8	31,3	-	68,8	31,3	-

TABL. 4 (299). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability indicator		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the		
			brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree
		w % in %					
OGÓŁEM	2010	95,1	5,0	4,2	36,6	99,9	154,4
TOTAL	2015	94,8	5,2	4,5	43,5	106,2	157,8
	2017	94,4	5,6	4,7	40,6	106,2	156,5
	2018	94,4	5,6	4,7	43,7	108,3	162,7
sektor publiczny		94,3	5,7	4,8	74,5	124,8	173,9
public sector							
sektor prywatny		94,5	5,5	4,6	34,5	103,3	159,2
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		95,6	4,4	4,2	65,2	126,3	224,5
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		93,7	6,3	5,3	34,5	102,0	159,2
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		93,9	6,1	5,2	30,3	100,5	168,5
of which manufacturing							
Budownictwo		90,5	9,5	8,0	31,5	120,3	191,8
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ		96,6	3,4	2,8	21,6	71,3	140,5
Trade; repair of motor vehicles Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		94,2	5,8	4,7	50,0	146,2	156,9
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia Δ		94,4	5,6	5,2	63,5	104,4	125,0
Accommodation and catering Δ							
Informacja i komunikacja		94,1	5,9	4,5	49,1	134,4	145,0
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		84,1	15,9	15,2	211,2	260,6	266,3
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości Δ		90,1	9,9	8,3	183,0	210,4	275,6
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		94,2	5,8	4,7	77,9	175,2	216,6
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		94,8	5,2	4,2	45,7	79,9	90,2
Administrative and support service activities							
Edukacja		97,6	2,4	1,7	163,9	225,4	232,6
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		99,1	0,9	0,4	32,7	89,4	101,0
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		100,0	0,0	-0,6	26,8	53,7	73,1
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa ...		90,9	9,1	6,6	84,1	171,3	183,2
Other service activities							

TABL. 6 (301). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 grudnia

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which			
			kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year
			w mln zł in PLN millions			
OGÓŁEM	2010	60548,1	26169,0	23210,0	135,8	6374,3
TOTAL	2015	81415,0	31551,8	34425,9	1070,5	8514,1
	2017	91591,7	30374,9	38547,4	5474,1	9897,0
	2018	97810,8	31914,2	41920,3	6150,8	10990,3
sektor publiczny		38998,1	14407,5	11286,2	7865,7	2847,6
public sector						
sektor prywatny		58812,7	17506,7	30634,2	-1715,0	8142,7
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		1669,9	596,9	829,4	0,3	94,6
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		47744,2	11626,1	21063,5	6364,2	5935,4
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		34041,2	6397,4	15455,4	4989,9	4965,4
Budownictwo		5340,1	1058,3	2561,3	481,6	937,6
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ		11352,5	2131,6	6964,3	-212,8	1946,4
Trade; repair of motor vehicles Δ						
Transport i gospodarka magazy- nowa		4231,1	1754,1	1396,9	281,6	634,9
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia Δ Accommodation and catering Δ		762,2	622,5	192,6	-196,2	51,4
Informacja i komunikacja		3066,5	739,4	2242,5	-167,4	355,7
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		8436,6	5197,0	1943,1	-160,7	463,9
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities		9744,4	5257,7	2558,4	38,6	276,0
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		1941,7	1338,5	393,3	-69,2	108,4
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		1412,9	201,5	981,6	30,7	130,0
Administrative and support service activities						
Edukacja		35,6	7,5	23,6	2,7	2,3
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		1643,2	1184,2	495,0	-142,9	8,3
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		123,4	141,0	51,2	-78,7	-0,9
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa ... Other service activities		306,6	57,9	223,4	-21,2	46,2

TABL. 7 (302). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK ^a**

Stan w dniu 31 grudnia

SHARE CAPITAL OF COMPANIES ^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym mienie Of which estate of			
			Skarbu Państwa the State Treasury	państwowych osób prawnych state legal persons	krajowych osób fizycznych domestic natural persons	osób zagranicznych foreign persons
			w mln zł in PLN millions			
O G Ó Ł E M	2010	21771,4	6076,4	2531,6	2638,5	3699,5
T O T A L	2015	27452,5	4225,8	2435,9	2811,7	4827,2
	2017	25989,0	4172,0	2407,6	2798,4	4300,5
	2018	27313,1	4169,8	2608,8	3127,1	4242,1
sektor publiczny		13898,6	4082,3	2577,8	11,5	0,6
public sector						
sektor prywatny		13414,5	87,5	31,0	3115,6	4241,5
private sector						
Roľnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		121,5	3,7	6,8	61,4	25,8
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		11006,4	1362,5	2120,1	1135,4	2499,7
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		5779,6	188,6	269,7	1122,2	2016,5
Budownictwo		839,2	0,2	52,2	177,1	105,8
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		1593,6	-	24,3	618,4	523,6
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazy- nowa		1553,6	24,5	278,7	264,1	249,7
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		330,6	-	84,5	89,3	47,5
Informacja i komunikacja		715,0	1,2	-	51,3	450,8
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		5184,7	2260,9	4,8	21,7	125,6
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		3120,3	492,5	0,6	509,3	24,1
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		1290,7	21,6	25,5	37,0	64,6
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		190,6	-	10,2	65,0	43,9
Administrative and support service activities						
Edukacja		4,7	-	0,1	4,3	0,0
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		1178,8	2,6	1,2	69,3	49,2
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		128,5	-	-	21,3	0,0
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa ...		54,9	-	-	2,4	31,8
Other service activities						

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (303). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia

LIABILITIES OF ENTERPRISES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term		
			razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which	
						kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deliveries and services
w mln zł in PLN millions							
OGÓŁEM	2010	53536,4	21663,4	15050,5	31873,0	6888,2	15135,2
TOTAL	2015	77732,7	35117,0	24749,7	42615,7	11859,0	17899,7
	2017	82641,1	34034,8	24013,0	48606,3	10329,2	21820,5
	2018	85943,7	33734,1	25006,1	52209,6	10599,5	22823,4
sektor publiczny		24768,0	12696,4	7260,7	12071,5	1559,5	4097,9
public sector							
sektor prywatny		61175,7	21037,7	17745,5	40138,0	9040,0	18725,5
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		722,8	341,8	297,1	381,0	78,7	137,7
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		36616,2	11520,3	6778,6	25095,9	4733,4	10503,5
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		25925,4	6183,7	5475,6	19741,7	3990,6	8785,2
Budownictwo		11303,3	6680,8	6037,6	4622,4	786,3	1497,8
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ		13497,8	1391,1	1102,8	12106,7	2590,8	7591,6
Trade; repair of motor vehicles Δ							
Transport i gospodarka magazy- nowa		4652,0	2226,4	1513,4	2425,6	368,3	1444,9
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia Δ Accommodation and catering Δ		613,0	435,2	419,7	177,7	66,3	58,2
Informacja i komunikacja		3364,7	1968,9	1709,1	1395,8	362,2	497,7
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		8296,5	6378,9	5103,2	1917,6	261,4	90,9
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities		2144,3	686,0	537,5	1458,4	277,1	276,0
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		708,3	172,4	162,0	535,9	76,3	202,6
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		2945,5	1592,0	1044,1	1353,4	865,2	169,7
Administrative and support service activities							
Edukacja		26,1	10,3	10,3	15,7	2,0	7,3
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		804,1	248,8	214,0	555,4	78,3	299,9
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		104,9	45,8	43,1	59,1	38,1	12,2
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa Other service activities		144,3	35,4	33,4	108,9	15,2	33,4

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdyktowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województwa), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła w 2005 r. ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2003 Nr 15, poz. 148, z późniejszymi zmianami), a w latach 2010-2018 – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 869, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego podstawę prawną stanowi również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 506, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 511, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 512, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1530, z późniejszymi zmianami),
- rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1393, z późniejszymi zmianami),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053, z późniejszymi zmianami).

2. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określane w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz w ustawie o finansach publicznych.

General notes

1. Public finance includes the processes connected with the accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (gminas, cities with powiat status, powiats and Voivodship), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget.

The legal basis defining such processes in 2005 provided the Law on Public Finances, dated 26th November 1998 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 15, item 148, with later amendments) and in 2010-2018 – the Law on Public Finances, dated 27th August 2009 (uniform text Journal of Laws 2019 item 869, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments). With respect to the financial management of local governments units, the legal basis is additionally provided by the following:

- the Law on Gmina Local Government, dated 8th March 1990 (uniform text Journal of Laws 2019 item 506, with later amendments),
- the Law on Powiat Local Government, dated 5th June 1998 (uniform text Journal of Laws 2019 item 511, with later amendments),
- the Law on Voivodship Local Government, dated 5th June 1998 (uniform text Journal of Laws 2019 item 512, with later amendments),
- the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13th November 2003 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1530, with later amendments),
- Regulation of the Minister of Development and Finance of 9th January 2018 on Budgetary Reporting (uniform text Journal of Laws 2019 item 1393, with later amendments),
- Regulation of the Minister of Finance of 2nd March 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053, with later amendments).

2. Revenue and expenditure of the budgets local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law on Public Finances.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy i rozdziały – określające rodzaj działalności oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

3. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową, opłata eksploatacyjna, opłata targowa,
- c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
- d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł,

2) dotacje ogółem obejmujące:

- a) dotacje celowe, w tym:
 - z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego,
 - z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań,
 - otrzymane z państwowych funduszy celowych,
- b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625), według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053, z późniejszymi zmianami),

Revenue and expenditure of the budgets of local governments are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions and chapters – defining types of activity, and into paragraphs – defining types of revenue, income or expenditure.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiats and expenditure of both gmina and powiat are given jointly.

3. Budget revenue of local government units comprise:

1) own revenue, i.e.:

- a) revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
- b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the forest tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty, service fee receipts arising from the Financial Statute, the Service Law and the Marketplace Law,
- c) revenue from property, e.g. revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
- d) funds for additional financing of own tasks from other sources,

2) grants:

- a) targeted grants of which:
 - grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realised on the basis of agreements with government administration bodies,
 - tasks realised on the basis of agreements between local government units,
 - for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks,
 - received from the state owned appropriated funds,
- b) provided under programmes financed with European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 and since 2015 – 205 and 625), according to the detailed classification of income, expense, revenue and expenditure, and funds from foreign sources, as stated in Regulation of the Minister of Finance dated 2nd March 2010 (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053, with later amendments),

3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

4. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu publicznego, w tym wpłaty z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

5. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdawczości budżetowej Ministerstwa Finansów.

3) general subvention from the state budget, comprising: equalisation, educational, compensating, balancing and regional parts.

4. Budget expenditure of local government units are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- expenditure on wages and salaries (including derivatives),
- expenditure on the purchase of materials and services,
- grants for organisational and legal units operating within the budgets of local government units,
- expenditure on public debt servicing, of which payments related to granting endorsements and guarantees.

5. Information concerning budgets of local government units is compiled in the Statistics Poland on the basis of the Ministry of Finance budgetary reporting.

TABL. 1 (304). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship	SPECIFICATION
		w tys. zł in PLN thousands					
OGÓŁEM	2010	10026794,5	4244341,0	3780106,3	1277760,6	724586,6	TOTAL
	2015	12429806,6	5409378,4	4753195,2	1425028,7	842204,3	
	2017	14766456,5	7191642,6	5161199,4	1595625,8	817988,7	
	2018	16337924,8	7789421,1	5764468,9	1743198,9	1040836,0	
Dochody własne		8092571,0	3188969,9	3777326,7	606967,9	519306,5	Own revenue of which:
w tym:							
Udziały w podatku dochodo- wym		3684120,6	1220777,4	1672565,6	325989,4	464788,1	Share in income tax
od osób prawnych		564930,3	56778,6	131667,6	11850,7	364633,5	corporate
od osób fizycznych		3119190,2	1163998,9	1540898,0	314138,7	100154,6	personal
Podatek od nieruchomości		1503929,5	838452,1	665477,4	-	-	- Tax on real estate
Podatek rolny		77484,3	76553,9	930,4	-	-	- Agricultural tax
Podatek od środków transpor- towych		64891,4	48526,2	16365,2	-	-	- Tax on means of transport
Podatek od czynności cywil- noprawnych		194320,4	80256,7	114063,7	-	-	- Tax on civil law transactions
Opłata skarbową		28098,9	11097,3	17001,6	-	-	- Stamp duty
Dochody z majątku		825310,1	309282,6	484054,0	23102,4	8871,0	Revenue from property of which income from renting and tenancy as well as agreements with a similar character
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym cha- rakterze		218217,4	75384,7	125534,7	11053,0	6245,0	Funds for additional financing of own tasks from other sources
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyska- ne z innych źródeł		54722,8	23011,3	15215,3	16496,2	-	Grants
Dotacje		4760131,6	2804869,5	1075601,1	451031,0	428630,0	Targeted grants
Dotacje celowe		3644392,8	2371140,6	873624,3	305927,8	93700,1	from state budget
z budżetu państwa		3462527,0	2310211,1	836775,9	244591,1	70948,9	for tasks: government administration
na zadania: z zakresu administracji rządowej		2967148,1	2022062,6	742123,1	150907,9	52054,4	own realised on the basis of agreements with government administration bodies
własne		491371,4	287395,5	93288,3	91793,2	18894,5	
realizowane na podsta- wie porozumień z or- ganami administracji rządowej		4007,5	753,0	1364,5	1890,0	-	
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami sa- morządu terytorialnego otrzymane z państwowych funduszy celowych		54748,1	21144,0	19803,4	8177,9	5622,8	realised on the basis of agreements between local government units received from state appropriated funds
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jed- nostkami samorządu terytorialnego na dofi- nansowanie własnych zadań		42595,9	16710,7	15840,6	6706,8	3337,7	for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b		84521,8	23074,8	1204,4	46451,9	13790,6	Grants from paragraphs 200 and 620 ^b
Dotacje z paragrafów 205 i 625 ^b		171898,4	119577,9	5701,1	9199,8	37419,6	Grants from paragraphs 205 and 625 ^b
Subwencja ogólna z budżetu państwa		943840,4	314151,0	196275,7	135903,5	297510,2	General subvention from the state budget
W tym część oświatowa		2837998,3	1390632,6	868815,8	548311,4	30238,5	Of which educational part

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (305). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.

REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISIONS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship	SPECIFICATION
	w tys. zł in PLN thousands					
O G Ó Ł E M	16337924,8	7789421,1	5764468,9	1743198,9	1040836,0	T O T A L
w tym:						of which:
Rolnictwo i łowiectwo	190106,2	160071,4	14001,4	1932,4	14101,0	Agriculture and hunting
Przetwórstwo przemysłowe	5796,2	162,2	-	5634,0	-	Manufacturing
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	35158,9	18369,8	16789,2	-	-	Electricity, gas and water supply
Transport i łączność	829182,3	239077,1	383289,8	108624,9	98190,5	Transport and communication
Gospodarka mieszkaniowa ...	888844,5	330214,2	512533,0	39335,4	6761,9	Dwelling economy
Działalność usługowa	69611,1	3641,0	39298,6	26370,2	301,3	Service activity
Administracja publiczna	79875,0	46350,9	18208,2	7660,9	7654,9	Public administration
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	164517,3	8627,4	69788,1	86101,8	-	Public safety and fire care
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek niepo- siadających osobowości prawnej oraz wydatki zwią- zane z ich poborem	5773889,8	2384635,4	2559794,5	363833,6	465626,3	Revenue from legal persons, natural persons and other entities without legal personality and expenses connected with their collection
Różne rozliczenia	3839567,2	1815848,3	919495,1	686946,3	417277,4	Various accounts
Oświata i wychowanie	381985,6	182653,1	99108,4	99298,0	926,3	Education
Ochrona zdrowia	49575,9	601,0	12183,4	33771,2	3020,2	Health care
Pomoc społeczna	416964,3	172850,6	96304,0	147759,7	50,0	Social assistance
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	197683,9	71510,2	69897,3	48610,4	7665,9	Other tasks in sphere of social policy
Edukacyjna opieka wycho- wawcza	39433,4	13446,7	4207,2	21413,3	366,2	Educational care
Rodzina	2573800,5	1904054,7	620242,8	43842,4	5660,6	Family
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	633170,7	349629,0	273291,4	9001,0	1249,3	Municipal economy and environmental protection
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	32886,8	19686,2	9054,5	314,9	3831,3	Culture and protection of national heritage
Kultura fizyczna	64814,8	33366,5	29528,1	1920,2	-	Physical education

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (306). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship	SPECIFICATION	
	w tys. zł in PLN thousands						
O G Ó Ł E M	2010	11014459,5	4672183,6	4116993,6	1353273,6	872008,7	TOTAL
	2015	12087481,6	5326707,0	4545606,9	1412977,1	802190,5	
	2017	14769064,5	7263352,2	5123507,1	1547200,3	835004,9	
	2018	16914398,3	8250185,0	5815954,1	1802958,4	1045300,7	
Wydatki bieżące		13217372,6	6426763,3	4760322,2	1405250,4	625036,6	Current expenditure
w tym:							of which:
Dotacje		1534523,2	502150,4	569849,8	122754,0	339768,9	Grants
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych		30890,3	14983,7	13204,0	2702,6	-	of which for local government budgetary establishments
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		2858975,9	2086992,6	686135,5	81125,1	4722,7	Benefits for natural persons
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		8632669,9	3780391,8	3390451,3	1188072,7	273754,1	Current expenditure of budgetary units
w tym:							of which:
wynagrodzenia		4222474,8	1898777,9	1466239,1	734606,6	122851,2	wages and salaries
w tym osobowe		3834793,1	1722606,2	1339633,1	658890,8	113663,1	of which personal wages and salaries related expenditures ^b
pochodne od wynagrodzeń ^b		774556,3	371223,5	258331,8	122796,2	22204,8	purchase of materials and services
zakup materiałów i usług ...		3090373,3	1263301,0	1458308,5	257249,0	111514,8	expenditures on debt servicing
wydatki na obsługę długu		101694,4	45561,3	40657,3	9614,3	5861,5	
Wydatki majątkowe		3697025,7	1823421,7	1055631,9	397708,0	420264,1	Property expenditure
W tym inwestycyjne ^c		3536457,2	1794748,7	941092,9	391977,5	408638,0	Of which investment expenditure ^c

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. ^c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. ^b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. ^c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (307). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISIONS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship	SPECIFICATION
	w tys. zł in PLN thousands					
O G Ó Ł E M	16914398,3	8250185,0	5815954,1	1802958,4	1045300,7	T O T A L
w tym:						of which:
Rolnictwo i łowiectwo	358973,5	281433,3	57534,4	2183,2	17822,6	Agriculture and hunting
Przetwórstwo przemysłowe ...	9762,1	1215,2	2380,1	4386,5	1780,3	Manufacturing
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	15938,8	15709,5	229,3	-	-	Electricity, gas and water supply
Transport i łączność	2718605,8	847971,3	1048619,0	243185,8	578829,6	Transport and communication
Gospodarka mieszkaniowa ...	590428,8	282623,1	258235,9	25719,1	23850,8	Dwelling economy
Działalność usługowa	128391,1	17056,7	88045,2	20579,1	2710,1	Service activity
Administracja publiczna	1244224,0	621321,7	351112,8	170012,7	101776,8	Public administration
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	285889,8	82948,9	113863,1	88423,1	654,7	Public safety and fire care
Obsługa długu publicznego ...	101653,9	45520,8	40657,3	9614,3	5861,5	Public debt servicing
Różne rozliczenia	79608,1	4874,9	70792,4	1678,6	2262,2	Various accounts
Oświata i wychowanie	4509949,4	2278683,0	1594167,5	605481,9	31617,0	Education
Ochrona zdrowia	200473,3	36129,6	49291,7	50354,2	64697,9	Health care
Pomoc społeczna	853970,9	416723,4	264546,0	172486,3	215,2	Social assistance
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	341386,2	83213,4	108595,8	88703,4	60873,7	Other tasks in sphere of social policy
Edukacyjna opieka wycho- wawcza	373125,9	74337,9	121760,2	169154,5	7873,4	Educational care
Rodzina	2781094,3	1941288,2	719787,2	113697,7	6321,3	Family
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1196669,1	694099,8	491563,1	9606,4	1399,8	Municipal economy and environmental protection
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	587499,5	254542,9	212090,6	8252,0	112614,0	Culture and protection of national heritage
Kultura fizyczna	380620,2	187827,0	180999,1	6204,5	5589,5	Physical education

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5 (308). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na pra- wach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	SPECIFICATION
	w tys. zł in PLN thousands				
Przychody	490256,1	168805,9	320382,9	1067,4	Revenue
2015	283454,6	101126,6	175772,7	6555,4	
2017	315773,9	111790,8	188037,9	15945,2	
2018	321694,6	119805,4	183942,1	17947,1	
w tym:					of which:
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników ma- jątkowych i usług	232722,6	69527,8	151128,1	12066,6	Revenue from sale of products, asset components and services
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b	30882,5	14979,1	13200,8	2702,6	Grants from local government units budgets ^b
Koszty	497304,1	169000,3	327266,2	1037,6	Costs
2015	281909,2	100178,7	175091,5	6639,0	
2017	315979,2	111575,9	188575,2	15828,1	
2018	316585,8	119257,9	178887,2	18440,7	
w tym:					of which:
Materiały i usługi	156275,9	41238,0	106047,1	8990,9	Materials and services
Podatek dochodowy od osób prawnych	329,7	246,2	58,8	24,7	Corporate income tax
Wpłata nadwyżek do budżet- ów jednostek samorządu terytorialnego	154,9	154,9	-	-	Surplus payments to local government units budgets

a Bez przychodów i kosztów zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status.

b Including grants from the state budget as well as payments from the European funds budget.

DZIAŁ XX

INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji i działów PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji i działów według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

Nakłady inwestycyjne na drogi publiczne, ulice i place zalicza się do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

CHAPTER XX

INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or material expenditures, aimed at creating new fixed assets or improving (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernisation) existing fixed capital items as well as outlays on so-called initial equipment for the investment.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include expenditures on:

- buildings and structures (include buildings and premises as well as civil and water engineering structures), including, among others, construction and assembly works, design-cost-estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and equipment),
- transport equipment,
- others, i.e. irrigation and drainage, land quality improvements, livestock (basic herd), long-term plantings and interests on investment credits and loans for the period of investment implementations.

In the case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are expenditures on so-called initial equipment for the investment and other costs related to the implementation of the investment. Those outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections and divisions of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections and divisions according to the criteria of structure destination (concerning e.g.: residential buildings and premises, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

Investment outlays on public roads, streets and squares are included in the section "Transportation and storage".

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również: drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują:

- wartości gruntów, uznanych od 1 stycznia 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529),
- prawa użytkowania wieczystego gruntu, uznane od 1 stycznia 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 351, z późniejszymi zmianami).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 grudnia od 1995 r. należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 stycznia 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 stycznia 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organisational units without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organisational units without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e. do not include the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also: public roads, streets and squares together with shoulders and foundations, development of land tracts, long-term plantings, irrigation and drainage, water structures, land, livestock (basic herd) as well as since 1st January 2002 cooperative ownership right to residential premises and cooperative right to non-residential (of utility character) premises.

Data regarding fixed assets do not include:

- the value of land recognised, since 1st January 1991, as fixed assets, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12th December 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529),
- right of perpetual usufruct of land, regarded as fixed assets since 1st January 2002, in accordance with Accounting Act dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2019 item 351, with later amendments).

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on their purchase or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value of fixed assets at current book-keeping prices** is understood, as of 31st December since 1995:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
 - before 1st January 1995 – as the value at replacement prices of September 1994,
 - after 1st January 1995 – as the purchase or manufacturing value at current prices;

- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 stycznia 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 stycznia 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 stycznia 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

4. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdańczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji oraz urządzeń wodnych – ustalono szacunkowo.

5. Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1st January 2005 – also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy as of 1st January 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Minister of Finance, dated 20th January 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. Data by sections and divisions of the NACE Rev. 2 were compiled using the **enterprise method**, i.e. all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g. in an enterprise classified in the section "Manufacturing" all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section "Manufacturing". An exception are residential buildings on private farms in agriculture which were classified in the section "Real estate activities".

The value of public roads, streets and squares was included in the section "Transportation and storage".

4. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organisational units without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organisational units without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, irrigation and drainage and water structures, was estimated.

5. Division of fixed assets by the PKD 2007 sections was made according to the seat of the local kind-of-activity unit.

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (309). NAKŁADY INWESTYCYJNE ^a (ceny bieżące)INVESTMENT OUTLAYS ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions				
O G Ó Ł E M	13062,1	16772,3	17164,1	19491,8	T O T A L
sektor publiczny	6930,5	7024,3	5544,4	10272,2	public sector
sektor prywatny	6131,6	9748,0	11619,8	9219,6	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	221,3	337,4	319,5	338,5	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3813,3	5257,0	6342,3	5374,7	Industry
górnictwo i wydobywanie	84,5	263,4	#	#	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	2270,9	2537,4	3781,3	2500,4	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ	822,0	1662,1	1902,1	2230,2	electricity, gas, steam and air conditioning supply water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	635,9	794,2	#	#	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	400,3	595,4	660,3	377,5	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa ^b	798,2	1315,8	1204,0	1698,2	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2868,7	3071,6	2121,5	5300,6	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	120,8	232,8	138,4	193,0	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	276,4	354,1	393,0	574,0	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	193,1	173,2	144,6	71,9	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	2127,5	2376,6	3752,7	2355,1	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	175,1	342,8	222,4	257,0	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne	291,3	375,1	426,9	505,5	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	325,4	985,3	229,6	552,6	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	467,1	579,4	587,5	983,4	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	335,3	334,4	310,8	407,0	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa ...	610,3	395,8	259,3	455,4	Other service activities
	38,0	45,3	51,5	47,7	

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (310). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions				
O G Ó Ł E M	7162,4	10357,4	9360,1	9655,5	T O T A L
sektor publiczny	3475,9	3753,2	2890,9	3645,9	public sector
sektor prywatny	3686,5	6604,2	6469,2	6009,6	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	92,1	115,3	141,1	146,4	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3383,9	4825,6	5600,6	4850,7	Industry
górnictwo i wydobywanie	78,0	262,7	#	#	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	2191,9	2418,1	3634,9	2358,0	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ	795,3	1636,3	1796,5	2181,3	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ	318,7	508,4	#	#	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	320,0	255,4	275,8	243,3	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ	580,4	1079,0	1020,8	1396,6	Trade; repair of motor vehicles Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa	1058,0	1969,4	563,4	786,6	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia Δ	64,5	144,4	85,4	136,7	Accommodation and catering Δ
Informacja i komunikacja	245,9	325,9	370,4	529,8	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	103,4	154,1	138,5	67,9	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości Δ	680,0	557,6	314,4	552,1	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	73,0	147,0	144,6	85,9	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	259,7	354,4	394,2	416,7	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	1,2	#	#	#	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	9,8	29,2	14,8	18,0	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	210,2	209,5	199,8	292,6	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	66,5	172,0	74,2	108,8	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	13,8	#	#	#	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (311). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH ^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES ^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym Of which			SPECIFICATION
			budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment	
		w mln zł in PLN millions				
OGÓŁEM	2010	8110,7	4021,8	3041,3	820,0	TOTAL
	2015	8702,3	4308,5	3354,8	1005,7	
	2017	8199,6	3193,2	4029,8	930,7	
	2018	8190,4	3873,2	3159,8	1038,1	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		151,3	88,8	44,4	17,9	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		4278,7	2161,6	1833,6	192,6	Industry
górnictwo i wydobywanie		#	#	#	#	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe		2433,5	682,8	1522,8	150,7	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		1551,3	1242,1	268,8	27,3	electricity, gas, steam and air conditioning supply water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo		#	#	#	#	
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		273,6	94,1	99,7	79,8	Construction
Transport i gospodarka magazy- nowa		1041,8	531	360,8	147,4	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		418,7	147,5	86,5	184,1	Transportation and storage
Informacja i komunikacja		79,6	52,9	22,7	2,8	Accommodation and catering ^Δ
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		432,9	67,9	342,1	22,8	Information and communication
Obługa rynku nieruchomości ^Δ		45,2	2,8	30,8	11,6	Financial and insurance activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		508,7	458,2	21,6	6	Real estate activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		79,7	23,6	49,2	6,8	Professional, scientific and technical activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne		408,8	12,9	44,2	351	Administrative and support service activities
Edukacja		#	#	#	#	Public administration and defence; compulsory social security
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		13,1	6,4	4,5	2,1	Education
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		271,8	146,4	117,5	7,8	Human health and social work activities
Pozostała działalność usługowa ...		105,4	75	28,5	1,9	Arts, entertainment and recreation
		#	#	#	#	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (312). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH ^a (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 grudnia

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS ^a (current book-keeping prices)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions				
O G Ó Ł E M	139259,8	196479,8	215284,8	227303,1	T O T A L
sektor publiczny	57581,2	90159,2	97941,1	108330,5	public sector
sektor prywatny	81678,6	106320,6	117343,8	118972,6	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5480,4	6745,3	7092,4	7678,9	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	40923,1	57494,4	61191,3	62807,1	Industry
górnictwo i wydobywanie	982,3	1270,0	#	#	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	26428,9	36312,1	39346,3	41030,1	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	8667,5	12577,3	13664,7	13205,6	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	4844,4	7335,1	#	#	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	4154,5	4022,9	5458,6	5676,0	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	8396,8	10628,2	11471,7	12155,2	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa ^b	24701,7	35263,8	40265,9	45407,1	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2101,9	3100,7	3612,6	3760,5	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3255,0	5157,0	5011,3	5237,6	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	1432,6	2249,2	1450,9	1378,6	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	30681,6	40355,9	43558,9	45337,1	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	1263,3	2028,3	3327,1	2693,2	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1538,3	2304,0	2502,7	2668,2	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	5194,4	8798,4	9730,9	10597,1	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	4834,0	7897,0	8535,1	9229,6	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	2735,6	4938,8	5530,8	5739,4	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1919,9	4687,7	5700,3	6047,0	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa ...	646,7	808,3	844,5	890,5	Other service activities

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.
^b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

^a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.
^b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (313). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH ^a**
(bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 grudnia

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES ^a (current book-keeping prices)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions				
O G Ó Ł E M	75078,1	101404,3	109658,6	111916,1	T O T A L
sektor publiczny	24844,1	39789,2	42592,0	45860,2	public sector
sektor prywatny	50234,0	61615,1	67066,7	66056,0	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1466,0	2132,1	2178,0	2346,5	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	36433,8	50989,1	54210,9	55463,7	Industry
górnictwo i wydobywanie	946,1	1169,3	302,5	355,6	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	24508,8	33708,2	36580,3	38081,4	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Δ	8358,6	11906,5	12810,4	12317,4	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja Δ	2620,3	4205,0	4517,6	4709,3	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	3121,4	2143,2	3202,1	3264,6	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ	6599,0	8165,6	8757,0	9317,2	Trade; repair of motor vehicles Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa	7684,0	10244,9	12145,0	12429,7	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia Δ	1652,3	2295,4	2676,6	2759,0	Accommodation and catering Δ
Informacja i komunikacja	2940,8	4665,7	4459,1	4640,0	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	1259,4	1992,0	1173,7	1089,3	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości Δ	9137,0	10787,1	10662,9	10870,5	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	446,8	705,0	1786,2	1053,1	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	1189,8	1586,9	1793,8	1854,5	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne	10,4	16,9	17,7	20,3	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	215,8	257,1	246,4	276,5	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	2111,1	3916,5	4221,5	4293,2	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	697,3	1376,5	1962,7	2063,1	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa ...	113,2	130,4	165,0	175,1	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 czerwca 2013 r., z późniejszymi zmianami).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego regionu/województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21st May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26th June 2013, with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each region/voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM), koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju regionów/województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według regionów/województw.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych w przekroju regionów/województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. zgodnie z siedzibą i podstawowym rodzajem działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. Gross primary income in the households sector is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income.

9. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social security benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by regions/voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by regions/voivodships.

10. Grouping regional accounts data by regions/voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. in accordance with the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe),
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym i pomocniczą działalnością finansową, z wyłączeniem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, podmioty zajmujące się ubezpieczeniami oraz jednostki niekomercyjne, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do sektora instytucji finansowych,
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do sektora,
- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług seksualnych przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

11. Criteria for classifying a given unit of the national economy into specific **institutional sector** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services),
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation and auxiliary financial activity, excluding the Bank Guarantee Fund, entities engaged in insurance activity as well as non-profit units, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into the financial corporations sector,
- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into the sector,
- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own-account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of hidden economy and illegal activities is included in regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing sexual services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting sexual services, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2015 i 2016 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych. Zmiany wynikają z wytycznych zawartych w najnowszym Podręczniku Deficytu i Długu Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (MGDD, edycja 2019), dotyczących traktowania składek podlegających zwrotowi. Ponadto do sektora instytucji rządowych i samorządowych przeklasyfikowane zostały jednostki z sektora przedsiębiorstw niefinansowych, sektora instytucji finansowych oraz sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do tego sektora. Zmienione zostały również dane o dochodach w sektorze gospodarstw domowych z tytułu włączenia danych o wynagrodzeniach pracowników instytucji ekstraterytorialnych.

14. Opis wprowadzonych do rachunków narodowych zmian został zawarty w informacji sygnałnej „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2018 rok” z dnia 4 października 2019 r., dostępnej na stronie <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-pkb-za-2018-rok,9,5.html>

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompedium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

13. Data from regional accounts for the years 2015 and 2016 were changed in relation to those previously published, following revision in annual national accounts. The changes result from guidelines included in the latest edition of the "Manual on Government Deficit and Debt" (MGDD, 2019 edition) concerning the treatment of refundable contributions. Moreover, units were reclassified into the general government sector from the non-financial corporations sector, the financial corporations sector and the non-profit institutions serving households sector, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into this sector. Data on income in the households sector were also changed due to inclusion of data on wages and salaries of extraterritorial institutions' employees.

14. Description of introduced in national accounts changes was included in the Statistics Poland news release "Revised estimate of gross domestic product for the year 2018" of 4th October 2019, available at website <https://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2018,7,5.html>

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication "Kompedium wiedzy o rachunkach regionalnych".

TABL. 1 (314). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**

GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017	2015	2016	2017
	w mln zł in PLN millions			w % in %		
O G Ó Ł E M	103714	108438	115989	x	x	x
TOTAL						
W tym wartość dodana brutto ...	92023	95794	101863	100,0	100,0	100,0
Of which gross value added						
w tym sektor:						
of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych	47821	50518	53982	52,0	52,7	53,0
non-financial corporations						
instytucji rządowych i samorządowych	13326 ^a	13854	14506	14,5	14,5	14,2
general government						
gospodarstw domowych	26995	27463	29454	29,3	28,7	28,9
households						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo						
i rybactwo	1805	2057	2594	2,0	2,1	2,5
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł	24972	26831	26964	27,1	28,0	26,5
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe	21851	23660	23835	23,7	24,7	23,4
of which manufacturing						
Budownictwo	8130	7565	8288	8,8	7,9	8,1
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	26357	27424	30212	28,6	28,6	29,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ ; information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ	8043	8504 ^a	8435	8,7	8,9	8,3
Financial and insurance activities; real estate activities						
Pozostałe usługi	22716	23413	25371	24,7	24,4	24,9
Other services						
NA 1 MIESZKAŃCA ^b	45001	46913	50001	x	x	x
PER CAPITA ^b						

a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. b W złotych.

a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook. b In PLN.

TABL. 2 (315). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW**
(ceny bieżące)

BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions			
Produkcja globalna	216441	225904	242239	Output
Zużycie pośrednie	124418	130110	140376	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	92023	95794	101863	Gross value added
w tym koszty związane z za- trudnieniem	38758	41785	45210	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	52949	53647	56278	Gross operating surplus

TABL. 3 (316). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**

NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015 ^a	2016 ^a	2017	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	66443	69653	74115	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	28829	30134	31950	per capita in PLN
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	62058	65521	69381	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	26927	28346	29909	per capita in PLN

^a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

^a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

DZIAŁ XXII

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

1. Prezentowane dane dotyczą **podmiotów gospodarki narodowej** zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

2. Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 649, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 maja 2019 r. (Dz. U. poz. 1110) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązków. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby/zamieszkania, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem.

CHAPTER XXII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

1. Presented data concern **entities of the national economy** recorded in the REGON register and include legal persons, organisational units without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

2. The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of Statistics Poland. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29th June 1995 (uniform text Journal of Laws 2019 item 649, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers dated 7th May 2019 (Journal of Laws item 1110) on the manner and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire and certificates design.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning unique identification numbers to them.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons who were registered in the REGON.

The changes in legislation, introduced on 1st December 2014, regulate the method of supplying for REGON register, with information on entities entered into National Court Register. Due to these changes, REGON register may possibly not contain information about the expected number of employed persons, address of head office/ /residence, the principal kind of activity and form of ownership. Hence, data calculated according to the aforementioned method may not add up to the correct total.

TABL. 1 (317). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	260202	281861	293704	296630	T O T A L
sektor publiczny	7903	7813	7448	7308	public sector
sektor prywatny	252299	272446	283176	285700	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	8	6	3	1	State owned enterprises
Spółki	38426	47994	52570	47050	Companies
w tym:					of which:
handlowe	22027	30281	34613	28941	commercial
cywilne	16304	17614	17856	18007	civil
Spółdzielnie	1062	1057	1029	567	Cooperatives
Fundacje	787	1476	1760	1753	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	5378	6627	7107	6530	Associations and social organisations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ...	193855	200399	206663	216050	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (318). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
			razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
					spółki handlowe commercial companies			spółki cywilne civil law partnerships		spółdzielnie cooperatives
					razem total	w tym of which				
						jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
O G Ó Ł E M	2010	260202	66347	8	22027	26	4151	16304	1062	193855
T O T A L	2015	281861	81462	6	30281	15	4734	17614	1057	200399
	2017	293704	87041	3	34613	14	5015	17856	1029	206663
	2018	296630	80580	1	28941	11	3339	18007	567	216050
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		4133	1069	-	476	1	118	352	45	3064
Agriculture, forestry and fishing										
Przemysł		31663	7081	1	4654	1	764	2270	65	24582
Industry										
w tym przetwórstwo przemysłowe		29931	5993	1	3775	1	613	2140	59	23938
of which manufacturing										

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (318). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality						Osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą Natural persons con- ducting economic activity	
		razem total	przedsię- biorstwa państwo- we state owned enter- prises	w tym of which					
				spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partner- ships	spółdziel- nie cooper- atives		
				razem total	w tym of which				
				jedno- osobowe Skarbu Państwa sole- -share- holder com- panies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagra- nicznego with foreign capital partici- pation				
Budownictwo Construction	39499	5448	-	3825	2	304	1547	33	34051
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Δ	54885	12619	-	5748	-	791	6768	74	42266
Trade; repair of motor vehicles Δ									
Transport i gospodarka maga- zynowa	19333	2481	-	1685	2	192	767	3	16852
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastro- nomia Δ	15958	2816	-	1125	-	143	1636	14	13142
Accommodation and catering Δ									
Informacja i komunikacja	10255	2191	-	1695	1	173	476	1	8064
Information and communication									
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	8333	1248	-	868	1	64	251	31	7085
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości Δ Real estate activities	22516	19074	-	2074	1	194	441	238	3442
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	29984	5372	-	3641	2	294	1606	7	24612
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca Δ	8835	1942	-	1425	-	184	478	21	6893
Administrative and support service activities									
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne	1207	1167	-	9	-	1	-	-	40
Public administration and defence; compulsory social security									
Edukacja	9845	4459	-	388	-	24	309	4	5386
Education									
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	16834	1501	-	679	-	25	394	20	15333
Human health and social work activities									
Działalność związana z kultu- rą, rozrywką i rekreacją	4924	2598	-	347	-	28	274	4	2326
Arts, entertainment and recreation									
Pozostała działalność usługo- wa	17307	8401	-	259	-	37	438	3	8906
Other service activities									

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (319). SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI

Stan w dniu 31 grudnia

COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe Partnerships		
			razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which	
							jawne unlimited partnerships	komandytowe limited partnerships
OGÓŁEM	2010	22027	19826	773	19053	2201	1688	331
TOTAL	2015	30281	26823	859	25964	3458	1852	1220
	2017	34613	30474	865	29609	4139	1823	1947
	2018	28941	24453	589	23864	4488^a	1768	2353
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		476	452	8	444	24	17	6
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		4654	4039	146	3893	615	272	330
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		3775	3234	121	3113	541	256	277
Budownictwo		3825	3205	76	3129	620	158	441
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5748	4568	68	4500	1180	676	485
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa		1685	1449	28	1421	236	105	122
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1125	910	5	905	215	89	121
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		1695	1560	49	1511	135	55	77
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		868	751	57	694	117	38	44
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		2074	1601	53	1548	473	117	296
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		3641	3180	55	3125	461	104	214
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1425	1265	9	1256	160	44	103
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		9	8	-	8	1	-	-
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja		388	351	3	348	37	16	21
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		679	526	9	517	153	53	56
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		347	314	22	292	33	7	26
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa ...		259	234	-	234	25	16	9
Other service activities								

a W tym 144 spółki partnerskie i 223 spółki komandytowo-akcyjne.

a Of which 144 professional partnerships and 223 limited joint-stock partnerships.

TABL. 4 (320). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE ^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED ^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						osoby fizyczne prowa- dzące dzia- łalność gospo- darczą natural persons conduc- ting economic activity
			spółki companies				cywilne civil law partner- ships	spółdziel- nie cooper- atives	
			razem total	w tym of which					
				handlowe commercial					
				razem total	w tym of which				
akcyjne joint stock	z ogra- niczoną odpowie- dzialno- ścią with limited liability								
OGÓŁEM	2010	27486	1907	1292	26	1056	614	8	24445
TOTAL	2015	26314	3023	2571	24	2178	452	13	22088
	2017	27577	3147	2801	12	2311	344	10	23376
	2018	29060	3239	2860	23	2272	376	11	24503
w tym:									
of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo									
i rybactwo		151	20	15	-	14	2	-	131
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		2999	325	287	3	233	38	3	2669
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe		2926	286	250	3	201	36	2	2636
of which manufacturing									
Budownictwo		6208	498	446	3	343	52	-	5709
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ		3776	572	481	2	317	91	1	3201
Trade; repair of motor vehicles Δ									
Transport i gospodarka magazy- nowa		1964	239	219	-	195	20	-	1725
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia Δ		1867	178	126	-	97	52	1	1688
Accommodation and catering Δ									
Informacja i komunikacja		1504	182	173	2	158	9	-	1321
Information and communication									
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		633	75	67	1	53	8	-	555
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości Δ		981	256	228	5	157	28	-	431
Real estate activities									
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		3037	477	447	7	379	30	-	2551
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		1315	193	181	-	161	12	4	1118
Administrative and support service activities									
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne		17	1	1	-	1	-	-	15
Public administration and defence; compulsory social security									
Edukacja		893	70	61	-	53	9	-	682
Education									
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		1198	62	52	-	37	10	2	1129
Human health and social work activities									
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		461	51	45	-	44	6	-	358
Arts, entertainment and recreation									
Pozostała działalność usługowa ...		1743	36	27	-	26	9	-	1219
Other service activities									

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (321). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE ^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED ^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						osoby fizyczne prowa- dzące działalność gospo- darczą natural persons conduct- ing economic activity
			spółki companies					spółdziel- nie cooper- atives	
			razem total	w tym of which					
				handlowe commercial		cywilne civil law partner- ships			
				razem total	akcyjne joint stock		z ogra- niczoną odpowie- dzialno- ścią with limited liability		
OGÓŁEM	2010	16811	410	189	7	128	219	9	16218
TOTAL	2015	20516	533	272	12	182	261	3	19534
	2017	21029	1179	945	27	776	234	26	19047
	2018	26196	8742	8539	306	8024	201	472	15038
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		359	174	172	3	166	2	55	117
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		3926	1771	1747	68	1651	23	51	2076
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		3781	1663	1640	67	1548	23	51	2039
Budownictwo		4337	1182	1164	66	1074	17	176	2974
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych Δ		6248	3187	3125	68	2992	62	48	3006
Trade; repair of motor vehicles Δ									
Transport i gospodarka magazy- nowa		1567	283	272	9	258	11	3	1278
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia Δ		1327	182	158	2	148	24	1	1144
Accommodation and catering Δ									
Informacja i komunikacja		705	297	292	15	271	5	11	394
Information and communication									
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		629	159	151	19	116	8	10	457
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości Δ		425	135	128	5	108	7	77	198
Real estate activities									
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		2053	841	823	36	763	18	23	1184
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca Δ		909	235	226	7	215	9	7	661
Administrative and support service activities									
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe za- bezpieczenia społeczne		85	1	-	-	-	1	-	-
Public administration and defence; compulsory social security									
Edukacja		550	53	48	2	41	5	-	332
Education									
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna		522	51	49	-	46	2	-	467
Human health and social work activities									
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		558	102	98	4	92	4	7	198
Arts, entertainment and recreation									
Pozostała działalność usługowa ...		1968	85	82	2	79	3	3	551
Other service activities									

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

ADMINISTRATIVE DIVISION OF THE POMORSKIE VOIVODSHIP IN 2018

As of 31st December

GDAŃSK

miasta na prawach powiatu
cities with powiat status

granica województwa
border of Voivodship

granice powiatów
borders of powiats

granice gmin
borders of gminas

**PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY
JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CEŁÓW STATYSTYCZNYCH W 2019 R.**

Stan w dniu 1 stycznia

DIVISION OF THE POMORSKIE VOIVODSHIP BY THE NOMENCLATURE
OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES IN 2019

As of 1st January

Województwo:

Voivodship:

Liczba powiatów; liczba miast na prawach powiatu	16 ; 4	Number of powiats; number of cities with powiat status
Udział ludności	6,1%^a	Share of population

PODREGIONY NUTS 3:

SUBREGIONS NUTS 3:

Chojnicki

Powiaty Powiats:

chojnicki (5)

człuchowski (7)

kościerski (8)

Gdański

Powiaty Powiats:

gdański (8)

kartuski (8)

nowodworski (5)

pucki (7)

wejherowski (10)

Słupski

Powiaty Powiats:

bytowski (10)

lęborski (5)

słupski (10)

Miasto na prawach powiatu:

City with powiat status:

Słupsk (1)

Starogardzki

Powiaty Powiats:

kwidzyński (6)

malborski (6)

starogardzki (13)

sztumski (5)

tczewski (6)

Trójmiejski

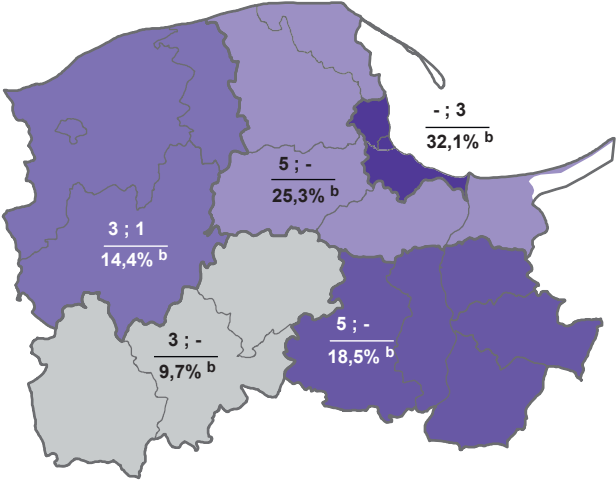
Miasta na prawach powiatu:

Cities with powiat status:

Gdańsk (1)

Gdynia (1)

Sopot (1)

granica województwa
border of Voivodship

granice powiatów
borders of powiats

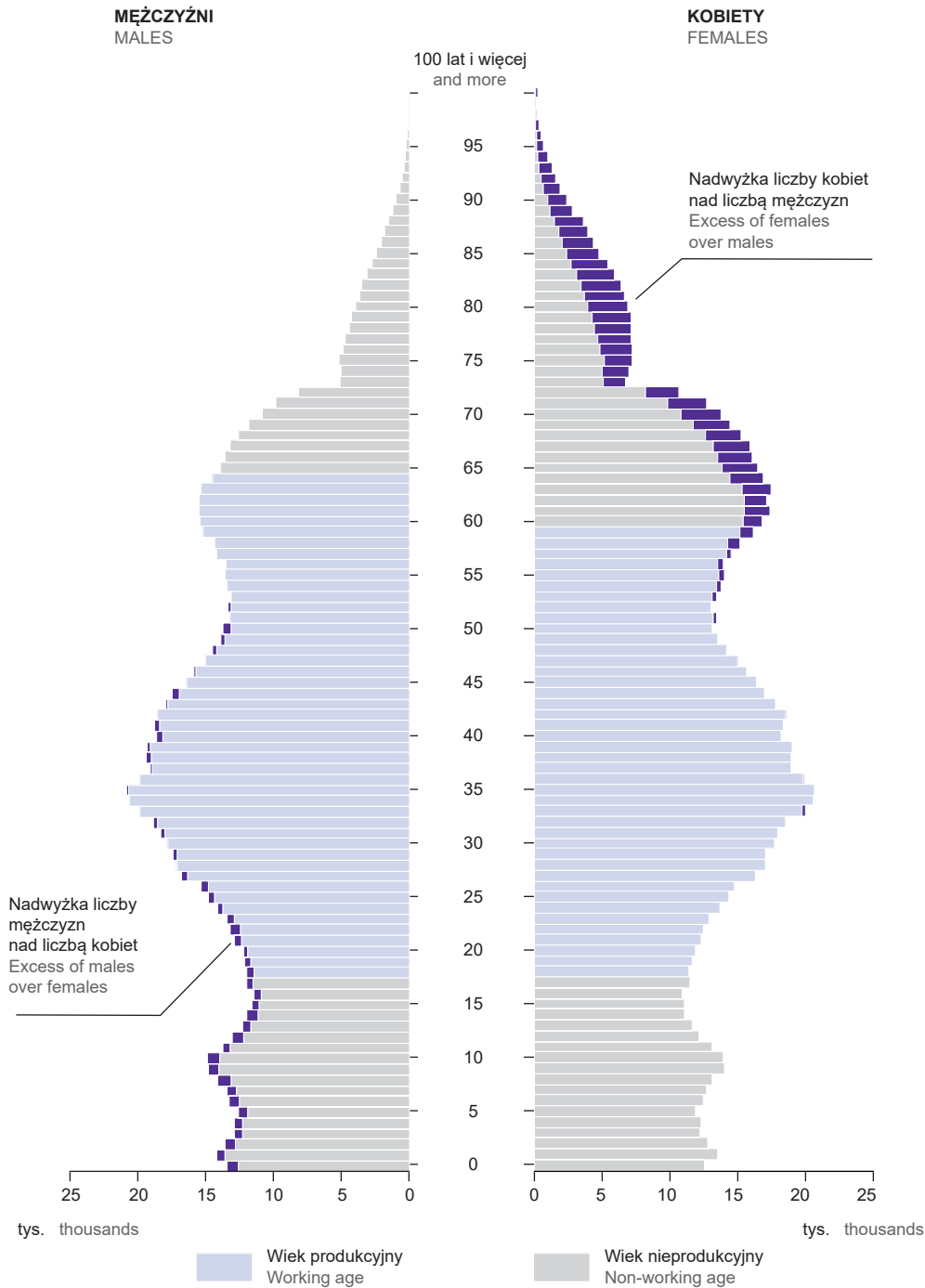
W nawiasach podano liczbę gmin.

In the brackets the number of gminas is given.

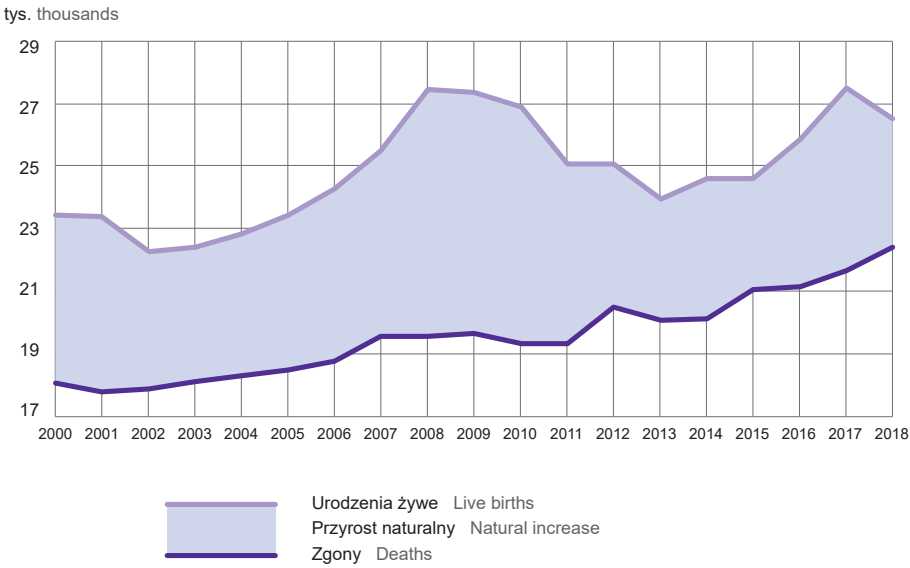
ab Stan w dniu 31 grudnia 2018 r.; odpowiednio: a – dla województwa – udział w ogólnej liczbie ludności kraju; b – dla podregionu – udział w ogólnej liczbie ludności województwa.

ab As of 31st December 2018; respectively: a – for Voivodship – share in total number of population in the country; b – for subregion – share in total number of population in the Voivodship.

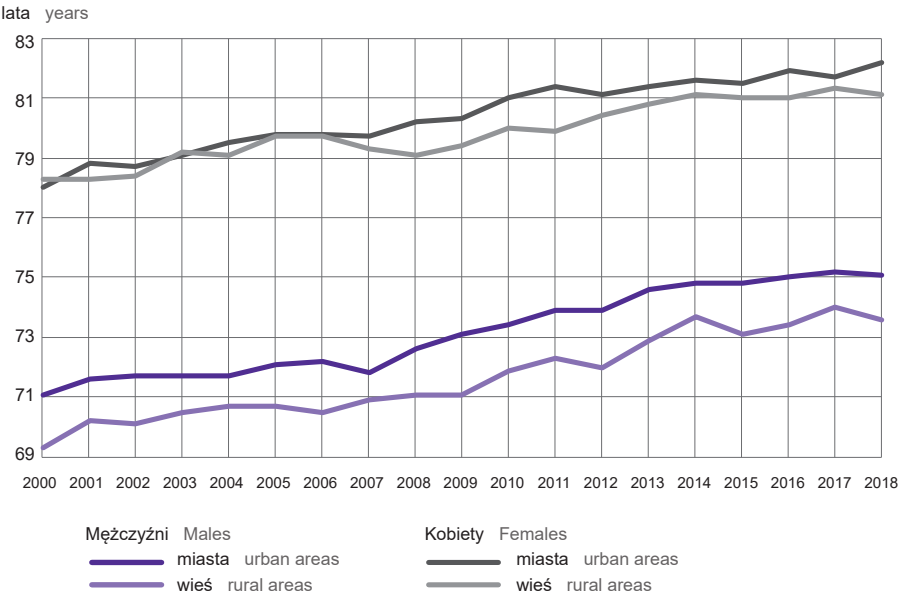
LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2018 R.
Stan w dniu 31 grudnia
POPULATION BY SEX AND AGE IN 2018
As of 31st December

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS OF POPULATION

TRWANIE ŻYCIA
LIFE EXPECTANCY

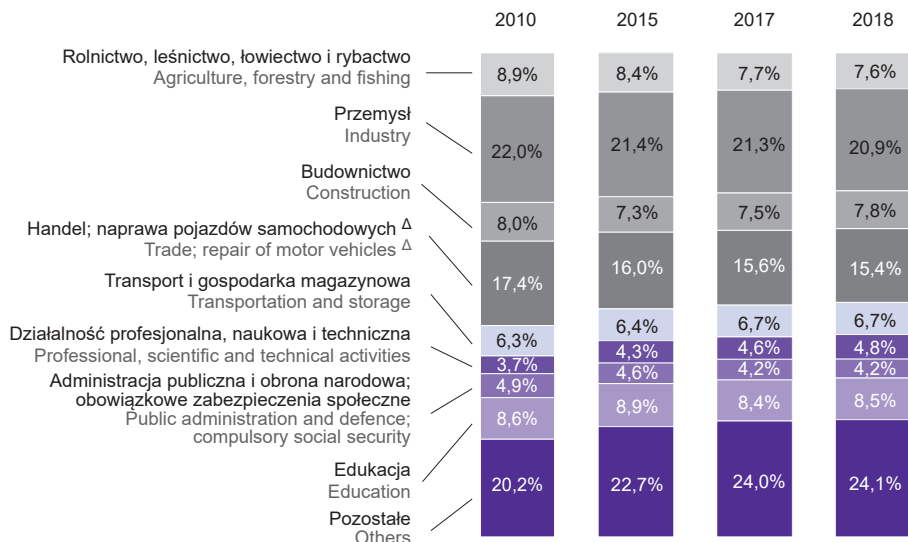

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 grudnia

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SECTIONS

As of 31st December

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe.

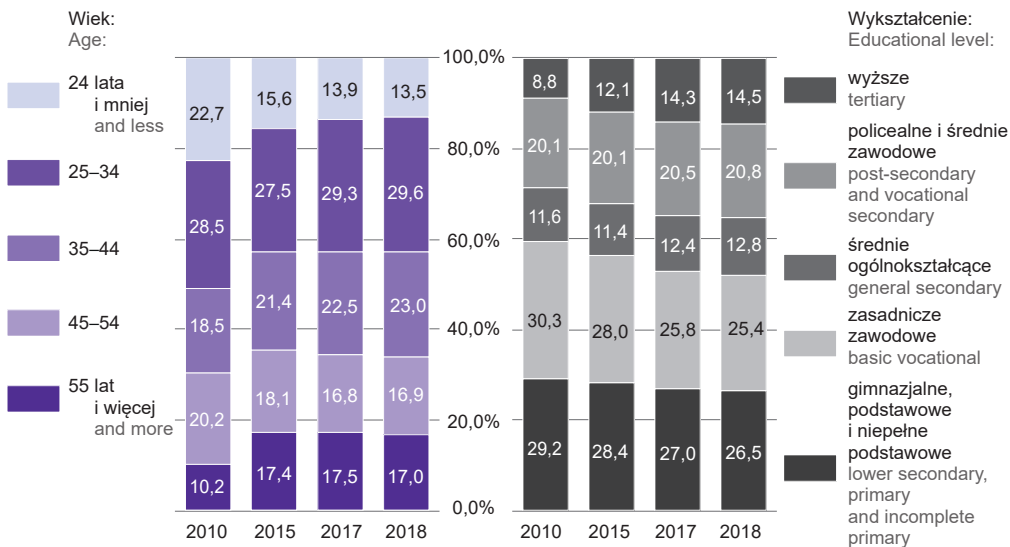
^a By actual workplace and kind of activity; with employed persons on private farms in agriculture – estimated data.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 grudnia

STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL

As of 31st December

ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W WOJEWÓDZTWIE ^a

RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN VOIVODSHIP ^a

^a Dotyczy przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto.

^a Concern monthly average gross wages and salaries.

MIESZKANIA ^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE W 2018 R.

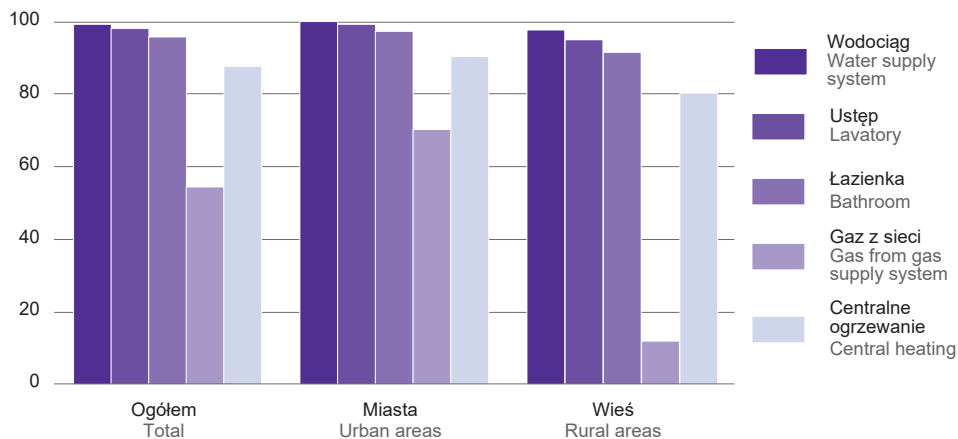
Stan w dniu 31 grudnia

DWELLINGS ^a FITTED WITH INSTALLATIONS IN 2018

As of 31st December

W % OGÓŁU MIESZKAŃ

IN % OF TOTAL DWELLINGS

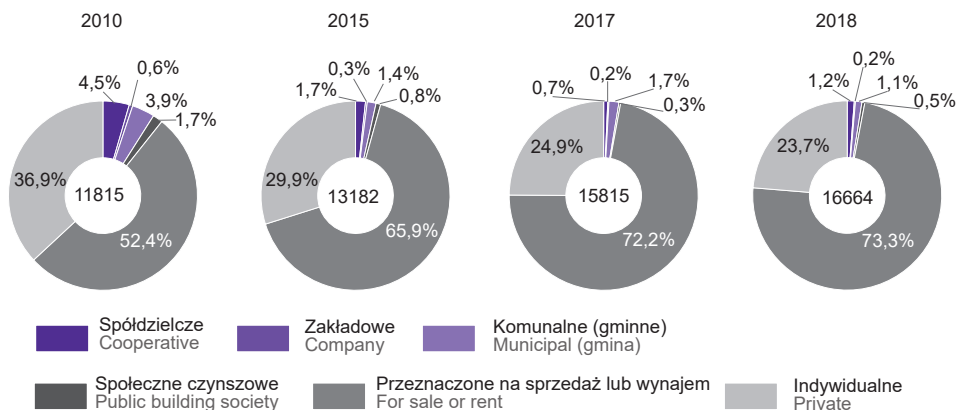

a Na podstawie bilansu.

a Based on balances.

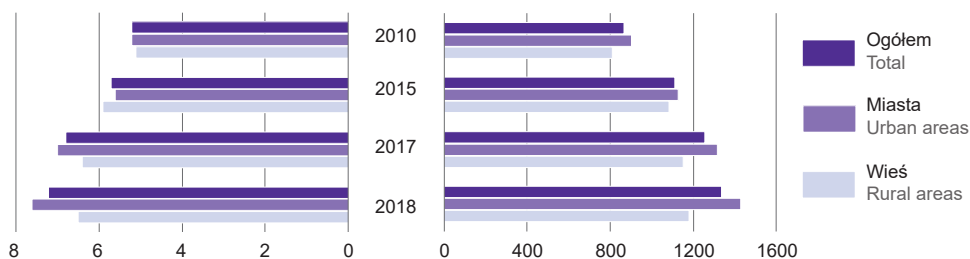
MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG FORM BUDOWNICTWA

DWELLINGS COMPLETED BY TYPE OF CONSTRUCTION

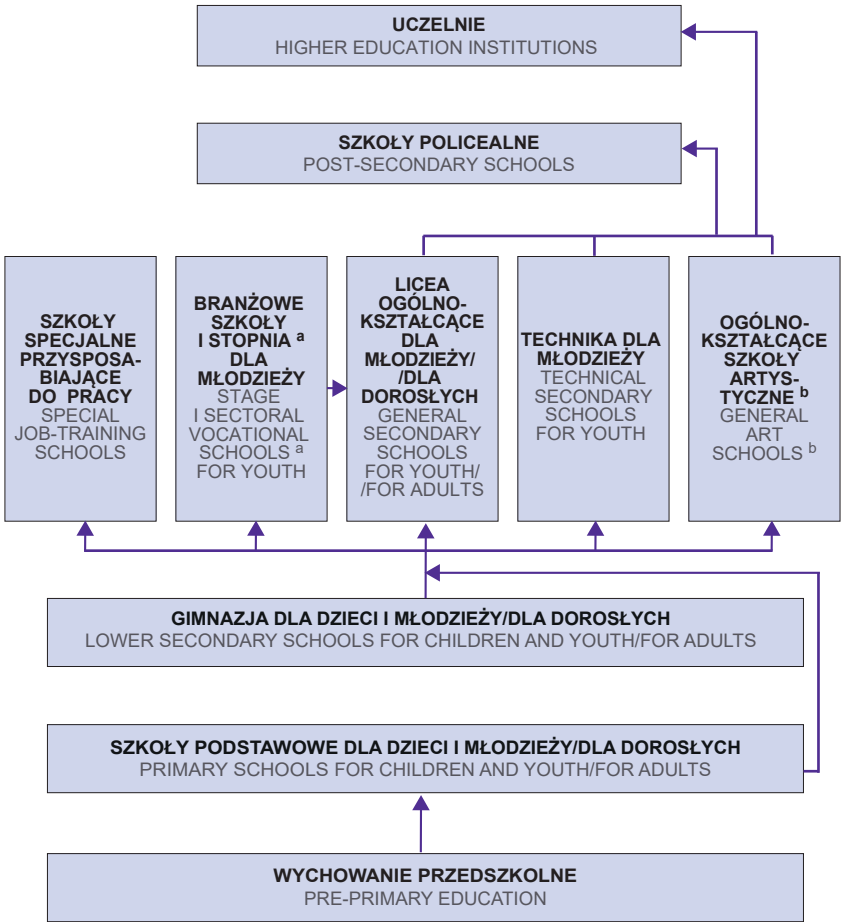

NA 1000 LUDNOŚCI
PER 1000 POPULATION

NA 1000 ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW
PER 1000 MARRIAGES CONTRACTED

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2018/19
EDUCATION BY LEVELS IN THE 2018/19 SCHOOL YEAR

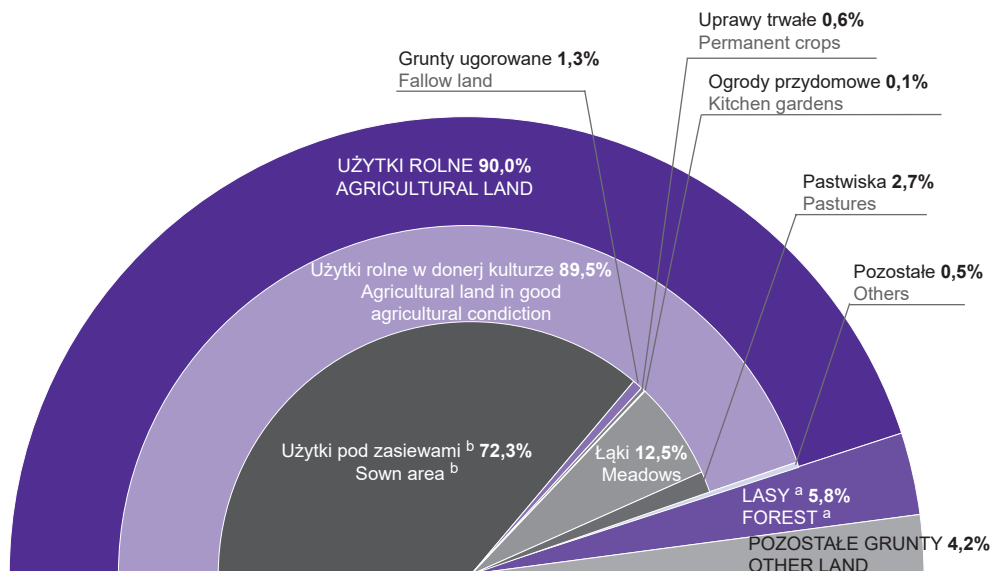
a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych b Dające uprawnienia zawodowe.
a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2018 R.

Stan w czerwcu

LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2018

As of June

a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną. b Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).

a Including land connected with silviculture. b Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

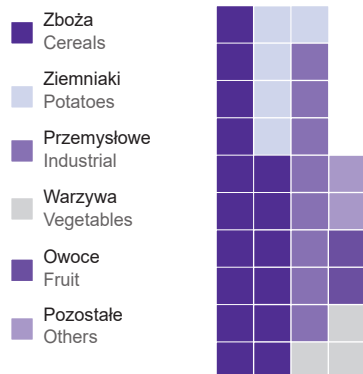
STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2017 R.

(ceny stałe 2016 r.)

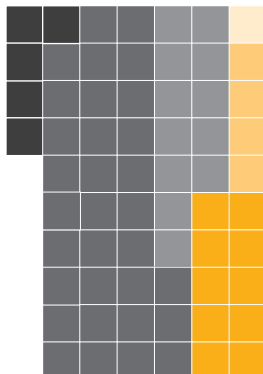
STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2017

(constant prices 2016)

PRODUKCJA ROŚLINNA – 36%
CROP OUTPUT

PRODUKCJA ZWIERZĘCA – 64%
ANIMAL OUTPUT

Żywiec rzeźny:

Animals for slaughter:

bydło (bez cieląt)
cattle (excluding calves)

trzoda chlewna
pigs

drób
poultry

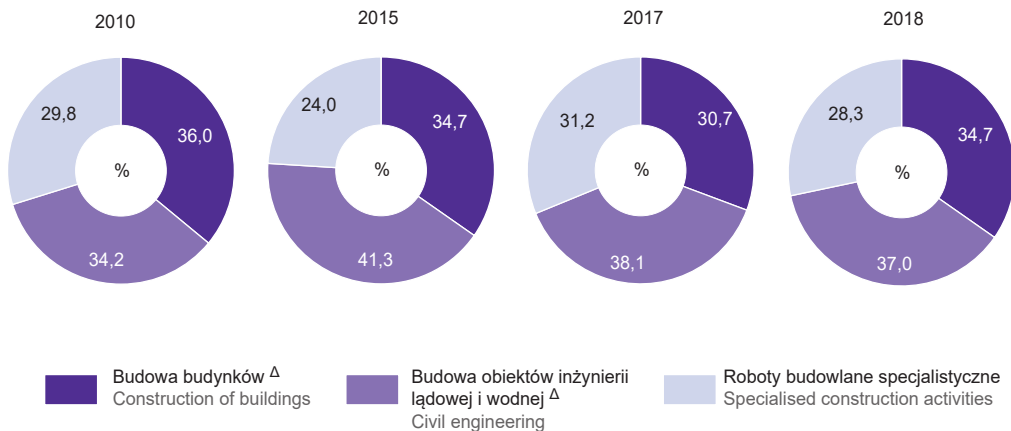
Mleko krowie
Cow's milk

Jaja kurze
Hen eggs

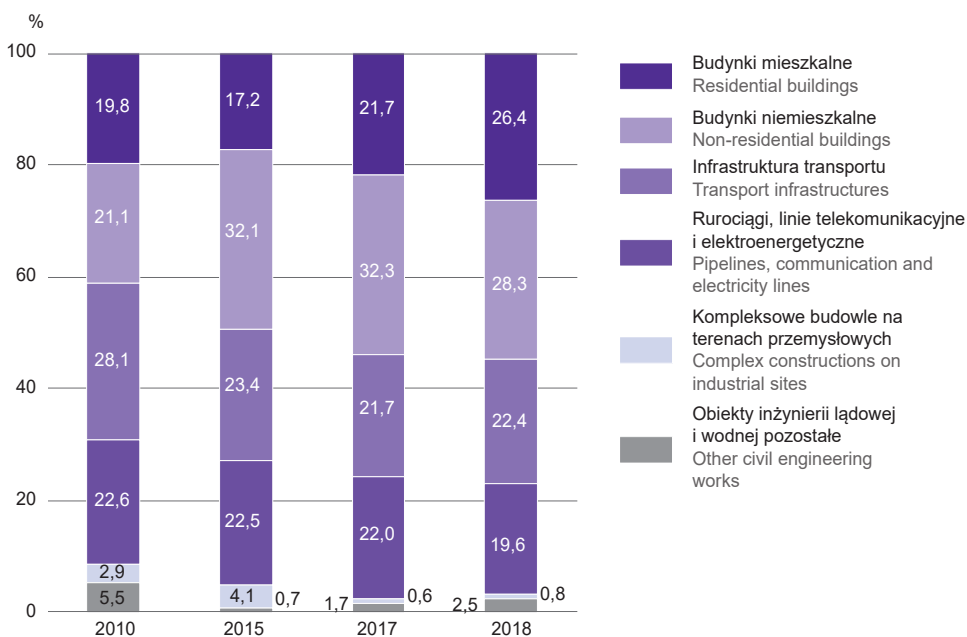
Pozostałe
Others

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ ^a (ceny bieżące)
STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION ^a
 (current prices)

WEDŁUG DZIAŁÓW
 BY DIVISIONS

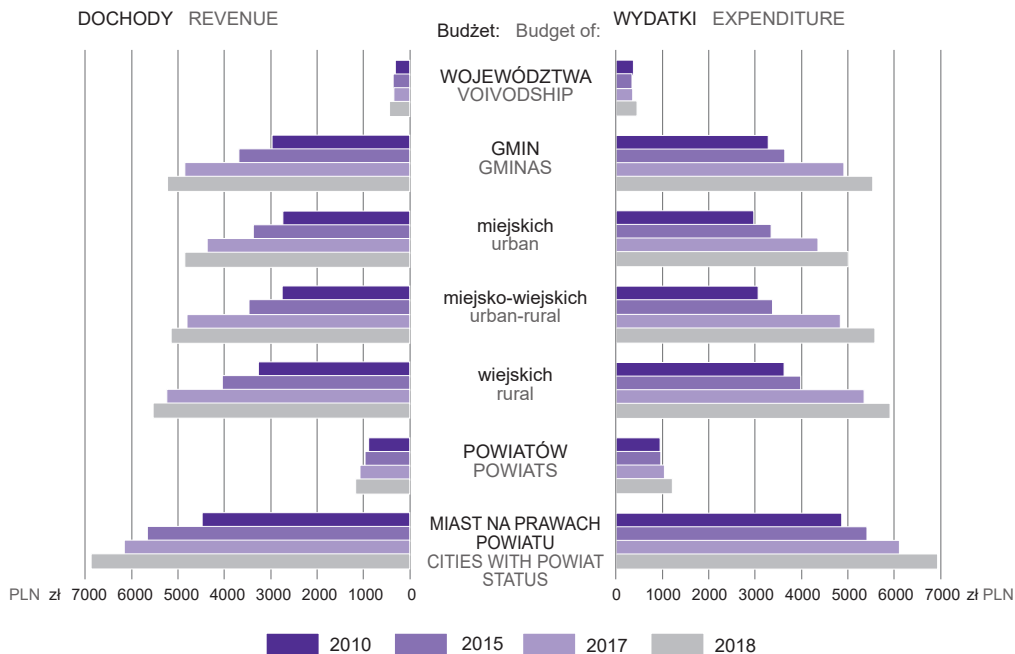
WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANÝCH
 BY TYPE OF CONSTRUCTIONS

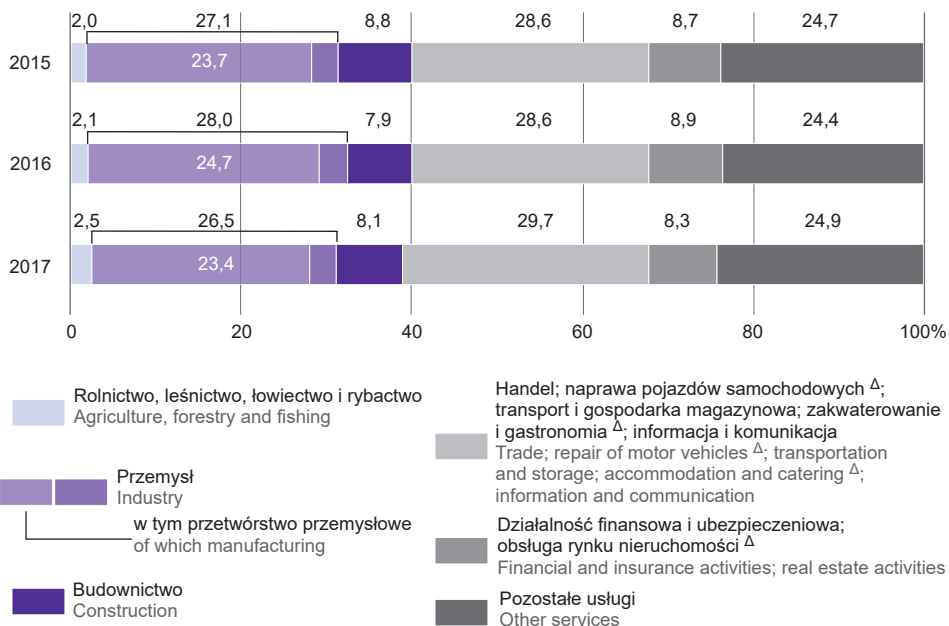
^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa pomorskiego, siłami własnymi bez podwykonawców. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Pomorskie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA

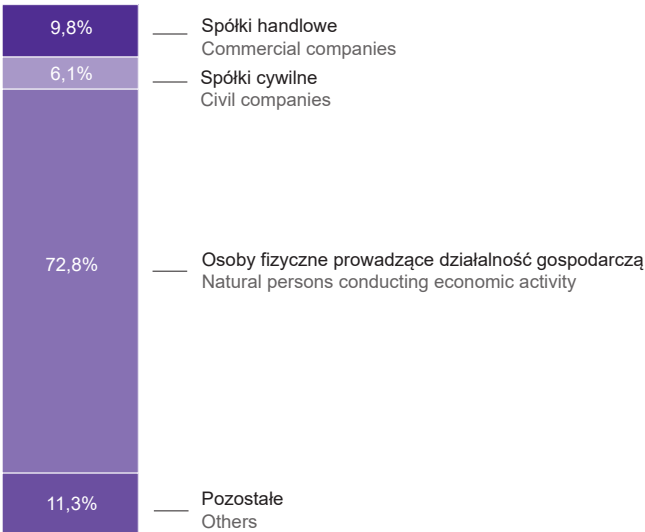

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące) STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)

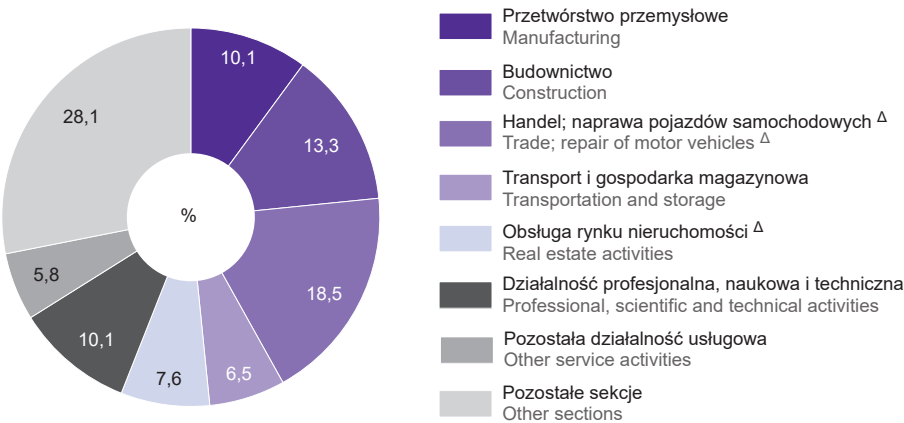

STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ ^a W 2018 R.
Stan w dniu 31 grudnia
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY ^a IN 2018
As of 31st December

WEDŁUG FORM PRAWNYCH
BY LEGAL STATUS

WEDŁUG SEKCJI
BY SECTIONS

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.